

จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า):
กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช
ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556

เดี่ยว สอนมี

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต
สาขาวิชาศิลปกรรม
ปีการศึกษา 2559
ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

**PAINTING IMAGE OF BUDDHIST PRINCIPLE
(FOUR FORMS OF LOTUS): A CASE STUDY OF
PAINTING TECHNIQUES BY SOMPOP BUTRAJ
DURING 2548 – 2556 B.E.**

DIEO SONMEE

A thesis submitted in partial fulfillment of the requirements for
Master Arts in Fine and Applied Arts
Academic Year 2016
Copyright of Bansomdejchaopraya Rajabhat University

ชื่อเรื่อง	จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัว ๔ เหล่า) :กรณีศึกษากลวิธีการสร้างงานของสมภพ บุคราษ ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556
ชื่อผู้วิจัย	เดี่ยว สอนมี
สาขาวิชา	ศิลปกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาอนุมัติให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาค้นคว้าหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.อาวีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.โกสุม สายใจ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล)

..... กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล)

..... กรรมการและเลขานุการ
(อาจารย์ประมินทร์ ตั้งมี)

ลิขสิทธิ์ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

ชื่อเรื่อง	จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวดีเหล่า): กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556
ชื่อผู้วิจัย	เดี่ยว สอนมี
สาขาวิชา	ศิลปกรรม
อาจารย์ที่ปรึกษาหลัก	รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
อาจารย์ที่ปรึกษาร่วม	รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล
ปีการศึกษา	2559

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อ 1) ศึกษาวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของสมภพ บุตรราชในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2556 ในประเด็น แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบและกลวิธี และ 2) สร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวดีเหล่า) ด้วยเทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ กลุ่มตัวอย่าง คือ ผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยแบบสัมพัทธ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหาพร้อมกับร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และแบบประเมินมาตรวัดของลิเคิอร์ท

ผลการวิจัยพบว่า

1. การศึกษาวิเคราะห์จิตรกรรมของสมภพ บุตรราช แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันทำให้ภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง ลอยอยู่ในพื้นที่มืด กลืนหายไปกับพื้นหลังและพรมัวทั้งภาพการจัดองค์ประกอบความสมดุลจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกันและการจัดองค์ประกอบ จุดเด่นและการเน้น เน้นด้วยขนาด กลวิธีที่ใช้ คือ การระบายสีเรียบกลมกลืน การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อนการระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก เทคนิคการคร่องรอยการคร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในเทคนิคการซับสี การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มเพื่อสร้างบรรยากาศการระบายสีด้วยสีเหลว และโปรงแสงและเทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน

2. การสร้างสรรค์ผลงานผู้วิจัยใช้แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันทำให้ภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง ลอยอยู่ในพื้นที่มืด กลืนหายไปกับพื้นหลัง พร่ามัวทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบความสมดุลจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกันและการจัดองค์ประกอบจุดเด่นและการเน้น เน้นด้วยขนาด กลวิธีที่ใช้ คือ การระบายสีเรียบกลมกลืนการระบายสีแสดงลีลาอพยพกันการระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเทคนิคการกรอกรอยการกรอกรอยเพื่อเผยสีชั้นในเทคนิคการซับสี การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มเพื่อสร้างบรรยากาศการระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปร่งแสงและเทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน

คำสำคัญ : จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ พระพุทธศาสนาและความเชื่อ สมภพ บุตรราช

Title **Painting Image of Buddhist Principle (Four Forms of Lotus) :
A Case Study of Painting Techniquet by Sompop Butraj
During 2548-2556 B.E**

Author **Dieo Sonmee**

Program **Fine and Applied Arts**

Major Advisor **Associate Professor Somchai Promsuwan**

Co-advisor **Associate Professor Pirapong Kulpisarn**

Co-advisor **Associate Professor Prapai Weeraamornkul**

Academic Year **2016**

ABSTRACT

The purposes of this research were: 1) to study the paintings of Sompob Butrach during 2005-2013 AD. in terms of imaginative surrealistic paintings concept, composition and painting methods and 2) to create the paintings which reflected Buddhist teaching (The four groups of lotus) with oil paint on canvas. The sample included the paintings of Sompob Butrach. The research instruments involved structured observation checklist, the researcher's paintings, structured interview and paintings' quality assessment form. Data were statistically analyzed in percentage, MEAN with content analysis.

The findings revealed as follows.

1. To study in the paintings of Sompob Butrach, imaginative surrealistic paintings concepts in forms of appearance in the light and dark, background harmony, and whole blurring were detected. Symmetry was employed for balance composition while emphasis though the size was employed for focus pointing. The painting methods referred to flat painting, brush painting, primer painting, painting with secondary colours to represent values, texture surface painting to reveal the inner colours, colour absorption painting, painting with light colours in combination with turpentine on the dark colours to build up the atmosphere, glazing with transparent and liquid colours, and painting with colour overlapping.

2. The paintings created by the researcher in the present study used the concepts in forms of appearance in the light and dark, background harmony, and whole blurring were detected. Symmetry was employed for balance composition while emphasis though the size was employed for focus pointing. The painting methods referred to flat painting, brush painting, primer painting, painting with secondary colours to represent values, texture surface painting to reveal the inner colours, colour absorption painting, painting with light colours in combination with turpentine on the dark colours to build up the atmosphere, glazing with transparent and liquid colours, and painting with colour overlapping.

Keyword (s): Paintings to Reflect Image, Buddhist and Belief, Sompob Butrach

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลุล่วงตามวัตถุประสงค์ ด้วยได้รับความอนุเคราะห์ในการให้คำปรึกษาแนะนำเป็นอย่างดีจากอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล และรองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล รวมทั้งคณาจารย์ผู้สอนในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยาทุกท่าน ผู้วิจัยขอขอบพระคุณอย่างสูง

ขอขอบพระคุณผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ อาจารย์สุเมธ พัดเยี่ยม และโดยเฉพาะอย่างยิ่งคุณสมภพ บุตราช ที่ให้ความกรุณาเป็นผู้เชี่ยวชาญวิเคราะห์เครื่องมือในการวิจัย ข้อเสนอแนะต่อการศึกษาและพัฒนาผลงาน

ขอขอบคุณพี่ๆ ในหลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา ที่ให้คำปรึกษาแนะนำ ในระหว่างการทำวิทยานิพนธ์จนสำเร็จลุล่วงด้วยดี

ขอขอบพระคุณครอบครัวสอนมี/ชูอินทร์ที่เป็นกำลังใจ กำลังทรัพย์ในความสำเร็จทางการศึกษาอันคุณประโยชน์ในการวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ขอมอบแด่บิดา มารดา ครูอาจารย์ และผู้มีพระคุณทุกท่าน

เด็ยว สอนมี

สารบัญ

หน้า

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ค
กิตติกรรมประกาศ	จ
สารบัญ	น
สารบัญตาราง	ช
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	3
ขอบเขตของการวิจัย.....	3
ประโยชน์ที่ได้รับจากการวิจัย.....	4
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	4
ข้อตกลงเบื้องต้น.....	6
กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
บทที่ 2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	7
ศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism).....	7
ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์.....	23
สมภพ บุตรราช.....	27
การสร้างสรรคงานจิตรกรรม.....	49
กลวิธีในการสร้างสรรค์.....	55
บัวสีเหล่า.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	63
บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	65
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง.....	65
ขั้นตอนการวิจัย.....	66
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	67

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	75
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	85
บทที่ 4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์.....	88
สรุปผลการวิจัย.	89
การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 1.....	101
การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 1.....	108
การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 2.....	114
การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ และประเมิน คุณภาพผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2.....	117
สรุปผลการสร้างสรรค์.....	121
บทที่ 5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	124
วัตถุประสงค์การวิจัย.....	124
การดำเนินการวิจัยและสร้างสรรค์.....	124
สรุปผลการวิจัยและการสร้างสรรค์.....	125
อภิปรายผลการวิจัย.....	127
ข้อเสนอแนะ.....	131
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก.....	135
ภาคผนวก ก ราชานามผู้เชี่ยวชาญ.....	136
ภาคผนวก ข หนังสือราชการ.....	138
ภาคผนวก ค การวิเคราะห์เครื่องมือ.....	142
ภาคผนวก ง เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	145
ภาคผนวก จ ตัวอย่างการบันทึกข้อมูล และรวบรวมข้อมูล.....	166
ภาคผนวก ฉ หนังสือตอบรับลงบทความ.....	191
ประวัติผู้วิจัย.....	193

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
1	ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน.....	67
2	ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล).....	68
3	ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น).....	68
4	ตารางบันทึกผลการสังเกตกลวิธี.....	68
5	สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน.....	75
6	สรุปผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล).....	76
7	สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและการเน้น).....	76
8	สรุปผลการสังเกตกลวิธี.....	77
9	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1.....	80
10	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 1.....	81
11	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผล วิจัยกับผลงานสร้างสรรค์.....	82
12	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 แบบประเมินคุณภาพผลงาน สร้างสรรค์.....	83
13	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2.....	84
14	สรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2...	85
15	สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน.....	90
16	สรุปผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล).....	91
17	สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและการเน้น).....	93
18	สรุปผลการสังเกตกลวิธี.....	94
19	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านครั้งที่ 1.....	108
20	สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2.....	117
21	แบบสรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2.....	119

สารบัญภาพ

ภาพที่		หน้า
1	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	6
2	นายสมภพ บุตรราช.....	27
3	ที่พึ่ง.....	31
4	สุข.....	34
5	คุณภาพแห่งชีวิต.....	35
6	อัปสร.....	36
7	เฉลิม นลอง หลักเมือง.....	37
8	เทวสถานเคียงวัดสุทัศน์.....	38
9	พระพุทธรเจ้า.....	39
10	โพธิสัตว์.....	40
11	ผู้หลับใหล.....	41
12	ปฐุมเทศนา.....	42
13	บุชา.....	43
14	มโหธรเทวี นางสงกรานต์ปี 2556.....	44
15	นางสงกรานต์ 2556 หมายเลข 1.....	45
16	นางสงกรานต์ปีมะเส็ง.....	46
17	เทพธิดากับนาคา หมายเลข 2.....	47
18	มโหธรเทวี.....	48
19	ขั้นตอนการวิจัย.....	66
20	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 1, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 1”.....	103
21	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 2, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 2”.....	105
22	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 3, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 3”.....	106
23	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 4, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 4”.....	107
24	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 5, “บัวใต้น้ำ หมายเลข 1”.....	114
25	ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 6, “บัวใต้น้ำ หมายเลข 2”.....	115

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่		หน้า
26	การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2.....	184
27	การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2.....	185
28	การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2.....	185
29	การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2.....	186
30	การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2.....	186

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

ศาสนาพุทธเป็นสิ่งที่ติดตัวเรามาตั้งแต่เกิดและเป็นสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจต่อผู้ที่เชื่อและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาโดยมีประเพณีและวัฒนธรรมที่สืบทอดต่อกันมา แต่เมื่อใดขาดช่วงไปหรือปราศจากการกล่าวถึงความเลื่อมศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาจะเกิดขึ้นเป็นเหตุทำให้ผู้คนขาดสิ่งที่ยึดเหนี่ยวจิตใจ

จากสภาพสังคมในปัจจุบันที่มีความเปลี่ยนแปลงไปอย่างรวดเร็วและหลากหลายอันเนื่องมาจากความก้าวหน้าทางด้านวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีข้อมูลข่าวสารต่างๆ แพร่หลายอย่างรวดเร็วทำให้แนวคิดวิถีชีวิตค่านิยมของบุคคลในสังคมเกิดความเปลี่ยนแปลงเบี่ยงเบนไปจากหลักศีลธรรมจริยธรรมที่ดั่งตามหลักธรรมของพุทธศาสนากลับขึ้นชมวัฒนธรรมตะวันตกที่เน้นการบริโภควัตถุต่างๆ จนเกิดความสับสนระบบสังคมที่เคยดั่งงามของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ ดังที่สำนักพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม กล่าวถึงผลจากการพัฒนาประเทศในระยะผ่านมา สำนักพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม ได้ให้ข้อมูลว่ามีการให้ความสำคัญเฉพาะด้านเศรษฐกิจทำให้เกิดการขยายตัวทางเศรษฐกิจในอัตราสูงมีความก้าวหน้าทางวัตถุและเทคโนโลยีใหม่ๆ อย่างรวดเร็วประกอบกับอิทธิพลจากวัฒนธรรมต่างชาติเข้ามามีบทบาทในสังคมไทยทำให้เกิดปัญหาสังคมที่สลับซับซ้อนระบบสังคมที่เคยดั่งงามของไทยได้รับผลกระทบอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ทั้งนี้สืบเนื่องมาจากการให้ความสำคัญด้านเศรษฐกิจซึ่งเป็นการพัฒนาทางด้านวัตถุมากกว่าพัฒนาสังคมในด้านอื่นๆ โดยเฉพาะการพัฒนาทางจิตใจจึงทำให้เกิดปัญหาความย่อหย่อนของคุณธรรม จริยธรรมมีการประพฤติปฏิบัติที่เห็นแก่ประโยชน์ส่วนตัวมากกว่าประโยชน์ส่วนรวมการขาดคุณธรรมจริยธรรมทำให้เกิดปัญหาทุจริตคอร์รัปชัน ปัญหายาเสพติดและปัญหาอื่นๆ อีกมากมาย (สำนักพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม, 2552, น.1)

จากปัญหาสังคมไทยในปัจจุบันดังกล่าว ได้สร้างให้มีการแข่งขันในหน้าที่การงาน ฐานะทางครอบครัวทำให้ผู้คนต้องหาหนทางในการหารายได้ในการค้ารังสีพมากขึ้น ต้องทิ้งถิ่นฐานบ้านเกิดและห่างเหินกับครอบครัวและศาสนาเข้าสู่สังคมเมืองสังคมที่มีความเจริญทางด้านวัตถุและค่านิยมเป็นเหตุแห่งการลดเวลาลดโอกาสในการสัมผัสกับชีวิตวิถีชาวพุทธที่ให้ความสำคัญกับหลักการปฏิบัติเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา เช่น การทำบุญตักบาตร การถือศีลห้าหรือการถือศีลแปด

ในวันพระ การนั่งสมาธิ การไหว้พระก่อนนอน การให้ทาน การก่อเจดีย์ทราย เป็นต้นบุคคลที่ดำเนินรอยตามวิถีชาวพุทธได้สะท้อนถึงความเชื่อความศรัทธา ในรูปแบบต่างๆ แม้ในศิลปะพบผลงานที่แสดงเนื้อหาของความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาเชิงภาพลักษณ์อยู่มากมาย โดยเฉพาะอย่างยิ่งในศิลปกรรมไทย โดยมีการแสดงออกในเรื่องของความเชื่อความศรัทธาหลายแขนง เช่น การเขียนฝาผนัง โบสถ์ในวัดวาอารามทั้งในประเทศและต่างประเทศ การเขียนกำแพงวัด งานรูปหล่อพระพุทธรูปปางต่างๆ โบสถ์ วิหาร และสถูป เป็นต้น ซึ่งภาพเขียนเหล่านี้มีเรื่องราวเกี่ยวกับพุทธประวัติ พุทธชาดกที่อยู่ในพระไตรปิฎก มีการกล่าวถึงความเป็นมาของพระพุทธรูป การเสียดสี การตรัสรู้ การปรินิพพาน เป็นการถ่ายทอดจากหลักฐานข้อมูลสู่ผลงานจิตรกรรมฝาผนังในแต่ละวัดจะมีภาพผลงานเหล่านี้ตาม โบสถ์ อุโบสถ์ เมื่อพุทธศาสนิกชนเข้าทำกิจของชาวพุทธจะได้สัมผัสกับภาพผลงานเหล่านี้

ในปัจจุบันมีข้อมูลการสำรวจพฤติกรรมของประชาชนที่มีต่อความเชื่อและศรัทธาต่อพระพุทธศาสนาสถิติพบได้ว่าวันสำคัญทางพระพุทธศาสนาเป็นวันที่คนไทยยังให้ความสำคัญทางประเพณี โดยปฏิบัติตามกิจของชาวพุทธ แต่ยังมีกลุ่มคนที่ยังละเลยไม่ให้ความสำคัญในวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา ซึ่งเป็นปัญหาที่สำคัญที่สุดในสังคมชาวพุทธศาสนิกชน ดังนั้นผู้สร้างสรรค์งานศิลปะควรมีหน้าที่นำเสนอผลงานเข้าสู่กิจกรรมประจำวันของผู้คนมากขึ้น ด้วยการเขียนภาพจิตรกรรมเนื้อหาเกี่ยวกับความเชื่อทางพระพุทธศาสนาที่มีการประยุกต์ให้เข้ากับยุคสมัย ดังที่กลุ่มจิตรกรไทยได้สร้างผลงานเกี่ยวกับพระพุทธศาสนา โดยอ้างอิงหนังสือออกเณยด้วยธรรมงดงามด้วยศิลป์ แต่พระพรหมคุณาภรณ์ (ป.อ. ปยุตโต) ที่กล่าวไว้ว่า “พระพุทธเจ้าตรัสรู้อะไร พระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้หรือเห็นสิ่งนี้จึงได้นำมาบอกมาสอนให้มนุษย์เรารู้ ให้ประพฤติปฏิบัติฝึกฝนให้บรรลุถึงความหลุดพ้นออกจากความทุกข์ความไม่รู้...” ดังนั้นศิลปินจึงมีหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติต่อสังคมโดยการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะเพื่อเป็นภาพสะท้อนให้ผู้ชมผลงาน ได้มีจิตสำนึกเพื่อตระหนักถึงคำสอนทางพระพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อตนเองและผู้อื่น (กลุ่มจิตรกรไทย, 2553, น.39)

ศิลปินไทยสมภพ บุตรราช เป็นศิลปินอีกผู้หนึ่งที่มีแนวทางในการสร้างผลงาน โดยการนำขนบธรรมเนียมประเพณีไทยและความคิดตนเองมาสร้างผลงานจิตรกรรม แบบอย่างลัทธิเหนือจริง (Surrealism) โดยแนวความคิดแสดงถึงเรื่องราวของคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ลัทธิเหนือจริงของสมภพ บุตรราช ถิ่นกำเนิด รากเหง้า บรรพบุรุษและภูมิปัญญาที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความเหนือจริงในความฝัน เป็นการตอบสนองหลักของพุทธปรัชญาและความรู้ตึกนึ่งคิดของศิลปินเอง โดยผ่านการสร้างสรรค์จากอุดมคติ มโนสำนึก ความรู้ตึกและจินตนาการ

ผู้วิจัยมีความสนใจทำการวิจัย กลวิธีสร้างงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 โดยนำแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ และกลวิธี มาเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัย อันมีเนื้อหาที่สะท้อนหลักคำสอนทางศาสนาเรื่อง (บัวสีเหล่า) เป็นแนวทางการพัฒนาคุณธรรมจริยธรรมในสังคมไทยเพื่อสร้างมโนสำนึก และตระหนักถึงหลักธรรมคำสอนทางพุทธศาสนาให้กับผู้ชมผลงานสืบไป โดยผู้วิจัยประสงค์ให้ผลงานเป็นส่วนหนึ่งในการอนุรักษ์และเข้าถึงกลุ่มคนในสังคมปัจจุบันให้มากยิ่งขึ้น

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของสมภพ บุตรราชในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2556 ในประเด็นต่อไปนี้
 - 1.1 แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน
 - 1.2 การจัดองค์ประกอบ
 - 1.3 กลวิธี
2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาสังเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ด้วยเทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร ได้แก่ ภาพเขียนจิตรกรรมเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนา เฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 จำนวน 100 ภาพ ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมเป็นผู้พิจารณารับรอง กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผลงานจิตรกรรมเหนือจริงของสมภพ บุตรราช เลือกผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน จากจำนวน 100 ภาพ โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง เหลือจำนวน 15 ภาพ เพื่อเป็นกลุ่มตัวอย่าง

ตัวแปรที่ศึกษา

ลักษณะผลงานของสมภพ บุตรราช ในแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันประเด็นการจัดองค์ประกอบ และกลวิธี

ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. เป็นองค์ความรู้ของแนวความคิดเกี่ยวกับการสร้างภาพเหนือจริงในความผันการจัดองค์ประกอบและกลวิธีในการสร้างสรรค์งานของสมภพ บุตรราช ในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2556 ซึ่งจะเน้นประโยชน์ต่อผู้สร้างงานศิลปะในแนวโน้มต่อไป
2. ได้ผลงานจิตรกรรมสร้างสรรค์เนื้อหาสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) ของผู้วิจัยเป็นผลงานที่สมบูรณ์มีคุณค่า และเป็นภาพสะท้อนให้ผู้ชมผลงานได้เกิดจิตสำนึก เพื่อตระหนักถึง คำสอนทางพุทธศาสนาที่ส่งผลต่อตนเอง และผู้อื่น

นิยามศัพท์เฉพาะ

จิตรกรรม หมายถึง งานศิลปะที่แสดงออกด้วยการวาด ระบายสี และการจัดองค์ประกอบความงามอื่น เพื่อให้เกิดภาพในลักษณะสองมิติ

จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาและความเชื่อ หมายถึง การวาด ระบายสี และการจัดองค์ประกอบที่แสดงภาพของสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนา ทั้งพระพุทธรูป ดอกบัวใช้แทนความหมายของความเชื่อความศรัทธา

พุทธศาสนา หมายถึง คำสั่งสอนที่พระพุทธเจ้าได้ค้นพบเป็นที่พึงพอใจได้ถูกนำมาเผยแพร่ให้พุทธศาสนิกชนประพฤติปฏิบัติตาม และประกอบพิธีกรรม

สมภพ บุตรราช หมายถึง จิตรกรไทย ที่มีชื่อเสียงจากการเขียนภาพจิตรกรรมไทยเชิงอนุรักษ์ และได้ปรับเปลี่ยนความคิดไปในทางลัทธิเซอร์เรียลลิสม์ (Surrealism) ปัจจุบันผลงานเป็นที่ยอมรับทั้งทางนักสะสมและเป็นอาจารย์พิเศษที่มหาวิทยาลัยขอนแก่น

คำสอนของพระพุทธเจ้า หมายถึง บันทึกเป็นลายลักษณ์อักษรที่สามารถรักษาความถูกต้องของคำสอนเอาไว้ได้แทนอักษรภาพ มีการบันทึกพระธรรมและพระวินัยเป็นลายลักษณ์อักษรเป็นภาษาบาลี รักษาไว้ในคัมภีร์เรียกว่า “พระไตรปิฎก”

ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง หมายถึง รูปทรงที่เป็นจุดเด่นในภาพลอยอยู่บนพื้นหลังที่มีความสว่าง

ลอยอยู่ในพื้นที่มืด หมายถึง รูปทรงที่เป็นจุดเด่นในภาพลอยอยู่บนพื้นหลังที่มีความมืด

ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ หมายถึง รูปทรงที่เป็นจุดเด่นในภาพลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุต่างๆ

กลืนหายไปกับพื้นหลัง หมายถึง รูปทรงที่ปรากฏในภาพบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลัง

พลา้มัวทั้งภาพ หมายถึง ภาพโดยรวมมีลักษณะพลา้มัวทั่วทั้งภาพ ด้วยเทคนิคต่างๆ

การจัดองค์ประกอบ หมายถึง การใช้กฎเกณฑ์หรือกลวิธีที่จะนำองค์ประกอบศิลป์มาจัดวาง เพื่อสร้างงานศิลปะให้เกิดความงดงามน่าสนใจ

มนโต้นึก หมายถึง ภาพเหตุการณ์เรื่องราวที่เคยผ่านพบมาในอดีต

จุดเด่นและการเน้น หมายถึง ส่วนที่สำคัญในภาพมีความชัดเจนสะดุดตาเป็นแห่งแรก รับรู้ได้ด้วยการมองผลงานที่สำเร็จแล้ว

เน้นด้วยขนาด หมายถึง การเน้นด้วยรูปทรง หรือองค์ประกอบที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาพ

เน้นด้วยการแยกตัวออกไป หมายถึง การจัดวางให้ส่วนประกอบบางส่วนของภาพแยกตัวออกมา

เน้นด้วยเส้นนำสายตา หมายถึง การใช้หลักทัศนียภาพวิทยาแบบเส้นที่ใช้นำสายตาเข้าสู่ภาพหรือจุดสนใจ

การจัดแบบซ้ำ-ขวาเท่ากันและเหมือนกัน หมายถึง การจัดวางรูปทรงที่สมดุลกันแต่รูปทรงทั้งซ้ายและขวาไม่เหมือนกัน โดยทั้งสองมีปริมาณเท่ากัน แต่ฝั่งใดฝั่งหนึ่งมีรูปร่างขนาดใหญ่กว่าจำนวนน้อยกว่า ส่วนอีกฝั่งหนึ่งมีขนาดเล็กแต่มีจำนวนมากกว่า

กลวิธี หมายถึง วิธีการของศิลปินในการใช้สื่อ และการใช้วัสดุหรือวัตถุในการทำงานศิลปะ ที่มีต่อรายละเอียดต่างๆ ในการทำงาน กลยุทธ์เล็กๆ น้อยๆ ที่ใช้ในการทำงานให้ได้ผลดี

การระบายสีเรียบกลมกลืน หมายถึง การระบายสีเก็บรายละเอียดจนสีกลมกลืน

การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน หมายถึง การระบายสีที่มีความหนาของเนื้อสีปรากฏลีลา รอยพู่กัน ไว้บนผลงาน

การระบายสีโดยการลงสีพื้นไว้ก่อน หมายถึง การระบายสีพื้นผิวไว้ก่อนลงมือวาด

การระบายสีด้วยสีผสมแสดงน้ำหนัก หมายถึง การระบายสีที่เปลี่ยนค่าน้ำหนักของสีโดยการผสมสีเข้ม หรือสีอ่อนลงในสีต่างๆ ที่ต้องการ

การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง หมายถึง วิธีการระบายสีที่ใช้เป็นเทคนิคสุดท้ายของการสร้างผลงาน โดยการผสมสีด้วยน้ำมันสนให้มีความเหลวมากแล้วระบายทับบนผิวหน้าของผลงาน

การใช้สีหนาทับซ้อนกัน หมายถึง การระบายเนื้อสีให้มีความหนาด้วยแปรงหรือเกรียงด้วยเทคนิคสีน้ำมัน เพื่อสร้างพื้นผิวให้มีลักษณะหนาเป็น 3 มิติ

ลัทธิศิลปะเหนือจริง หมายถึง รูปแบบศิลปะที่มีความคิดเหนือความจริง ที่ไม่สามารถมองเห็นได้ เกิดจากการจินตนาการของผู้สร้างผลงาน

หลักศีลธรรม หมายถึง หลักประพฤติดังตามหลักศาสนา

จริยธรรม หมายถึง หลักความประพฤติดีงาม หรือสิ่งที่กระทำแล้วไม่ผิด

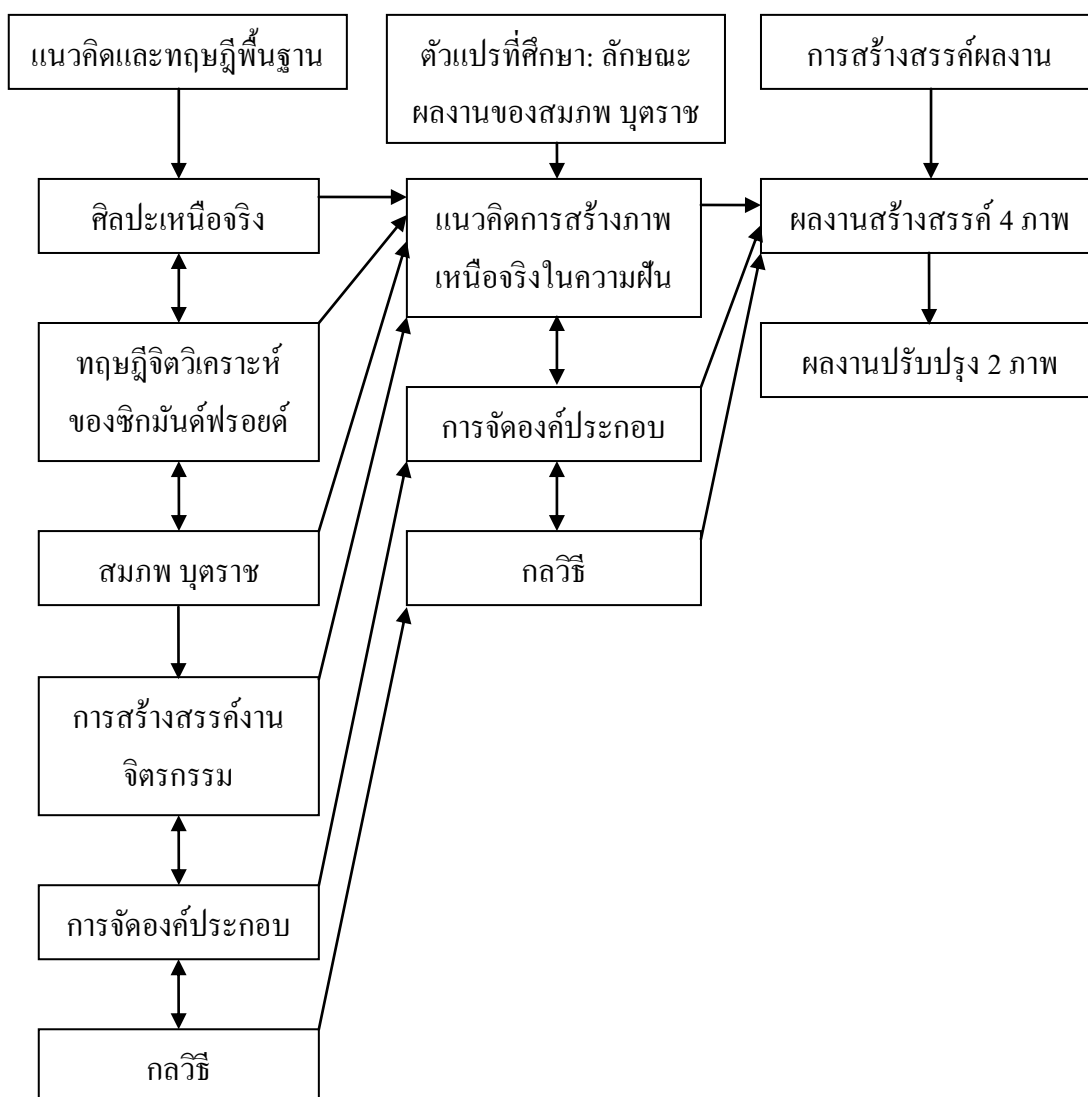
อุดมคติ หมายถึง จุดหมายที่ถือว่าเป็นมาตรฐานแห่งความดีงามและความจริงทางใดทางหนึ่งซึ่งถือว่าเป็นเป้าหมายแห่งชีวิตของตน

ป.อ. ปยุตโต หมายถึง พระพรหมคุณาภรณ์ จำพรรษาอยู่ที่วัดญาณเวศกวัน อำเภอสามพราน จังหวัดนครปฐม

ข้อตกลงเบื้องต้น

เป็นการศึกษาแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ และกลวิธีของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 เฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ข้อมูลที่นำมาศึกษาได้นำมาจากภาพในหนังสือผลงานศิลปะและเว็บไซต์ต่างๆ ในอินเทอร์เน็ต ซึ่งถือได้ว่าเป็นข้อมูลชั้นรอง แต่ผู้วิจัยได้เปรียบเทียบภาพเดียวกันจากหลายๆ แหล่งข้อมูล ผลปรากฏว่าภาพมีความแตกต่างกันน้อยมาก ผู้วิจัยเชื่อว่าภาพใกล้เคียงกับภาพจริงมากที่สุด และในการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยจะใช้สีน้ำมัน พู่กัน น้ำมันสน ในการสร้างสรรค์ผลงาน

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง และได้นำเสนอหัวข้อต่างๆ ตามขอบเขตการศึกษาที่กำหนดไว้ ดังต่อไปนี้

1. ศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism)
2. ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์
3. สมภพ บุตราช
4. การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม
5. กลวิธีในการสร้างสรรค์
6. บัวสีเหล่า
7. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism)

ความเป็นมาและความหมายของศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism)

วิกิพีเดีย ได้กล่าวถึง ลัทธิเหนือจริง (Surrealism) เป็นลัทธิของกลุ่มศิลปินสมัยใหม่อีกกลุ่มหนึ่ง ก่อตั้งขึ้นในช่วงหลังสงครามโลกครั้งที่ 1 ในปี พ.ศ. 2459 ซึ่งพัฒนาต่อเนื่องมาจากกลุ่มดาดา โดยในปี พ.ศ. 2465 สมาชิกในกลุ่มดาดาได้แยกตัวออกไปและรวมกันใหม่อีกครั้งที่กรุงปารีส ประเทศฝรั่งเศส และได้แถลงการณ์อย่างเป็นทางการเป็นลายลักษณ์อักษรชื่อว่า แถลงการณ์เซอร์เรียลลิซึม (Manifeste du Surrealisme) นำโดย อังเดร เบรอตง (Andre Breton) เอกสารดังกล่าวได้รับการเผยแพร่เมื่อปี พ.ศ. 2467 ซึ่งนับเอาจากการรวมตัวกันของบรรดาผู้จัดทำวรรณกรรมที่กลุ่มเซอร์เรียลลิซึมเป็นกองบรรณาธิการ

ในตอนนั้นวารสารฉบับนี้ยังคงเป็นส่วนหนึ่งของดาดาในฝรั่งเศสอันเป็นที่สนะเดียวกับที่ วอลเทอร์ เบนจามิน (Walter Benjamin) ได้เสนอไว้ในบทความ Surrealism: The Last Snapshot of the European Intelligentsia ซึ่งสาระสำคัญในแถลงการณ์ คือ การกบฏต่อค่านิยมของชนชั้นกลาง ตลอดจนกฎเกณฑ์ทุกชนิดเพื่อให้ได้มาซึ่งเสรีภาพในการแสดงออกซึ่ง “ตัวตนภายใน” หรือ “ความคิดบริสุทธิ์” หรือ “จิตไร้สำนึก” ที่ถูกเก็บกดไว้ต้องการแสวงหรือบรรลุถึงความจริงสูงสุดอัน

เกิดจากการผสมรวมของความฝันกับความจริงแห่งโลกภายนอก กล่าวคือ ต้องการแสดงออกซึ่งความรู้สึกลึกซึ้งที่คิดภายในออกมาอย่างเสรีในทุกรูปแบบ โดยปราศจากการควบคุมใดๆ ทั้งสิ้น

อ็องเดร เบรอตง (Andre Breton) เป็นผู้ริเริ่มเผยแพร่แนวคิดของกลุ่มเซอร์เรียลลิซึมจากประวัติเขาเคยเป็นนักเรียนแพทย์ในช่วงสงครามโลก ครั้งที่ 1 ซึ่งทำให้ได้มีโอกาสศึกษาแนวคิดของซิกมันด์ฟรอยด์ (Sigmund Freud) ที่เซอร์เรียลลิซึมต่างเห็นว่า ทฤษฎีเกี่ยวกับจิตไร้สำนึกของฟรอยด์ มีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตและการเปลี่ยนแปลงวัฒนธรรมของมนุษย์

ศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิซึม ได้นำเอาวิธีการเชื่อมโยงเสรี (Free Association) ของฟรอยด์มาประยุกต์ใช้กับศิลปะ โดยให้ศิลปินวาดรูปหรือเขียนสิ่งที่ลอยเข้ามาในความคิดโดยไม่ต้องสนใจเหตุผลตรรกะใดๆ งานศิลปะของเซอร์เรียลลิซึม จึงเป็นทั้งเนื้อหาและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่ผุดบังเกิดจากจิตไร้สำนึกหรือกล่าวอีกนัยหนึ่ง คือ เป็นการสร้างสรรค์จากโลกภายในของศิลปินและโลกที่อยู่เหนือกฎเกณฑ์ของโลกกายภาพ

หลุยส์ อาราгон (Louis Aragon) หนึ่งในแกนนำคนสำคัญ ได้เคยให้ความคิดเห็นเกี่ยวกับสิ่งที่ทำให้เซอร์เรียลลิซึมแตกต่างจากกลุ่มที่ไม่นิยมเหตุผลจิตสำนึกอย่างดาดา (Dadaism) ไว้ว่า แนวคิดและวาทกรรมของเซอร์เรียลลิซึมนั้น เป็นผลผลิตที่เกิดจากเวลา ความแตกต่างในแง่ก็คือ เซอร์เรียลลิซึมเป็นกลุ่มที่เริ่มต้นระหว่างสงครามโลกครั้งที่ 1 และ 2 เรียกว่าเป็นขบวนการเคลื่อนไหวทางปรัชญาศิลปะที่แทรกตัวขึ้นมาท่ามกลางความวุ่นวายหายนะของอารยธรรมและเซอร์เรียลลิซึมต่อต้านความจริงที่เรารับมาจากการไตร่ตรองขบคิดหาเหตุผล จนถึงองค์ความรู้ทางวิทยาศาสตร์หรือปรัชญาแนวปฏิฐาน-นิยมด้วยว่า ความจริงเหล่านี้เป็นเพียงความจริงชั้นสองซึ่งไม่สลักสำคัญหรือไม่อาจเปลี่ยนแปลงและแก้ไขปัญหาใหญ่ๆ ของมนุษยชาติได้

ทั้งนี้กลุ่มเซอร์เรียลลิซึมกลับมองว่าสงครามที่เกิดขึ้นนั้น พรากชีวิตคนนับล้านภายในระยะเวลาไม่กี่ปี เป็นผลมาจากระบบคิดหรือจิตสำนึกที่เป็นใหญ่เหนือมนุษย์ ดังนั้นหนทางเดียวที่จะหลีกเลี่ยงไม่ให้เกิดสงครามซ้ำรอยเหมือนเดิม ก็มีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสำรวจหาเส้นทางใหม่ที่ดาดาได้เริ่มไว้ ซึ่งกลุ่มเซอร์เรียลลิซึมพบว่ามันอยู่ในห้วงความฝันหรือดำรงอยู่ในนิยามที่จิตสำนึกและเหตุผลของเราหลับไหล (วิกิพีเดีย สารานุกรมเสรี, ลัทธิเหนือจริง, 2557, ออนไลน์ <http://th.wikipedia.org>)

ประยูร อุดุชาฎะ กล่าวไว้ว่า “เซอร์เรียลลิซึม เป็นวิธีการเขียนภาพอีกแบบหนึ่งของกลุ่มจิตรกรสมัยใหม่มีกำเนิดขึ้นหลังจากจิตรกรบางกลุ่มพากันเบื่อหน่ายต่อวิธีการแบบคิวบิสม์ (Cubist) ซึ่งนิยมเขียนระบาศไปทั่วยุโรปจนถึงปี ค.ศ. 1924” (ประยูร อุดุชาฎะ, 2533, น.364)

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวถึงความเชื่อของศิลปะลัทธิเหนือจริงไว้ที่น่าสนใจว่า กลุ่มเซอร์เรียลลิซึม ได้ผลมาจากจิตวิทยาจิตวิเคราะห์ตามแนวคิดของซิกมันด์ฟรอยด์ ที่เชื่อว่า พฤติกรรม

มนุษย์นั้น คือ ผลผลิตของความขัดแย้งระหว่างแรงขับเคลื่อนจากพลังสัญชาตญาณที่ไร้สำนึก การเก็บกด อัดตา และการต่อต้านโดยความรู้สึกผิดชอบชั่วดี

สำหรับภาพรวมของแนวคิดนั้น ศิลปินกลุ่มนี้เห็นตรงกันว่า ความรู้สึกของมนุษย์เป็นสิ่ง สำคัญมาก ถ้าท่านรู้สึกอย่างไร ให้แสดงออกทันที อย่าสกดกั้นเอาไว้ เพราะมันจะฝังอยู่ใต้จิตสำนึก (Conscious Mind) และจะเป็นอันตรายต่อตัวท่านเอง จากคำกล่าวของลัทธินี้ทำให้ทราบว่ ลัทธินี้ เกี่ยวข้องกับจิตไร้สำนึก ซึ่งเป็นระยะพอดีกับที่นายแพทย์ซิกมันด์ฟรอยด์ประกาศทฤษฎีด้าน จิตวิทยาอยู่ในยุโรปพอดี ซึ่งต้องนับว่าทฤษฎีของซิกมันด์ฟรอยด์นั้นมีส่วนช่วย และมีอิทธิพลต่อ ลัทธินี้เหนือ-จริงเป็นอย่างมาก

นอกจากนี้ศิลปินในลัทธินี้ยังมีความคิดในเรื่องราวของการมองความจริงอันพิสดาร โดย มองเห็นตรงกันว่า โลกความเป็นจริงที่เห็นอยู่เป็นภาพมายาทั้งหมด แต่ในความฝันนั้นคือเรื่องจริง และนี่จึงเป็นการเคลื่อนไหวของศิลปะแบบหนึ่งที่มีความคิดพ้องตามทฤษฎีของซิกมันด์ฟรอยด์

สำหรับงานลัทธินี้เหนือจริงมีความสำคัญอยู่ที่การแสดงออกของจิตใต้สำนึก (Subconscious Mind) อย่างอิสระปราศจากการควบคุมของเหตุผลใดๆ ทั้งสิ้น มีความฝันและอารมณ์ ในส่วนของ จินตนาการค่อนข้างโน้มเอียงไปในทางกามวิสัยโดยมีจินตนาการเป็นส่วนสำคัญของการแสดงออก จินตนาการที่กล่าวมาก็คือจิตไร้สำนึก (Unconscious Mind) ซึ่งเป็นภาวะของความฝันที่มีขบวนการ ต่อเนื่องกันและจะเป็นเส้นทางที่นำไปสู่การสร้างสรรค์งานศิลปะได้ สำหรับสิ่งที่เราเห็นจากโลก ภายนอกขณะตื่นเป็นเพียงปรากฏการณ์ทางการแทรกแซง แต่ความงามของลัทธินี้เหนือจริงคือ ความ มหัศจรรย์ ซึ่งความมหัศจรรย์เพียงอย่างเดียวที่สามารถสร้างศิลปะให้สมบูรณ์ได้และยังให้ ความรู้สึกที่เต็มไปด้วยความหมายต่อความรู้สึกของมนุษย์ โดยเชื่อว่าความฝันมีความหมาย เพราะ เป็นการแสดงออกของความปรารถนาอย่างแท้จริงที่ฝังอยู่ภายใต้จิตไร้สำนึก (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2535, น.57)

ทั้งนี้ยังมีนักวิชาการอีกหลายท่านได้ให้คำอธิบายและความหมายถึงลัทธินี้เหนือจริงไว้อย่าง หลากหลายและกว้างขวาง ซึ่งพอสรุปได้ดังนี้

ประไพ วีระอมรกุล ได้อธิบายเกี่ยวกับลัทธินี้เหนือจริงว่า เป็นรูปของศิลปะที่ปฏิเสธ ศิลปะ แสวงหาเพียงจิตใจที่ว่างเปล่า ค้นหาสิ่งที่ไม่มีความรู้จักรัก ยังไม่มีการสร้างสรรค์ ในความยุ่งยาก อันมีดমনของจิตใต้สำนึก ความงามของศิลปะของลัทธินี้เหนือจริง เป็นความงามที่เกิดจากการ สันตะเทือน ความปวดร้าวที่เกิดกับมนุษย์ (ประไพ วีระอมรกุล, 2553, น.167)

อารี สุทธิพันธุ์ ได้อธิบายคำและความหมายเกี่ยวกับลัทธินี้เหนือจริงไว้ในหนังสือศิลปะนิยม ว่า นามเพศชาย หมายถึง การแสดงออกอย่างเสรีจากจิตไร้สำนึก จิตไร้สำนึกอย่างบริสุทธิ์ ปราศจาก สติควบคุม ซึ่งบุคคลแสดงออกทางการพูด การเขียนหรือด้วยวิธีการอื่นๆ เป็นหน้าที่ของจิตโดยตรง

ที่ชักนำด้วยความคิดปราศจากการปฏิบัติตามเหตุผลและนอกเหนือไปจากสุนทรียภาพหรือการหมกมุ่นอยู่ในศีลธรรม ลัทธินี้เกี่ยวข้องกับจิตไร้สำนึก ซึ่งเป็นระยะพอดีกับที่นายแพทย์ซิกมันด์ فروยด์ ได้ประกาศการค้นพบของมนุษย์ว่า มนุษย์ทุกคนอยู่ภายใต้อิทธิพลของจิตไร้สำนึกซึ่งเราฝังความอยากโดยมิได้ขัดเกลาเอาไว้จนเกิดทำให้รู้สึกว่าการป่าเถื่อนยังมีได้หายไปจากมนุษย์ หากแต่หลบอยู่ในส่วนลึกของจิตใจ

ในคำอธิบายร่วมกัน (Manifestation) ของลัทธิเหนือจริงมีตอนหนึ่งเกี่ยวกับจินตนาการกล่าวว่า จินตนาการเป็นส่วนประกอบอันสำคัญในการแสดงออกและจินตนาการนี้คือ จิตไร้สำนึก จิตไร้สำนึกเป็นภาวะของความฝันที่มีขบวนการต่อเนื่องกัน ซึ่งส่วนนี้สามารถนำไปสู่การสร้างสรรคทางศิลปะได้ สำหรับสิ่งที่เราเห็นจากโลกภายนอกทุกวันขณะตื่นนั้น เป็นเพียงปรากฏการณ์ทางการแทรกแซงเท่านั้น (Phenomenon of Interference) ความในคำอธิบายร่วมกันนี้ตรงกับความเห็นของซิกมันด์ فروยด์ พอดี ซึ่ง فروยด์ ได้เคยกล่าวไว้ว่า ความฝันคือ การแสดงออกในยามที่เราไม่ได้สติเต็มที่ เพราะยังหลับอยู่ นักจิตวิทยาใช้ความฝันเป็นเครื่องสืบสาวหาต้นตอแห่งความวิตกกังวลความกลัว และใช้เป็นเครื่องมือวิเคราะห์หาอดีต แต่ในอีกมุมที่น่าสนใจศิลปินกลับใช้ความฝันเป็นแรงจูงใจในการสร้างสรรค์ผลงานของตัวเองออกมา (อารี สุทธิพันธุ์, 2535, น.239-241)

กัจจกร สุนพงษ์ศรี ได้แสดงทรรศนะว่า โดยพื้นฐานแล้ว ลัทธิเหนือจริงได้ค้นคว้าหาเรื่องของความชัดเจนในชีวิต ขยายตรรกวิทยาให้กว้างขวางในการมองสังขธรรม (Reality) โดยรวมให้เป็นเรื่องของสัญชาตญาณ (Instinct) จิตไร้สำนึกและความฝัน (Dream) เพื่อให้ได้มาเพื่อความสำเร็จสูงสุดหรือยอดของสังขธรรม (Super Realism) อย่างอังเดร เบรอตง กวีคนสำคัญของฝรั่งเศสและเป็นผู้นำคนหนึ่งได้ให้เป้าหมายของลัทธินี้ว่า เป็นความตั้งใจที่สร้างสิ่งที่ขัดแย้งกันระหว่างความฝันและความจริง รวมกันไปสู่ความจริงอันแท้ ซึ่งเป็นยอดของความจริงจุดมุ่งหมายใหญ่ๆ คือผสมผสานสิ่งที่แตกต่างกัน ลัทธิต่างๆ ที่มีได้เกี่ยวข้องกัน และเทคนิคที่ไม่เหมือนกัน พยายามให้ช่องโหว่ของเหตุผลและการควบคุมจิตสำนึกมาปล่อยให้มันเป็นอิสระ ไม่ยึดเหนี่ยวและมีแนวไปในทางโกหกสร้างความฝันเอาตามใจชอบ (กัจจกร สุนพงษ์ศรี, 2554, น.343)

จากคำนิยามในความหมายของคำว่า ลัทธิเหนือจริง (Surrealism) ที่หลากหลายความหมายดังกล่าวข้างต้นมานั้น กัจจกร สุนพงษ์ศรี ได้ให้ข้อมูลเพิ่มเติมอีกว่า ทำให้ยากแก่การสรุปความหมายที่สมบูรณ์ที่สุดได้ แต่จากคำแถลงการณ์ในใบประกาศของอังเดร เบรอตง ฉบับแรกได้รับการยอมรับจากจิตรกรและพวกกวีเป็นอย่างมาก คำอธิบายคือ แนวทางแก้ปัญหาที่จะเกิดขึ้นในอนาคต โดยรวมเอาสองสภาวะของสิ่งที่ดูเหมือนขัดแย้งกันรวมเข้าไว้ด้วยกัน ระหว่างความจริงและความฝันให้กลายเป็นความจริงอันสูงสุด จากวารสารที่ชื่อ เซอร์เรียลลิซึมที่นำเสนอออกมาโดยกลุ่มได้

ชี้แนะแนวความคิด ความเชื่อและข่าวสารกิจกรรมของกลุ่มอย่างต่อเนื่องมาหลายฉบับ จากนิยามในความหมายที่หลากหลายจึงพอประมวลความหมายของคำว่าลัทธิเหนือจริงได้ดังต่อไปนี้

1. การรวมความไม่เท่ากัน สิ่งที่ขัดแย้งกันรวมเข้าไว้ด้วยกันเพื่อปัญหาเรื่องของชีวิตที่จะเกิดขึ้นในอนาคต กลายเป็นความฝันและความเป็นจริงเป็นการบรรลุถึงสิ่งสูงสุดเหนือความเป็นจริง
2. คำนามของลัทธิเหนือจริงหมายถึง เพศชาย เป็นการแสดงออกอย่างอัตโนมัติของจิตที่บริสุทธิ์ปราศจากการควบคุมของกฎเกณฑ์โดยไม่ต้องมีเหตุผล ไม่ยึดติดสิ่งใด ปล่อยไปตามเสรีตามสภาวะไม่เกี่ยวข้องกับหลักสุนทรียศาสตร์
3. ลัทธิเหนือจริงให้ความสำคัญในเรื่องรูปแบบที่เป็นปกติวิสัยแล้วพยายามเข้าไปแทรกแซงเป็นกลไกเครื่องจักรที่เข้าไปทำลายต้นแบบที่มีอยู่แล้วนั้น ให้เกิดแม่แบบที่มีอยู่แล้วนั้น ให้เกิดแม่แบบใหม่ให้ผิดแปลกไปจากเดิม
4. ลัทธิเหนือจริงเป็นแนวทางที่พยายามเปลี่ยนแปลงแสวงหาโลกใหม่ตามมโนทัศน์ส่วนตัว เพื่อตอบสนองทางด้านจิต
5. การแสวงหาอุบัติการณ์ เพื่อคาดหวังจากความบังเอิญ
6. จินตนาการอย่างไร้ขอบเขต นำเราไปถึง ณ ที่แห่งนั้น
7. ความดี ความงาม การทรงคุณค่า และความจริงมีพร้อมอยู่แล้วในสิ่งนั้น
8. เป็นเขตแดนระหว่างโลกภายนอกที่เกิดจากผัสสะจากการสัมผัสและเขตแดนของโลกภายในที่เกิดจากจิตมาบรรจบพบกัน เป็นต้น

สดชื่น ชัยประสาธน์ ได้กล่าวถึง อิทธิพลที่มีต่อแนวความคิดของกลุ่มลัทธิเหนือจริง (Surrealism) ไว้เป็น 3 หัวข้อดังนี้

1. อิทธิพลของการเล่นแร่แปรธาตุ อังเดร เบรอตงและสมาชิกกลุ่มลัทธิเหนือจริงสนใจการเล่นแร่แปรธาตุมากเป็นพิเศษเนื่องจากเห็นว่าจะสามารถเกิด ความหวัง ความเพ้อฝัน เกิดรูปลักษณ์สิ่งใหม่เป็นการย่นเวลาไปสู่จุดประสงค์ของความมหัศจรรย์
2. นักคิดที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มลัทธิเหนือจริง คือ ซิกมันด์ ฟรอยด์ จิตแพทย์ชาวเวียนนาเชื้อสายยิว ที่ได้ก่อตั้งจิตวิเคราะห์ อันเป็นทฤษฎีทางจิตวิทยาและวิธีบำบัดโรคจิตเวชที่ใหม่ล่าสุด ณ ขณะนั้น แต่ก็ได้รับการต่อต้านมากที่สุดในฝรั่งเศส ในทางกลับกันกลับได้รับการยอมรับเป็นอย่างดีจากกวีและศิลปินลัทธิเหนือจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเรื่องของการให้ความสำคัญต่อพลังและความเร้นลับของจิตไร้สำนึกซึ่งจากผลจากการคิดค้นของฟรอยด์ ได้เป็นทั้งพลังกระตุ้นและพลังสนับสนุนให้กวีและศิลปินลัทธิเหนือจริง มุ่งทดลอง ค้นหาวิธีการทำให้รู้จักตัวตนที่แท้จริงให้มากที่สุดและอย่างเป็นอิสระที่สุด ทั้งนี้ทฤษฎีของฟรอยด์เกี่ยวกับความไร้สำนึก ความฝัน ความปรารถนาทางเพศ นอกจากจะเสริมสนับสนุนความตั้งใจของพวกลัทธิเหนือจริงแล้ว อังเดร เบรอตง

และสมาชิกกลุ่มลัทธิเหนือจริงยังได้นำสาระสำคัญเกี่ยวกับหลักความไร้เหตุผล (Irrationnel) ใช้เป็นอาวุธในการต่อต้าน ลัทธิเหตุผลนิยมของพวกปัญญาชนส่วนใหญ่ในฝรั่งเศสแล้ว ยังทำให้พวกเขาสร้างผลงานที่แสดงถึงการต่อต้านข้อห้ามทางสังคมและศาสนาที่มีประสิทธิภาพด้วย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานที่มีเนื้อหาเน้นหนักทางกามอารมณ์ ซึ่งสร้างความตกใจ ความโกรธและปฏิกิริยาต่อต้านเป็นอันมากในหมู่ชนชั้นกลางที่ถือแบบแผนและจริยธรรมอย่างเคร่งครัด

3. นักเขียนและกวีที่มีอิทธิพลต่อกลุ่มลัทธิเหนือจริงนอกจากมาร์ติส์ เดอซาต นักเขียนแห่งศตวรรษที่ 18 ผู้มีชื่อเสียงอื้อฉาวในแง่ที่ใช้วิปริตทางเพศ (Sadisme) เป็นอาวุธต่อต้านขนบประเพณีของสังคมชนชั้นกลางและคำสอนของคริสตศาสนาแล้ว อังเดร เบรอตงและพวกลัทธิเหนือจริงยังให้ความสนใจ นักเขียนกวีโรแมนติกฝรั่งเศสและเยอรมันในศตวรรษที่ 19 เป็นส่วนใหญ่ แต่ที่สนใจนักเขียนนวนิยายที่แฝงความลับ ความแปลกและน่ากลัวด้วย (สดชื่น ชัยประสาธน์, 2532, น. 22-27)

จากข้อความตอนหนึ่งของสมภพ จงจิตต์ โปธา ได้กล่าวถึงลัทธิทางศิลปะเซอร์เรียลลิซึมไว้ว่า กลุ่มเซอร์เรียลลิซึม ได้อิทธิพลมาจากการให้ความสำคัญของจิตใต้สำนึก ความฝัน ความจริงและความปรารถนาต่างๆ ของมนุษย์ ความงามที่ปรากฏมีผลมาจากความเพ้อฝัน ความคิดเพื่องจินตนาการ ความประหลาดมหัศจรรย์ของจิตใต้สำนึก (สมภพ จงจิตต์ โปธา, 2552, น.32)

สรุปได้ว่า ความเป็นมาของศิลปะลัทธิเหนือจริงผู้ก่อตั้งลัทธินี้คือ อังเดร เบรอตง ลัทธิเหนือจริงมาจากลัทธิคาตา อังเดร เบรอตง ได้ศึกษาปรัชญาความเชื่อเรื่องจิตวิทยาวิเคราะห์ของซิกมันด์ فروยด์ที่เชื่อว่าพฤติกรรมมนุษย์คือ ผลผลิตของความขัดแย้งระหว่างแรงขับจากพลังสัญชาตญาณ ไร้สำนึกเป็นการแสดงออกของจิตใต้สำนึกอย่างอิสระตามจินตนาการที่ไร้เหตุผล จินตนาการเป็นส่วนสำคัญของการแสดงออก จิตใต้สำนึกเป็นภาวะของความฝันที่มีขบวนการต่อเนื่องกันซึ่งช่วยนำไปสู่การสร้างสรรค์ศิลปะเหนือจริงความฝันเป็นแรงจูงใจของศิลปินที่นำมาผสมผสานกับความจริงให้เป็นผลงานเหนือความเป็นจริงตามมโนทัศน์ส่วนตัวของศิลปิน เพื่อตอบสนองทางด้านจิตใจ สมภพ บุตราช ก็เป็นศิลปินคนหนึ่งที่ใช้ขบวนการคิดของลัทธิเหนือจริงคือการสร้างสรรค์จากความฝันและจินตนาการผสมผสานกับความเหมือนจริงตามแนวคิดของตนเองในเรื่องราวต่างๆ เช่น เรื่องราวเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อ ความศรัทธา หลักคำสอนทางศาสนา เป็นต้น

รูปแบบของผลงานของศิลปะลัทธิเหนือจริง (Surrealism)

ลัทธิเหนือจริงได้รับการพัฒนาด้านกลวิธีต่างๆ มาตั้งแต่ยุคคาตา และการคิดค้นคว้าเพื่อหารูปแบบใหม่ตามอิสระแห่งตน ซึ่งความสำคัญไม่ได้อยู่ที่เป้าหมายการสร้างผลงาน แต่จะเน้นไปที่การใช้เครื่องมือที่สำรวจสิ่งซ่อนเร้นของจิตที่มีอยู่ภายในตัวของมนุษย์ ดังเช่น การเดินละเมอขณะหลับอยู่ การสร้างความฝันขณะลืมตาตื่น การเพ้อ ความเมา การถูกสะกดจิตและการเขียนแบบ

อัตโนมัติ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นตัวรับใช้กระตุ้นจิตภาพของจิตไร้สำนึก การขาดการควบคุมของสภาวะจิต เพื่อนำเข้าสู่ความสำนึก แล้วแปรผันความฝันหรือจินตนาการเหล่านั้นให้มีเหตุและผลของความจริง ภาพที่เกิดขึ้นจากจิตไร้สำนึกจะเต็มไปด้วยความสับสน พร่ามัว นำอัศจรรย์ แปลกประหลาด ปราศจากทั้งเหตุและผล

เกียรติกศักดิ์ ชานนารถ ได้กล่าวในหนังสือคู่มือศิลปกรรมย้อนหลัง ไว้ที่น่าสนใจว่า จิตรกรรมลัทธิเหนือจริงมี 2 แนวทางด้วยกัน สำหรับแนวทางแรกเรียกว่า เซอร์เรียลลิซึมสมบูรณ์ (Absolute Surrealism) ได้แก่ งานของมีโร (Miro) อองเดรแม็สซง (Andre Masson) และมัดตา (Matta) การสร้างงานแนวทงนี้ขึ้น เป็นแบบอัตโนมัติ (Automatism) เกิดจากการบงการของความคิดโดยปราศจากการควบคุมของจิตใจ งานที่ออกมาจึงไกลไปในทางนามธรรม ส่วนอีกทางหนึ่งเรียกว่า เซอร์เรียลลิซึมธรรมชาติ (Naturalistic Surrealism) แนวทางนี้ให้ความสำคัญกับจิตใต้สำนึกและความฝัน ได้แก่ งานของ ดาลี (Dali) ตองกี (Tanguy) มากริตต์ (Magritte) และปอล เดลวัวร์ (Paul Delvaux) ผลงานมีความพิถีพิถันในรายละเอียดมาก อย่างภาพทิวทัศน์ วัตถุสิ่งของที่พอจะรู้ได้ (ว่าคืออะไร) ซึ่งทั้งหมดนำออกมาจากบริบทของธรรมชาติ ได้ถูกทำให้บิดเบือนไป และนำมารวมกันในแบบที่แปลกประหลาด เหมือนอยู่ในความฝัน (เกียรติกศักดิ์ ชานนารถ, 2544, น.12)

รูปแบบเนื้อหาของผลงานในศิลปะลัทธิเหนือจริง เป็นแบบแสดงความลึกลับ มหัศจรรย์ (Fantasy) ตามหลักความเชื่อของฟรอยด์ วิรุณ ตั้งเจริญ ขยายความไว้ว่า รูปแบบของศิลปะที่แสดงลึกลับมหัศจรรย์ ก็นับว่าเป็นผลสืบทอดมาจากจิตใต้สำนึกของมนุษย์ด้วยเป็นผลของจินตนาการที่เหมือนโลกของความฝัน เป็นเหตุการณ์ สถานที่ บรรยากาศ หรือวัตถุที่ต่างไปจากสภาพจริงของโลกภายนอกที่มองเห็นได้เป็นภาพในฝัน ภาพหลอนหรือภาพแห่งความหวังในสังคมประหลาดๆ (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2537, น.140)

สงวน รอดบุญ ก็ได้แสดงทัศนะเช่นกันว่า โดยหลักการที่สำคัญจิตรกรกลุ่มนี้มีความสนใจในพื้นฐานของจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis) ของซิกมันด์ ฟรอยด์ ด้วยการพยายามเน้นให้เห็นถึงอำนาจแห่งความฝัน และความรู้สึกที่เกิดขึ้นอย่างปัจจุบันทันด่วนและนำไปสู่การร่วมกันของจิตใต้สำนึกปราศจากความสัมพันธ์กับความเป็นจริงภายนอกหรือความมีเหตุผล จึงเป็นเรื่องความคิดฝันที่ประหลาดมหัศจรรย์ (สงวน รอดบุญ, 2533, น.152)

สดชื่น ชัยประสาธน์ ได้กล่าวถึงแนวทางการแสดงออกของศิลปะลัทธิเหนือจริงไว้ดังนี้

1. การแสดงหาความรู้เกี่ยวกับตัวตนภายใน พวกเขาให้คุณค่าสูงแก่ความฝันในฐานะที่เป็นจุดสูงสุดของจินตนาการอันสามารถทำลายโซ่ตรวนที่พันธนาการพวกเขาไว้ในโลกแห่งความจริงให้สลายไปได้ ด้วยเหตุนี้เอง พวกลัทธิเหนือจริงจึงหาทางทดลองเกี่ยวกับการพูดและการเขียน

ในช่วงที่จิตทำงานอย่างอิสระ ปลอดภัยจากการควบคุมจิตสำนึก ในรูปของการบันทึกและเล่าความฝัน โดยอิงหลักทฤษฎีของฟรอยด์ และจิตแพทย์คนอื่นๆ รวมทั้งแนวคิดของนักจิตวิทยาด้วยในช่วงปี ค.ศ. 1919-1924 นี้ทางฝ่ายศิลปินซึ่งมี แอร์นส์ทเป็นผู้นำ (และเป็นผู้สนใจทฤษฎีของฟรอยด์มาก เช่นกัน) ก็มีการทดลองสร้างผลงานคอลลาจ โดยได้นำเรื่องความคิดไร้สำนึกและความฝันมาใช้ ขณะทำงานเป็นบางช่วงด้วย นอกจากนี้ยังมีผลงานจิตรกรรมสีน้ำมันและวาดเส้นของมิโรกับ อองเดร มัสซง และคนอื่นๆ ซึ่งเบรอตงเห็นว่าเทียบเท่ากับการเขียนอัตโนมัติ ซึ่งเขาและเพื่อนกวีได้ ร่วมกันทดลองทำไว้

2. ทฤษฎีความบังเอิญที่เป็นภววิสัย มีความสำคัญต่อการดำรงชีวิตและการสร้างสรรค์ ผลงานของพวกกวีและศิลปินลัทธิเหนือจริงมาก พวกเขาพยายามทำตัวให้ว่างคอยเฝ้าสังเกตสิ่ง แปลกใหม่ที่จะเกิดขึ้น โดยบังเอิญในชีวิตประจำวัน พวกเขาอาจนั่งๆ นอนๆ รอหรือไม่ก็ออกเดิน เที่ยวเล่นอย่างไร้จุดหมายแน่นอน ไปตามถนนตรอกซอกซอยที่ไม่เคยไป หรือไปตามสถานที่ แปลกๆ ในเมืองอันจะทำให้ได้พบคนหรือวัตถุที่ก่อให้เกิดความอัศจรรย์ใจ ด้วยเหตุนี้เองแก่นเรื่อง เกี่ยวกับความบังเอิญ การแสวงหาและการพบคน (สิ่ง) ที่แปลก (I'insolite) คน (สิ่ง) ที่ไม่เคยรู้จัก (I'inconnu) ตลอดจนปรากฏการณ์ที่เร้นลับต่างๆ จึงมีความสำคัญมากในผลงานวรรณศิลป์และ ทัศนศิลป์ลัทธิเหนือจริง โดยเฉพาะอย่างยิ่งแก่นเรื่องเกี่ยวกับผู้หญิงและวัตถุ ทั้งกวีและศิลปินต่างก็ พยายามเผยให้เห็นนัยทางเพศ สัญลักษณ์ของโลกที่เป็นจริงเหล่านี้ ซึ่งสอดคล้องกับความปรารถนา จากจิตใต้สำนึกของพวกเขา อันจะมีผลทำให้ผลงานวรรณกรรมและจิตรกรรมลัทธิ-เหนือจริงมี ลักษณะที่เน้นงามอารมณ์สูงมากนับแต่ปี ค.ศ. 1925 กลุ่มลัทธิเหนือจริงเปลี่ยนแนวโน้มที่ค่อนข้าง ทางการอุดมคตินิยมมาเป็นแนววัตถุนิยมเชิงวิภาษวิธี (Ie Materialism Dialectique) มากขึ้น ทั้งนี้เพราะ ต้องการให้ปรับวิธีการของกลุ่ม ซึ่งมีลักษณะเป็นอนาธิปไตยให้มีรูปโฉมเป็นการปฏิวัติเพื่อสังคม ยิ่งขึ้น ในช่วงนี้เบรอตงต้องการให้กลุ่มทำงานควบคู่กับพรรคคอมมิวนิสต์ในฝรั่งเศส โดยหวังว่าจะ ได้มีโอกาสที่จะเปลี่ยนแปลงโลกตามที่ คาร์ล ไฮน์ริช มาร์กซ์ (Karl Heinrich Marx) นักปรัชญา นักเศรษฐศาสตร์การเมือง นักประวัติศาสตร์ นักสังคมนิยม นักคอมมิวนิสต์ และ นักปฏิวัติชาว เยอรมัน ได้นำเสนอไว้อย่างหนักแน่นในช่วงนั้น

ทั้งนี้ สดชื่น ชัยประสาธน์ ยังได้ให้ข้อมูลไว้อีกว่า แม้ว่าจิตรกรศิลปะลัทธิเหนือจริงจะยึด มั่นอยู่ในหลักการแนวทางความคิดเดียวกัน แต่เรื่องการนำเสนอการแสดงออกของรูปแบบทางด้าน ศิลปะก็มีแนวทางแตกต่างกันออกไป ตามวิถีชีวิตและประสบการณ์ของแต่ละคน บางคนใช้รูปวัตถุ จากต้นแบบที่มีอยู่ตามธรรมชาติทั้งสิ่งที่มีชีวิตและไม่มีชีวิต บางคนใช้แบบรูปจากสิ่งประดิษฐ์ ผลิตภัณฑ์ที่เกิดจากมนุษย์ ทั้งนี้จะต้องเป็นสิ่งธรรมดาสามัญทั่วไปหรือสิ่งที่ไม่คุณค่าที่ผู้คนสามารถ

รับรู้และสื่อความเข้าใจกันได้ง่าย โดยนำมาเป็นแบบแล้วดัดแปลงแต่งเติม ลดตัดทอนหรือสลับตำแหน่ง และสถานที่ให้ดูแปลกไปจากเดิม (สดชื่น ชัยประสาธน์, 2532, น. 34-36)

อารี สุทธิพันธุ์ ได้กล่าวถึงศิลปะลัทธิเหนือจริงมีลักษณะรูปแบบในการแสดงออกทางศิลปะของกลุ่มคือ ด้านรูปทรงและวิธีการ (Method & Form) ดังนี้

1. ศิลปินแสดงออกด้วยสีที่มีความเข้มปานกลางให้ความรู้สึกนุ่มนวลบนผิวหน้าด้วยการเคลือบให้กลมกลื่นกัน (Surface Treatment) โดยใช้สีและสร้างบรรยากาศที่ลึกลับชวนงงหรือบางครั้งอาจใช้สีลาเส้นสีที่รุนแรง
2. ศิลปินแสดงออกด้วยวัสดุอื่นปนกับวัสดุที่ศิลปินผู้นั้นถนัด เช่น ทราเยปนกับสีน้ำมัน กระดาษสีปนกับสีน้ำมัน (Mixed Media) เป็นต้น
3. ศิลปินพยายามจะซ่อนสิ่งที่ต้องการแสดงออกด้วยเทคนิคของการเขียน เช่น เขียนวัตถุบนกระจกใสหรือเขียนความชัดเจนของสิ่งของคลุมเรื่องที่ต้องการแสดง เป็นต้น
4. ศิลปินพยายามสร้างสรรค์ แสง เงาและสีขึ้นเองหรืออาจกล่าวได้ว่าเป็นบรรยากาศตามความคิดคำนึงโดยเฉพาะ (Imaginary Atmosphere)

การจำแนกศิลปินในกลุ่มลัทธิเหนือจริงนั้น สามารถแบ่งตามลักษณะการสร้างผลงานที่มีรูปแบบเด่นชัด กล่าวคือ กลุ่มที่ 1 นำเสนอรูปแบบที่แสดงอารมณ์ ประสบการณ์ชีวิต บุคลิกภาพ และทักษะของการทำงาน โดยอาศัยสิ่งที่เป็นอยู่ตามธรรมชาติ ตามปกติวิสัยทั่วไปสร้างเป็นแบบความจริงและความฝัน เป็นแบบส่วนตัวรวมกับโลกภายนอก และกลุ่มที่ 2 เป็นการสร้างสรรค์ด้วยรูปทรงที่ค้นพบใหม่ตามแนวคิดจินตนาการของแต่ละคนให้มีชีวิตด้วยรูปแบบใหม่ โดยใช้หลักการทางด้านศิลปะ เช่น เส้น สี รูปร่าง ขนาด และพื้นผิว เป็นต้น (อารี สุทธิพันธุ์, 2535, น.241)

สรุปได้ว่า รูปแบบเนื้อหาลัทธิเหนือจริงมี 2 แนวทาง คือ

แนวทางที่ 1 เนื้อหาจริงสมบูรณ์ เป็นรูปแบบการสร้างสรรค้งานที่เกิดจากความคิดโดยปราศจากการควบคุมของจิตใจ งานที่ออกมาจึงไกลไปในทางนามธรรม

แนวทางที่ 2 เนื้อหาจริงธรรมชาติ จะให้ความสำคัญจิตใต้สำนึกและความฝัน ผลงานที่ออกมามีลักษณะพิถีพิถันในรายละเอียดซึ่งถูกทำให้บิดเบือนไปของวัตถุสิ่งของหรือทิวทัศน์ดูเหมือนในความฝัน โดยมีวิธีการเช่น ศิลปินใช้สีเข้มปานกลาง ให้ความรู้สึกนุ่มนวลบนผิวหน้าด้วยการเคลือบให้กลมกลื่น ใช้สีสร้างบรรยากาศที่ลึกลับหรือใช้สีลาเส้นสีที่รุนแรง ศิลปินพยายามจะซ่อนสิ่งที่แสดงออกด้วยเทคนิคของการเขียน เขียนความชัดเจนของสิ่งของคลุมเรื่องที่ต้องการแสดง เป็นรูปแบบที่แสดงออกตามลักษณะต่างๆ เช่น มหัศจรรย์ จินตนาการที่เหมือนโลกของความฝันเป็นเหตุการณ์สถานที่บรรยากาศ

รูปแบบเนื้อหาหลักเนื้อหาจริงเป็นส่วนหนึ่งที่มีผลในการสร้างงานของสมภพ บุตราซทั้งแบบเนื้อหาจริงสมบูรณ์และเนื้อหาจริงธรรมชาติ สมภพ บุตราซ มีการสร้างงานทั้ง 2 แบบ แต่รูปแบบที่เป็นที่ยอมรับอย่างแพร่หลายคือ เนื้อหาจริงธรรมชาติ อาทิเช่น ผลงานชุดนางสงกรานต์ ชุดกรุงเทพฯ ชุดอกเฆยด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์ เป็นต้น

เนื้อหาของผลงานของศิลปะของลัทธิเนื้อหาจริง

พีระพงษ์ กุลพิศาล ได้กล่าวถึงความหมายของเนื้อหาไว้อย่างน่าสนใจว่า คือสิ่งที่แสดงออกในผลงานศิลปะ ความหมาย สาระแก่นความสำคัญที่ศิลปินได้แสดงออก โดยการผ่านขั้นตอนวิธีการ กระบวนการเกิดการประกอบประสานสัมพันธ์ของสื่อวัสดุเกิดเป็นรูปร่าง รูปทรงหรือสื่อสัญลักษณ์อย่างใดอย่างหนึ่งเพื่อสื่อความเข้าใจของการแสดงออกอันนำไปสู่แนวเรื่องหรือเรื่องราว ซึ่งพีระพงษ์ กุลพิศาล กล่าวถึงความหมายของคำว่าเนื้อหาไว้ว่า “เนื้อหาหมายถึง อารมณ์ (Mood) หรือประสบการณ์ของผู้ชมที่มีต่อผลงานศิลปะจะเรียกว่า นัยสำคัญ (Significant) ของรูปทรงทางศิลปะก็ได้” (พีระพงษ์ กุลพิศาล, 2546, น.46)

สำหรับเนื้อหาผลงานของกลุ่มลัทธิเนื้อหาจริงนั้นจะประกอบไปด้วยเนื้อหาที่เกี่ยวกับการค้นหาตัวตนที่แท้จริงตามจุดมุ่งหมายของแนวความเชื่อของกลุ่ม เนื้อหาภายในเป็นโลกส่วนตัวของศิลปินด้วยความคิดสร้างสรรค์และจินตนาการ โดยการใช้สัญลักษณ์ รูปร่าง รูปทรง ของสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติหรือจากวัตถุถึงประดิษฐ์ที่มนุษย์สร้างเป็นสื่อ แต่ในความหมายหรือสาระจริงๆ นั้นไม่อาจเป็นจริงตามอย่างที่ปรากฏ ด้วยมีปัจจัยหลายสิ่งหลายอย่างที่เป็นมูลเหตุให้พวกเขาเหล่านั้นได้ทำเช่นนั้นหรือทำไปโดยไม่มีคำอธิบายและไม่มีเหตุผล จากคำอธิบายเกี่ยวกับเนื้อหาของผลงานของกลุ่มลัทธิเนื้อหาจริงจากแหล่งข้อมูลต่างๆ มีดังต่อไปนี้

สุชาติ เถาทอง ได้แสดงทรรศนะเกี่ยวกับเนื้อหาผลงานของกลุ่มลัทธิเนื้อหาจริงไว้ว่าเป็นภาพแบบอัตวิสัย (Subjective) เป็นการแสดงความรู้สึกของอารมณ์ส่วนลึกที่อยู่ภายใต้จิตสำนึกของศิลปิน (Subjective Art) อาทิเช่น ความรู้สึกในเรื่องความรัก ความเสียใจ ดีใจความโกรธ ความเกลียด ความกลัว ความสงบนิ่งและความสะเทือนใจต่างๆ ฯลฯ สิ่งต่างๆ ดังกล่าวมาแล้วนั้นเป็นอารมณ์ที่ฝังอยู่ในจิตใจของมนุษย์ ดังนั้นเมื่อศิลปินต้องการจะแสดงด้วยอารมณ์ส่วนตัวที่ต้องการ เขาจะแสดงออกโดยดัดแปลงรูปแบบ เรื่องราว เทคนิค วิธีการให้เป็นไปตามความต้องการของศิลปิน โดยไม่พะวงถึงระเบียบ กฎเกณฑ์ เหตุผล (Objective Art) อะไรทั้งสิ้นฉะนั้นศิลปินกลุ่มนี้จึงมีลักษณะที่สื่อความหมายโดยใช้ความรู้สึก อารมณ์ภายในจิตใจของศิลปินเป็นปัจจัยหลักเรื่องของรูปแบบเนื้อหาอื่นที่เป็นกฎเกณฑ์จึงไม่มีความสำคัญในทัศนะของศิลปินกลุ่มนี้อัตวิสัยหมายถึงสิ่งที่เกิดขึ้นในใจไม่เกี่ยวข้องกับสิ่งอื่นที่อยู่ภายนอกใจไม่เกี่ยวกับวัตถุภายนอกเป็นความจริงส่วนตัว เป็นอารมณ์ความรู้สึก ศิลปะที่แสดงออกของเนื้อหาทางอัตวิสัยคือ ศิลปะที่หนักไปทางการ

แสดงความรู้สึก ความคิด ความปรารถนาส่วนตัวของศิลปิน อาจใช้รูปทรงของสิ่งของหรือบุคคล ในการแสดงออกแต่ไม่ได้แสดงความจริงของสิ่งนั้น เขาเพียงอาศัยมันเป็นสื่อสำหรับแสดงความจริง ภายใน ซึ่งเป็นส่วนตัวของเขาออกมาเท่านั้นไม่ว่าจะเป็นรูปลักษณะจากต้นแบบของสิ่งมีชีวิตหรือไม่ มีชีวิตก็ตามศิลปินกลุ่มลัทธิเหนือจริงจะนำสิ่งต่างๆ ที่เห็นว่ามีชีวิตและความขัดแย้งกัน นำมารวมเข้าด้วยกัน ไว้ แล้วผสมผสานสร้างให้มันมีชีวิตมีความรู้สึก มีความหมาย มีคุณค่า อยู่ในตัวของมันเองอย่าง ลึกๆ การให้ความสำคัญแก่ชีวิตและความรู้สึกที่เป็นความจริงของชีวิตให้อยู่ในโลกใหม่ที่แปลก ประหลาดเป็นการหนีความจริงในโลกปัจจุบัน ด้วยวิสัยทัศน์ของแต่ละคน (สุชาติ เถาทอง, 2532, น.84)

สมภพ จงจิตต์โพธาอธิบายถึงเนื้อเรื่องราวในการแสดงออกของผลงานจิตรกรรมลัทธิเซอร์เรียลลิซึม ว่าเป็นเรื่องราวที่ผสมกันระหว่างวัตถุที่มองเห็นด้วยตาและรับรู้ด้วยจิตใจ แสดง ความสัมพันธ์ของอดีตและปัจจุบันด้วยเวลา อายุ ความผูกพัน และความน่าเบื่อ ผลงานมีลักษณะไม่ เลียนแบบธรรมชาติ แต่สร้างลักษณะธรรมชาติใหม่ ตามความคิดฝัน ไม่แสดงความจริงของ สัตว์ส่วน เป็นการแสดงร่วมกันทั้งรูปแบบของสิ่งมีชีวิตและไม่มีชีวิต ผลงานแสดง ความนุ่มนวลของ ผิวหน้าวัสดุ ความเปลี่ยนแปลง และความละเอียดที่ผิดรูปแบบ เป็นการแสดงออกจากจิตใต้สำนึก มุ่งให้ผู้ดูมีปฏิกิริยาเพื่อฝัน ความรู้สึกเก็บกด

ทั้งนี้สมภพ จงจิตต์โพธา ยังให้ข้อมูลอีกว่า ศิลปินกลุ่มเซอร์เรียลลิซึมได้พัฒนาผลงาน ออกเป็น 2 แนวทางด้วยกัน

โดยกลุ่มแรกจะแสดงออกด้วยการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมผสมผสานกับวัสดุกับการ เขียนภาพแบบอัตโนมัติ ศิลปินกลุ่มนี้ได้แก่ มักซ์ เอนสต์ (Max Ernst), พอลเคล (Paul Klee) และ ฟรองซิส ปีกาเบีย (Francis Picabia) มักซ์เอนสต์ ใช้เทคนิคที่เรียกว่า ฟรอตทาจ (Frottage) คือ การ ระบายสีลงบนพื้นผิววัสดุ แล้วนำมาพิมพ์บนพื้นผ้าใบแล้วสร้างสรรค์ภาพจากรอยพิมพ์ที่เกิดขึ้น ขณะที่กลุ่มที่สองได้ แสดงออกทางจิตรกรรมด้วยวิธีการดัดแปลงตัดทอนและการสร้างมิติความลึก ที่เน้นรายละเอียดและความประณีตเหมือนเกิดจากภาพหลอน (Hallucinatory Kind) ศิลปินกลุ่มนี้ ได้แก่ จอร์โจ เด คิริโก (Giorgio de Chirico), อีฟว์ตองกี (Yves Tanguy) ซาลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali) เป็นต้น (สมภพ จงจิตต์โพธา, 2552, น.33)

สรุปได้ว่า เนื้อหาของผลงานศิลปะลัทธิเหนือจริงนี้ย่อมแตกต่างกันไปตามความต้องการ ของศิลปินที่จะเลือกการแสดงให้เห็นไปในแนวทางใดตามจิตใต้สำนึกและจินตนาการของ ศิลปินเอง อาทิเช่น ความรู้สึกในเรื่องความรัก ความเสียใจ ดีใจ ความโกรธ ความกลัว ความสงบ ความเชื่อความศรัทธา ความเพื่อฝัน เรื่องในตำนาน เรื่องเร้นลับ เป็นต้น สมภพ บุตรราช คือ ศิลปินที่

มีการแสดงออกทางด้านเนื้อหาเรื่องราวความเชื่อความศรัทธา ความเพ้อฝัน เรื่องในตำนาน เรื่องเร้นลับตามศิลปะลัทธิเหนือจริงและมีเอกลักษณ์เฉพาะตัว

กลวิธีการสร้างงานศิลปะของลัทธิเหนือจริง

กลวิธีการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม ของกลุ่มลัทธิเหนือจริงมีมากมายหลายแบบ บางกลวิธีก็ได้รับความนิยมจากสมาชิกในกลุ่ม นำไปสร้างสรรค์ผลงานกันอย่างแพร่หลาย บางกลวิธีก็ถือเป็นลักษณะพิเศษตามความชำนาญเฉพาะตน ทั้งนี้เพราะศิลปินเป็นผู้แสวงหาด้านแบบตามความนึกฝัน ตามจินตนาการของแต่ละคน เพื่อหลุดพ้นเป็นอิสระจากกฎเกณฑ์ต่างๆ และการค้นพบสิ่งใหม่ๆ ที่ยังไม่ปรากฏ

สตื่น ซัยประสาธน์ ได้อธิบายเกี่ยวกับกลวิธีในการสร้างสรรค์ผลงานของศิลปะลัทธิเหนือจริงไว้ดังนี้

1. คอลลาจ (Collage) แอร์นส์ทเป็นคนแรกใช้เทคนิคตัดต่อภาพ (Collage = การตัดต่อภาพ) ของกลุ่มดาดาพัฒนาเพื่อให้ตรงกับเป้าหมายของกลุ่มลัทธิเหนือจริง ในปี ค.ศ.1920 เขาเสนอผลงานคอลลาจที่ทำความตื่นตะลึงให้แก่เบรอตงและกวีเซอร์เรียลลิซึมรุ่นแรกเป็นอันมาก เนื่องจากเห็นว่าสอดคล้องกับการเขียนแบบอัตโนมัติ จิตรกรรมคอลลาจของแอร์นส์ทให้อิทธิพลเด่นชัดต่อกวี และศิลปินในกลุ่มอีกหลายคน เช่น คาลี และมาริตต์ เป็นต้น

2. การเสนอภาพอัตโนมัติ (l'automatismepictural) เบรอตงให้ความสำคัญต่อการแสดงออกอย่างเป็นอิสระและนับพลังของจิตไร้สำนึกมาก เพราะเท่ากับการนำเสนอตัวตนแบบภายในหรือตัวตนภายในที่แท้จริงของศิลปิน การแสวงหาความรู้เกี่ยวกับตัวเองด้วยการวาดแบบอัตโนมัตินี้นิยมทำกันมากในหมู่ศิลปินลัทธิเหนือจริงนักวิจารณ์ศิลปะ เช่น j. Pierre ได้แบ่งประเภทของผลงานจิตรกรรมอัตโนมัติออกเป็น 3 ลักษณะ คือ

2.1 อัตโนมัติเป็นจังหวะ (l'automatismerythmique) หมายถึง การแสดงการทำงานของจิตไร้สำนึกอย่างฉับพลันและเป็นอิสระอย่างบังเอิญ โดยที่ศิลปินมีบทบาทสร้างสรรค์ไม่มากนัก ได้แก่ ผลงานของมิโร มัสซง และแอร์นส์ท เป็นต้น

2.2 อัตโนมัติสมบูรณ์ (l'automatismesabsolu) แสดงถึงความเป็นอัตโนมัติของจิตอย่างสมบูรณ์ที่สุด ได้แก่ จิตรกรรมของโดมิงเกซ พาเลน และมัตตา เป็นต้น

2.3 อัตโนมัติจากแรงคลาใจหรืออัตโนมัติแบบสัญลักษณ์ (l'automatisme Sensorial-ou l'automatisme Symbolique) หมายถึง การวาดภาพตามคำสั่งของเสียงภายในที่เร้นลับและมีลักษณะของการพยากรณ์ล่วงหน้า เช่น ผลงานของเบรานอร์ เป็นต้น

3. จิตรกรรมกึ่งฝันแบบอัตโนมัติ จากผลงานจิตรกรรมของตองกีที่เขาจะปฏิเสธที่จะถ่ายทอดธรรมชาติหรือโลกภายนอก แต่ต้องการเสนอความเขาจะไม่คิดล่วงหน้าเลยว่าวาดอะไรอย่างไร จะปล่อยให้เส้นสายและสีมันแสดงรูปทรงขึ้นมา

4. วิธีการเชิงจิตตภาพ-วิพากษ์ของคาลี คาลีให้คำนิยามในการทำงานของเขาว่าเป็นวิธีการอันจับพลัน ที่ทำให้ได้มาเพื่อความรู้ที่ไม่ยึดติดอยู่กับเหตุผล ด้วยการตีความวิเคราะห์วิจารณ์ อารมณ์เพื่อที่แสดงออกมาในรูปของการเห็นอย่างผิดระบบ ศิลปินควรทำหรือคิดเสมือนหนึ่งกำลังป่วยทางจิต จนสามารถเห็นความเป็นจริง หรือวัตถุได้ 2 แบบหรือ 2 นัย คือ นำเสนอภาพลวงตาเหล่านี้ให้เป็นที่ติดตาตรึงใจด้วยเทคนิคตบตาพรางตาให้ดีที่สุด ภาพจิตรกรรมคือ ผลจากการถ่ายภาพความไร้เหตุผลที่เป็นรูปธรรมและภาพโลกที่สร้างขึ้นมาจากจินตนาการของศิลปินให้เป็นสีเส้นด้วยมือ

5. การนำเสนอวัตถุ เบรอตงเห็นว่า ทุกสิ่งทุกอย่างที่เอื้อมมือถึง อาจจู่โจมเข้ามาปลุกความปรารถนาของเราได้ทั้งนั้น พวกลัทธิเหนือจริงเห็นว่าการเปลี่ยนบริบทและเปลี่ยนบทบาทของวัตถุสามารถทำให้เกิดภาพใหม่ที่มีความงามแบบลัทธิเหนือจริงหรือทำให้เกิดความจริงที่ใหม่ เมื่อย้ายที่ทุกสิ่งไปตามความต้องการได้ ความเจริญขั้นสูงสุดก็จะปรากฏขึ้นเอง

5.1 วิธีการนำเสนอในภาพจิตรกรรมของคาลีด้วยวิธีการเชิงจิตตภาพ-วิพากษ์ คาลีถือว่าวัตถุเป็นเครื่องมือในการเปลี่ยนแปลงความจริง เพื่อให้สอดคล้องกับแรงปรารถนาของเขา เนื่องจากเขารู้สึกหิวตลอดเวลา จึงมักจะมองวัตถุหรือเปลี่ยนวัตถุให้มีลักษณะที่กินได้

5.2 วิธีการเสนอวัตถุในภาพจิตรกรรมของมากริตต์ ต้องการกระตุ้นให้ผู้ดูนึกคิดและหันมามองความเป็นจริงด้วยสายตาแบบใหม่ ต้องการเสนอคุณค่าที่แท้จริงของวัตถุที่แฝงอยู่ภายใต้สิ่งที่มองเห็นด้วยตาเพื่อแสดงถึงความสัมพันธ์อันเร้นลับ ที่วัตถุมีต่อกันและต่อจิตไร้สำนึกหรือแรงปรารถนาของศิลปิน มากริตต์จะยังเห็นความสำคัญของวัตถุซึ่งทวีพลังอำนาจมากขึ้น ทุกที โดยเสนอภาพวัตถุที่มีขนาดใหญ่ผิดปกติผิดสัดส่วนจากที่เป็นจริง

6. การแปรสภาพ (Ia metamorphose) เช่นเดียวกับกวี จิตรกรลัทธิเหนือจริงนิยมใช้กลวิธีการแปรสารหรือแปรสภาพ เพื่อเปลี่ยนแปลงโลกภายนอกให้สอดคล้องกับจิตไร้สำนึกตามจินตนาการและแรงปรารถนา เพื่อให้เกิดภาพที่แปลกใหม่ อันทำให้ผู้ดู ผู้ชมเกิดความประหลาดใจถึงแม้มีจิตที่เป็นอิสระ หลุดพ้นจากกฎเกณฑ์ของเหตุผล โลกทัศน์และชีวิตทัศน์แบบเดิมที่จำเจซ้ำซาก บรรลุถึงความเป็นจริงสูงสุดได้ ในด้านของการแปรสภาพมนุษย์นั้น เพื่อให้มีลักษณะเปลี่ยนแปลงจากที่เป็นจริง เพื่อจะได้มีลักษณะที่จริงขึ้นตามโลกทัศน์ของจิตรกรเซอร์เรียลลิซึม

6.1 การแปรสภาพมนุษย์ (โดยเฉพาะผู้หญิง) ให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติ

6.2 การแปรสภาพผู้หญิงให้มีลักษณะน่ากลัว

6.3 การแปรสภาพผู้หญิงเป็นวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น

การนำรูปแบบผู้หญิงมาใช้ในผลงานของกลุ่มลัทธิเหนือจริงนั้น อันดับแรกได้รับอิทธิพลมาจากตำนานต่างๆ เช่น ตำนานนางสฟิงซ์ที่เชื่อมโยงกับเรื่องโอดิปุสนางสฟิงซ์มีหน้าตาที่น่ากลัว นำความมาสู่ผู้ชาย ตำนานมิโนตอร์กับเขาวงกตและตำนานกราดิวา อันดับต่อมาจากทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของฟรอยด์ที่อธิบายถึงแรงขับปรารถนาทางเพศที่ซ่อนอยู่ในจิตใต้สำนึก จุดประสงค์หลักในการนำรูปแบบผู้หญิงมาแปรสภาพด้วยการเปรียบเทียบในรูปลักษณะต่างๆ นั้น เพื่อกระตุ้นสภาวะจิตของผู้ดูให้เกิดผลกระทบทางอารมณ์มากที่สุด เช่น ตกตะลึง ชะงักงัน มึนงงสับสน อาจจะเพียงชั่วขณะก็ตาม โดยรวมเอาความจริง 2 อย่างที่ต่างกันโดยบังเอิญหรือแบบอัตโนมัติที่เป็นผลมาจากจิตใต้สำนึก และสืบเนื่องมาจากการต่อต้านศาสนาและวัฒนธรรมของชนชั้นทางสังคมที่มีแนวความคิดมาจากคาคา (สดชื่น ชัยประสาธน์, 2532, น.93-111)

ขณะเดียวกัน สดชื่น ชัยประสาธน์ ยังได้อธิบายการแปรสภาพรูปแบบผู้หญิงที่ปรากฏในผลงานของกลุ่มลัทธิเหนือจริง ไว้ดังนี้

1. การแปรสภาพมนุษย์ (โดยเฉพาะผู้หญิง) ให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติ ในภาพชื่อ *Metamorphose* (1939) มีสขงเสนองภาพสพหญิงชายคู่หนึ่งกำลังกลายสภาพเป็นพืชและสัตว์ ร่างผู้หญิงมีศีรษะเป็นใบไม้ ขาเป็นกิ่งไม้ ลำตัวท่อนบนกลายเป็นงูตรงบริเวณเชิงกรานเป็นดอกไม้ ส่วนผู้ชายลำตัวกลายสภาพไปมากแล้วแต่มีลักษณะที่พร้อมจะรวมร่างเป็นหนึ่งเดียวกับผู้หญิงที่อยู่เคียงกันได้ ตรงส่วนล่างขวภาพมีตึกแดนตำข้าว 2 ตัว กำลังต่อสู้กัน คาลิเสนองภาพผู้หญิงที่มีศีรษะเป็นดอกไม้ ดังในภาพชื่อ *Femmes aux tetes de fleurscherchant la peau d'un pianer a queussur la plage* (แม่หัวช่อมาลีแสดงหาหนังกเปียโนอยู่ที่ชายหาด, 1936) และในปีเดียวกันได้วาดภาพที่มีชื่อเสียงชื่อ *La Metamorphose De Narcisse* (นาร์ซิสซัสแปรสภาพ) ด้วยวิธีการเชิงจิตตาพาร-วิพากษ์ เพื่อเสนอแก่นเรื่องของชายที่หลงรักตัวเองเฝ้ามองเงาในน้ำจนตายไป เกิดใหม่เป็นดอกไม้สำหรับคาลิผู้ชอบเชื่อมโยงตำนานกับเรื่องราวของตนเอง ดอกนาร์ซิสซัสที่เกิดใหม่ คือ กาลาหญิงที่เป็นคู่แท้ ผู้ทำให้ชีวิตของเขามีเอกภาพที่สมบูรณ์ ภาพชื่อ *Apple De La Nuit* (เสน่ห์ราตรี, 1937) ของเดลโวซ์ แสดงให้เห็นหญิงเปลือย 3 คน มีผมเป็นเถาใบไม้เป็นพุ่มตกลายจรดพื้นท่ามกลางทิวทัศน์ที่แห้งแล้ง มีกะโหลกและกระดูกตกกระจัดกระจายอยู่บนพื้น ต้นไม้ต้นหนึ่งมีไอพุ่งขึ้นมาจากกิ่งก้าน ซึ่งมีผู้ตีความเป็นสัญลักษณ์ของการเกิดใหม่และในปีเดียวกันจิตรกรเซอร์เรียลลิซึมชาวเบลเยียมผู้นี้ได้วาดภาพชื่อ *La Naissance Du Jour* (ทิวากำเนิด) เสนองภาพหญิงสาวเปลือย 4 คน ท่อนล่างเป็นต้นไม้ที่มีรากหยั่งลึกลงไปในโลกของเดลโวซ์ มีลักษณะกิ่งผืนกิ่งจริง และมีทั้งความงามและความน่ากลัว โลกของมาริตต์ก่อให้เกิดความกังวล ความน่ากลัวไม่แพ้โลกของเดลโวซ์ภาพชื่อ *Decouverte* แสดงให้เห็นถึงหญิงสาวที่มีลายไม้ขึ้นตามตัว หน้าแขนและลำตัว (อาจจะกำลังกลายเป็นต้นไม้หรือต้นไม้กลายมาเป็นคน) ส่วนในภาพชื่อ *La Chant De La*

Violette (ลำนำดอกไว-โอเล็ต) แสดงภาพชาว 2 คน ไล่หมวก ไบหน้า มือและเครื่องแต่งตัวมีลักษณะเดียวกับก้อนหินที่อยู่ในมือและเรียงรายอยู่ที่พื้น

2. การแปรสภาพผู้หญิงให้มีลักษณะน่ากลัว หญิงในอุดมคติที่มีคุณูปการแก่ชายจิตรกรเซอร์เรียลลิซึม กลับมองผู้หญิงในแง่ร้ายในภาพ *La Danse* (การเต้นรำ, 1952) ปีกาสโซวาดภาพผู้หญิง ซึ่งเป็นสาเหตุการตายของเพื่อนของเขาให้มีลักษณะชั่วร้ายทางอารมณ์และแฝงซึ่งความโหดร้าย โดยวาดหน้าตาให้เหมือนกับหน้ากาก เบลเมอร์เสนอภาพผู้หญิงที่มีรูปร่างแขนขาผิดปกติ แฝงนัยประท้วงทางเพศที่รุนแรง เช่น ในภาพชื่อ *Cephalopodeirise* (หอยสายรุ้ง, 1939) ภาพที่แรงที่สุด *Le Viol* (การข่มขืน, 1934) ของมากริตต์ ซึ่งรวมถึงหน้าและร่างเปลือยของผู้หญิงเข้าไว้ด้วยกัน หน้าอกแทนที่ตา สะดือแทนจมูกและอวัยวะเพศแทนที่ปาก ระหว่างที่เกิดสงครามกลางเมืองสเปนและช่วงที่บรรยากาศทางการเมืองตึงเครียดก่อนและระหว่างสงครามโลกครั้งที่สอง ศิลปินลัทธิเหนือจริงแสดงความตึงเครียดและความกดดันจากจิตใจสำนึกออกมา โดยใช้ผู้หญิงเป็นสื่อ ดาลีในภาพ *Construction molle avec-haricots bouillis: Premonition de la guerre cieile* (จัดทรงถั่วแขกต้มเปื่อย: สัจธรรมเห็นสงครามกลางเมือง, 1939) เสนอภาพผู้หญิงที่มีหน้าตาที่บ่งบอกถึงความเจ็บปวดทุกข์ทรมานอย่างแสน-สาหัส ในภาพ *L'invention des Monsters* (ประดิษฐ์รูปสัตว์ประหลาด, 1937) มีรูปผู้หญิงหน้าตาทำทางน่ากลัวปรากฏตัวท่ามกลางทิวทัศน์ที่แปลกและรูปร่างสัตว์ประหลาด

3. การแปรสภาพผู้หญิงเป็นวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น จิตรกรลัทธิเหนือจริงหลายคนชอบวาดรูปผู้หญิงที่ยังดูเป็นคน เช่น ภาพผู้หญิงตามตัวมีลิ้นชัก ในภาพชื่อ *Giraffes en flames* (ยีราฟเพลิง, 1936-1937) โดแม็งเกซเสนอภาพผู้หญิงตามตัวประดับด้วยวัตถุที่มีนัยประท้วงทางเพศ เช่น กระจับปี่-สี่เหลี่ยมและที่เปิดกระจับปี่ รูปกุญแจดังภาพชื่อ *Los Porrone* (1935) แอร์นีสท์และเบรานอร์ เสนอภาพผู้หญิงที่มีลักษณะเหมือนหุ่นยนต์ เช่น ในภาพชื่อ *Femme, Vieillard et Fleur* (นารีพุดดา-มาลี, 1923-1924) และ *Hommage a Penrose* (มนตร์มืด, 1933) มากริตต์เสนอผู้หญิงยืนหันหลังให้ทะเล ท่อนบนเป็นรูปปั้นและมีลิ้นฟ้าแบบทะเลและท้องฟ้า บางครั้งศิลปินก็ทำให้ภาพคนของเขา มีลักษณะคล้ายหุ่นยนต์ด้วย การเอาผ้าคลุมศีรษะ เช่น ในภาพชื่อ *L'Hisroire Central* (ประวัติศาสตร์-ล่องแก่น, 1928) หรือในภาพของเฟรดดีจิตรกรจากเคนมาร์คชื่อ *Mes Deux Soeurs* (พี่น้องสองสาว, 1938) เป็นต้น

การแปรสภาพผู้หญิงให้เป็นหุ่นมีปรากฏในจิตรกรรมเซอร์เรียลลิซึมมากเช่นกัน ปีกัสโซและมัดดาเสนอภาพผู้หญิงเหมือนรูปสลักหรือรูปปั้น เช่น ใน *Figures au bord de la mar* (รูปทรง-ริมทะเล, 1931) *Baigneusejouant au Bellon* (สาวเล่นน้ำ โยนบอล, 1932) และ *Bers Alisma*

(ลู่อีสมา, 1948) มากริตต์ในภาพชื่อ Le Double Secret (ทวิรหัส, 1927) แสดงให้เห็นใบหน้าหุ่นที่ निकออกเห็นด้านข้างเป็นแกนไม้ เป็นต้น

บางครั้งจิตรกรเซอร์เรียลลิซึ่มก็ชอบเสนอภาพวัตถุให้มีนัยที่เกี่ยวข้อกับผู้หญิง ตัวอย่างจิตรกรหญิงจากเชคโกสโลวาเกีย วาดภาพเสื้อผ้าแทนตัวผู้หญิง เช่น ในภาพชื่อ La Somnambule (ละเมอ, 1957) และ La Domeuse สแวนเบิร์ก จิตรกรสวีเดนที่ส่งผลงานมาร่วมแสดงกับกลุ่มเซอร์เรียลลิซึ่มที่ปารีสก็เสนอภาพวัตถุที่มีลักษณะเป็นรูปผู้หญิงไว้เป็นจำนวนมาก เช่น ในภาพที่ La Coeur de l'intangible (หัวใจที่สุดจะเกินเอื้อม, 1936) ในภาพชื่อ Peg-top (หัวหมุด, 1937) ของเบลเมอร์เสนอภาพวัตถุคล้ายแบบสถาปัตยกรรมโมเดิร์นสไตล์หรืออาร์ตนูโว ซึ่งมีลักษณะคล้ายอกและมือผู้หญิง ศิลปินด้านจิตรกรรมคนสำคัญที่เชื่อมั่นในความคิดและแนวทางการปฏิบัตินี้ อาทิ เช่น ฮวน มิโร (Joan Miro) ชาวสเปน มาร์ค ชากาลล์ (Marc Chagall) ชาวรัสเซีย จอร์โจ เด เซอริโก (Giorgio de Chirico) ชาวอิตาลีเชื้อสายกรีก แมกซ์แอร์นส์ท (Max Ernst) ชาวเยอรมัน ซาลวาดอร์ ดาลี (Salvador Dali) ชาวสเปน เรอเนมากริตต์ (Rene Magritte) ชาวเบลเยียม อังเดรมัซซง (Andre Masson) ชาวฝรั่งเศส แมน เรย์ (Man Ray) ชาวอเมริกัน ฮันส์ อาร์พ (Hans Arp) ชาวฝรั่งเศส วอล์ฟกัง พาเลน (Wolfgang Paalen) ชาวเม็กซิกัน เชื้อชาติออสเตรีย อังเดร เบรอตง (Andre Breton) ชาวฝรั่งเศส ฯลฯ เป็นต้น (สดชื่น ชัยประสาธน์, 2532, น.108-113)

สรุปได้ว่า กลวิธีการสร้างงานศิลปะลัทธิเหนือจริงมีหลากหลายรูปแบบ

1. เป็นการนำเสนอภาพแบบอัตโนมัติ เช่น อัตโนมัตินั้นเป็นจังหวะ อัตโนมัตินั้นแบบสมบูรณ์ อัตโนมัตินั้นจากแรงคลใจหรืออัตโนมัตินั้นแบบสัญลักษณ์ เป็นต้น
2. จิตรกรรมกึ่งฝันแบบอัตโนมัติ เป็นการปฏิเสธที่จะถ่ายทอดธรรมชาติโดยตรง แต่ต้องการเสนอความฝัน
3. วิธีการเชิงจิตตภาพ เป็นวิธีการอันจับปล้นไม่ยึดติดกับเหตุผลเหมือนการคิดของคนป่วย
4. การเปลี่ยนบริบทและเปลี่ยนบทบาทของวัตถุสามารถทำให้เกิดภาพใหม่ เช่น เปลี่ยนวัตถุให้มีขนาดใหญ่ผิดสัดส่วนจากความเป็นจริง เป็นต้น
5. การแปรสภาพ เป็นการเปลี่ยนแปลงจากที่เป็นจริงตามความคิดและจินตนาการของจิตรกร เช่น การแปรสภาพมนุษย์ (โดยเฉพาะผู้หญิง) ให้เชื่อมโยงกับธรรมชาติ การแปรสภาพผู้หญิงให้มีลักษณะน่ากลัว การแปรสภาพผู้หญิงเป็นวัตถุที่มนุษย์สร้างขึ้น สมภพ บุตราช เป็นศิลปินที่มีกลวิธีในการสร้างงานตามแบบลัทธิเหนือจริงตามแบบจิตรกรกึ่งฝันแบบอัตโนมัติ สมภพ บุตราชจะปฏิเสธที่จะถ่ายทอดความจริงตามธรรมชาติหรือโลกภายนอกโดยตรง แต่จะถ่ายทอดออกมาในรูปแบบของจินตนาการหรือความฝัน

ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์

ซิกมันด์ฟรอยด์ จิตแพทย์ผู้เกิดในครอบครัวชาวยิว เริ่มจากการเป็นนักศึกษาแพทย์ที่มหาวิทยาลัยแห่งกรุงเวียนนา ประเทศออสเตรีย ฟรอยด์เริ่มสนใจในงานจิตเวชในปี ค.ศ.1883 ต่อมาจึงศึกษาต่อในด้านการบำบัดโรคประสาทและเทคนิคด้านการสะกดจิต กระทั่งในปี ค.ศ.1896 ฟรอยด์ได้เริ่มศึกษาพื้นฐานทางทฤษฎีของจิตวิเคราะห์ (Psychoanalysis Theory) อย่างจริงจังในช่วงต้นคริสต์ศตวรรษที่ 20 ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์ยังสามารถส่งผลต่อแนวคิดทางศิลปะ โดยเฉพาะในกลุ่มลัทธิเหนือจริงอีกด้วย

ยศ สันตสมบัติ กล่าวถึง ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ (Psychological theories) ของซิกมันด์ฟรอยด์ ไว้โดยสรุปว่า ฟรอยด์เชื่อว่า มโนทัศน์เรื่องจิตไร้สำนึกเป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ ฟรอยด์ได้ให้ความสนใจกับเรื่องจิตไร้สำนึกเป็นครั้งแรกเมื่อได้เริ่มศึกษาวิชาสะกดจิต จนได้เรียนรู้ว่าผู้ที่ถูกสะกดจิตจะรับคำสั่งไว้ในจิตไร้สำนึกและสามารถปฏิบัติตามคำสั่งที่ได้รับมา นอกจากนี้ ยังพบว่าความทรงจำที่เกี่ยวกับความชอกช้ำ ความเจ็บปวด วิกฤตการณ์ที่พบในวัยเด็กอาจจะส่งผลกระทบต่อคนผู้นั้นในภายหลัง จิตไร้สำนึกในทฤษฎีของฟรอยด์จึงเป็นกระบวนการที่มนุษย์เรา ได้ขจัดความทรงจำอันเจ็บปวดออกจากจิตสำนึกตน

นอกจากนั้นฟรอยด์ ยังเชื่ออีกว่า ความฝันของเราไม่ได้เป็นลางบอกเหตุเหมือนกับความเชื่อของคนในสมัยก่อน แต่ความฝันเป็นเรื่องของประสบการณ์ในอดีต ซึ่งเท่ากับว่าจิตไร้สำนึกของมนุษย์เรามีอยู่จริงและทำงานอยู่ตลอดเวลา โดยที่ไม่ได้อยู่ภายใต้หลักเหตุผลใดๆ ไม่ว่าหลับหรือตื่น และเสนอว่าความคิดของมนุษย์เราอาจจะสะท้อนมาในรูปของสัญลักษณ์

ซึ่งฟรอยด์ได้เรียกกระบวนการที่สัญลักษณ์อย่างหนึ่งเป็นตัวแทนอีกสิ่งหนึ่งว่า การแทนที่ ส่วนการล้อเล่นเรื่องตลก การเล่นคำต่างๆ ก็เป็นสิ่งที่ได้สะท้อนถึงจิตไร้สำนึกด้วย ซึ่งความทรงจำที่ถูกเก็บไว้ในจิตไร้สำนึกจะแสดงออกมาเมื่อถูกกระตุ้นจากภายนอก ซึ่งจะเห็นได้จากละครตลก มักจะสร้างเรื่องล้อเลียนความสัมพันธ์ในครอบครัวหรือการเขียนการ์ตูนล้อเลียนนักการเมืองในลักษณะขบขัน

อีกทั้งฟรอยด์ยังเชื่อว่า พฤติกรรมที่มนุษย์ที่ได้แสดงออกมานั้น ล้วนมีที่มาด้วยกันทั้งนั้น ไม่มีปรากฏการณ์ใดที่เกิดจากความบังเอิญ พฤติกรรมของมนุษย์เราล้วนเป็นผลจากพัฒนาการตามธรรมชาติด้วยกันทั้งสิ้นซึ่งฟรอยด์ ได้ใช้ความเชื่อดังกล่าวแบ่งประสบการณ์ทางจิตออกเป็นสองประเภท ได้แก่ ประเภทแรกคือ ปรากฏการณ์สำนึก หมายถึง ประสบการณ์ต่างๆ ที่เกิดขึ้นโดยรู้ตัว รวมถึงปรากฏการณ์หรือสิ่งที่ยังไม่ปรากฏในจิตสำนึก ส่วนอีกประเภทคือ ปรากฏการณ์ไร้สำนึก เป็นปรากฏการณ์ที่มนุษย์กระทำโดยที่ไม่รู้ตัว และถูกบังคับจากภายในให้กระทำไปอย่างไม่เข้าใจเหตุผล ปรากฏการณ์ประเภทหลังนี้มีสาเหตุมาจากจิตใต้สำนึก

ต่อมาฟรอยด์ ได้ค้นพบกระบวนการต่อต้าน (Resistance) เกิดขึ้นในจิตใจของผู้ป่วยจากการต่อต้านก็ได้ค้นพบกระบวนการเก็บกด ซึ่งเป็นกระบวนการที่จิตไร้สำนึกได้ซ่อนเร้นความรู้สึกและความทรงจำที่เจ็บปวดในอดีตไว้ อีกทั้งฟรอยด์ยังได้ค้นพบเทคนิครักษาผู้ป่วยโดยการให้ผู้ป่วยสะท้อน (Project) ความรู้สึกที่เก็บกดในวัยเด็กสู่ผู้วิเคราะห์ซึ่งเรียกว่า การถ่ายเท จากนั้นเริ่มหันมาวิเคราะห์ตนเองและเก็บบันทึกความฝันเพื่อทำการวิเคราะห์ ในขณะที่เดียวกันก็ถูกต่อต้านเช่นกัน (ยศ สันตสมบัติ, 2545, น.1-27)

กัญยา สุวรรณแสง กล่าวว่า ซิกมันด์ฟรอยด์ มีความคิดว่า มนุษย์เรามีจิต 3 ลักษณะ คือ การแบ่งภาคของจิต (Regions of Mind) นั้นสามารถแบ่งออกได้เป็น 3 ภาค คือ

1. จิตสำนึก คือสภาพที่มีสติรู้ตัว รู้ตัวว่ากำลังทำอะไรอยู่ หรือกำลังจะทำอะไร รู้จักตัวเองว่าเป็นใคร ต้องการอะไร อยู่ที่ไหน กำลังรู้สึกต่อสิ่งใดอย่างไร การแสดงอะไรออกไปก็แสดงไปตามหลักเหตุผล แสดงไปตามแรงผลักดันไปตามภายนอก สอดคล้องกับหลักแห่งความเป็นจริง (Principle reality)

2. จิตใต้อำนาจหรือจิตกึ่งสำนึก คือสภาพไม่รู้ตัวในบางขณะ เช่น กระจกฝ้า ผิวกาย ร้องไห้ ฮัมคนเดียวย โดยไม่รู้ตัว พุดอะไรออกมาโดยไม่ได้ตั้งใจ เป็นต้น และถือว่าเป็นประสบการณ์ต่างๆ ที่เก็บไว้ในรูปของความทรงจำก็เป็นส่วนของจิตใต้อำนาจด้วย เช่น ความขมขื่น ความประทับใจในอดีต ถ้าไม่นึกถึงก็ไม่รู้สึกอะไร แต่ถ้าทบทวนเหตุการณ์ที่ไรทำให้เกิดเศร้าทุกที หรือปลื้มใจทุกที เป็นต้น

3. จิตไร้สำนึกเป็นส่วนของพฤติกรรมภายในที่เจ้าตัวไม่รู้รู้สึกตัวเลยอาจเนื่องมาจากเจ้าตัวพยายามเก็บกดเอาไว้ เช่น อิจฉาน้อง เกลียดครู อยากทำร้ายชาวต่างชาติ ฯลฯ เป็นสิ่งที่เก็บกดเอาไว้หรือพยายามที่จะลืม แล้วในที่สุดก็ลืมๆ ไปดูเหมือนลืมไปจริงๆ แต่จริงๆ ไม่ได้หายไปไหน ยังอยู่ในลักษณะจิตไร้สำนึกและจะแสดงออกมาในรูปของความฝัน การละเมอการปลั่งปากพุดออกมา พฤติกรรมผิดปกติต่างๆ

ในตอนหนึ่งของ กัญยา สุวรรณแสง ยังกล่าวไว้อีกว่า ซิกมันด์ฟรอยด์ อธิบายไว้ว่า แหล่งกำเนิดของความคิดสร้างสรรค์มาจากพลังขับเคลื่อนทางเพศที่ชื่อว่า ลิบิโด (Libido) โดยกล่าวไว้ว่า ระบบประสาทของมนุษย์ คือ ศูนย์รวมของพลังขับเคลื่อนทางเพศที่เรียกว่า ลิบิโด เมื่อใดที่ลิบิโดมีการก่อตัวขึ้นมา ก็จะมีพลังจำนวนมากเปรียบเสมือนถุงที่ลมบรรจุอยู่เต็ม หรือน้ำพุร้อนภายใต้พื้นดินที่จะต้องพยายามหาทางเลื่อนไหลผลักดันออกมาข้างนอก ถ้าเส้นทางตามธรรมชาติถูกปิดกั้นมันก็จะปรับเปลี่ยนตัวเองให้เป็นรูปแบบใหม่เพื่อหาทางออกทางช่องอื่น โดยการแสดงออกทางบุคลิกภาพของมนุษย์ขึ้นอยู่กับลิบิโด ซึ่งทำหน้าที่เป็นพลังผลักดันที่มีอยู่ในจิตใจของมนุษย์ทุกคน โดยที่ลิบิโดมีอยู่ 3 ชนิด มีแหล่งกำเนิดต่างกันและมีชื่อเรียกต่างกัน ดังต่อไปนี้

1. ลิบิโดแห่งความรัก (Erotic Type) ลิบิโดชนิดนี้มีแหล่งกำเนิดมาจากอดีต (Id) เป็นลิบิโดที่เกิดจากความรักและความต้องการทางเพศ มีพลังผลักดันทำให้บุคคลสนใจแต่เฉพาะเรื่องรักและอยากให้ผู้อื่นรักตน จากการที่ลิบิโดชนิดนี้มีกำเนิดมาจากอดีต ดังนั้นการแสดงออกของความรักและความต้องการทางเพศ ซึ่งมักจะค่อนข้างรุนแรงชัดเจนปราศจากความยับยั้งชั่งใจและรู้สึกหวั่นไหวกับการสูญเสียความรักอย่างยิ่ง

2. ลิบิโดแห่งความศรัทธาหลงใหล (Obsessional Type) ลิบิโดชนิดนี้มีแหล่งกำเนิดมาจากซูเปอร์อีโก้ (Super Ego) พลังผลักดันจากลิบิโดชนิดนี้ทำให้บุคคลศรัทธาเลื่อมใสในเรื่องต่างๆ บุคคลพวกนี้จะหวั่นไหวในเรื่องคุณธรรมมากกว่ากลัวว่าใครจะรักหรือไม่รัก ความศรัทธาหลงใหลที่มีในปริมาณมากเกิดจากพลังผลักดันทางเพศซึ่งอยู่เบื้องหลัง เนื่องจากลิบิโดชนิดนี้ถือกำเนิดมาจากซูเปอร์อีโก้ ดังนั้นพฤติกรรมทั้งหลายที่แสดงออกจึงอยู่ในระดับที่บุคคลสามารถรู้ตัวได้ ลักษณะเด่นของบุคคลพวกนี้ที่มองเห็นได้ชัดคือ มีความเชื่อมั่นในตัวเองค่อนข้างมาก ซึ่งอาจเป็นคนที่ขี้อึดมั่น ถือมั่นและหลงใหลในเรื่องบางเรื่องอย่างรุนแรง

3. ลิบิโดแห่งความหลงรักตนเอง (Nacissistic Type) ลิบิโดชนิดนี้มีแหล่งกำเนิดส่วนใหญ่มาจากอีโก้ (Ego) ลิบิโดแห่งความหลงรักตนเองเป็นพลังผลักดันที่ทำให้บุคคลปกป้องรักษาตนเอง มีความกระตือรือร้น ก้าวร้าวมีลักษณะเป็นผู้นำรวมทั้งการแสดงออกในลักษณะต่างๆ ที่มีจุดมุ่งหมายเดียวกันคือปกป้องคุ้มครองตนเอง ลิบิโดชนิดนี้เกิดขึ้นจากอีโก้ ดังนั้นการแสดงออกทั้งหลายตามที่กล่าวมานี้ จึงอยู่ในระดับสามารถยอมรับได้ ซึ่ง ลิบิโดสองชนิดสามารถรวมกันทำให้เกิดเป็นลิบิโดชนิดผสม (Mixed Type) ได้หรือไม่ก็มีการเปลี่ยนแปลงรูป (Transformation) เพื่อก่อให้เกิดพฤติกรรมที่เหมาะสมและเป็นที่ยอมรับได้ เป็นต้นว่าลิบิโดแห่งความหลงใหลสามารถรวมกับลิบิโดแห่งความหลงรักตนเอง ทำให้เกิดเป็นลิบิโดชนิดผสม (Nacissistic Obsesional Type) ซึ่งมีความสำคัญใหญ่หลวงกับการสร้างอารยธรรมต่างๆ ของมนุษยชาติ เนื่องจากเป็นสิ่งที่เชื่อมโยงระหว่างคุณธรรมและจริยธรรมกับสังคม ลิบิโดชนิดนี้ก่อให้เกิดนักคิดที่มีความคิดเป็นอิสระ สามารถสร้างผลงานทางวิทยาศาสตร์ศิลปะ และนวัตกรรมต่างๆ ที่มีคุณค่าจำนวนมากมาย ในอีกลักษณะหนึ่งของลิบิโดที่มีการเปลี่ยนแปลงรูป ตัวอย่างที่เห็นได้ชัดคือ การแสดงออกของกลวิธาน (Defense mechanism) ชนิดหนึ่งที่รู้จักกันในชื่อของ “การทดเทิด” (Sublimation) (1968, p.419) ซึ่ง ซิกมันด์ فروยด์ ได้อธิบายว่าเป็นผลที่เกิดขึ้นจากลิบิโดแห่งความรักที่เกิดจากความต้องการทางเพศ ได้เปลี่ยนรูปไปเป็นลิบิโดแห่งความหลงรักตนเอง ซึ่งทำให้บุคคลสามารถแสดงความรู้สึก ความต้องการทางเพศออกมาในรูปแบบของผลงานศิลปะ วรรณกรรมและอื่นๆ ที่สังคมยอมรับได้ (กันยา สุวรรณแสง, 2532, น.35)

วิรุณ ตั้งเจริญ ได้กล่าวว่า “ทฤษฎีของซิกมันด์ฟรอยด์ได้มีบทบาทในการวิเคราะห์พฤติกรรมเป็นอย่างมาก เป็นตัวทำให้ความหมายของความฝันกระจ่างขึ้น เรื่องคุณค่าของศาสนา การปฏิบัติสังคม นัยสำคัญของความลึกลับ เรื่องเล่า วรรณกรรมและทัศนศิลป์...” (วิรุณ ตั้งเจริญ, 2535, น.41)

กัญญา สุวรรณแสง ได้ให้ทรรศนะถึงหลักเกี่ยวกับการเรียนรู้ของซิกมันด์ฟรอยด์ ว่า “หลักใหญ่เกี่ยวกับการเรียนรู้ของซิกมันด์ฟรอยด์ คือ การเก็บกด (Repression) ซึ่งจะสะสมมาตั้งแต่เด็กแรกเกิดขึ้นมาเมื่อเติบโตขึ้น ซึ่งความเก็บกดทั้งหลายอาจจะออกมาสัมพันธ์กับพฤติกรรมใหม่ๆ ต่างๆ ที่จะเกิดขึ้นด้วย การเรียนรู้ของคนเรานั้นขึ้นอยู่กับปริมาณของความเก็บกด...”

โดยตั้งแต่กลางทศวรรษแรกของศตวรรษที่ 20 เป็นต้นมา ทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์ ได้เริ่มแพร่หลายอย่างกว้างขวางในประเทศแถบยุโรป ซึ่งในช่วงเวลานั้นเป็นเวลาเดียวกันกับที่ศิลปินในแนวลัทธิเหนือจริงได้รับอิทธิพลทางความคิดของซิกมันด์ฟรอยด์จึงส่งผลสู่ผลงานทางศิลปะในลัทธิเหนือจริงอย่างชัดเจน (กัญญา สุวรรณแสง, 2544, น.197)

สรุปได้ว่า ทฤษฎีของซิกมันด์ฟรอยด์ จิตไร้สำนึกเป็นพื้นฐานสำคัญของทฤษฎีจิตวิเคราะห์ จิตไร้สำนึกเป็นเรื่องของประสบการณ์ในอดีตซึ่งเท่ากับว่าจิตไร้สำนึกของมนุษย์มีอยู่จริงและทำงานตลอดเวลา จิตไร้สำนึกจะแสดงออกมาเมื่อถูกการกระตุ้นจากภายนอก ซิกมันด์ฟรอยด์ แบ่งประสบการณ์ทางจิตออกเป็น 2 ประเภท คือ

1. ปราบกฏการสำนึก หมายถึง ปราบกฏการที่เกิดโดยรู้ตัว
2. ปราบกฏการไร้สำนึก หมายถึง ปราบกฏการที่เกิดโดยไม่รู้ตัวเกิดจากจิตใต้สำนึกซิกมันด์ฟรอยด์อธิบายเรื่องแหล่งกำเนิดความคิดสร้างสรรค์ มาจากพลังขับเคลื่อนทางเพศที่ชื่อว่า ลิบิโด เมื่อใดที่ลิบิโดมีการก่อตัวขึ้นมาจะมีพลังมากมาย เมื่อถูกปิดกั้นมันก็จะปรับเปลี่ยนตัวเองให้เป็นรูปแบบใหม่เพื่อหาทางออกทางอื่น ลิบิโดมีอยู่ 3 ชนิดดังต่อไปนี้

- 2.1 ลิบิโดแห่งความรัก เกิดจากความรักและความต้องการทางเพศ
- 2.2 ลิบิโดแห่งความศรัทธาหลงใหล เกิดจากซูปเปอร์อีโก้ ทำให้บุคคลมีความศรัทธา
- 2.3 ลิบิโดแห่งความหลงรักตัวเอง เลื่อมใสในเรื่องต่างๆ บุคคลนี้จะหัวน่ไหวในเรื่องคุณธรรมมากกว่าความกลัว ดังนั้นพฤติกรรมที่แสดงออกมาสามารถรู้ตัวได้ บุคคลกลุ่มนี้จะยึดมั่นและหลงใหลเรื่องบางเรื่องอย่างจริงจังลิบิโดแห่งความหลงรักตัวเอง ก่อให้เกิดนักคิดที่มีความคิดเป็นอิสระสามารถสร้างผลงานทางศิลปะได้ดี

สมภพ บุตราช เป็นศิลปินที่มีการทำงานด้านศิลปะตามแนวของลัทธิเหนือจริงเป็นการแสดงออกของจิตใต้สำนึกอย่างอิสระตามความฝันและจินตนาการซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการแสดงออกทางด้านศิลปะตรงตามทฤษฎีจิตวิเคราะห์ของซิกมันด์ฟรอยด์

สมภพ บุตรราช

ประวัติชีวิตและการทำงาน

สมภพ บุตรราช เกิดเมื่อวันที่ 1 มกราคม พ.ศ. 2500 ที่จังหวัดมหาสารคาม ปัจจุบันอาศัยอยู่บ้านเลขที่ 7/504 หมู่ที่ 12 หมู่บ้านชัยพฤกษ์ ถนนตลิ่งชัน แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170 เป็นศิลปินอิสระที่มีผลงานที่น่าสนใจ สร้างสรรค์ผลงานในรูปแบบที่หลากหลาย ทั้งในแนวทางของศิลปะแบบเหมือนจริง และได้จัดแสดงผลงานทั้งที่เป็นงานแสดงร่วม และผลงานเดี่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและนอกประเทศ สมภพมีผลงานที่สะท้อนวิถีความเป็นไทย หลากหลายรูปแบบ ทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบท ประเพณีไทย ซึ่งอยู่บนความเชื่อทางศาสนาทั้งพราหมณ์ และพุทธ

1. การศึกษา

สมภพ บุตรราช จบปริญญาศิลปบัณฑิต (จิตรกรรม) พ.ศ. 2523 คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร

2. ประวัติการทำงาน (พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2552)

2.1 ปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2535 ร่วมปฏิบัติงานจิตรกรรมฝาผนัง ณ วัดพุทธประทีป กรุงเทพมหานคร ประเทศอังกฤษ

2.2 ปี พ.ศ. 2552 อาจารย์ผู้เชี่ยวชาญพิเศษ ด้านจิตรกรรม คณะศิลปกรรมศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น

ภาพที่ 2 นายสมภพ บุตรราช

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.8)

3. เกียรติประวัติ

3.1 รางวัลที่ 3 (จิตรกรรม) การประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ

3.2 รางวัลที่ 3 (จิตรกรรม) การประกวดศิลปกรรมบัวหลวง กรุงเทพฯ

3.3 รางวัลชนะเลิศ ประติมากรรม “The Art Show” ณ John Open Show กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ

4. ประวัติการแสดงนิทรรศการเดี่ยว ในช่วงปี พ.ศ. 2538 - พ.ศ. 2556

4.1 ปี พ.ศ. 2538 นิทรรศการ “Grace and the Rising of the Mind” ณ วิชาลธรรม-แกลเลอรี กรุงเทพฯ

4.2 ปี พ.ศ. 2538 นิทรรศการ “6th Month” ณ วิชาลธรรมแกลเลอรี กรุงเทพฯ

4.3 ปี พ.ศ. 2539 นิทรรศการ “6th Month” ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์ กรุงเทพฯ

4.4 ปี พ.ศ. 2541 นิทรรศการ “1 ดินหนึ่งเท้า” ณ ชั้นเดียแกลเลอรี กรุงเทพฯ

4.5 ปี พ.ศ. 2542 นิทรรศการ “อนิจจัง” ณ พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติหอศิลป์ กรุงเทพฯ

4.6 ปี พ.ศ. 2543 นิทรรศการ “Ladder to Heaven” ณ หอศิลป์วัฒนธรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.7 ปี พ.ศ. 2544 นิทรรศการ “Ladder to Heaven” ณ Atelier Art Gallery กรุงเทพฯ

4.8 ปี พ.ศ. 2544 นิทรรศการ “Faith” ณ Open Art Space กรุงเทพฯ

4.9 ปี พ.ศ. 2548 นิทรรศการ “The Righteous Lead While We Breathe” ณ หอศิลป์-มารศรี พิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาด กรุงเทพฯ

4.10 ปี พ.ศ. 2550 นิทรรศการ “Color of the Angel” ณ 44 Art Gallery กรุงเทพฯ

4.11 ปี พ.ศ. 2551 นิทรรศการ “กรุง...เทพ” ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล กรุงเทพฯ

4.12 ปี พ.ศ. 2552 นิทรรศการ “เขียนดิน สีนอีสาน” ณ หอศิลป์คณะศิลปกรรม มหาวิทยาลัยขอนแก่น

4.13 ปี พ.ศ. 2554 นิทรรศการ “นางสงกรานต์” ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล กรุงเทพฯ

4.14 ปี พ.ศ. 2556 นิทรรศการ “นางสงกรานต์ 2556” ณ หอศิลป์ร่วมสมัยอาร์เดล กรุงเทพฯ

5. ประวัติการแสดงนิทรรศการกลุ่ม ในช่วงปี พ.ศ. 2522 - พ.ศ. 2556

5.1 ปี พ.ศ. 2522 – พ.ศ. 2527

5.1.1 นิทรรศการในการประกวดศิลปกรรมแห่งชาติ กรุงเทพฯ

5.1.2 นิทรรศการในการประกวดศิลปกรรมบัวหลวง กรุงเทพฯ

5.1.3 นิทรรศการในการประกวดศิลปะร่วมสมัยโดยธนาคารกสิกรไทย กรุงเทพฯ

5.2 ปี พ.ศ. 2536 นิทรรศการ “The Integrative Art of Modern Thailand” ณ ประเทศสหรัฐอเมริกา

- 5.3 ปี พ.ศ. 2537 นิทรรศการ “Summer Exhibition” ณ Royal Academy of Art กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- 5.4 ปี พ.ศ. 2537 นิทรรศการ “The Art Show” ณ John Open Show” กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- 5.5 ปี พ.ศ. 2538 นิทรรศการ “Osaka Triennale 1995 Sculpture” ณ เมืองโอซาก้า ประเทศญี่ปุ่น
- 5.6 ปี พ.ศ. 2539 นิทรรศการ “Summer Exhibition” ณ Royal Academy of Art กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- 5.7 ปี พ.ศ. 2539 นิทรรศการ “4 ศิลปินไทย” ณ เดอะซิติ้แกลเลอรี โรงแรมสยาม-ซิติ้ กรุงเทพฯ
- 5.8 ปี พ.ศ. 2539 นิทรรศการ “ไทย-อีสาน” กรุงเทพฯ
- 5.9 ปี พ.ศ. 2540 นิทรรศการ “The Artists Preserve Western Tropical Forest” ณ หอศิลป์มารศรีพิพิธภัณฑ์วังสวนผักกาดกรุงเทพฯ
- 5.10 ปี พ.ศ. 2540 นิทรรศการ “Three Visions” ณ ชันเคย์แกลเลอรี กรุงเทพฯ
- 5.11 ปี พ.ศ. 2541 นิทรรศการ “Summer Exhibition” ณ Royal Academy of Art กรุงลอนดอน ประเทศอังกฤษ
- 5.12 ปี พ.ศ. 2541 นิทรรศการ “Four Visions” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 5.13 ปี พ.ศ. 2542 นิทรรศการ “The Artists Preserve Western Tropical Forest” ณ พิพิธภัณฑสถานแห่งชาติหอศิลป์ กรุงเทพฯ
- 5.14 ปี พ.ศ. 2543 นิทรรศการ “Four Visions” ณ ศูนย์วิทยาทัยพยากรจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กรุงเทพฯ
- 5.15 ปี พ.ศ. 2543 นิทรรศการ “Thai Expressions in the City” ณ Two Allen- Center ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 5.16 ปี พ.ศ. 2543 นิทรรศการ “Thai Expressions in the City” ณ The Art Institute- of Houston ประเทศสหรัฐอเมริกา
- 5.17 ปี พ.ศ. 2546 นิทรรศการ “Four Visions” ณ หอศิลป์วัฒนธรรมมหาวิทยาลัย-ขอนแก่น ขอนแก่น
- 5.18 ปี พ.ศ. 2548 นิทรรศการ “Art Perspectives from E-Sam” ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ้ กรุงเทพฯ

- 5.19 ปี พ.ศ. 2549 นิทรรศการ “Spiritual of Paintings” ณ PCC Art Center กรุงเทพฯ
- 5.20 ปี พ.ศ. 2549 นิทรรศการ “Spiritual of Paintings” ณ City Gallery กรุงเทพฯ
- 5.21 ปี พ.ศ. 2550 นิทรรศการ “Spiritual of Paintings” ณ หอศิลป์ปรีมน่าน น่าน
- 5.22 ปี พ.ศ. 2551 นิทรรศการ “โลกร้อน เย็นธรรม” กับกลุ่มจิตรกรไทย
- 5.23 ปี พ.ศ. 2553 นิทรรศการ “งอกเงยด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์” กับกลุ่มจิตรกรไทย ณ หอศิลป์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ กรุงเทพฯ
- 5.24 ปี พ.ศ. 2555 นิทรรศการ “จิตรกรไทยรักในหลวง” นิทรรศการศิลปกรรม-เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา โดยกลุ่มจิตรกรไทย (นิทรรศการ-สัญจร) ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ กรุงเทพฯ
- 5.25 ปี พ.ศ. 2555 นิทรรศการ “จิตรกรไทยรักในหลวง” นิทรรศการศิลปกรรม-เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา โดยกลุ่มจิตรกรไทย (นิทรรศการ-สัญจร) ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ อุบลราชธานี
- 5.26 ปี พ.ศ. 2555 นิทรรศการ “จิตรกรไทยรักในหลวง” นิทรรศการศิลปกรรม-เทิดพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว 84 พรรษา โดยกลุ่มจิตรกรไทย (นิทรรศการ-สัญจร) ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส อินทปัญโญ น่าน
- 5.27 ปี พ.ศ. 2556 นิทรรศการ “ใจกลางป่า ป่ากลางใจ”นิทรรศการกลุ่ม โดยกลุ่มจิตรกรไทยร่วมกับมูลนิธิสืบนาเคเสถียร (นิทรรศการสัญจร) ณ หอจดหมายเหตุพุทธทาส- อินทปัญโญ กรุงเทพฯ
- 5.28 ปี พ.ศ. 2556 นิทรรศการ “ใจกลางป่า ป่ากลางใจ”นิทรรศการกลุ่ม โดยกลุ่มจิตรกรไทยร่วมกับมูลนิธิสืบนาเคเสถียร (นิทรรศการสัญจร) ณ พิพิธภัณฑสถานฯ-ไทย กรุงเทพฯ
- 5.29 ปี พ.ศ. 2556 นิทรรศการ “ใจกลางป่า ป่ากลางใจ”นิทรรศการกลุ่ม โดยกลุ่มจิตรกรไทยร่วมกับมูลนิธิสืบนาเคเสถียร (นิทรรศการสัญจร) ณ หอศิลป์ปรีมน่าน น่าน (สูจิบัตรนาง-สงกรานต์, 2556)

สรุปได้ว่า สมภพ บุตรราช เป็นศิลปินอิสระที่มีผลงานที่น่าสนใจ มีความสามารถ มุ่งมั่นสร้างสรรค์ผลงาน โดยมีความโดดเด่น และเป็นเอกลักษณ์เฉพาะตนสร้างสรรค์ผลงานทั้งในแนวทางของศิลปะแบบเหมือนจริงที่สะท้อนวิถีความเป็นไทยหลากหลายรูปแบบ ทั้งชีวิตความเป็นอยู่ของผู้คนในชนบท ประเพณีไทย ซึ่งอยู่บนความเชื่อทางศาสนาทั้งพราหมณ์และพุทธ และได้จัดแสดงผลงานทั้งที่เป็นงานแสดงร่วม และผลงานเดี่ยวอย่างต่อเนื่อง ทั้งในและนอกประเทศ สมภพมีผลงาน

ที่มาของแนวความคิดและผลงาน

สมภพ บุตรราช ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 29 เมื่อปี พ.ศ. 2526 ในภาพที่มีชื่อว่า “ที่พึ่ง” (Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.8) ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากบรรยากาศความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา หลังจากผลงานในชุดนั้น ก็ได้พัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานมาอย่างต่อเนื่องและเริ่มมุ่งแสวงหาความเป็นปัจเจกแห่งการสร้างสรรค์ หลังจากมีโอกาสได้ร่วมงานเขียนภาพฝาผนังที่อุโบสถวัดพุทธประทีป กรุงเทพมหานคร ประเทศอังกฤษ

ภาพที่ 3 ที่พึ่ง

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.8)

โดยในระหว่างปี พ.ศ. 2529 - พ.ศ. 2535 สมภพ บุตรราช ได้นำเสนอความโดดเด่นทางแนวคิดของพระพุทธศาสนา ซึ่งมีความสนใจศึกษาพุทธประวัติ เพื่อนำมาถ่ายทอดผ่านภาพวาดในงานหลายชิ้น ที่โดดเด่นคือ ผลงานภาพจิตรกรรมฝาผนัง โดยมีส่วนร่วมในการวาดภาพจิตรกรรมฝาผนังในพระอุโบสถของวัดไทยในลอนดอน (The Buddhapadipa Temple) ซึ่งเป็นการนำพุทธประวัติและชาดกมาถ่ายทอด นอกจากพุทธประวัติแล้ว ยังสนใจหลักธรรมคำสอนของศาสนาโดยได้เคยบวชเรียนอยู่ระยะหนึ่ง และมีการจัดงานนิทรรศการ “มรรคาแห่งชีวิต ก่อนอาทิตย์อัสดง” ณ

สวน-โมกข์กรุงเทพฯ เมื่อปี พ.ศ. 2551 นั้น เพื่อระลึกวันละสังขารท่านพุทธทาสแล้วยังมุ่งหวังเพื่อ
ดึงดูดให้ผู้คนหันมาสนใจเกิดความอยากพบเห็น อยากศึกษาธรรมะ

จากประสบการณ์การใช้ชีวิตในต่างแดนร่วม 10 ปี ภายใต้อิทธิพลที่แตกต่างทั้งทางด้าน
วัฒนธรรมและความเป็นอยู่ ได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบ แนวความคิดและ
เทคนิคในการสร้างสรรค์งานของสมภพ บุตรราชเป็นอย่างมาก โดยระหว่างนั้นได้ทดลองค้นคว้า
วัสดุ เทคนิค และวิธีการใหม่ๆ ที่จะมาตอบสนองความคิด จินตนาการ ซึ่งมีได้จำกัดเพียงรูปแบบ
การทำงานรูปแบบใดรูปแบบหนึ่งโดยเฉพาะ จนกระทั่งเกิดเป็นผลงานนามธรรมเชิงความคิดที่
ปรากฏให้เห็นความสนใจในคติความเชื่อทางพระพุทธศาสนา ถิ่นกำเนิด รากเหง้า บรรพบุรุษและ
ภูมิปัญญาของคนรุ่นเก่า จากรูปธรรมในงานศิลปะแนวเหมือนจริงกระบวนการสร้างสรรค์งานของ
สมภพ บุตรราช ปัจจุบันได้พัฒนาเข้าสู่ความเป็นนามธรรมบริสุทธิ์ โดยปัจเจกในความหมายของ
สมภพ บุตรราชนั้น มิได้หมายถึงตัวตนของตน แต่หมายถึงความพึงพอใจระดับหนึ่งต่อการนำเสนอ
แนวคิดระหว่างตนเองกับสิ่งต่างๆ รอบตัว การไม่ยึดติดกับรูปแบบการทำงานที่ตายตัวหรือการไม่
ยึดถือต่อแนวคิดใดแนวคิดหนึ่งโดยเฉพาะ

จากนามธรรมสู่อุดมคติ เมื่อพิจารณาภาพรวมสมภพ บุตรราชได้พัฒนาและเปลี่ยนแปลงทั้ง
ทางด้านรูปแบบ เทคนิค วิธีการในสร้างสรรค์งาน จนไปสู่ความพึงพอใจบางอย่าง ทั้งต่อตนเองและ
ต่อผู้ที่ได้รับรู้ผลงานของเขา แต่ภายใต้ความเปลี่ยนแปลงนั้น มีสิ่งหนึ่งที่ สมภพ บุตรราช ยังคงยึดถือ
และศรัทธามาโดยตลอดคือ แรงบันดาลใจจากพลังความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอันเป็น
รากฐานของวัฒนธรรมประเพณีไทย ซึ่งซึมซับมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก แม้จะมีได้เป็นการ
แสดงออกผ่านภาพสัญลักษณ์ทางพระพุทธศาสนาโดยตรง หากแต่โดยแนวคิดแล้วก็ยังคงปรากฏ
ให้เห็นคติความเชื่อต่างๆ ที่เกี่ยวพันอยู่กับหลักคิดในพระพุทธศาสนาที่เขาเชื่อว่าเป็นองค์ความรู้ที่
เต็มไปด้วยข้อเท็จจริงอันเป็นประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของมนุษย์ แม้ว่าโลกสมัยใหม่จะรุกไป
ข้างหน้าอย่างไร แต่พุทธศาสนาก็ยังเป็นสิ่งนำมาพาชีวิตเราให้เห็นสังขารบางอย่างซึ่งโลก
สมัยใหม่มอบให้แก่เราไม่ได้

หากย้อนกลับไปศึกษาข้อมูลหนังสือสูจิบัตรแสดงผลงาน เรื่อง City of Angel - กรุงเทพฯ
จะทำให้ผู้ติดตามผลงานทราบได้ถึงการตั้งสมประสงค์ ซึ่งผลงานดังกล่าวนั้น เป็นผลงานที่
หวนกลับไปหาความเหมือนจริงอีกครั้ง โดยได้รับแรงบันดาลใจมาจากลักษณะอุดมคติของตัวพระ
ศิวานในจิตรกรรมไทยโบราณ ให้ผลงานมีมิติและสีสันที่ให้ความรู้สึกของเทวรูป ซึ่งมีลักษณะที่
คล้ายคนจริงมากขึ้น ท่ามกลางบรรยากาศแห่งความศรัทธา ณ สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของเมืองกรุง
อาทิเช่น เสาชิงช้า วัดสุทัศน์ วัดอรุณและสถานที่สำคัญอื่นๆ อีกมากมาย ซึ่งมีความหมายและ
มีคุณค่าทางจิตวิญญาณ บางภาพมีที่มาจากความเชื่อดั้งเดิมในโลกตะวันออก เช่น พระแม่คงคา

พระมารดาแห่งสายน้ำหรือนางอัปสรนางฟ้านางสวรรค์ตามความเชื่อดั้งเดิมในศาสนาฮินดู เป็นต้น ความสัมพันธ์ระหว่างเหล่าเทพนารีกับสถานที่ต่างๆ คือ ที่มาของแรงบันดาลใจสำคัญในการเกิดขึ้นของผลงานชุดนี้

ซึ่งข้อมูลจากหนังสือฉบับนี้ยังให้รายละเอียดอีกว่า เทววิทยาในความหมายของสมภพ บุตรราช เปรียบเสมือนแนวคิดอุดมคติ และความพยายามที่จะใช้วิธีการทางปรัชญาตามหลักเหตุผล เพื่อจะอธิบายว่าอะไรบ้างที่เกี่ยวกันอยู่กับประสบการณ์ต่างๆ ซึ่งเกี่ยวเนื่องกับประเพณีต่างๆ ทางศาสนาและการดำเนินชีวิตของผู้คนในสังคมที่ความเชื่อเหล่านี้ยังหลงเหลืออยู่ รวมไปถึงความเชื่อและความศรัทธาภายในตัวของเขาเองที่มีต่อการนับถือบูชาเทพต่างๆ โดยเฉพาะเหล่าเทพนารี (Goddess) ทั้งหลายที่เราคุ้นเคยกันดีในชื่อของนางฟ้า (Angel) สตรีผู้เปี่ยมไปด้วยฤทธิ์ปาฏิหาริย์ ทั้งยังบริบูรณ์พร้อมไปด้วยรูปโฉมอันงดงาม โดยพยายามสื่อให้เห็นถึงมายาคติและสัญลักษณ์ทางความเชื่อต่างๆ ที่แฝงอยู่และมีอิทธิพลต่อวิถีชีวิตประจำวันของผู้คนที่นับถือและศรัทธา โดยนำมาถ่ายทอดผ่านรูปแบบของงานจิตรกรรมที่แสดงภาพลักษณ์เหนือกว่าความเป็นจริงที่สัมผัสได้ด้วยตา

หรือที่เรียกว่า ศิลปะแบบอุดมคติ (Idealistic Art) ที่ตั้งอยู่บนรากฐานของความเหมือนจริงอันสมบูรณ์ (Realistic Art) เป็นการตอบสนองหลักของพุทธปรัชญาและความรู้สึกนึกคิดของศิลปินโดยผ่านการสร้างสรรค์จากอุดมคติ มโนสำนึก ความรู้สึกและจินตนาการที่เกินกว่าความจริง เพื่อเดินทางไปสู่ความเป็นจริงของธรรมชาติโดยแท้ การผสมผสานความงามแบบอุดมคติเข้ากับแนวคิดแบบเหนือจริงเกี่ยวกับเทววิทยานี้ ได้สะท้อนให้เห็นถึงมิติหลายมิติที่ทับซ้อนกันอยู่ระหว่างความเป็นเหตุเป็นผลกับมโนคติที่สร้างขึ้นมา อีกทั้งยังเป็นเสมือนการถ่ายทอดจินตนาการเฉพาะตัวของสมภพ บุตรราชที่มีต่อเรื่องราวเหนือจริงอันยากแก่การสื่อสารและรับรู้ซึ่งได้ถูกนำมาแสดงให้เห็นเป็นรูปธรรมที่ชัดเจนยิ่งขึ้น (สุจิตร์ กรุงเทพ, 2551)

สรุปได้ว่า สมภพ บุตรราช ประสบความสำเร็จและได้รับรางวัลศิลปกรรมแห่งชาติครั้งที่ 29 ซึ่งได้รับแรงบันดาลใจมาจากบรรยากาศความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนา และได้พัฒนาผลงานมาอย่างต่อเนื่อง ในช่วงที่อยู่ต่างประเทศได้ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงทั้งในด้านรูปแบบแนวความคิด และเทคนิคในการสร้างสรรค้งานเป็นอย่างมาก จนเกิดเป็นผลงานนามธรรมเชิงความคิดจากรูปธรรมแนวเหมือนจริงได้พัฒนาเข้าสู่ความเป็นนามธรรมบริสุทธิ์ มาเป็นอุดมคติโดยมีแรงบันดาลใจจากพลังความเชื่อความศรัทธาในพระพุทธศาสนาอันเป็นรากฐานของวัฒนธรรมประเพณีไทยอย่างในปัจจุบัน

ผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนา เฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของ สมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548–2556 มีดังนี้

1. ผลงานชื่อ สุข ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 100x100 ซม.ปี พ.ศ. 2548 จากหนังสือ ธรรมะชื่อ มรรคาแห่งชีวิตของหลวงพ่อไพศาล วิสาโล เป็นเนื้อหาซึ่งกล่าวถึงการดำรงชีวิตที่ดีงาม โดยอาศัยหลักธรรมของพุทธศาสนา ภาพได้แสดงถึงรูปทรงของพระพุทธรูปที่กำลังบรรทมอยู่ ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (พระพุทธรูป) ลอยอยู่ในพื้นที่มืดและบางส่วนของรูปทรง (พระพุทธรูป) กลืนหายไปกับพื้นหลัง ภาพรวมของภาพดูพราวมัวใช้การจัดองค์ประกอบ แบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกัน จากภาพทางด้านซ้ายปรากฏรูปทรงกลมขนาดเล็กจำนวน 4 รูป และรูปทรงเศียรพระพุทธรูปอยู่ทางด้านบนของภาพ ส่วนทางด้านขวาของภาพปรากฏรูปทรงลำตัวของพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่ แต่เมื่อเทียบกับรูปทรงทางด้านซ้ายแล้วทั้งสองข้างมีปริมาณของรูปทรงเท่าๆ กันโดยมีการเน้นที่ขนาดของรูปทรง (พระพุทธรูป) ที่มีขนาดใหญ่เกือบเต็มพื้นที่

ภาพที่ 4 สุข

(พระไพศาล วิสาโล, 2551, น.6)

2. ผลงานชื่อ คุลยภาพแห่งชีวิต ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 200x200 ซม. ปี พ.ศ. 2548 จากหนังสือธรรมะชื่อ มรรคาแห่งชีวิตของหลวงปู่ไพศาล วิสาโล ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (พระสงฆ์) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านล่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืดทางด้านบน ท่ามกลางรูปทรงทางซ้ายและขวาที่กลืนหายไปกับพื้นหลัง และภาพมีลักษณะพราวแวววาวทั่วทั้งภาพ ใช้การจัดองค์ประกอบแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันมีลักษณะของรูปทรงทางด้านซ้ายและขวาต่างกัน แต่มีปริมาณเท่าๆ กัน โดยมีรูปทรง (พระสงฆ์) อยู่เกือบกึ่งกลางของภาพ และใช้การเน้นให้เกิดจุดเด่นโดยการแยกตัวออกไปคือ การแยกโดยแบ่งสัดส่วนของภาพเป็น 3 ส่วน โดยมีจุดเด่นอยู่ที่รูปทรง (พระสงฆ์) ที่อยู่เกือบกึ่งกลางของภาพ

ภาพที่ 5 คุลยภาพแห่งชีวิต
(พระไพศาล วิสาโล, 2551, น.25)

3. ผลงานชื่อ อัสรา ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 200x140 ซม.ปี พ.ศ. 2551 จากหนังสือสูจิบัตร City of Angel กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า โดยทั่วไปมีความเชื่อว่า นางอัปสรเป็นเครื่องหมายแห่งความเจริญงอกงาม แต่บางถิ่นก็เชื่อว่าอัปสรมีอำนาจแห่งความชั่วร้ายอยู่ด้วย ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (นางอัปสร) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างบนท้องฟ้าและพื้นที่มืดบริเวณด้านล่างของท้องฟ้า ภาพบางส่วนของผ้าและดอกไม้ก็ลื่นหายไปกับพื้นหลัง มีความพราวทั่วทั้งภาพ และใช้การจัดองค์ประกอบที่สมดุลแบบไม่เหมือนกัน เพราะรูปทรง (อัปสร) อยู่ทางด้านซ้ายของภาพจึงทำให้ภาพไม่มีความสมดุล มีการเน้นภาพให้เกิดจุดเด่นโดยขนาดของรูปทรง (อัปสร) ที่โดดเด่นอยู่ทางด้านซ้ายของภาพ

ภาพที่ 6 อัปสร

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.17)

4. ผลงานชื่อ เอลิม ฌลอง หลักเมือง ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ มีขนาด 200x240 ซม. ปี พ.ศ. 2551 จากหนังสือสูจิบัตร City of Angel กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า สมภพ บุตรราช ได้รับ แรงแบบดาลใจมาจากลักษณะอุดมคติของตัวพระศิวนางในจิตรกรรมไทยโบราณได้รังสรรค์ ให้มีมิติและสีสันที่ให้ความรู้สึกของเทวรูป ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคนจริงมากขึ้นท่ามกลางบรรยากาศ แห่งความศรัทธานางฟ้าของสมภพปรากฏกายอยู่ ณ ศาลหลักเมืองของจังหวัดกรุงเทพมหานคร ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (นางฟ้า) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างบนท้องฟ้าและพื้นที่มืดด้านล่างบน พื้นดินท่ามกลางวัตถุ (ศาลหลักเมือง) รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง เช่น ช้าง ดอกบัว บางดอก นางฟ้าที่อยู่ทางด้านบนของภาพ ฐานของศาลหลักเมือง ภาพโดยรวมมีลักษณะพราวแก้วทั้ง ภาพใช้การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) แบบเท่ากันแต่ไม่เหมือนกันคือ ทางด้านซ้ายเป็นรูปทรง (นางฟ้า) ที่มีขนาดใหญ่ และมีรูปทรงนางฟ้าที่มีขนาดเล็กอีก 4 องค์ ส่วนทางด้านขวาเป็นรูปทรง (ศาลหลักเมือง) ที่มีขนาดใหญ่ และมีรูปทรงของนางฟ้า 5 องค์ที่มีขนาดเล็กไล่เรียงกันลงไป แต่เมื่อ มาเทียบน้ำหนักของภาพทั้งทางด้านซ้ายและขวาแล้วปริมาณของรูปทรงมีปริมาณเท่ากัน มีการเน้น ด้วยขนาดของรูปทรง (นางฟ้า) ทางด้านซ้ายที่มีขนาดใหญ่กว่ารูปทรง (วัดสุทัศนฯ) และเน้นด้วย เส้นนำสายตาโดยรูปทรง (นางฟ้า) มีมองมาที่รูปทรง (ศาลหลักเมือง)

ภาพที่ 7 เอลิม ฌลอง หลักเมือง

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.14)

5. ผลงานชื่อ เทวสถานเคียงวัดสุทัศน์ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ มีขนาด 200x240 ซม. ปี พ.ศ. 2551 จากหนังสือสูจิบัตร City of Angel กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า สมภพ บุตรราช ได้รับแรงบันดาลใจมาจากลักษณะอุดมคติของตัวพระศิวะนางในจิตรกรรมไทยโบราณให้มีมิติ และสีสันที่ให้ความรู้สึกของเทวรูป ซึ่งมีลักษณะที่คล้ายคนจริงท่ามกลางบรรยากาศแห่งความศรัทธา นางฟ้าปรากฏกายอยู่ ณ สถานที่อันศักดิ์สิทธิ์ของกรุงเทพมหานคร เช่น เสาชิงช้า วัดสุทัศน์ฯ วัดอรุณฯ เป็นต้น ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (นางฟ้า) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างบนท้องฟ้า และพื้นที่มืดด้านล่างของพื้นดินท่ามกลางวัตถุคือ ศาลหลักเมือง รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง เช่น นกพิราบ นางฟ้าที่นั่งทางด้านขวาล่างของภาพและลักษณะของภาพโดยรวมมีลักษณะพราวทั่วทั้งภาพ ใช้การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกัน ภาพทางด้านซ้ายมีรูปทรง (ผู้หญิง) 2 คน ส่วนทางด้านขวามีรูปทรง (ผู้หญิง) อีก 2 คน และวัตถุ (วัดสุทัศน์ฯ) แต่เมื่อเทียบกันทั้งสองข้างจะมีปริมาณของรูปทรงเท่าๆ กัน และการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและ การเน้น) โดยเน้นด้านขนาดของรูปทรง (ผู้หญิง) ทางด้านซ้ายที่มีขนาดใหญ่กว่ารูปทรง (วัดสุทัศน์ฯ) ทางด้านขวามือ

ภาพที่ 8 เทวสถานเคียงวัดสุทัศน์

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.19)

6. ผลงานชื่อ พระพุทธเจ้า โดยใช้เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 76x107 ซม ปี พ.ศ. 2553 จากหนังสือเอกเสถียรด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์ กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า โดยมีแนวคิดจากเมื่อครั้งที่พระพุทธเจ้าตรัสรู้ และนิพพานคือ สภาวะความเป็นจริงของกฎธรรมชาติที่เป็นไปตามเหตุตามปัจจัย ปรากฏขึ้นตั้งอยู่และดับ ไป เปลี่ยนแปลงไปทนอยู่สภาพเดิมไม่ได้ ความทุกข์ขึ้นอยู่กับมนุษย์เอง ทั้งความทุกข์ที่เกิดจากธรรมชาติและทุกข์ในจิตใจของมนุษย์เอง โดยมีสาเหตุมาจาก ความอยาก ความปรารถนาหรือตัณหาอุปาทาน ซึ่งมีรากเหง้ามาจากอวิชชาความไม่รู้ในพระพุทธเจ้าท่านตรัสรู้หรือเห็นสิ่งนี้จึงได้นำมาบอกมาสอนให้มนุษย์เรารู้ และประพฤติปฏิบัติฝึกตนให้บรรลุถึงความหลุดพ้น ผลงาน พระพุทธเจ้าลอยอยู่ในบริเวณพื้นที่มืดของภาพพื้นหลังท่ามกลางรูปทรงต่างๆ เช่น ดวงตา กะโหลก เขี้ยว ดอกบัว ผลไม้ ดอกกล้วยไม้ มนุษย์ เป็นต้น ที่อยู่ทั่วบริเวณภาพพื้นหลังบางส่วนของภาพกลืนหายไปกับพื้นหลังและภาพโดยรวมมีลักษณะพรมัวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันคือ ภาพพระพุทธเจ้าอยู่ตรงกลาง และมีภาพต่างๆ เช่น ดวงตา กะโหลก เขี้ยว ดอกบัว ผลไม้ ดอกกล้วยไม้ มนุษย์ เป็นต้น อยู่ทั้งสองข้างของภาพที่ให้ความรู้สึกของปริมาณของภาพเท่าๆ กัน การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) จัดแบบเน้นด้วยขนาดของรูปทรง (พระพุทธเจ้า) ที่มีขนาดใหญ่ อยู่กึ่งกลางของภาพ

ภาพที่ 9 พระพุทธเจ้า

(กลุ่มจิตรกรไทย, 2553, น.39)

7. ผลงานชื่อ โพรธัสต์วู้ ใช้เทคนิคสีอะคริลิกบนผ้าใบ ขนาด 80x107 ซม. ปี พ.ศ. 2553 จากหนังสือออกเวยด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์ กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า โพรธัสต์วู้คือ บุคคลผู้ที่บำเพ็ญเพียรบารมีฝึกตน เพื่อให้บรรลุพระสัมมาสัมโพธิญาณเป็นพระพุทธเจ้าในกาลต่อไป โพรธัสต์วู้จึงต้องอุทิศฝึกฝนตนแบบถวายชีวิตช่วยเหลือทำความดีบำเพ็ญประโยชน์แก่ผู้อื่นอย่างองค์สมเด็จพระสัมมาสัมพุทธเจ้าที่บำเพ็ญเพียรบารมีไม่รู้กี่ภพกี่ชาติจนพระชาติสุดท้ายคือ พระเวสสันดรจึงสำเร็จเป็นพระพุทธเจ้า ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (เศียรพระพุทธเจ้า) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างด้านล่างของภาพและพื้นที่มืดด้านบนของภาพ และรูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลังคือ พระกรณด้นล่างของทั้งสองข้าง รูปทรง (พระพุทธรูป) ที่อยู่ทางด้านบนของใบหน้าพระพุทธเจ้าบางส่วนได้กลืนหายไปกับพื้นหลัง และภาพส่วนรวมมีลักษณะพราวแก้วทั่วทั้งภาพการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน และเหมือนกันทั้ง 2 ข้าง โดยจัดให้เศียรพระพุทธเจ้าอยู่ตรงกลางภาพ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นด้วยขนาดของรูปทรง (เศียรพระพุทธเจ้า) ที่มีขนาดใหญ่เกือบเต็มพื้นที่ของพื้นภาพ

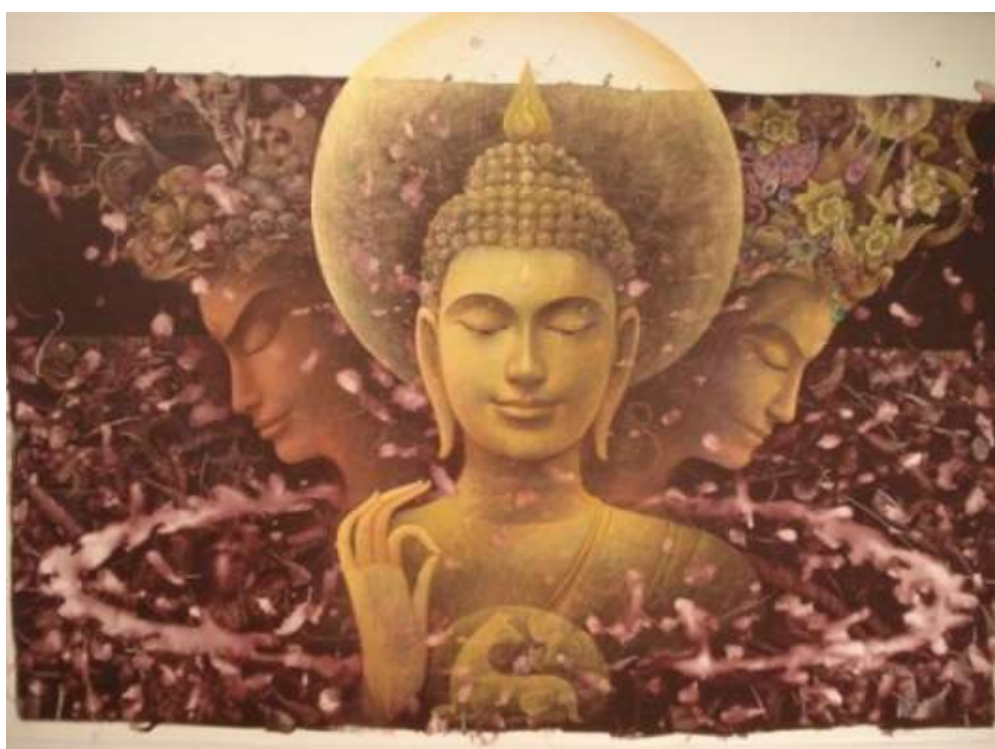
ภาพที่ 10 โพรธัสต์วู้
(กลุ่มจิตรกรไทย, 2553, น.38)

8. ผลงานชื่อ ผู้หลับไหล ใช้เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 80x109 ซม. ปี พ.ศ. 2553 เป็นการสะท้อนความเชื่อทางศาสนา โดยศิลปินให้ความเห็นว่า ผู้รู้ ผู้ตื่น ผู้เบิกบาน เป็นคำจำกัดความอันหนึ่งที่บ่งบอกลักษณะของชาวพุทธที่ประพฤติปฏิบัติตนอยู่ในธรรมคือ สะอาด สว่าง สงบ ชาวพุทธทุกคนต้องฝึกตัวเองให้ตื่นอยู่เสมอด้วยการมีสติรู้ทันอารมณ์ต่างๆ ที่เข้ามากระทบไม่ว่าจะมาจากทางหู ตา ปาก ลิ้น กายและใจ โดยมีสมาธิคอยควบคุมอยู่ไม่ให้หลงไปกับอารมณ์ความโลภ ความโกรธ ความหลงหรือสิ่งที่เป็นอกุศลทั้งหลาย ผลงานมีพระเศียรพระพุทธรูปเจ้าลอยอยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านล่างและพื้นที่มืดทางด้านบนของภาพที่อยู่บนเศียรพระพุทธรูปปางไสยาสน์บางส่วน กลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง เช่น ม้า ดอกกล้วยไม้ ดอกบัว ปากของงู ผู้หญิง เป็นต้น และภาพมีความพร่ามัวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบมีความสมดุลแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันคือมีเศียรพระพุทธรูปเจ้าเกือบเต็มพื้นที่ทั้ง 2 ข้าง แตกต่างกันที่รายละเอียดของรูปทรงคือ ทางด้านซ้ายมีพระพักตร์ของพระพุทธรูปเจ้าเกือบเต็มพื้นที่ ด้านขวาก็มีรูปต่างๆ หลายรูป หลัง เช่น ม้า ดอกกล้วยไม้ ดอกบัว ปากของงู ผู้หญิง เป็นต้น เมื่อนำมาเทียบกันทั้งสองข้างแล้วให้ความรู้สึกรู้ว่ามีปริมาณของรูปทรงเท่ากัน การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่น-และการเน้น) เน้นด้วยขนาดของพระเศียรพระพุทธรูปเจ้าที่มีขนาดใหญ่เกือบเต็มพื้นที่ทำให้เกิดจุดเด่นของภาพ

ภาพที่ 11 ผู้หลับไหล
(กลุ่มจิตรกรไทย, 2553, น.45)

9. ผลงานชื่อ ปฐมเทศนา ใช้เทคนิคสีอะคริลิคบนผ้าใบ ขนาด 80x107 ซม. ปี พ.ศ. 2553 จากหนังสือเอกเษยด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์ กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า เป็นการสะท้อนแนวคิดทางพระพุทธศาสนา ในขณะที่พระพุทธเจ้าได้ปฐมเทศนาแก่ปัญจวัคคีย์ทั้ง 5 คือ ที่สุดสองอย่างที่บรรพชิตไม่ควรนิยมนิบัติคือ การไม่หลงมัวเมาในความสุขในกาม ผลงานมีภาพพระพุทธเจ้าลอยอยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านล่างของภาพและลอยอยู่บนพื้นที่มืดของภาพทางด้านบนของภาพ บางส่วนของภาพพระพุทธเจ้า กลืนหายไปกับพื้นหลัง บริเวณด้านลำตัวของพระพุทธเจ้าและใบหน้าด้านข้างทั้งซ้ายและขวา ลักษณะภาพมีความพราวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันคือการจัดรูปทรงพระพุทธเจ้าหน้าตรงให้อยู่ตรงกลางของภาพ ทางด้านซ้ายเป็นรูปทรงใบหน้ามนุษย์ด้านข้างมีรูปทรงของหัวกะโหลกต่างๆอยู่ทางด้านบน ส่วนทางด้านขวาเป็นรูปทรงใบหน้ามนุษย์ด้านข้างมีรูปทรงดอกไม้ ผลไม้ นกและมงกุฎอยู่ทางด้านบนด้านซ้ายและขวามีปริมาตรรูปทรงเท่าๆ กัน การจัดองค์ประกอบเน้นด้วยขนาดของรูปทรงของพระพุทธเจ้าที่ใหญ่อยู่ตรงกลางของภาพและมีรูปทรงใบหน้ามนุษย์อยู่ทาง ด้านซ้ายและขวาจึงทำให้เกิดจุดเด่นของภาพพระพุทธเจ้าดูเด่น สงบและเมตตา

ภาพที่ 12 ปฐมเทศนา
(กลุ่มจิตรกรไทย, 2553, น.50)

10. ผลงานชื่อ บุษบา ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 200x100 ซม. ปี พ.ศ. 2556 กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า การบูชาตามคำทนายแห่งโหราพยากรณ์ ผู้เป็นนางสงกรานต์ประจำปี 2556 สาวที่มีความงดงามทั้งใบหน้า เรือนร่าง และท่วงท่าตามแบบอย่างอุดมคตินิยม ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (ผู้หญิง) อยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านบนของภาพและอยู่ในพื้นที่มืดทางด้านล่างของภาพ ลักษณะภาพบางจุดกลืนหายไปกับพื้นหลัง (บริเวณลำตัวและหางของนกยูง) และภาพมีความพร่ามัวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบ-เท่ากันทั้งซ้ายและขวา คือ จัดรูปทรง (ผู้หญิง) ให้อยู่บริเวณกึ่งกลางของภาพ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นที่ขนาดของรูปทรง (ผู้หญิง) ที่มีขนาดใหญ่ประมาณ 60% ของพื้นที่จึงทำให้ภาพเกิดจุดเด่น

ภาพที่ 13 บุษบา

(Ardel Gallery of Modern Art, 2556, น.16)

11. ผลงานชื่อ มโหธรเทวี นางสงกรานต์ ปี พ.ศ. 2556 ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 200x350 ซม.ปี พ.ศ. 2556 จากหนังสือสูจิบัตร Nang Songkran 2013 กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า มโหธรเทวินางสงกรานต์ ปี 2556 คือ นางมโหธรเทวี ทรงพาหุรัดทัดดอกสามหาว (ผักตบชวา) อาภรณ์แก้วนิลรัตน์ ภักษาหารเนื้อทราย หัตถ์ขวาทรงจักร หัตถ์ซ้ายทรงตรีศูล เสด็จไสยาสน์หลับเนตร (นอนหลับตา) มาเหนือหลังมยุรา (นกยูง) เป็นพาหนะ ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (ผู้หญิงและนกยูง) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านบนของภาพและลอยอยู่บนพื้นที่มืดของภาพทางด้านล่าง ท่ามกลางรูปทรงของนางฟ้าทางด้านหลังที่กลืนหายไปกับพื้นหลัง ส่วนรวมของภาพร่ำมัวทั่วทั้งภาพการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาทำกัน แต่ไม่เหมือนกัน รูปทรงด้านซ้ายเป็นรูปทรงของผู้หญิง 6 คน แต่ส่วนทางด้านขวามีรูปทรงนกยูง 1 ตัว และมีผู้หญิง 4 คน ซึ่งเมื่อเทียบรูปทรงทั้งซ้ายและขวามีปริมาณพอๆ กัน จึงทำให้ภาพนี้ดูสมดุล การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นด้วยขนาดของรูปทรงของนกยูงที่มีขนาดใหญ่ จุดเด่นอยู่ที่นางสงกรานต์ที่พึงอยู่บนหลังนกยูง โดยมีเส้นนำสายตาจากเหล่านางฟ้าที่หันหน้าไปมองจึงเน้นให้นางสงกรานต์เด่นมากขึ้น

ภาพที่ 14 มโหธรเทวี นางสงกรานต์ปี 2556

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.12)

12. ผลงานชื่อ นางสงกรานต์ 2556 หมายเลข 1 ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด120x150 ซม. ปี พ.ศ. 2556 จากหนังสือสูจิบัตร Nang Songkran 2013 ผลงานมีลักษณะของรูปทรงนางสงกรานต์อยู่ในพื้นที่สว่าง และมีรูปทรงนางฟ้า 10 องค์ ปรากฏอยู่เป็นภาพพื้นหลังมีลักษณะกลืนหายไปกับพื้นหลัง ภาพมีพรมัวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันคือ ทางด้านซ้ายเป็นรูปทรง (นางฟ้า) จำนวนหนึ่ง ส่วนรูปทรง (นางฟ้า) ด้านขวามีจำนวนน้อยกว่า แต่เมื่อเทียบปริมาณของรูปทรงแล้วมีปริมาณเท่ากับ ทางด้านซ้ายจึงทำให้ภาพสมดุลกัน การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) จุดเด่นอยู่ที่รูปทรงนางสงกรานต์ที่มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับรูปทรงนางฟ้าที่มีขนาดเล็กกว่ามาก ภาพนี้มีเส้นนำสายตาอยู่ที่กลุ่มของนางฟ้าที่จ้องมองมาที่นางสงกรานต์

ภาพที่ 15 นางสงกรานต์ 2556 หมายเลข 1
(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.10)

13. ผลงานชื่อ นางสงกรานต์ปีมะเส็ง ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 140x235 ซม. ปี พ.ศ. 2556 จากหนังสือสูจิบัตร Nang Songkran 2013 กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า เขียนภาพตามคำทำนายวันสงกรานต์ปี พ.ศ. 2556 ว่าเกณฑ์นาคราชให้น้ำปีมะเส็ง นาคราชให้น้ำ 1 ตัวทำนายว่า ฝนต้นปีมาก กลางปีงาม แต่ปลายปีน้อยแล ผลงานมีลักษณะของรูปทรงของนางสงกรานต์ลอยอยู่ในพื้นที่มืดอยู่ท่ามกลางพื้นที่สว่างของภาพ และบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลัง เช่น ส่วนขาและผมของนางสงกรานต์ มีภาพนางฟ้าองค์เล็กๆ ที่อยู่บริเวณพื้นหลัง และมีลำตัวของพญานาคปรากฏให้เห็นอยู่ เป็นต้น ภาพนี้มีลักษณะพราหมณ์ทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันคือ รูปทรงทางด้านซ้ายเป็นรูปทรง (นางสงกรานต์) ที่มีขนาดใหญ่ ส่วนทางด้านขวามีรูปทรง (ผู้หญิง) จำนวนมาก แต่มีขนาดเล็กกว่ารูปทรงทางด้านซ้ายซึ่งให้ความรู้สึกทั้งสองข้างมีปริมาณของรูปทรงเท่าๆ กัน การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) จุดเด่นอยู่ที่รูปทรงของนางสงกรานต์ที่มีขนาดใหญ่เมื่อเทียบกับรูปทรงของนางฟ้าที่มีขนาดเล็กกว่ามาก ภาพนี้มีเส้นนำสายตาอยู่ที่กลุ่มของนางฟ้าที่จ้องมองมาที่นางสงกรานต์ จุดเด่นอีกอย่างหนึ่งของภาพนี้คือ การใช้สีในบริเวณนางสงกรานต์มีทั้งสีเหลืองและส้มที่สว่างสดใสตัดกับพื้นหลัง โดยรวมพื้นหลังสีฟ้าและสีน้ำเงิน

ภาพที่ 16 นางสงกรานต์ปีมะเส็ง

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.9)

14. ผลงานชื่อ เทพธิดากับนาคา หมายเลข 2 ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 120x200 ซม. ปี พ.ศ. 2556 จากหนังสือสูจิบัตร Nang Songkran 2013 กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า เขียนภาพตามคำทำนายวันสงกรานต์ปี พ.ศ. 2556 นาคราช ให้น้ำ ปีมะเส็ง นาคราช ให้น้ำ 1 ตัว หมายถึงฝนค่นปีมากกลางปีงาม แต่ปลายปีน้อย ผลงานมีลักษณะของรูปทรง (ผู้หญิงเทพธิดากับนาคา) ลอยอยู่ในพื้นที่มืดทางด้านซ้าย และอยู่ท่ามกลางพื้นที่สว่าง บางส่วนของภาพกลืนหายไปกับพื้นหลัง เช่น บริเวณขาของผู้หญิงเทพธิดากับนาคา ดอกบัว ลำตัวของพญานาค เป็นต้น และภาพมีลักษณะพร้อมว้าวทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบศิลป์ (ความสมดุล) ภาพนี้มีลักษณะแปลกคือ ไม่มีความสมดุลของภาพ ภาพนี้ให้ความรู้สึกหนักมาทางด้านซ้าย การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) จุดเด่นอยู่ที่รูปทรงของผู้หญิงที่มีขนาดใหญ่ประมาณ 1 ใน 3 ของพื้นที่ทั้งหมด และเน้นด้วยการแยกตัวออกไปอยู่ทางด้านซ้ายของภาพ แต่เทพธิดามีท่าทางที่เน้นไปทางด้านขวา โดยรวมแล้วก็เป็นภาพที่มีความสวยงามมาก

ภาพที่ 17 เทพธิดากับนาคา หมายเลข 2
(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.18)

15. ผลงานชื่อ มโหธรเทวี ใช้เทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ ขนาด 130x110 ซม. ปี พ.ศ. 2556 จากหนังสือสูจิบัตร Nang Songkran 2013 กล่าวถึงความหมายของผลงานว่า ภาพเขียนชิ้นนี้จินตนาการจากความทรงจำที่ได้เห็นนางสาวบงกช คงมาลัย สวมชุดไทยในวันหมั้นกับนายบุญชัย เบญจรงค์กุล ผลงานมีลักษณะของรูปทรงของผู้หญิงอยู่ในพื้นที่มืดทางด้านล่างและพื้นที่สว่างทางด้านบน บริเวณขาของผู้หญิงกลืนหายไปกับพื้นหลัง และมีลักษณะพรมัวทั่วทั้งภาพ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ภาพนี้มีความสมดุลของรูปทรงของผู้หญิงอยู่ตรงกลางของภาพ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นที่ขนาดของรูปทรงของผู้หญิงที่มีขนาดใหญ่จัดอยู่ตรงกลางของภาพ การใช้สีโดยรวมภาพคนดูสดใสตัดกับพื้นหลังอย่างสวยงาม

ภาพที่ 18 มโหธรเทวี

(Ardel Gallery of Modern Art, 2551, น.17)

สรุปได้ว่าผลงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2556 เป็นการสร้างสรรค์ตามจินตนาการเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาที่มีลักษณะเหนือจริงในความฝันที่มาจากแนวความคิดและผลงานมาจากแรงบันดาลใจจากพลังความเชื่อความศรัทธาในพุทธศาสนาเป็นรากฐานของวัฒนธรรมประเพณีไทยที่ซึมซับมาจากประสบการณ์ในวัยเด็ก เมื่อเติบโต

ยังสนใจหลักธรรมคำสอนทางศาสนาโดยได้บวชเรียนอยู่ระยะหนึ่ง จึงมีความเข้าใจในศาสนา ซึ่งเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างสรรค์ผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันหลายชุดของสมภพ บุตรราช อาทิเช่น การมรรคาแห่งชีวิต ก่อนอาทิตย์อัสดง ผลงานเหล่านี้เพื่อระลึกถึงวันละสังขารท่าน อาจารย์พุทธทาส นิทรรศการชุดกรุงเทพ และชุดนางสงกรานต์ เป็นต้น ได้ที่มาของแนวความคิดเกี่ยวกับความเชื่อการนับถือเทพเทวดา นางฟ้านางสวรรค์ในดินแดนอุคมคติ นิทรรศการชุดออกเอย ด้วยธรรม งดงามด้วยศีลได้ที่มาของแนวความคิดเกี่ยวกับหลักคำสอนทางศาสนา สมภพ บุตรราช ได้สะท้อนให้เราเห็นถึงพลังความเชื่อและความศรัทธาบางอย่างที่ศิลปินมีต่อชีวิต ธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมหรือสิ่งที่กระทบอยู่ในจิตใจ โดยเฉพาะเรื่องราวทางพุทธศาสนาซึ่งมีความผูกพันกับตัวศิลปินได้อย่างชัดเจน

การสร้างสรรค์งานจิตรกรรม

ความหมายและที่มาของแนวคิดในการสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรม

ในทางวิชาการ ชลูด นิ่มเสมอ ได้กล่าวถึงการสร้างสรรค์ทางศิลปะไว้อย่างน่าสนใจว่า การสร้างสรรค์ หมายถึง การทำให้เกิดสิ่งใหม่ขึ้นในโลกด้วยปัญญาของมนุษย์ โดยสิ่งที่สร้างสรรค์ขึ้นนั้น มีลักษณะเป็นต้นแบบทางใดทางหนึ่งไม่ซ้ำกับสิ่งที่เคยมีอยู่แล้ว การสร้างสรรค์เป็นกระบวนการอิสระไม่เป็นทาสของสิ่งใด ไม่ว่าจะเป็นอารมณ์ ปัญญา ลัทธิหรือแบบอย่างการสร้างสรรค์ต้องมีเสรีภาพ มีความนึกคิด มีความริเริ่มและก้าวหน้า ดังนั้นการสร้างสรรค์ทางศิลปะจึงมีความหมายได้สองนัยหรือสองระดับอันได้แก่ ระดับแรกคือ ระดับของการดัดแปลง และระดับที่สองคือ ระดับของการสรรหาหรือสร้างรูปแบบใหม่ โดยการสร้างสรรค์ทั้งสองระดับศิลปินสามารถแสดงออกด้วยสัญลักษณ์ที่ใช้สื่อความหมายกันระหว่างมนุษย์กับมนุษย์ ตามศิลปะแขนงต่างๆ ตั้งแต่จิตรกรรม ประติมากรรม สถาปัตยกรรม วรรณกรรม ดนตรี และนาฏกรรม ซึ่งล้วนแต่ใช้สัญลักษณ์ในการสื่อความหมายด้วยกันทั้งสิ้น สัญลักษณ์ดังกล่าวอาจเป็นรูปคน ต้นไม้ สัตว์ ภาษา รูปทรงเรขาคณิต ฯลฯ สิ่งต่างๆ เหล่านี้ศิลปินได้นำมาเพื่อสื่ออารมณ์ ความรู้สึก และภูมิปัญญาของเขาไปยังบุคคลอื่น (ชลูด นิ่มเสมอ, 2534, น.308)

ส่วนความหมายของคำว่าจิตรกรรม (Painting) ราชบัณฑิตยสถาน ได้ให้คำจำกัดความเกี่ยวกับคำว่า จิตรกรรม ไว้ว่า “จิตรกรรม หมายถึง ภาพที่ศิลปินแต่ละคนสร้างขึ้นด้วยประสบการณ์ทางสุนทรียภาพและความชำนาญ โดยใช้สีชนิดต่างๆ เช่น สีน้ำ สีน้ำมัน สีฝุ่น ฯลฯ เป็นสื่อกลางในการแสดงออกถึงจินตนาการ โดยสร้างบนพื้นระนาบเป็นส่วนใหญ่ เช่น แบบสัจนิยม (Realism) แบบอุดมคติ (Idealistic) หรือแบบนามธรรม (Abstract)” (ราชบัณฑิตยสถาน, 2530, น.134)

ในขณะที่ สุชาติ เถาทอง ก็ได้กล่าวถึงความหมายของคำว่า จิตรกรรมว่า หมายถึง การเขียน ภาพระบายสี สีจึงมีความสำคัญในงานจิตรกรรมมาก สีสามารถสร้างลักษณะพิเศษของภาพ ให้ ความรู้สึก ความหมายหรือใช้สัญลักษณ์ จิตรกรรมโดยทั่วไปจะถ่ายทอดลงบนระนาบรองรับที่เป็น สองมิติคือ พื้นที่มีความกว้างและความยาว มิติที่สามเป็นมิติลวง (Pictoral Space) เป็นความรู้สึกใกล้เคียง ที่รับรู้จากการมองเห็น มิใช่ความลึกหรือระยะจริง (สุชาติ เถาทอง, 2532, น.110)

สรุปได้ว่า จิตรกรรม หมายถึง การถ่ายทอดรูปแบบเพื่อบันทึกการแสดงออกผสมผสานความคิด ในรูปแบบของเส้น สี รูปทรง ฯลฯ บนพื้นระนาบด้วยวิธีการระบายสี เพื่อบันทึกรูปและบันทึก ความรู้สึกและเรื่องราวโดยเรียกตามลักษณะและคุณสมบัติของสีที่ใช้ เช่น สีน้ำมัน สีน้ำ สีฝุ่น สีอะคริลิก หรือเรียกตามลักษณะ เช่น จิตรกรรมฝาผนัง ภาพเหมือน ภาพทิวทัศน์ ฯลฯ

การสร้างสรรคผลงานศิลปะนั้น ศิลปินอาจได้แหล่งความคิดซึ่งเป็นแรงกระตุ้น หรือสิ่งที่ จูงใจให้เกิดการถ่ายทอดรูปแบบไม่จากทางใดก็ทางหนึ่ง อาจจะเป็นจากแหล่งธรรมชาติ สะท้อน สภาพสังคม การเมือง เศรษฐกิจ ศาสนาหรือแม้แต่แนวความคิดของผู้อื่น เมื่อมองย้อนไปในอดีต นั้นจะพบได้ว่า ศิลปินลัทธิดาดา มีทรรสนะที่ต่อต้านสงคราม ต่อต้านความงามจากอดีตและความ งามที่ชื่นชมกันอยู่ ศิลปินลัทธิเหนือจริงแสดงออกจากสภาพการต่อต้านเหตุผลจนพัฒนาไปสู่การ แสดงออกซึ่งจิตใต้สำนึกภายใน เป็นต้น

ดังที่ ชลูด นิ่มเสมอได้ให้ความหมายของจินตนาการไว้ว่าเป็นพลังของจิต ซึ่งสร้างภาพขึ้น ใหม่ภายในใจให้น่าพอใจกว่า สวยกว่า เป็นระเบียบกว่าหรือร้ายกาจกว่าสิ่งที่มีอยู่ในธรรมชาติ ทั่วไป จินตนาการจะทำให้เกิดภาพขึ้นในสำนึก เราเรียกภาพชนิดนี้ว่า จินตภาพ (Image) จินตภาพ เหล่านี้จะเชื่อมโยงกับประสบการณ์ที่ได้รับทันทีจากเหตุการณ์ภายนอกหรือไม่ก็ได้ หลายครั้ง ที่เดียวที่จินตนาการเกิดขึ้นจากการกระตุ้นของธรรมารมณ์หรืออารมณ์ที่เกิดจากประสบการณ์ที่ สะสมอยู่ภายใน (ชลูด นิ่มเสมอ, 2534, น.308-309)

อารี สุทธิพันธุ์ ได้กล่าวถึงกระบวนการสร้างงานจิตรกรรมซึ่งสอดคล้องกับการสร้างสรรค์ งานจิตรกรรมไว้ 5 หัวข้อดังนี้

1. กำหนดเลือกของจริงจากธรรมชาติตามที่ต้องการ พิจารณาเนื้อหาสาระที่มองเห็นว่ามี นัยสำคัญสำหรับสังคมมากน้อยเพียงใด
2. เลือกลักษณะประกอบจิตรกรรมเพื่อใช้เป็นตัวอย่างสลาย ตัวทำลายของจริงจาก ธรรมชาตินั้น ตามทฤษฎีสวนประกอบเพิ่ม เช่น เส้น รูป พื้น บริเวณว่างส่วนบวกหรือส่วนลบ ทิศทาง สีน้ำหนักอ่อน-แก่ เป็นต้น
3. จัดวางรูปที่ย่อยสลายแล้วนั้นเป็นการสังเคราะห์ใหม่บนระนาบรองรับตามหลักการของ การรับรู้ตามเทคนิคของสื่อวัสดุจะใช้แนวการจัดจากภายนอกเข้าสู่ภายในหรือกลับกันก็ได้

4. ความพยายามใช้เทคนิค สื่อวัสดุ และรูปจากการสังเคราะห์ขึ้นใหม่นั้น สร้างความรู้สึกต่างๆ เช่น ความรู้สึกอ่อนแก่ หนักเบา อ่อนหรือเย็น สัมผัสเหมือนพรม้าว รู้สึกกลมกลืนเรียบสงบ ความรู้สึกตัดกัน ความรู้สึกของสภาพสีส่วนรวมสีใดสีหนึ่ง เป็นต้น นอกจากนี้ยังสามารถเพิ่มความรู้สึกเชิงนามธรรม เช่น ความมีชีวิตชีวา ความบริสุทธิ์ ความเปี่ยมล้นของจิตวิญญาณ เป็นต้น

5. ประเมินผลงานทั้งหมดที่ได้สังเคราะห์ขึ้นจากความคิด ตัดเติม ต่อแต่ง เพื่อให้สอดคล้องกับนัยสำคัญสำหรับสังคมตามที่เลือกไว้แล้วใส่กรอบ ทดลองติดตั้งกำหนดทิศทางแสงสว่างที่ควรกระทบสะท้อนเข้าสู่ตาผู้พบเห็นเราท่านที่สนใจ

ดังนั้นกระบวนการสร้างงานจิตรกรรม หมายถึง กลวิธีในการสร้างสรรค์โดยมีขั้นตอนการจัดโครงสร้างของภาพผนวกกับการใช้สี และกลวิธีการระบายสี โดยสัมพันธ์กับสื่อที่ใช้ในการแสดงออกทางศิลปะ (อารี สุทธิพันธุ์, 2535, น.8)

สรุปได้ว่า ความคิดสร้างสรรค์ หมายถึง ความสามารถของบุคคลใดบุคคลหนึ่งในการคิดสร้างสรรค์ โดยมีสิ่งเร้าเป็นตัวกระตุ้นแนวความคิดที่หลากหลายและสามารถเชื่อมโยงความสัมพันธ์ของสิ่งต่างๆ จนเกิดความคิดที่แปลกใหม่ และยังสามารถนำมาใช้แก้ปัญหาให้ลุล่วงหรือนำมาใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ได้ตามความเหมาะสม สมภพ บุตราช เป็นศิลปินคนหนึ่งที่มีแนวความคิดในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ โดยมีตัวกระตุ้นทางด้านแนวความคิดเรื่อง ความเชื่อ ความศรัทธาทางศาสนาในการคิดสร้างสรรค์ผลงาน

การจัดองค์ประกอบ (Composition)

ในการสร้างสรรค์ผลงานศิลปะจะต้องคำนึงถึงการจัดองค์ประกอบภาพ เพราะการจัดภาพสามารถช่วยส่งเสริมส่วนประกอบต่างๆ สื่อสารกับผู้ชมได้ตรงตามวัตถุประสงค์ ดังคำกล่าวที่ว่า การจัดองค์ประกอบศิลป์ หมายถึง การนำเอาองค์ประกอบศิลป์ (Elements of Art) มาจัดวางในพื้นที่สร้างงานเพื่อให้ผลงานมีความงดงามน่าสนใจ (สมชาย พรหมสุวรรณ, 2548, น.261)

ในขณะที่ เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ ก็ยังได้กล่าวเกี่ยวกับเรื่องหลักขององค์ประกอบศิลป์ ไว้เช่นกัน ว่าเป็น หลักการจัดภาพถือว่ามีผลสำคัญ เพื่อใช้เป็นหลักในการจัดภาพให้ถูกต้อง ซึ่งประกอบด้วย เอกภาพ จุดเด่น การเน้นและดุลภาพ (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555, น.8)

ดุลยภาพ (Balance) สมภพ จงจิตต์โพธา ได้กล่าวถึงมุมมองเกี่ยวกับเรื่องดุลยภาพว่า วัตถุหรือโครงสร้างต่างๆ ที่อยู่บนพื้นโลกสามารถทรงตัวอยู่ได้อย่างสมดุลภายใต้กฎแรงดึงดูดของโลก (Gravity) ซึ่งหมายถึง การรักษาความพอดีของน้ำหนักและแรงกด ทำให้เกิดความมั่นคง ในทางทัศนศิลป์ความสมดุลอยู่ในเงื่อนไขของการมองเห็นและความรู้สึก เมื่อศิลปินเห็นว่าภาพนั้นมีความพอเหมาะพอดี (สมภพ จงจิตต์โพธา, 2554, น.150) และยังคงกล่าวไว้ในศิลปะสร้างสรรค์ว่า ดุลยภาพ หมายถึง การจัดโครงสร้างของภาพให้เกิดความสมดุลหรือความเท่ากัน ทั้งนี้ความสมดุลในทาง

ศิลปะอาจเกิดจากการจัดรูปร่าง รูปทรง สีลักษณะผิว บนพื้นระนาบรองรับ โดยการแบ่งภาพ ออกเป็น 2 ส่วน ด้วยเส้นแกนสมมุติซึ่งหมายถึง เส้นกึ่งกลางของภาพทั้งแนวตั้งและแนวนอน และมีวิธีการสร้างความสมดุล อันได้แก่

1. สมดุลแบบสองข้างเท่ากัน เป็นลักษณะความสมดุลจากแกนกลางที่เกิดจากการถ่วงดุล ด้วยรูปร่างหรือรูปทรง บนระนาบระหว่างด้านซ้ายและด้านขวาที่มีขนาดเท่ากันหรือเหมือนกัน
2. สมดุลแบบสองข้างไม่เท่ากัน เป็นลักษณะความสมดุลที่เกิดจากการจัดวางรูปร่าง รูปทรงบนระนาบให้เกิดความรู้สึกว่ามีความสมดุลเท่ากันแต่รูปร่างหรือรูปทรงไม่เหมือนกัน (สมภพ จงจิตต์โพธา, 2552, น.81)

ด้านเทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ ก็ได้กล่าวไว้ว่า คลายภาพ นั้น หมายถึง การจัดส่วนประกอบย่อยต่างๆ ได้แก่ จุด เส้น สี น้ำหนัก พื้นผิว และบริเวณว่างหรือรูปร่าง รูปทรง ภายในผลงานศิลปะให้เกิดความสมดุลหรือเทียบเท่ากัน โดยมีเส้นแกนสมมุติ 2 เส้นเป็นตัวกำหนดคลายภาพ เส้นแกนสมมุตินี้จะทำหน้าที่แบ่งภาพออกเป็นด้านซ้ายด้านขวา ด้านบน และด้านล่างเพื่อให้รูปร่างหรือรูปทรง ที่ปรากฏในภาพเกิดความสมดุลในลักษณะใดลักษณะหนึ่งเช่น แบบซ้ายขวาเหมือนกัน หรือแบบซ้ายขวาไม่เหมือนกัน

จุดเด่นและการเน้น (Dominance & Emphasis) หากกล่าวเกี่ยวกับเรื่อง จุดเด่นและการเน้น นั้น เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ กล่าวไว้ว่า “จุดเด่น หมายถึง ส่วนที่สำคัญในภาพมีความชัดเจนสะดุดตาเป็นแห่งแรก รับรู้ได้ด้วยการมองเห็นที่สำเร็จแล้ว จุดเด่นจะมีลักษณะการมีอำนาจ ครอบงำเด่นชัดกว่าส่วนประกอบอื่นๆ ทั้งหมด” ส่วนการเน้น หมายถึง การกระทำ กำหนด หรือการจัดวาง สร้างขึ้นให้เป็นจุดรวมของความสนใจ การเน้นเป็นกระบวนการสร้างที่ผู้ทำงานศิลปะเจตนาจะให้จุดเด่นมีความชัดเจนขึ้น (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555, น.5)

ขณะที่ข้อมูลของ สมภพ จงจิตต์โพธา ยังได้กล่าวไปในทิศทางเดียวกันว่า “จุดเด่น หมายถึง ส่วนที่สำคัญมีความโดดเด่น ชัดเจน และสะดุดตาเป็นแห่งแรกในการรับรู้ด้วยการมองเห็น จุดเด่นอาจเกิดขึ้นจากการเน้น จากองค์ประกอบที่สำคัญของศิลปะเช่น รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด พื้นผิวน้ำหนัก เป็นต้น” (สมภพ จงจิตต์โพธา, 2554, น.205)

การเน้นสำหรับ สมภพ จงจิตต์โพธา การเน้น หมายถึง การกระทำหรือการพยายามในการกำหนดให้ภาพหรือผลงานทางศิลปะ เกิดความเด่น เกิดความสง่างามเป็นจุดรวมของความสนใจ มีความพิเศษโดดเด่นและแตกต่างไปจากส่วนอื่นได้กล่าวถึงลักษณะของการเน้นแบ่งออกเป็น 5 ลักษณะดังนี้

1. การเน้นด้วยการตัดกัน เป็นการสร้างความแตกต่างให้เกิดภายในองค์ประกอบ เพื่อเน้นให้เกิดจุดสนใจ เช่น ความแตกต่างของน้ำหนัก ความอ่อนแก่ สี ขนาดของรูปทรง พื้นผิว เป็นต้น

2. การเน้นด้วยเส้นนำสายตา เป็นการใช้หลักทัศนียภาพวิทยาแบบเส้นที่ใช้เส้นนำสายตาเข้าสู่ภาพ ในภาพเส้นจะทำหน้าที่เป็น โครงสร้างของการจัดภาพ เพื่อให้ส่วนต่างๆ ขององค์ประกอบพุ่งเข้าและพุ่งออกสลับกัน

3. การเน้นด้วยขนาด เป็นการเน้นด้วยรูปทรงหรือองค์ประกอบที่มีขนาดใหญ่ที่สุดในภาพ

4. การเน้นด้วยกรอบ เป็นการเน้นจัดวางหรือเพิ่มกรอบให้เป็นฉากหน้าของภาพ จะช่วยสร้างความน่าสนใจและเน้นให้ภาพในกรอบเด่นขึ้น

5. การเน้นด้วยการแยกตัวออกไป เป็นการจัดวางให้ส่วนประกอบบางส่วนของภาพแยกตัวออกมา เพื่อให้ส่วนประกอบของส่วนนั้นมีความโดดเด่น (สมภพ จงจิตต์โพธา, 2554, น.210-212)

ฉัตรชัย อรรถปักษ์ ก็กล่าวเกี่ยวกับเรื่อง การเน้น นั้น หมายถึง การทำให้ภาพผลงานเกิดความโดดเด่นขึ้นเป็นจุดสนใจของภาพ ซึ่งโดยปกติแล้วภาพควรมีจุดเด่นจุดสนใจหรือส่วนสำคัญที่สุด ลักษณะของการเน้นโดยทั่วไปนั้น สามารถแบ่งการเน้นออกไปได้ดังนี้

1. การเน้นด้วยการตัดกัน การตัดกันหรือความแตกต่างเป็นองค์ประกอบหลักสำคัญที่สุดในการส่งเสริมให้เกิดความเด่นหรือจุดสนใจขึ้น เช่น คนผิวขาวไปอยู่ท่ามกลางคนผิวดำ ผ้าสีแดงไปตากรวมกับผ้าสีเขียวจำนวนมาก เป็นต้น จุดเด่นที่เกิดจากการเน้นด้วยการตัดกันอย่างรุนแรงของน้ำหนักมืดจัดและสว่างจัด การใช้โครงสีร้อนและสีสดเน้นจุดเด่นให้ปรากฏชัดบน โครงสีเย็นและสีหม่น การเน้นด้วยการตัดกันของลักษณะพื้นผิว การเน้นด้วยการตัดกันของรูปทรงและน้ำหนัก

2. การเน้นด้วยขนาด หมายถึง ความสำเร็จของรูปร่าง รูปทรง ตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก

3. การเน้นด้วยความผิดสัดส่วนจากความจริง หากผลงานศิลปะหรืองานออกแบบใดที่จุดเด่นและพื้นหลังมีขนาดสัดส่วนขัดกับความเป็นจริงในธรรมชาติ จะช่วยดึงดูดความสนใจของผู้พบเห็นได้

4. การเน้นด้วยจุดรับสายตา วิธีการการเน้นกระทำโดยกำหนดรูปทรงที่ต้องการเน้นให้อยู่ห่างออกไปเกือบถึงจุดลับสายตาแล้วอาศัยเส้นที่เกิดขึ้นจริงหรือเส้นเชิงนัยเป็นตัวโยงหรือนำสายตาให้เคลื่อนเข้าไปหาจุดเด่นในบางครั้งศิลปินอาจใช้หลักการเน้นด้วยจุดรับสายตาร่วมกับการเน้นด้วยวิธีอื่นๆ เพื่อส่งเสริมความเด่นให้มากขึ้น

5. การเน้นด้วยกรอบ ในการเขียนภาพหรือการถ่ายภาพ หากให้มีจุดเด่นอยู่บนภาพคงจะรู้สึกธรรมดา ศิลปินจึงอาจนำเนื้อหาที่กลมกลืนกับจุดเด่นนั้นมาทำเป็นกรอบเพื่อให้จุดเด่นน่าสนใจมากขึ้น

6. การเน้นด้วยรูปทรงที่อยู่นอกกรอบ การเน้นด้วยวิธีนี้นิยมใช้กันมากในงานภาพโฆษณา หรือป้ายโฆษณา นักออกแบบจัดภาพให้จุดเด่นพุ่งออกมานอกกรอบหรือพุ่งออกมาจากพื้นระนาบ จนกลายเป็นงานที่มีลักษณะ 3 มิติสามารถสร้างความสนใจให้แก่ผู้ดูได้อย่างดี

7. การเน้นด้วยวิธีผันแปร การเน้นด้วยวิธีผันแปร หมายถึง การจัดองค์ประกอบพื้นฐานที่มี ลักษณะต่างกันมาเรียงลำดับไว้ด้วยกันแบบค่อยเป็นค่อยไป เช่น อ่อนไปหาเข้ม เล็กไปหาใหญ่ เรียบไปหาขรุขระ ละเอียดยไปหาหยาบ สีเย็นไปหาสีร้อน เป็นต้น

การเด่นด้วยการแยกตัวออกจากกลุ่ม เป็นการเน้น โดยทำให้ส่วนประกอบบางส่วนของภาพ แยกตัวออกมาจากส่วนประกอบส่วนใหญ่เพื่อให้ส่วนประกอบนั้นเด่นชัดและเกิดความน่าสนใจ กว่าส่วนอื่นๆ

การไม่ปรากฏจุดเด่น การไม่เน้นส่วนหนึ่งส่วนใดของภาพหรือผลงานให้เป็นจุดเด่นอย่าง ชัดเจน แต่ให้ความสำคัญของรูปทรงทั้งหมดของภาพ (ฉัตรชัย อรรถปักษ์, 2555, น.167-175)

สรุปได้ว่า การจัดองค์ประกอบเป็นส่วนสำคัญส่วนหนึ่งในการสร้างสรรค์งานศิลปะ หลักการจัดองค์ประกอบประกอบด้วย เอกภาพ จุดเด่น การเน้นและดุลยภาพดังนี้

1. เอกภาพ หมายถึง ความเป็นอันหนึ่งอันเดียวกันของภาพ ความกลมกลืนของ องค์ประกอบพื้นฐาน ความสมดุลของภาพ เอกภาพประกอบด้วย 3 สิ่ง คือ ดุลยภาพ การรวมตัวและ ความเป็นระเบียบ

2. ดุลยภาพ แบ่งเป็น 2 แบบคือ

2.1 สมดุลแบบสองข้างเท่ากันและเหมือนกัน รูปร่าง รูปทรงเหมือนกัน

2.2 สมดุลแบบสองข้างเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน รูปร่าง รูปทรงไม่เหมือนกัน

3. จุดเด่นและการเน้น หมายถึง ส่วนที่สำคัญในภาพมีความชัดเจน สะดุดตาเป็นแห่งแรก ในการรับรู้ด้วยการมองเห็น จุดเด่นอาจเกิดจากการเห็นจากองค์ประกอบที่สำคัญของศิลปะ รูปร่าง รูปทรง สี ขนาด พื้นผิว น้ำหนัก เป็นต้น ลักษณะของการเน้น ได้แก่

3.1 เน้นด้วยการตัดกัน คือ น้ำหนัก ความอ่อน-แก่ สี ขนาดของรูปทรง พื้นผิว

3.2 เน้นด้วยเส้นนำสายตา (หลักทัศนียภาพ)

3.3 เน้นด้วยขนาด เป็นการเน้นด้วยรูปทรง

3.4 เน้นด้วยกรอบ คือ การเน้นกรอบเป็นฉากหน้า

3.5 เน้นด้วยการแยกตัวออกไป คือ การจัดองค์ประกอบบางส่วนของภาพแยกตัว ออกมาเพื่อให้เป็นจุดเด่น

3.6 เน้นด้วยความผิดสัดส่วนจากความเป็นจริง คือ สัดส่วนขัดกับความเป็นจริง

3.7 การไม่ปรากฏจุดเด่น การไม่เน้นส่วนหนึ่งส่วนใด

กลวิธีในการสร้างสรรค์

การนำกลวิธีต่างๆ มาร่วมสร้างสรรค์ผลงานศิลปะให้มีความแปลก พิเศษ กว่าปกติธรรมดา ศิลปินหลายต่อหลายคนประสบความสำเร็จ เพราะได้ค้นพบเทคนิคเฉพาะตนและนำมาใช้สร้างสรรค์ผลงานศิลปะ อาทิ แจ็กสัน พอลล็อก (Pollock Jackson ค.ศ.1912-1956) ศิลปินชาวอเมริกัน ที่นิยมนำสีมาเท ราด หยด หยอด สะบัด ด้วยลีลาที่น่าสนใจ มีความรวดเร็วในลักษณะแสดงกิริยาการระบายสี (Action Painting) ศิลปินอีกท่านหนึ่ง เซอร์ช เซอรา (Seurat Georges ค.ศ. 1859-1891) ศิลปินชาวฝรั่งเศส ผู้นำลัทธิพิกซอล (Pointilism) ซึ่งเกิดขึ้นในประเทศฝรั่งเศส หลักการสำคัญของศิลปินลัทธินี้ คือ การผสมสีในดวงตาหรือการลดความชัดของสีลง โดยการแต้มสีเป็นจุดๆ จำนวนมาก เซอรา นำเทคนิคการจุดสีมาใช้จนมีลักษณะเฉพาะตน ดังนั้นเทคนิคที่นำมาร่วมสร้างสรรค์ผลงานศิลปะ จึงมีความสำคัญสามารถช่วยทำให้เกิด จุด เส้น พื้นผิว น้ำหนัก รูปร่าง รูปทรง ด้วยวิธีการต่างๆ ซึ่งวิธีการเหล่านี้ถือว่าเป็นความสามารถทางทักษะของศิลปินแต่ละคน

ความหมายของกลวิธี

เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ ได้ให้คำจำกัดความของคำว่า “กลวิธี” เป็นคำอ่านทับศัพท์ภาษาอังกฤษว่า เทคนิค ในศัพท์ภาษาอังกฤษเขียนว่า Technique แปลว่า หลักวิชาศิลปะ ความสามารถ ทักษะ ฝีมือ วิธีการ กระบวนการ ไมเยอร์ราล์ฟ ได้กล่าวถึง Technique ไว้ว่าหมายถึง ความชำนาญของศิลปินเกี่ยวกับการใช้สี วัสดุหรือวัตถุเพื่อการทำงานศิลปะและนับว่าเป็นกลยุทธ์อันหนึ่งของศิลปินเพื่อให้ได้ผลงานที่ดีตามที่ปรารถนา ซึ่งเกี่ยวเนื่องเชื่อมโยงคู่ไปกับการคิดค้นด้านการสร้างสรรค์หรือเป็นกระบวนการทั้งหมดในวิธีการสร้างสรรค์งานศิลปะ อาทิ จิตรกรรม ประติมากรรม เช่น กลวิธีการระบายด้วยสีฝุ่น เป็นต้น ดังนั้นคำว่า กลวิธี ในทางศิลปะจึงสรุปได้ว่า หมายถึง เป็นความชำนาญของศิลปินในการใช้สี วัสดุ วัตถุ ได้อย่างหลากหลายเพื่อการทำงานศิลปะ เป็นกลยุทธ์อันหนึ่งของศิลปินที่ใช้เชื่อมโยงคู่ไปกับความคิด ค้นคว้า ด้านการสร้างสรรค์หรือเป็นกระบวนการทั้งหมดในการสร้างสรรค์งานศิลปะ เช่น จิตรกรรม ประติมากรรม ศิลปะภาพพิมพ์ เป็นต้น ซึ่งวิธีการเหล่านี้อาจค้นพบโดยบังเอิญ เช่น การขูดสี การปาดป้ายสี การสลักสี การจุดสี การพิมพ์ เป็นต้น (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555, น.2-3)

นอกจากนั้นจากการศึกษาของ สกนธ์ ภู่งามดี ได้กล่าวถึงกลวิธีในทางจิตรกรรมไว้ดังนี้ คือ กลวิธี (Technique) ทางจิตรกรรมที่สามารถนำมาประยุกต์ได้ทั้งสีอะคริลิกและสีน้ำ โดยมีรายละเอียดไว้ดังนี้

1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ (Alla Prima) หมายถึง การระบายสีเสร็จทันทีเพียงครั้งเดียว โดยไม่ระบายซ้ำหรือเกลี่ยสีแต่อย่างใด ซึ่งคำว่า Alla Prima มีที่มาจากศิลปินชาวอิตาลีเลียน หมายถึง “Art First” ในภาษาอังกฤษ หมายถึง ศิลปะที่สร้างขึ้นตั้งแต่ครั้งแรกและในบางครั้งเรียกว่า Direct

Painting อย่างไรก็ตามการใช้วิธีการระบายสีที่วางนี้ต้องอยู่ภายในเงื่อนไขบางประการ เช่น ขนาดของภาพจะ ต้องไม่ใหญ่เกินไป มีข้อจำกัดในการใช้สีที่ไม่ต้องใช้สีดำ แต่ต้องใช้สีจากแม่สี ซึ่งประกอบด้วยสีเขียว (Emerald Green) สีม่วง (Violet) และสีส้ม (Orange) โดยนำแม่สีเหล่านั้นมาผสมเป็นสีขั้นที่สาม (Tertiaies) รวมทั้งไม่ระบายสีแบบเก็บรายละเอียด และทิ้งรอยแปรงเอาไว้

2. การระบายสีเรียบกลมกลืน (Blending) หมายถึง การระบายสีเก็บรายละเอียดจนสีกลมกลืน โดยการใช้นิ้วเกลี่ยให้กลมกลืน

3. การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน (Brushwork) หมายถึง การระบายสีที่มีความหนาของเนื้อสีปรากฏไว้บนผลงาน ทั้งนี้รอยแปรงที่ปรากฏนั้นเป็นองค์ประกอบศิลปะอย่างหนึ่งที่ผู้สร้างสรรค์ ผลงานใช้สื่อความคิด ความรู้สึกของตนได้ดี เช่น รอยแปรงที่เกิดจากการหวัดพู่กันอย่างรวดเร็ว เพื่อแสดงถึงการเคลื่อนไหวขององค์ประกอบใดองค์ประกอบหนึ่งในเนื้อหาของภาพอย่างรวดเร็วและรุนแรง เป็นต้น

4. การระบายสีโดยการลงสีพื้นไว้ก่อน (Colored Ground) วิธีการระบายสีดังกล่าวนี้ เป็นวิธีการแก้ปัญหาที่เกิดจากการนิยมในการสร้างงานจิตรกรรมบนผืนผ้าใบที่เน้นเรื่อง การแสดงแสงเงาอย่างมาก การใช้วิธีนี้ต้องมีการวางแผนการใช้สีล่วงหน้าก่อน

5. การระบายสีด้วยสีผสมแสดงน้ำหนัก (Color Key) หมายถึง การระบายสีที่เปลี่ยนค่าน้ำหนักของสีโดยการผสมสีเข้มหรือสีอ่อนลงในสีต่างๆ ที่ต้องการ เพื่อที่จะทำให้สีนั้นเข้มหรืออ่อนลง

6. การระบายสีด้วยสีผสมล่วงหน้า (Color Mixing) หมายถึง การระบายสีโดยการวางแผนในการใช้สีล่วงหน้า

7. การระบายสีด้วยพู่กันสีหมาดหรือสีแห้ง (Dry Brush) เป็นวิธีที่ใช้ เพื่อสร้างจุดเน้นของภาพหลังจากที่ระบายสีส่วนใหญ่เสร็จแล้ว

8. การระบายสีแห้งบนแห้ง (Dry-on-Dry) หมายถึง การระบายสีที่ใช้สีมีความเข้มข้นบนผืนผ้าใบที่แห้ง

9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง (Glazing) คือ วิธีการระบายสีที่ใช้เป็นเทคนิคสุดท้ายของการสร้างผลงาน สร้างความเป็นแสงเงารวมทั้งลดความสว่างของสีให้กลมกลืนขึ้น และสร้างระยะใกล้ไกลให้ชัดเจนมากขึ้น

10. การระบายสีขอบคม (Hard Edge) หมายถึง ระบายสีที่เน้นความคมชัดระหว่างเส้นรอบ-นอกของรูปทรงภาพในภาพกับพื้นหลัง โดยไม่เกลี่ยให้กลมกลืนกันทั้งนี้

11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี (Oil-Free) หมายถึง การระบายสีที่เน้นการผสมสีที่ต้องการกับน้ำมันสนจนเกิดความเหลว และใสมาก

12. การระบายสีเป็นจุด (Pointillism) หมายถึง การระบายที่ใช้สีต่างๆ ตามต้องการแต้มเป็นจุดหลายสี และใกล้เคียงกันจนเกิดความเบาบางหรือความหนาแน่น

13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม เพื่อสร้างบรรยากาศ (Scum bling) หมายถึง การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี (Oil-Free) และการระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างมาสู่ชั้นบน (Under Painting) ทำได้โดยการระบายสีที่เคลือบให้อ่อนลง

14. การระบายสีให้ขอบรูปทรงประสานกันอย่างนุ่มนวล (Soft Edge) หมายถึง การใช้พู่กันที่มีขนอ่อนนุ่มระบายสีให้รูปและพื้นประสานกลมกลืนกัน

15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างมาสู่ชั้นบน (Under Painting) หมายถึง การระบายสีรองพื้นจากชั้นล่างสู่ชั้นบน โดยใช้สีตรงข้าม

16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน (Under Drawing) หมายถึง การวาดเส้น (Drawing) เพื่อเป็นการร่างภาพและเป็นผลงานการวาดเส้นจริง จากนั้นจึงระบายสีลงบนผลงานการวาดเส้นจริงนั้น

17. การระบายสีบนเปียก (Wet into Wet) ด้วยสีน้ำมันจะไม่รูก้ำเข้าไปในสีอีกสีหนึ่ง แต่จะผสมผสานกลมกลืนกัน กลวิธีนี้สามารถใช้สำหรับการระบายสีท้องฟ้าได้ดี

18. การระบายสีเปียกบนพื้นแห้งหมาด (Wet on Dry) หมายถึง การระบายสีในชั้นแรกที่ต้องรองแห้งสนิทแล้วจึงระบายสีทับชั้นต่อไปโดยไม่ต้องรอให้ชั้นที่สองแห้งก็สามารถทับชั้นที่สามได้เลย (สกนธ์ ภู่งามดี, 2545, น.37-38)

ส่วนการศึกษาเทียบชัช ตั้งพรประเสริฐ นั้น มีตอนหนึ่งที่ได้กล่าวถึงเทคนิคการระบายสีน้ำมัน (Oil Color) โดยรายละเอียดครบชัดเจนว่า เทคนิคสีน้ำมันเป็นเทคนิคการเขียนภาพอีกวิธีการหนึ่ง วัสดุอุปกรณ์จะมีลักษณะเฉพาะ เพราะสีน้ำมันมีคุณสมบัติข้น เหนียว ใช้น้ำมันลินสีดเป็นตัวละลายสำหรับเขียนภาพ คุณสมบัติของพู่กันสีน้ำมันจะมีขนกระด้างกว่าพู่กันสีน้ำหรือ สีอะคริลิกที่ทำมาจากขนสัตว์ชนิดต่างๆ ในที่กล่าวถึงเทคนิคสีน้ำมันพอสังเขป 6 กลวิธี ดังนี้

1. เทคนิคการเกลี่ยกลมกลืน (Blending) เทคนิคการเกลี่ยกลมกลืน หมายถึง วิธีการระบายสีให้น้ำหนักของสีมีความกลมกลืนไม่เกิดรอยต่อ ศิลปินอาจเกลี่ยกลมกลืนเป็นรูปร่างหรือรูปทรง โดยอาจใช้นิ้วมือช่วยเกลี่ยร่วมกับพู่กันก็ได้ ซึ่งนับว่าเป็นกลวิธีการระบายภาพสีน้ำมันที่เน้นบรรยากาศใกล้เคียงเหมือนมีหมอกปกคลุม เรียกว่า ภาพสีม่านหมอก (Sfumato) ดังนั้นการใช้นิ้วมือจะช่วยให้สีน้ำหนัก รวมเข้าด้วยกัน

2. เทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน (Impasto) เทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน คือ การระบายเนื้อสีให้มีความหนาด้วยแปรงหรือเกรียงด้วยเทคนิคสีน้ำมัน เพื่อสร้างพื้นผิวให้มีลักษณะหนาเป็นสาม มิติ ใช้เป็นแบบของรูปทรงและการจำลองพื้นผิวของสิ่งต่างๆ เทคนิคนี้ศิลปินสามารถ

สร้างความน่าสนใจ สีที่หนาดูเหมือนจะรุนแรง แต่มันก็มีความชัดเจนเกิดความหลากหลายของน้ำหนัก ให้ความอิสระในการระบาย ชีด เขียน (Strokes) ให้เนื้อสีหนาได้อย่างน่าสนใจ สามารถสร้างเป็นภาพที่ประกอบด้วยรูปทรงและบริเวณว่างได้

3. เทคนิคการเขียนด้วยเกรียง (Knife Painting) เทคนิคการเขียนด้วยเกรียง การปาด ป้าย ด้วยเกรียงจะมีความแตกต่างจากการเขียนด้วยพู่กันปกติสีน้ำมันจะมีเนื้อสีหนา ทำให้ได้พื้นผิวที่ไม่สม่ำเสมอ แต่ถ้าใช้สีเพิ่มเป็นสองสีการใช้เทคนิคนี้ สีที่สองบางส่วนจะถูก ปาด ป้าย ให้ผสมรวมกับสีแรกและเกิดน้ำหนักของสีที่ผสมกันมีมิติใหม่เพิ่มขึ้น เป็นกลวิธีหนึ่งที่ทำให้เกิดสีหนาที่เรียกว่าการใช้สีหนาทับซ้อนกัน หน้าทีของเกรียง คือ การวาดภาพและขีดสีออกจากงานผสมสี เป็นเหลี่ยมเป็นเส้นขอบ

4. เทคนิคการเขียนด้วยนิ้วมือ (Finger Painting) เทคนิคการเขียนด้วยนิ้วมือ ศิลปินจะควบคุมการระบายสีให้สีบางหรือหนา โดยการถูหรือเกลี่ยสีบนผ้าใบ ใช้นิ้วทาหรือเลงสีจนกระทั่งได้น้ำหนักของสีตามที่ต้องการ มีการเกลี่ยบางส่วนของภาพควบคู่กับการใช้พู่กันหรือแปรง

5. เทคนิคการคร่องรอย (Imprinting) เทคนิคการคร่องรอยด้วยการระบายสีบนผืนผ้าใบ ให้ความหนาพอสมควร ขณะที่สียังเปียกอยู่ให้นิ้ววัสดุต่างๆ มากดลงบนสีและยกขึ้นเพื่อให้เกิดร่องรอย โดยเฉพาะศิลปินร่วมสมัยในปัจจุบันได้นำเทคนิคนี้มาใช้ในงานจิตรกรรมรูปลักษณะแบบกึ่งนามธรรมหรือแบบนามธรรม เพื่อสร้างพื้นผิวที่มีความแปลกทั้งบริเวณว่าง และบนรูปร่างหรือรูปทรง วิธีการกดให้เกิดร่องรอยไว้หลายวิธี ดังนี้

5.1 การแตะด้วยฟอยล์ (Dabbing with Foil) หมายถึง การใช้กระดาษตะกั่วที่มี รอยยับมาแตะเบาๆ บนสีน้ำมันที่ระบายไว้ขณะที่สียังไม่แห้งจะทำให้เกิดพื้นผิว

5.2 การกดด้วยของใช้ภายในบ้าน (Household Implements) หมายถึง การนำวัสดุอุปกรณ์ในบ้านมากดบนสีน้ำมัน เพื่อให้เกิดร่องรอย เช่น ช้อน ก้นกระป๋อง ช้อนส้อม เป็นต้น เมื่อกดแล้วจะได้ร่องรอยพื้นผิวอย่างอิสระ

5.3 การกดเป็นร่องรอยแบบสม่ำเสมอ (Regular Patterns) หมายถึง การใช้อุปกรณ์ชนิดเดียวกันมากดให้เป็นระเบียบบนพื้นระนาบที่ระบายด้วยสีน้ำมัน เพื่อให้เกิดร่องรอยสม่ำเสมอ

5.4 การคร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน (Revealing Underlying Color) หมายถึง การระบายสีพื้นและปล่อยให้แห้งแล้วจึงระบายสีชั้นที่สองทับ ต่อจากนั้นนำอุปกรณ์ เช่น ช้อนส้อม เกรียงขนาดเล็ก ใบมีด ฯลฯ มากดเพื่อเผยสีชั้นในออกมาเกิดเป็นพื้นผิวอีกลักษณะหนึ่ง

6. เทคนิคการซับสี (Tonking) เทคนิคการซับสี ต้องระบายสีบนพื้นที่กว้างๆ และต้องเกลี่ยน้ำหนักให้แบนเรียบหรือปาด ป้ายให้เกิดพื้นผิว ศิลปินสามารถนำเทคนิคการซับสีมาใช้เพื่อช่วยให้

ผลงานเกิดพื้นผิวที่แปลกตาได้ โดยกล่าวถึง เฮนรี ทองส์ (Henry Tonks) ศาสตราจารย์ทางศิลปะ แห่งโรงเรียนศิลปะสเลดจ์ (Slade School of Arts) ในลอนดอน ได้นำกระดาษหนังสือพิมพ์หรือ กระดาษเช็ดมือมาฉับสี ผลทำให้เกิดพื้นผิวและเส้นที่นุ่มนวลจึงเรียกวิธีการนี้ว่า Tonking ขั้นตอน การฉับสีจะต้องระบายสีลงบนพื้นระนาบผ้าใบให้ทั่ว อาจแสดงค่าน้ำหนักหลายมิติหรือระบาย แบบเรียบสีเดียว ในขณะที่สียังหมาดๆ อยู่ให้ใช้กระดาษวางทับบนสีที่ยังไม่แห้งนั้น ใช้ฝ่ามือลูบ บนผิวหน้ากระดาษเบาๆ และยกกระดาษขึ้น กระดาษจะฉับสีที่มีมากออก ซึ่งจะได้พื้นผิวโดย บังเอิญ ศิลปินสามารถระบายสีเพิ่มเติมได้อีก ซึ่งวิธีการดังกล่าวค่อนข้างจะเร็วกว่าการชุบ จี๊ด ลาก ภู บนเนื้อสี (เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ, 2555, น.110-118)

สรุปได้ว่า กลวิธีในการสร้างสรรค์จิตรกรรม คือการพัฒนาการทางความคิดสร้างสรรค์จะ เกิดการเปลี่ยนแปลงอยู่เสมอเมื่อศิลปินเปิดใจกว้างโดยยอมรับให้อิทธิพลของสิ่งเร้าจากบริบท ต่างๆ ตลอดจนรูปแบบของศิลปินท่านอื่นๆ เข้ามามีบทบาทร่วมในการแสดงออกทั้งทาง ด้าน ความคิดและแรงบันดาลใจในผลงานแต่ละชิ้นของตนเองบ้าง เพื่อให้เกิดผลในด้านพัฒนาการทาง ความคิดสร้างสรรค์ สิ่งสำคัญที่สุดคือการสร้างสรรค์ผลงานแต่ละครั้งนั้น ศิลปินจะต้องมีสิ่งเร้าที่ เกิดขึ้นจากความต้องการภายในจิตใจของศิลปินเองนอกจากนั้นต้องรู้จักกลวิธีรูปแบบในการระบาย สีซึ่งแต่ละและรูปแบบมีกลวิธี เทคนิคใหม่ๆ ตามแนวทางของแต่ละบุคคล กลวิธีในการสร้างสรรค์ งานจิตรกรรมมีดังต่อไปนี้

1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ (Alla Prima)
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน (Blending)
3. การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน (Brushwork)
4. การระบายสีโดยการลงสีพื้นไว้ก่อน (Colored Ground)
5. การระบายสีด้วยสีผสมแสดงน้ำหนัก (Color Key)
6. การระบายสีด้วยสีผสมล่องหน้า (Color Mixing)
7. การระบายสีด้วยพู่กันสีหมาดหรือสีแห้ง (Dry Brush)
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง (Dry-on-Dry)
9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง (Glazing)
10. การระบายสีขอบคม (Hard Edge)
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี (Oil-Free)
12. การระบายสีเป็นจุด (Pointillism)
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม เพื่อสร้างบรรยากาศ (Scum bling)
14. การระบายสีให้ขอบรูปทรงประสานกันอย่างนุ่มนวล (Soft Edge)

15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างมาสู่ชั้นบน (Under painting)
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน (Under Drawing)
17. เทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน (Impasto)
18. เทคนิคการเขียนด้วยเกรียง (Knife Painting)
19. เทคนิคการเขียนด้วยนิ้วมือ (Finger Painting)
20. เทคนิคการกร่องรอย (Imprinting)
21. การแตะด้วยฟอยล์ (Dabbing with Foil)
22. การกรีดด้วยของใช้ภายในบ้าน (Household Implements)
23. การกร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน (Revealing Underlying Colour)
24. เทคนิคการซบสี (Tonking)

ซึ่งสมภพ บุตรราช เป็นศิลปินที่มีการสร้างสรรค์ผลงานเฉพาะตน ที่ผู้วิจัยสนใจต่อการศึกษา ซึ่งมีรูปแบบและวิธีการในการศึกษา เพื่อนำมาเป็นแนวทางการสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัยตามลำดับต่อไป

บัวสี่เหล่า

สำหรับที่มาของ “บัวสี่เหล่า” นั้น ตามประวัติของศาสนาพุทธเกิดขึ้นในวันอาสาฬหบูชาซึ่งถือเป็นวันสำคัญทางพุทธศาสนาที่เกิดขึ้นก่อนวันเข้าพรรษา 1 วัน ตรงกับวันเพ็ญเดือน 8 ถ้าปีใดมีเดือน 8 สองหนก็จะเลื่อนไปเป็นวันขึ้น 15 ค่ำเดือน 8 หนหลัง

ในวันอาสาฬหบูชามีเหตุการณ์สำคัญทางพุทธศาสนาเกิดขึ้น 3 ประการด้วยกันสำหรับประการแรก เป็นวันแรกที่พระพุทธเจ้าทรงประกาศพระพุทธศาสนา โดยแสดงพระปฐมเทศนา หรือแสดงหลักธรรมครั้งแรก ชื่อว่า ธัมมจักกัปปวัตตนสูตร นอกจากนี้ในวันสำคัญทางพุทธศาสนา วันอาสาฬหบูชายังมีเรื่องราวหลักธรรมคำสอนที่ให้ข้อคิดคติสอนใจแก่ชาวพุทธได้อย่างลึกซึ้งคือ เรื่องของ “บัวสี่เหล่า” ซึ่งเป็นเรื่องราวที่พระพุทธเจ้าทรงเปรียบบุคคลเสมือนบัวจำพวกต่างๆ เป็นข้อความที่ปรากฏในคัมภีร์อรรถกถาและพระไตรปิฎก โดย พระครุฑนันท คุณวโร ผู้ช่วยเจ้าอาวาส วัดญาณเวศกวัน ได้บรรยายถึงที่มาให้ฟังว่า จากคัมภีร์อรรถกถา สุมังคลวิลาสินี อรรถกถาที่หมณิกาย-มหาวรรค กล่าวไว้ว่า นับแต่วันที่สมเด็จพระพุทธองค์ได้ตรัสรู้ในวันเพ็ญเดือน 6 พระองค์ประทับ-เสวยวิมุตติสุข ณ ใต้ต้นไม้ 7 ชนิด ชนิดละ 7 วัน รวมเป็นเวลา 49 วัน

ตอนนั้นพระองค์ทรงปรารถนาว่าธรรมที่ได้ตรัสรู้ได้รู้แจ้งนั้น เป็นสิ่งที่ลึกซึ้ง และประณีต เป็นธรรมเพื่อที่จะละซึ่งโทสะ โมหะ แต่ปัจเจกชนทั้งหลายยังเต็มไปด้วยราคะ โทสะ โมหะ จึงไม่สามารถเข้าใจได้ง่ายอันสรรพสัตว์ทั้งหลายเมื่อราคะขำแล้วเมื่อความมืดมัวห่อแล้วจะไม่เห็นธรรม

จะมีผู้ใดเข้าถึงได้ เห็นรายละเอียดคลิกซึ่งนั้น เห็นได้ยากขณะที่ทรงพิจารณาอยู่นั้น ท้าวสหัมบดีพรหมได้มาอาราธนาขอให้พระพุทธเจ้าทรงสั่งสอนมนุษย์ หากไม่ทรงสั่งสอนสรรพสัตว์ทั้งหลายก็อาจจะเสียโอกาสในส่วนนี้ เพราะสรรพสัตว์ที่จะตรัสรู้ตามได้นั้นยังมีอยู่ เมื่อท้าวสหัมบดีพรหมกราบทูลแล้ว พระองค์ทรงนั่งและพิจารณาสัตว์ทั้งหลายที่มีรูป คือ กิเลสในจักขุน้อยก็มี ที่มีรูป คือ กิเลสในจักขุมากก็มี ที่มีอินทรีย์แก่กล้าก็มี ที่มีอินทรีย์อ่อนก็มี ผู้มีปัญญาดีก็มี ที่มีปัญญาทรามก็มี ที่จะสอนให้รู้ได้ง่ายก็มีที่จะสอนให้รู้ได้ยากก็มี เมื่อเป็นเช่นนี้ ในเมื่อยังมีผู้ที่สามารถตรัสรู้ คิดตามได้ อย่างนี้ ท่านจึงกล่าวว่า ถ้าใครมีความศรัทธาถึงงน้อมใจเลื่อมใสศรัทธาเทอญเราจะแสดงธรรมให้ฟังพระพุทธองค์ทรงมองว่า สรรพสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ก็เปรียบได้เหมือนกับบัวที่มีทั้งบัวหลวง บัวขาว บัวขาบ บัวผัน บัวเดือน โดยบัวเหล่านั้นแบ่งได้เป็นสามเหล่าตามพระไตรปิฎก แต่แบ่งเป็นสี่เหล่าตามอรรถกถา

ตามนัยพระไตรปิฎก มัชฌิมนิกาย มัชฌิมปัณณาสก์ พระพุทธองค์เปรียบบุคคลเหมือนดอกบัว 3 เหล่า กล่าวคือ คนที่มีปัญญาดี มีศรัทธาในคุณงามความดีได้ง่าย มีปัญญารู้แจ้งได้ง่ายมีอยู่เพียงแค่พูดให้ความรู้ ไม่ต้องอธิบาย ขยายความ ก็สามารถรู้เรื่อง เข้าใจได้ บุคคลเหล่านี้เปรียบเหมือนบัวที่พ้นน้ำ ส่วนอีกพวกหนึ่ง เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง มีกิเลสเบาบาง มีความเพียรที่จะเรียนรู้ เมื่อได้ฟังด้วยการอธิบาย ค่อยๆ บอก ค่อยๆ อธิบาย ขยายความ ก็สามารถรู้และเข้าใจได้ เปรียบเสมือนดอกบัวที่อยู่ปริ่มน้ำ และสุดท้ายคือ บัวใต้น้ำ เป็นกลุ่มคนที่มีสติปัญญาน้อย แม้จะบอก แม้จะสอน อาจจะยังไม่เข้าใจ ยังไม่รู้เรื่อง ต้องค่อยๆ บอกไปทีละน้อยๆ แต่ถ้าหากเขาขวนขวายในการศึกษาหาความรู้อย่างไม่ย่อท้อ ไม่ช้าไม่นานหลังจากนั้น เขาก็อาจจะสามารถบรรลุธรรมได้ ส่วนความหมายของบัวสี่เหล่าตามนัยอรรถกถา กลุ่มแรก คือ บัวที่อยู่พ้นน้ำ เรียกคนกลุ่มนี้ว่า อุคฆฎิตัญญู เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้ และเข้าใจได้ในเวลาอันรวดเร็ว ต่อมา บัวที่อยู่ปริ่มน้ำ บุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและหากได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมก็จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้าเรียกคนกลุ่มนี้ว่า วิปัสสิตัญญู กลุ่มที่ 3 เป็นบัวที่อยู่ใต้น้ำ แต่อยู่เหนือโคลนตม เรียกคนกลุ่มนี้ว่า เนยย เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาน้อย เมื่อได้ฟังธรรมแล้วยังไม่สามารถบรรลุได้ แต่หากฝึกฝน ประพฤติปฏิบัติให้มากขึ้นเรื่อยๆ อยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่ง สุดท้ายบัวที่อยู่ใต้น้ำโคลนตม เป็นบุคคลที่ฟังธรรมแล้ว ก็ไม่อาจเข้าใจความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธา ไร้ซึ่งความเพียร โดยปกติแล้วเราจะได้อิน ได้ฟัง บุคคลที่เปรียบเหมือนบัวใต้น้ำโคลนตมที่เป็น อาหารของเต่า ปลา คือ บุคคลที่สอนไม่ได้แล้ว ตรงนี้ไม่ใช่ตามหลักทางพุทธ-ศาสนา เพราะถึงแม้เขาจะฟังธรรมแล้วไม่สามารถบรรลุธรรมได้ในชาตินี้ แต่จากการที่ได้ฟังธรรมไป สิ่งเหล่านี้

จะเป็นอุปนิสัย เป็นประโยชน์ให้กับเขาต่อไปในชาติหน้าหรือในชาติถัดๆ ไป เรียกคนกลุ่มนี้ว่า ปทปรมะ

การนำอุปมาเรื่องบัวมาใช้ในชีวิตประจำวันนั้น พระครุชิต กล่าวว่า เพื่อให้ฟังทราบไว้ว่าจริงๆ แล้วทุกคนสามารถฝึกและสอนได้แต่การสอนหรือการฝึกนั้น จะต้องดูให้เหมาะกับตัวบุคคลเพราะคนมีหลายประเภท บางคนมีปัญหาดี บอกครั้งเดียวรู้และเข้าใจได้เลย บางคนแค่บอกยังไม่เข้าใจ ต้องค่อยๆ อธิบายถึงจะรู้และเข้าใจ ส่วนบางคนต้องค่อยๆ บอก อธิบายแจกแจก รายละเอียดเป็นข้อๆ ว่าต้องทำอย่างไร อย่างนั้น เขาถึงจะทำได้ แต่บางคนแก่มันยังไม่พอ ต้องคอยจ้ำจี้จ้ำไช ต้องคอยบอกทุกขั้นตอน ต้องคอยคุดคอยว่าอยู่ตลอดถึงจะรู้เรื่อง ในขณะที่บางคนไม่ใช่แค่คอย จ้ำจี้จ้ำไช แม้จะสอนทุกเรื่อง เตือนทุกครั้งยังไม่พอ ยังต้องคอยบังคับ คอยจี้อยู่ตลอดให้ทำเองอย่างไรก็ทำไม่ได้ ฝึกอย่างไรก็ทำไม่ได้ พวกนี้มีอยู่ ฉะนั้นจึงต้องเลือกปฏิบัติกับบุคคลให้ถูกต้องจะมานั่งบ่นว่าทำไมคนนี่ถึงเป็นอย่างนี้ไม่ได้ เพราะโดยนิสัยตามธรรมชาติของแต่ละคนแตกต่างกัน โดยคำนึงว่า ต้องเปิดโอกาสให้กับคนที่อยากรู้ ต้องไม่ย่อท้อในการสั่งสอน และต้องสั่งสอนให้เหมาะกับสภาพของบุคคล ให้เหมาะกับสติปัญญาของเขาในขณะนั้นๆ ด้วย ไม่ใช่เขามาถึงก็ให้ฟังธรรมในเรื่องลึกซึ้งเลย เขามาใหม่ก็ไม่รู้เรื่อง ไม่ทราบรายละเอียดมาก่อนก็ฟังไม่รู้เรื่อง แล้วจะบอกว่าเขาโง่ไม่ได้ ต้องบอกว่าเรายังไม่พร้อมที่จะสอนเขา หรือเขายังไม่พร้อมที่จะเรียนรู้ นั่นถึงจะถูกต้องเมื่อเป็นเช่นนี้ การบอกกล่าวหรือสอนในเรื่องใดก็ตามจึงต้องมีลำดับขั้นตอน ประการแรกคือก่อนว่าผู้ที่เราจะพูดหรือสอนนั้น ภูมิปัญญาเขามีแค่ไหน เราควรจะเริ่มสอนหรือพูดจากตรงไหนก่อน บางคนเห็นแล้วว่าคนนี้มีปัญญามาก ตรงนี้เราไม่ต้องไปสอนอะไรมากมาย ให้หัวข้อไปศึกษาด้วยตนเองก็สามารถรู้และเข้าใจได้ แต่จะทำอย่างนี้กับทุกคนไม่ได้ เพราะบางคนให้แต่หัวข้อแล้วไปศึกษาเอง ก็ไปเที่ยว ไปเล่นแทน ตรงนี้ทำให้เห็นถึงความแตกต่างของบุคคล จะได้วางท่าทีและการปฏิบัติตัวได้อย่างถูกต้อง เราก็จะสามารถฝึกเขาให้ตั้งมั่นอยู่ในคุณงามความดี หรือให้เรียนรู้งานหรือทำงานให้ประสบความสำเร็จได้นั่นเอง (บัวสี่เหล่า, 2557, ออนไลน์)

สรุปได้ว่า พระพุทธเจ้าได้เปรียบสรรพสัตว์ทั้งหลายเหล่านี้ เหมือนบัวเหล่าต่างๆ โดยบัวเหล่านั้นแบ่งเป็นสี่เหล่าตามอรรถกถาดังนี้

1. บัวที่อยู่พื้นน้ำ เรียกคนกลุ่มนี้ว่า อุกมภูติปัญญา เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียว เมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้ และเข้าใจได้ในเวลาอันรวดเร็ว
2. บัวที่อยู่ปริ่มน้ำ บุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและหากได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมก็จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า เรียกคนกลุ่มนี้ว่า วิปจิตัญญู

3. กลุ่มที่ 3 เป็นบัวที่อยู่ใต้น้ำ แต่อยู่เหนือโคลนตม เรียกคนกลุ่มนี้ว่า เนย เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาน้อย เมื่อได้ฟังธรรมแล้วยังไม่สามารถบรรลุได้ แต่หากฝึกฝน ประพฤติปฏิบัติให้มากขึ้นเรื่อยๆ อยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในวันหนึ่ง

4. กลุ่มที่ 4 บัวที่อยู่ใต้โคลนตม เป็นบุคคลที่ฟังธรรมแล้ว ก็ไม่อาจเข้าใจความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธา ไร้ซึ่งความเพียร โดยปกติแล้วเราจะได้ยิน ได้ฟัง บุคคลที่เปรียบเหมือนบัวใต้โคลนตมที่เป็นอาหารของเต่า ปลา คือ บุคคลที่สอนไม่ได้แล้ว ตรงนี้ไม่ใช่ตามหลักทางพุทธศาสนา เพราะถึงแม้เขาจะฟังธรรมแล้วไม่สามารถบรรลุธรรมได้ในชาตินี้ แต่จากการที่ได้ฟังธรรมไป สิ่งเหล่านี้จะเป็นอุปนิสัย เป็นประโยชน์ให้เขาต่อไปในชาติหน้าหรือในชาติถัดๆ ไป เรียกคนกลุ่มนี้ว่า ปทปรมะ

จากข้อมูลที่ได้ทำการศึกษามาทั้งหมดที่กล่าวมาแล้วนั้น ผู้วิจัยจะนำสาระข้อมูลดังกล่าวมาบูรณาการใช้ประโยชน์ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่สะท้อนภาพลักษณ์ หลักคำสอนทางศาสนา ต่อไป

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

เฉลิมชัย สุวรรณวัฒนา (2553) ได้ศึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “สื่อนวัตกรรมทัศนศิลป์เพื่อความเชื่อของไทย” พบว่าคนส่วนใหญ่เชื่อว่ามีความสำคัญในการปฏิบัติตนในทางศาสนา และยังบอกถึงอารมณ์ ความรู้สึก ความคิด และคนส่วนใหญ่ยังยึดติดอยู่ในความเชื่อในเรื่องของสิ่งอยู่

ทวีศักดิ์ ศรีทองดี (2539) ได้ศึกษาและสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมร่วมสมัยในหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “พฤติกรรมสังคมมนุษย์” ในสังคมที่มีความเจริญทางวัตถุอย่างมาก เทคโนโลยีถูกพัฒนาสู่จุดสูงสุดเพื่อความเจริญก้าวหน้าอย่างไม่หยุดยั้ง มนุษย์ดิ้นรนเพื่อให้ได้มา ซึ่งความต้องการในปัจจุบันทางสังคม ค่านิยมของสังคมที่ให้ความสำคัญต่อคุณค่าทางวัตถุอย่างมากนั้น เป็นผลให้คุณค่าทางจิตใจมนุษย์ถูกมองข้ามไป สิ่งดีงาม ความโอบอ้อมอารี ความมีน้ำใจ ที่เคยมีมาในอดีต ต่างถูกบดบังด้วยความเจริญทางวัตถุ

ปริญญา ดันติสุข (2527) ได้ศึกษาและสร้างสรรค์จิตรกรรมร่วมสมัยในหัวข้อวิทยานิพนธ์ เรื่อง “รูปทรงและสีแห่งจินตนาการ” มุ่งหวังให้งานจิตรกรรมมีส่วนช่วยคลี่คลายและพัฒนาส่วนลึกของจิตใจมนุษย์ให้ประณีตละเอียดอ่อนขึ้น โดยนำคุณค่าของรูปทรงและสีแห่งจินตนาการมาแสดงเสนอและเร้าให้รู้สึกถึงความงาม ความรู้สึกส่วนดีในจิตของมนุษย์ เพราะความงดงามอ่อนหวานของสีหรือเรื่องราว หรือลักษณะของรูปทรงเมื่อรวมตัวกันเข้ากับจินตนาการอย่างมีเอกภาพแล้ว จะสามารถสื่อความรู้สึกที่ดีงาม เช่น ความรัก ความเข้าใจ หรือความผูกพันต่อกันของมนุษย์ ต่อมมนุษย์ และมนุษย์ต่อสิ่งแวดล้อมไปสู่ส่วนลึกของจิตใจของผู้ชมได้โดยตรง

มงคล ไชยวงศ์ (2547) ได้ศึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “การศึกษาองค์ประกอบศิลป์ จากภาพประกอบแนวประเพณีไทยระหว่าง พ.ศ.2492-พ.ศ.2544” ผลงานศิลปะแนวประเพณีไทย ได้ใช้แนวคิดและประสบการณ์จากการศึกษาทางด้านประวัติศาสตร์ชาติไทย และแนวศิลปะของไทยในอดีต มีการอ่านและศึกษาวรรณคดีไทย มีการใช้ชีวิตที่สัมพันธ์กับเอกลักษณ์ของไทย ศิลปวัฒนธรรม และประเพณีไทยในท้องถิ่น มีการศึกษาแนวคิดจากงานบุญและประเพณีทางพุทธศาสนา จากผลงานและพัฒนาทักษะความชำนาญจากผู้รู้หรือครูอาจารย์ในแนวประเพณีไทยต่างๆ มีการเรียนรู้จากประสบการณ์ความชำนาญ และการประกอบอาชีพ และมีการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์ต่างๆ จากอดีต

มณฑาวดี พูลเกิด (2539) ได้ศึกษาในหัวข้อวิทยานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่าง การเปิดรับสื่อมวลชน ความเชื่อทางศาสนา และความทันสมัยของนิสิตนักศึกษาระดับอุดมศึกษา ในเขตกรุงเทพมหานคร” เพื่ออธิบายถึงความสัมพันธ์ระหว่างความเชื่อทางพระพุทธศาสนากับ สภาพแวดล้อมในครอบครัว และความเชื่อทางศาสนากับความใกล้ชิดไกลศาสนา

งานวิจัยที่เกี่ยวข้องทั้งหมดนี้ตอบสนองและเกี่ยวข้องกับเรื่องราวและวิธีการสร้างสรรค์ แต่เนื่องจากงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีความแตกต่างกันตามบริบท งานวิจัยบางชิ้นมีความเกี่ยวข้องในด้าน เรื่องราวและวิธีการสร้างสรรค์ บางงานวิจัยเกี่ยวข้องด้านทฤษฎีต่าง ๆ บางงานวิจัยมีความเชื่อมโยงกันและตรงกันข้าม กับการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมที่สะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางศาสนา

บทที่ 3

วิธีการดำเนินการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาพฤติกรรมการสร้างงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – พ.ศ. 2556 เป็นการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์โดยการวิเคราะห์ผลงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงเวลาดังกล่าวเพื่อศึกษาในประเด็น แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันการจัดองค์ประกอบ และกลวิธี ตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดไว้ และนำเสนอการวิจัยแบบพรรณนาวิเคราะห์ จากนั้นจะนำผลการศึกษาวิเคราะห์และสังเคราะห์ มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) ในรูปแบบของตนเอง โดยผู้ดำเนินการวิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. ขั้นตอนการวิจัย
3. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย
4. การเก็บรวบรวมข้อมูล
5. การวิเคราะห์ข้อมูล
6. ข้อตกลงเบื้องต้น

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร

ได้แก่ ภาพเขียนจิตรกรรมเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2556 จำนวน 100 ภาพ ใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมเป็นผู้พิจารณารับรอง

กลุ่มตัวอย่าง

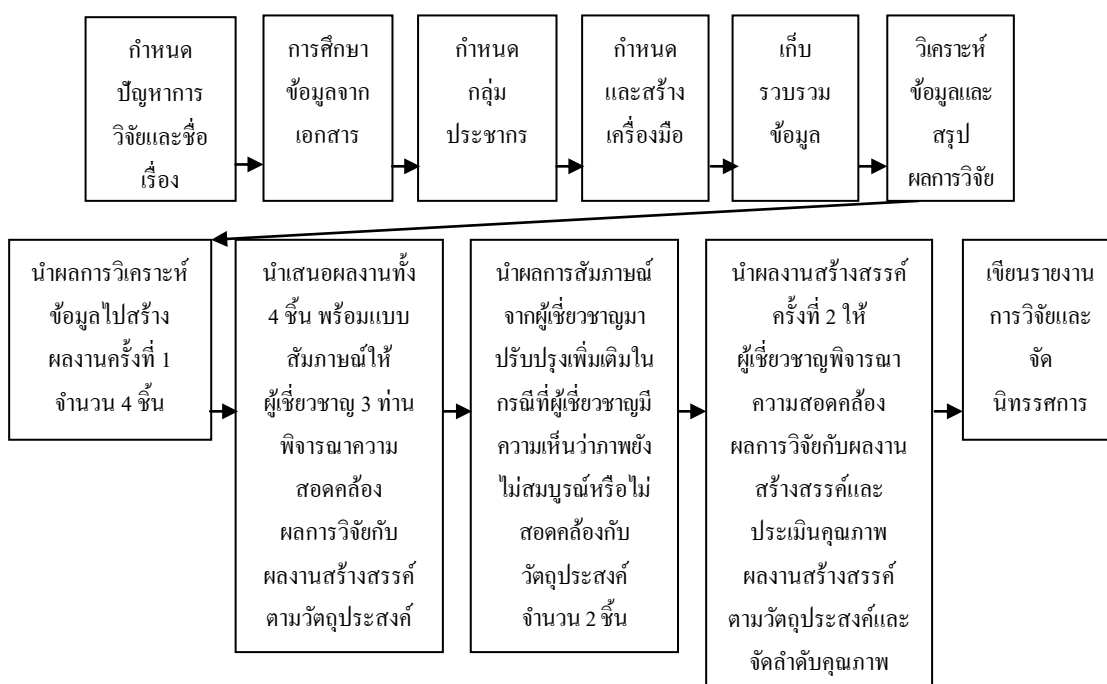
กลุ่มตัวอย่าง ได้แก่ ผลงานจิตรกรรมเหนือจริงของสมภพ บุตรราช เลือกผลงานที่มีเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน จากจำนวน 100 ภาพ โดยใช้วิธีสุ่มแบบเจาะจง (Purposive Sampling Random) เหลือจำนวน 15 ภาพ โดยอาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมจำนวน 3 ท่านร่วมในการคัดเลือกกลุ่มตัวอย่าง ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
2. รองศาสตราจารย์พระพงษ์ กุลพิศาล
3. รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล

ได้แก่ ภาพดังต่อไปนี้

1. สุข	สีน้ำมันบนผ้าใบ	100x100 ซม.	พ.ศ. 2548
2. คุณภาพแห่งชีวิต	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x200 ซม.	พ.ศ. 2548
3. อัสรา	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x140 ซม.	พ.ศ. 2551
4. เฉลิมฉลอง หลักเมือง	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x240 ซม.	พ.ศ. 2551
5. เทวสถานเคียงวัดสุทัศน์	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x240 ซม.	พ.ศ. 2551
6. พระพุทธรเจ้า 1	สีอะคริลิกบนผ้าใบ	76x107 ซม.	พ.ศ. 2553
7. โปริสตัดว์	สีอะคริลิกบนผ้าใบ	80x107 ซม.	พ.ศ. 2553
8. ผู้หลับไหล	สีอะคริลิกบนผ้าใบ	80x109 ซม.	พ.ศ. 2553
9. ปฐมเทศนา	สีอะคริลิกบนผ้าใบ	80x107 ซม.	พ.ศ. 2553
10. บุษบา	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x100 ซม.	พ.ศ. 2556
11. มโหธรเทวี นางสงกรานต์ปี 2556	สีน้ำมันบนผ้าใบ	200x350 ซม.	พ.ศ. 2556
12. นางสงกรานต์ 2556 หมายเลข 1	สีน้ำมันบนผ้าใบ	120x150 ซม.	พ.ศ. 2556
13. นางสงกรานต์ปีมะเส็ง	สีน้ำมันบนผ้าใบ	140x235 ซม.	พ.ศ. 2556
14. เทพธิดากับนาคา หมายเลข 2	สีน้ำมันบนผ้าใบ	120x200 ซม.	พ.ศ. 2556
15. มโหธรเทวี	สีน้ำมันบนผ้าใบ	130x110 ซม.	พ.ศ. 2556

ขั้นตอนการวิจัย

ภาพที่ 19 ขั้นตอนการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

1. แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง
 - 1.1 แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน
 - 1.2 การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)
 - 1.3 การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)
 - 1.4 กลวิธี
2. ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย
 - 2.1 ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1
 - 2.2 ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2
3. แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง
4. แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์
 1. ขั้นตอนในการสร้างเครื่องมือขั้นที่ 1 (แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง)

แบบสังเกตแบบมีโครงสร้างเรื่องแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

ได้กำหนดประเด็นสำคัญในการสังเกตคือ แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) และกลวิธี เพื่อหาแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 - พ.ศ. 2556 โดยรวบรวมและวิเคราะห์จากเนื้อหาที่เกี่ยวข้องในประเด็นต่อไปนี้

ตารางสังเกตแบบมีโครงสร้าง

ตารางที่ 1 ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลืนหายไปกับพื้นหลัง	พละมัวทั้งภาพ
ภาพที่					

อภิปรายผล...

ตารางที่ 2 ตารางบันทึกผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่			

อภิปรายผล...

ตารางที่ 3 ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วย ขนาด	เน้นด้วย การ แยกตัว ออกไป	เน้นด้วย ความผิด สัดส่วนจาก ความเป็น จริง	เน้นด้วยเส้น นำสายตา	การไม่ ปรากฏ จุดเด่น
ภาพที่					

อภิปรายผล...

ตารางที่ 4 ตารางบันทึกผลการสังเกตกลวิธี

กลวิธี	ภาพที่
1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ	
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	
3. การระบายแสดงลีลาทยอยพู่กัน	

ตารางที่ 4 (ต่อ)

กลวิธี	ภาพที่
4. การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน	
5. การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก	
6. การระบายสีผสมล่องหน้า	
7. การระบายสีด้วยพู่กันที่หมาดหรือสีแห้ง	
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง	
9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง	
10. การระบายสีขอบคม	
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี	
12. การระบายสีเป็นจุด	
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม	
14. การระบายสีให้กรอบรูปประสานกัน	
15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างสู่ชั้นบน	
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน	
17. การใช้สีหนาทับซ้อนกัน	
18. การเขียนด้วยเกรียง	
19. การวาดด้วยนิ้วมือ	
20. การกคร่องรอย	
21. การแตะด้วยฟอยล์	
22. การกกดด้วยของใช้ในบ้าน	
23. การกคร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน	
24. เทคนิคการจับสี	

อภิปรายผล...

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 1

หลังจากกำหนดประเด็นคือ แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) และกลวิธีในการสังเกตได้แล้ว โดยรวบรวมและวิเคราะห์จากเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเอี่ยม
3. นายสมภพ บุตราช

ช่วยตรวจสอบประเด็นต่างๆ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) ต่อไป

2. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือชิ้นที่ 2 ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย

2.1 ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 1 หลังจากที่ได้ทำการวิเคราะห์การสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ และกลวิธีแล้ว ผู้วิจัยได้นำผลการศึกษามาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) ด้วยสีน้ำมันบนผ้าใบจำนวน 4 ภาพ ขนาด 70X100 ซม. จากนั้นนำผลงานไปพิจารณาประกอบการสัมภาษณ์ด้วยเทคนิคคลฟายประยุกต์ โดยผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเอี่ยม
3. นายสมภพ บุตราช

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 2 (ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2)

เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อพิจารณาตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย จำนวน 3 ท่าน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างสรรค์ผลงานอีกจำนวน 2 ภาพ โดยได้รับความกรุณาจาก

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเอี่ยม
3. นายสมภพ บุตราช

2.2 ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2 หลังจากที่ได้นำผลการศึกษามาสร้างสรรค์เป็นผลงานครั้งที่ 1 จำนวน 4 ภาพ มาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบแล้ว จึงได้นำข้อมูลจากการสัมภาษณ์ ครั้งที่ 1 มาพัฒนาสร้างสรรค์เป็นผลงานครั้งที่ 2 จำนวน 2 ภาพ ขนาด 70X100 ซม. และนำกลับมาให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณาตรวจสอบและสัมภาษณ์เป็นครั้งที่ 2 อันเป็นขั้นสุดท้าย และทำการสรุปผลการวิจัย โดยได้รับความกรุณาจาก

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเยี่ยม
3. นายสมภพ บุตราช

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 2.2 ผลงานสร้างสรรค์ ครั้งที่ 2

เป็นการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญภายนอกเพื่อพิจารณาตรวจสอบผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย จำนวน 3 ท่าน จากนั้นจึงนำข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์มาสร้างสรรคผลงานอีกจำนวน 2 ภาพ โดยได้รับความกรุณาจาก

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
 2. อาจารย์สุเมธ พัดเยี่ยม
 3. นายสมภพ บุตราช
3. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือชิ้นที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ออกแบบชุดคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดทำเป็นชุดคำถามและชุดคำถามนี้ได้ทำการศึกษาจากเอกสารและวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยกำหนดเป็นชุดคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์ให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบโดยใช้การหาค่า IOC

เครื่องมือชิ้นที่ 3 แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัย : จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษา
กลวิธีสร้างผลงานของสมภพ บุตราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556

ชื่อ-นามสกุล: ผู้สัมภาษณ์ นายเดีว สอนมี

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

เพศ.....อายุ.....ปี.....อาชีพ.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ข้าพเจ้าได้ทำการวิจัยผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ในประเด็นแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ กลวิธี ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันได้คำตอบว่า.....
- การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ได้คำตอบว่า.....

- การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ได้คำตอบว่า.....

- กลวิธีได้คำตอบว่า.....

ข้าพเจ้าได้ผลการวิจัยดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) ทั้งหมด 4 ชั้นเพื่อให้ทราบว่าผลงานแต่ละชั้นมีความสอดคล้องกับผลวิจัยหรือไม่อย่างไร จึงขอความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานของข้าพเจ้าให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

หัวข้อสัมภาษณ์

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ.....

1. จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

2. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

3. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

4. จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

5. จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

6. จากภาพท่านคิดว่าควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น.....

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 3

ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบชุดคำถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานว่าสอดคล้องกันหรือไม่โดยใช้ค่า IOC ในการสรุปคำสัมภาษณ์เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดได้แก่

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเอี่ยม
3. นายสมภพ บุตรราช

หลังจากนำผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลงานแล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานของผู้วิจัย ครั้งที่ 2 จำนวน 2 ภาพ

4. ขั้นตอนการสร้างเครื่องมือชิ้นที่ 4 แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

ออกแบบชุดคำถามสำหรับใช้ในการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ โดยจัดทำเป็นชุดคำถามและชุดคำถามนี้ได้ทำการศึกษาจากเอกสารและวัตถุประสงค์การวิจัย ผลการวิจัยกำหนดเป็นชุดคำถามให้ตรงตามวัตถุประสงค์เพื่อประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย และให้ผู้ทรงคุณวุฒิทำการตรวจสอบโดยใช้การหาค่า IOC

เครื่องมือชิ้นที่ 4 แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

โครงการวิจัย : จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษา

กลวิธีสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556

ชื่อ-นามสกุล: ผู้สัมภาษณ์ นายเดี่ยว สอนมี

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

เพศ.....อายุ.....ปี.....อาชีพ.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ข้าพเจ้าได้ทำการวิจัยผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ในประเด็นแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ กลวิธี ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันได้คำตอบว่า.....

- การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ได้คำตอบว่า.....

- การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ได้คำตอบว่า.....

- กลวิธีได้คำตอบว่า.....

ข้าพเจ้าได้ผลการวิจัยดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) ทั้งหมด 4 ชั้นเพื่อให้ทราบว่าผลงานแต่ละชั้นมีคุณภาพอยู่ในระดับใด จึงขอความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลในการสรุปผลการวิจัยของข้าพเจ้าต่อไป

หัวข้อการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ.....

1. จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

2. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

3. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

4. จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

5. จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสี่เหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

6. จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

วิธีการหาคุณภาพเครื่องมือชิ้นที่ 4

ให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่านตรวจสอบชุดคำถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานว่าสอดคล้องกันหรือไม่โดยใช้การหาค่า IOC เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยได้รับความกรุณาจาก

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์
2. อาจารย์สุเมธ พัดเยี่ยม
3. นายสมภพ บุตรราช

ตารางการหาค่า IOC ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC ; Index of item objective congruence) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์ (ภาคผนวก)

การเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสังเกตแบบมีโครงสร้าง (Structured Observation)

เป็นการเก็บข้อมูลเรื่องแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) และกลวิธีที่ทำการบันทึกผลในแต่ละภาพ แล้วบันทึกผลในตารางวิเคราะห์ข้อมูล หลังจากครบทุกภาพ นำผลการบันทึกของแต่ละภาพที่ได้มาสังเคราะห์โดยใช้ตารางบันทึกข้อมูลการสังเคราะห์หาค่าร้อยละของภาพทั้งหมด นำผลที่พบสูงที่สุดและถัดไปมาแปลความหมายโดยใช้วิเคราะห์เชิงเนื้อหา ตามประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

ตารางที่ 5 สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลิ้งหายไปกับพื้นหลัง	พลาสมาวูทิงภาพ
ภาพที่ 1-15					
รวม					
ร้อยละ					

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)
 ตารางที่ 6 สรุปผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 1-5			
รวม			
ร้อยละ			

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)
 ตารางที่ 7 สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและการเน้น)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วย ขนาด	เน้นด้วย การแยกตัว ออกไป	เน้นด้วย ความผิด สัดส่วนจาก ความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้น นำสายตา	การไม่ ปรากฏ จุดเด่น
ภาพที่ 1					
รวม					
ร้อยละ					

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

ตารางที่ 8 (ต่อ)

กลวิธี	ภาพที่																ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	รวม	
18.เทคนิคการเขียนด้วยเครื่อง																	
19.เทคนิคการเขียนด้วยนิ้วมือ																	
20.เทคนิคการกรดร่องรอย																	
21.การแกะด้วยพอยล์																	
22.การกรดด้วยของใช้ภายในบ้าน																	
23.การกรดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน																	
24.เทคนิคการจับสี																	

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview)

ตารางบันทึกข้อมูลจากการสัมภาษณ์ โดยทำการจดบันทึกประเด็นคำตอบไว้ในแต่ละช่อง และทำการสรุปผลการสัมภาษณ์ของผู้เชี่ยวชาญ

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1

ตารางที่ 9 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1

แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์						
ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพ ที่ 1	ภาพ ที่ 2	ภาพ ที่ 3	ภาพ ที่ 4	สรุป
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
6	จากภาพท่านคิดว่าควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น					

อภิปรายผล.....

หลังจากนำผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแล้วนำข้อมูลการ
สัมภาษณ์มาสรุป เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 2

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

ตารางที่ 10 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือ จริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับ แนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ได้ จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร			
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและ การเน้น)ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร			
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้อง กับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวดี เหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร			
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมี คุณภาพมากยิ่งขึ้น			

อภิปรายผล/หมายเหตุ

หลังจากนำผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแล้วเพื่อเสนอแนะแนวทางในการพัฒนาผลงาน แล้วจึงนำข้อมูลที่ได้มาสร้างสรรค์เป็นผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านได้ตรวจสอบความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์และประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยอีกครั้ง

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2

ตารางที่ 11 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2

แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์				
ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5	ภาพที่ 6	สรุป
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น			

อภิปรายผล/หมายเหตุ

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2
 ตารางที่ 12 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2

แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์													
ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5					ภาพที่ 6					สรุป คะแนน เฉลี่ย	
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพ เหนือจริงในความฝันที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ใน ระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
5	จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสีเหล่านี้ที่ ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
6	จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพอยู่ใน ระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		

อภิปรายผล/หมายเหตุ

หลังจากนำผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 สัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านแล้ว นำข้อมูลการ
 สัมภาษณ์มาสรุปความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์และประเมินคุณภาพผลงาน
 สร้างสรรค์ของผู้วิจัย

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2
ตารางที่ 13 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพ เหนือจริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพ เหนือจริงในความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร			
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร			
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่น และการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร			
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่อง บัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร			
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพ มีคุณภาพมากยิ่งขึ้น			

อภิปรายผล/หมายเหตุ

สรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 ทั้ง 3 ท่าน
 ตารางที่ 14 สรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 ทั้ง 3 ท่าน

ที่	หัวข้อประเมิน	ภาพที่ 1		ภาพที่ 2		เฉลี่ยรวม 2 ภาพ		ระดับ	ลำดับ ที่
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
5	จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสีเหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
6	จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพอยู่ในระดับใด								

อภิปรายผล/หมายเหตุ

การวิเคราะห์ข้อมูล

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ในการวิจัยและสร้างสรรค์ครั้งนี้ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยพิจารณาจากคำร้อยละที่พบมากที่สุดตามลำดับในการกำหนดประเด็นวิเคราะห์เชิงเนื้อหา
2. ร้อยละ (Percentage) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) วิเคราะห์ข้อมูลเกี่ยวกับผลงานเนื้อหา ประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช

ในช่วงปี พ.ศ. 2548-พ.ศ. 2556 โดยนำมาวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา (Content Analysis) โดยใช้สถิติ ร้อยละ (Percentage) ช่วยในการจำแนกข้อมูลวิธีการคือ สังเกตในประเด็นที่ศึกษา จดบันทึกใน ตาราง หากค่าร้อยละเพื่อจำแนกความมากน้อย จากนั้นอภิปรายผลในประเด็นที่พบมากที่สุดและ รองลงมาตามลำดับโดยกำหนดเกณฑ์ดังนี้

ร้อยละ 90 – 100 = มากที่สุด

ร้อยละ 70 – 89 = มาก

ร้อยละ 50 – 69 = ปานกลาง

ร้อยละ 30 – 59 = น้อย

ร้อยละ 0 – 29 = น้อยที่สุด

โดยแปลความหมาย ได้ดังนี้

มากที่สุด หมายถึง เนื้อหา ลักษณะหรือประเด็นนั้นๆ นิยมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรม ของสมภพ บุตรราช มากที่สุด

มาก หมายถึง เนื้อหา ลักษณะหรือประเด็นนั้นๆ นิยมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรมของ สมภพ บุตรราช มากรองลงมา

ปานกลาง หมายถึง เนื้อหา ลักษณะหรือประเด็นนั้นๆ นิยมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรม ของสมภพ บุตรราช ปานกลางไม่โดดเด่น

น้อย หมายถึง เนื้อหา ลักษณะหรือประเด็นนั้นๆ นิยมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรมของ สมภพ บุตรราช น้อย

น้อยที่สุด หมายถึง เนื้อหา ลักษณะหรือประเด็นนั้นๆ ไม่นิยมใช้ในการเขียนภาพจิตรกรรม ของสมภพ บุตรราช

3. ค่า IOC (Index of Itemobjective Congruence) คำนวณจากสูตร (บุญชม ศรีสะอาด, 2535)

การหาค่า IOC ให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย IOC คือ ค่าความ เทียบตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์ หรือเนื้อหา (IOC: Index of itemobjective congruence) ปกติแล้วจะให้ผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ ตั้งแต่ 3 ท่านขึ้นไปในการ ตรวจสอบโดยใช้สูตรดังนี้

$$IOC = \frac{\sum R}{N}$$

IOC แทน คำนวณความสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์

$\sum R$ แทน ผลรวมของคะแนนของผลผู้เชี่ยวชาญ

N แทน จำนวนผู้เชี่ยวชาญทั้งหมด

โดยมีเกณฑ์พิจารณาข้อคำถามดังนี้

- คะแนน +1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 คะแนน 0 ถ้าไม่แน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ตรงตามวัตถุประสงค์
 คะแนน -1 ถ้าแน่ใจว่าข้อคำถามวัดได้ไม่ตรงตามวัตถุประสงค์

การแปลผล

ข้อคำถามมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.50 – 1.00 มีค่าความเที่ยงตรง

ข้อคำถามมีค่า IOC ต่ำกว่า 0.50 ต้องปรับปรุง

4. ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) (พิชิต ฤทธิจรูญ, 2547)

การหาค่าเฉลี่ยใช้สูตรดังนี้

$$\bar{X} = \frac{\sum X}{N}$$

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

$\sum X$ แทน ผลรวมของคะแนน

N แทน จำนวนผู้ให้คะแนน

ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานคำนวณจากสูตร

$$S. D. = \sqrt{\frac{\sum (x - \bar{x})^2}{N}}$$

S.D. แทน ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน

X แทน คะแนนที่ได้

\bar{X} แทน ค่าเฉลี่ย

N แทน จำนวนผู้ให้คะแนน

5. การวิเคราะห์คุณภาพผลงานสร้างสรรค์โดยใช้แบบประเมินมาตรวัดของลิเคอร์ท

(Likert Scale) (บุญชม ศรีสะอาด, 2535) โดยกำหนดระดับและกฎเกณฑ์มากดังนี้

มากที่สุด	=	5	ระดับคะแนน	4.21 - 5.00
มาก	=	4	ระดับคะแนน	3.41 - 4.20
ปานกลาง	=	3	ระดับคะแนน	2.61 - 3.40
น้อย	=	2	ระดับคะแนน	1.81 - 2.60
น้อยที่สุด	=	1	ระดับคะแนน	1.00 - 1.80

ระดับคะแนนที่ผ่านต้องมีค่าตั้งแต่ 2.61 ขึ้นไป

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูลและการสร้างสรรค์

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อสร้างสรรค์ ผู้วิจัยได้ทำการวิจัยภาพเขียนเนื้อหาเกี่ยวกับ ประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษา วิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช ในประเด็นแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบและกลวิธี เครื่องมือที่ใช้ ในการวิจัยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน คือ 1. เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการวิจัย ได้แก่ แบบสังเกตแบบมี โครงสร้าง (Structured Interview) 2. เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการสร้างสรรค์ ได้แก่ ผลงาน สร้ างสรรค์ของผู้วิจัย (ครั้งที่ 1 และ 2) แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) และ 3. เครื่องมือที่ใช้ในขั้นตอนการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ ได้แก่ แบบประเมินคุณภาพ ผลงานสร้างสรรค์ สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้ใช้สถิติในการวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้ การวิเคราะห์เชิงเนื้อหา (Content Analysis) ร่วมกับร้อยละ (Percentage) ค่า IOC (Index of Item Objective Congruence) ค่าเฉลี่ย (Mean) และค่าเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การวิเคราะห์คุณภาพผลงานสร้างสรรค์โดยใช้แบบประเมินมาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) โดย นำผลการวิจัยที่ได้มาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) โดยจะนำเสนอผลการวิจัยและสร้างสรรค์ตามลำดับดังนี้

1. สรุปผลการวิจัย
2. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 1
3. การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1
4. การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 2
5. การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์และประเมินคุณภาพ ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2
6. สรุปผลการสร้างสรรค์

สรุปผลการวิจัย

กลุ่มตัวอย่างจากผลงานของสมภพ บุตราช เฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556 จำนวนประมาณ 100 ชิ้น โดยใช้วิธีการสุ่มแบบเจาะจงโดยให้เหลือ 15 ชิ้น ได้แก่ภาพผลงานต่อไปนี้

1. สุข

2. คูลยภาพแห่งชีวิต

3. อัปสร

4. เฉลิมฉลอง หลักเมือง

5. เทวสถานเคียงวัดสุทัศน์

6. พระพุทธเจ้า 1

7. โพธิสัตว์

8. ผู้หลับใหล

9. ปฐมเทศนา

10. นุชา

11. มโหธรเทวี นางสงกรานต์ 2556

12. นางสงกรานต์ 2556 หมายเลข 1

13. นางสงกรานต์ปีมะเส็ง

14. เทพธิดากับนาคา หมายเลข 2

15. มโหธรเทวี

ผลการศึกษวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 ดังนี้

ตารางที่ 15 สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3	เนื้อหาข้อ 4	เนื้อหาข้อ 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลิ้งหายไปกับพื้นหลัง	พร้อมัวทั้งภาพ
ภาพที่ 1	-	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 2	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 3	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 4	✓	✓	✓	✓	✓
ภาพที่ 5	✓	✓	✓	✓	✓
ภาพที่ 6	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 7	-	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 8	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 9	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 10	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 11	✓	-	✓	✓	✓
ภาพที่ 12	✓	-	-	✓	✓
ภาพที่ 13	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 14	✓	✓	-	✓	✓
ภาพที่ 15	✓	✓	-	✓	✓
รวม	13	13	3	15	15
ร้อยละ	86.66	86.66	20.00	100.00	100.00

จากตารางสรุปพบว่าแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช พบว่า ใช้แนวคิดผสมผสานกันในการภาพเดียวกัน คือ บางส่วนของภาพจะลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง บางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง และมีความพรมัวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคการระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพรมัวทั่วทั้งภาพ ผลงานของสมภพ บุตรราชไม่พบว่าใช้แนวคิดเดียวในภาพเดียว

แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ที่พบมากที่สุด คือ ภาพต่างๆ ที่ค่อยๆ กลืนหายไปกับพื้นหลังบางส่วนของภาพ และมีความพรมัวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพรมัวทั่วทั้งภาพ ส่วนที่พบรองลงมา คือ จุดเด่นของภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่างของบริเวณภาพพื้นหลังบางส่วนและลอยอยู่ในพื้นที่มืดของบริเวณภาพพื้นหลังบางส่วน สิ่งที่พบน้อยที่สุด คือ จุดเด่นของภาพลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุต่างๆ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 ดังนี้

ตารางที่ 16 สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 1	-	✓	-
ภาพที่ 2	-	✓	-
ภาพที่ 3	-	-	✓
ภาพที่ 4	-	✓	-
ภาพที่ 5	-	✓	-
ภาพที่ 6	✓	-	-

ตารางที่ 16 (ต่อ)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 7	-	✓	-
ภาพที่ 8	-	✓	-
ภาพที่ 9	-	✓	-
ภาพที่ 10	✓	-	-
ภาพที่ 11	-	✓	-
ภาพที่ 12	-	✓	-
ภาพที่ 13	-	✓	-
ภาพที่ 14	-	-	✓
ภาพที่ 15	✓	-	-
รวม	3	10	2
ร้อยละ	20.00	66.66	13.33

จากตารางสรุปพบว่า ผลงานของสมภพ บุตรราช จัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่พบมากที่สุด คือ การจัดองค์ประกอบแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยจัดวางรูปทรงให้เกือบกึ่งกลางภาพ และรูปทรงด้านซ้ายและขวาต่างกันแต่มีปริมาณเท่าๆ กัน หรือจัดรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ไว้อยู่ข้างหนึ่ง และอีกข้างหนึ่งเป็นรูปทรงที่มีขนาดเล็กแต่มีหลายๆ รูป ที่ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณเท่ากับรูปใหญ่ที่อยู่อีกข้างหนึ่งและสิ่งที่พบรองลงมา คือ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) แบบซ้ายขวาเท่ากันและเหมือนกัน โดยจัดให้รูปทรงมีขนาดเท่าๆ กันทั้งซ้ายและขวา เป็นลักษณะความสมดุลจากแกนกลางที่เกิดจากการถ่วงดุลด้วยรูปร่างหรือรูปทรง บนระนาบระหว่างด้านซ้ายและด้านขวาที่มีขนาดเท่ากันหรือเหมือนกัน สิ่งที่พบน้อยที่สุด คือ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) แบบไม่สมดุล โดยจัดรูปทรงให้หนักไปทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพ

ผลการศึกษาวิเคราะห์ข้อมูลเรื่อง การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ของสมภพ
บุตราชในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 ดังนี้

ตารางที่ 17 สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
การจัด องค์ประกอบ (จุดเด่นและ การเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการ แยกตัว ออกไป	เน้นด้วย ความผิด สัดส่วนจาก ความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้น นำสายตา	การไม่ปรากฏ จุดเด่น
ภาพที่ 1	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 2	-	✓	-	-	-
ภาพที่ 3	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 4	✓	-	-	✓	-
ภาพที่ 5	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 6	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 7	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 8	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 9	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 10	✓	-	-	-	-
ภาพที่ 11	✓	-	✓	✓	-
ภาพที่ 12	✓	✓	-	✓	-
ภาพที่ 13	✓	-	-	✓	-
ภาพที่ 14	✓	✓	-	-	-
ภาพที่ 15	✓	-	-	-	-
รวม	14	3	1	4	0
ร้อยละ	93.33	20.00	6.66	26.66	0.00

จากตารางสรุปพบว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่พบมากที่สุดคือ การเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดสนใจของภาพ ความสำเร็จของรูปร่าง รูปทรงตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก สิ่งที่พบรองลงมาคือ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) แบบเส้นนำสายตาโดยเป็นเส้นที่สร้างขึ้นเพื่อนำสายตาไปหาจุดสนใจของภาพ เป็นการใช้หลักทัศนียภาพวิทยาแบบเส้นที่ใช้นำสายตาเข้าสู่ภาพ ในภาพเส้นจะทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของการจัดภาพ เพื่อให้ส่วนต่างๆ ขององค์ประกอบพุ่งเข้าและพุ่งออกสลับกัน สิ่งที่พบน้อยที่สุดคือ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นด้วยการแยกตัวออกไป โดยการแยกรูปทรงรองออกจากรูปทรงที่เป็นจุดสนใจ วิธีการการเน้นกระทำโดยกำหนดรูปทรงที่ต้องการเน้นให้อยู่ห่างออกไปเกือบถึงจุดลับสายตาแล้วอาศัยเส้นที่เกิดขึ้นจริงหรือเส้นเชิงนัยเป็นตัวโยงหรือนำสายตาให้เคลื่อนเข้าไปหาจุดเด่น

ผลการศึกษาวเคราะห์ข้อมูลเรื่อง กลวิธี ของสมภพ บุตรราชในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 ดังนี้

ตารางที่ 18 สรุปผลการสังเกตเรื่องกลวิธี

กลวิธี	ภาพที่															รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15	100
3. การระบายสีแสดงลีลาอพยพูกัน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15	100

ตารางที่ 18 (ต่อ)

กลวิธี	ภาพที่															รวม	ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15		
20. เทคนิคการถอดรื่องรอย	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15	100
21.การแกะด้วยพอยล์	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0.00
22.การถอดด้วยของใช้ภายในบ้าน	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	0	0
23.การถอดรื่องรอยเพื่อเผยลิชั้นใน	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15	100
24. เทคนิคการจับลิ	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	✓	15	100

จากตารางสรุปพบว่ากลวิธีในการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช มีการใช้กลวิธีในการสร้างงานแบบผสมผสานกันที่หลากหลาย ด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อนเพื่อแสดงลีลารอยพู่กันและมีใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนมีการกดให้เกิดร่องรอยของพื้นภาพเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ วิธีที่ใช้ในขั้นตอนการวาดภาพ เช่น การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงต่างๆ และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพ วิธีเหล่านี้พบมากที่สุด ส่วนวิธีที่รองลงมาตามอันดับ คือ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มตามส่วนที่เป็นแสง และมีการระบายสีด้วยสีโปร่งแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ ส่วนกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือ การระบายสีหนาทับซ้อนกันตามเครื่องประดับของผู้หญิงและรายละเอียด

สรุปผลการวิจัยเพื่อการสร้างสรรค์ผลงาน

1. แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช พบว่าใช้แนวคิดผสมผสานกันในภาพเดียวกัน คือ บางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และบางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง และพรมัวทั้งภาพด้วยเทคนิคระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพรมัวทั่วทั้งภาพ ผลงานของสมภพ บุตรราชไม่พบที่ใช้แนวคิดเดียวในภาพเดียว

2. การจัดองค์ประกอบ

2.1 สมดุลแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยจัดวางรูปทรงไว้เกือบกึ่งกลางภาพ และรูปทรงด้านซ้ายและขวาต่างกันแต่มีปริมาณเท่าๆ กัน หรือจัดรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ไว้อยู่ข้างหนึ่ง และอีกข้างหนึ่งเป็นรูปทรงที่มีขนาดเล็กแต่มีหลายๆ รูป ที่ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณเท่ากับรูปใหญ่ที่อยู่อีกข้างหนึ่ง

2.2 จุดเด่นและการเน้น โดยรวมการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ส่วนมากใช้ การเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดสนใจของภาพ ความเป็นใหญ่ของรูปทรง ตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก

3. กลวิธี โดยรวมผลงานของสมภพ บุตรราช มีการใช้กลวิธีในการสร้างงานแบบผสมผสานกันที่หลากหลายในภาพเดียว โดยใช้กลวิธีในการสร้างงานด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อนเพื่อแสดงลีลารอยพู่กันและมีใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนและกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ วิธีที่ใช้ในขั้นตอนการวาดภาพคือ การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงต่างๆ และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพ วิธีเหล่านี้พบมากที่สุดในการวิเคราะห์ผลงาน วิธีที่รองลงมาตามอันดับคือ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มตามส่วนที่เป็นแสง และมีการระบายสีด้วยสีโปร่งแสงเพื่อสร้าง

บรรยากาศของภาพ ส่วนกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือ การระบายสีหนาทับซ้อนกันตามเครื่องประดับของผู้หญิง

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 1

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาสร้างสรรคงานจิตรกรรมจำนวน 4 ภาพมีขั้นตอนการสร้างสรรคดังนี้
ขั้นตอนทวนผลการวิจัย

แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตราช พบว่า ใช้แนวคิดผสมผสานกันในการภาพเดียวกัน คือ บางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และบางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังและมีความพราวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงสีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการช้สีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพราวทั่วทั้งภาพ ผลงานของสมภพ บุตราชไม่พบว่าใช้แนวคิดเดียวในภาพเดียว การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) โดยรวมการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) จัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกันโดยจัดวางรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ไว้อยู่ข้างหนึ่ง และอีกข้างหนึ่งเป็นรูปทรงที่มีขนาดเล็กแต่มีหลายๆ รูป ที่ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณเท่ากับรูปใหญ่ที่อยู่อีกข้างหนึ่งการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) โดยรวมส่วนมากใช้การเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดสนใจของภาพ ความใหญ่ของรูปทรง ตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก สำหรับกลวิธีในการสร้างงาน โดยรวมมีการใช้กลวิธีในการสร้างงานเป็นแบบผสมผสานกันที่หลากหลาย โดยใช้การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และใช้การระบายสีแสดงสีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการช้สีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมาวาดภาพ วิธีที่ใช้ในขั้นตอนการวาดภาพคือ การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงต่างๆ และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพวิธีเหล่านี้พบบ่อยมากที่สุดในการวิเคราะห์ผลงาน ส่วนวิธีที่รองลงมาตามอันดับ คือ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มตามส่วนที่เป็นแสง และมีการระบายภาพสีด้วยสีโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ ส่วนกลวิธีที่พบน้อยที่สุดคือ การระบายสีหนาทับซ้อนกันตามเครื่องประดับของผู้หญิง

ขั้นตอนการออกแบบ

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยมาเป็นประเด็นหลักสำหรับการสร้างสรรคผลงานในแนวจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) ในรูปแบบของตนเองในการสร้างสรรคผลงานโดยใช้สัญลักษณ์แทนคำสอนทางพุทธศาสนา คือ พระพุทธเจ้า เศียรพระพุทธรูป

และใช้สัญลักษณ์แทนบัวแต่ละเหล่า คือ บัวเหล่าที่ 1 บัวที่พื้นน้ำ เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาฉลาดเฉลียวเมื่อได้ฟังธรรมก็สามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันรวดเร็ว เป็นบุคคลที่ละซึ่งกิเลสแล้วใช้สัญลักษณ์แทน คือ ดอกบัวบาน ใบหน้ำมนุษย์ที่มีดอกบัวบานอยู่บนหัว ใบหน้ำมนุษย์ที่หลับตาแสดงถึงความสงบหรือบรรลุนิพพาน นกอินทรี ควงดาว เทียน บัวเหล่าที่ 2 บัวปริ่มน้ำ บุคคลที่มีสติปัญญาปานกลาง เมื่อได้ฟังธรรมแล้วพิจารณาตามและหากได้รับการอบรมฝึกฝนเพิ่มเติมก็จะสามารถรู้และเข้าใจได้ในเวลาอันไม่ช้า เป็นบุคคลที่ยังมีกิเลสอยู่บ้างเล็กน้อยใช้สัญลักษณ์แทนคือ ดอกบัวที่ใกล้จะบานเต็มที่แต่มีสีของดอกที่หม่นยังไม่แจ่มใส ใบหน้ำมนุษย์ที่และมีดอกบัวที่ใกล้จะบานเต็มที่อยู่บนหัว บัวเหล่าที่ 3 บัวที่อยู่ใต้น้ำ แต่อยู่เหนือโคลนตม เป็นบุคคลที่มีสติปัญญาน้อย เมื่อได้ฟังธรรมแล้วยังไม่สามารถบรรลุได้ แต่หากฝึกฝน ประพฤติปฏิบัติให้มากขึ้นเรื่อยๆ อยู่เสมอ มีความขยันหมั่นเพียรไม่ย่อท้อ ในที่สุดก็สามารถรู้และเข้าใจได้หรือเป็นบุคคลที่ยังมีกิเลสอยู่มาก ใช้สัญลักษณ์แทนคือ ดอกบัวตูม ใบหน้ำมนุษย์ที่มีลักษณะน่ากลัวมีเขี้ยวมีหนวดหรือเป็นใบหน้ำมนุษย์ที่คล้ายยักษ์มีเต่าอยู่บนหัว บัวเหล่าที่ 4 บัวที่อยู่ใต้โคลนตม เป็นบุคคลที่ฟังธรรมแล้วก็ไม่อาจเข้าใจความหมายหรือรู้ตามได้ ทั้งยังขาดศรัทธา ไร้ซึ่งความเพียรหรือเปรียบกับมนุษย์ที่มัวเมาในกิเลสตัณหา ใช้สัญลักษณ์แทนคือ เต่า ใบหน้ำยักษ์ ควงดาวที่น่ากลัว เรือนร่างผู้หญิงและผู้วิชัยจะนำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์ผลงานจำนวน 4 ชิ้น เพื่อให้มั่นใจว่าผลงานการสร้างสรรค์มีคุณภาพใกล้เคียงกับผลการวิจัยมากที่สุด

การออกแบบด้านแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยการจัดวางรูปทรง (พระพุทธรูป) ให้ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนอย่างละครึ่ง รูปทรงบางส่วนของเรื่องราวเกี่ยวกับบัวสี่เหล่ากลืนหายไปกับพื้นหลังของภาพ โดยใช้สัญลักษณ์แทนบัวแต่ละเหล่าบัวเหล่าที่ 1 บัวที่พื้นน้ำ ใช้สัญลักษณ์แทนคือ ดอกบัวบาน ใบหน้ำมนุษย์ที่มีดอกบัวบานอยู่บนหัว ใบหน้ำมนุษย์ที่หลับตาแสดงถึงความสงบหรือบรรลุนิพพาน นกอินทรี ควงดาว เทียน บัวเหล่าที่ 2 บัวปริ่มน้ำ ใช้สัญลักษณ์แทนคือ ดอกบัวที่ใกล้จะบานเต็มที่แต่มีสีของดอกที่หม่นยังไม่แจ่มใส ใบหน้ำมนุษย์ที่และมีดอกบัวที่ใกล้จะบานเต็มที่อยู่บนหัว บัวเหล่าที่ 3 บัวที่อยู่ใต้ ใช้สัญลักษณ์แทนคือ ดอกบัวตูม ใบหน้ำมนุษย์ที่มีลักษณะน่ากลัวมีเขี้ยวมีหนวดหรือเป็นใบหน้ำมนุษย์ที่คล้ายยักษ์มีเต่าอยู่บนหัว บัวเหล่าที่ 4 บัวที่อยู่ใต้โคลนตม ใช้สัญลักษณ์แทนคือ เต่า ใบหน้ำยักษ์ ควงดาวที่น่ากลัว และมีความพราวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคการจับสีหรือการกรอกรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในของภาพหรือองสีใหม่

การออกแบบด้านการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยการจัดองค์ประกอบแบบซ้าย – ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยการจัดวางรูปทรงให้อยู่ตรงกลางภาพหรือเกือบตรงกลางภาพ และนำสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสี่เหล่าให้อยู่ทั้งซ้ายและขวาของภาพในปริมาณเท่าๆ กัน

การออกแบบด้านการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยการเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดเด่น ความใหญ่ของรูปทรงตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก

การออกแบบด้านกลวิธี ผู้วิจัยนำผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยการใช้กลวิธีในการสร้างงานแบบผสมผสานกันที่หลากหลาย ด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลา รอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ วิธีที่ใช้ในขั้นตอนการวาดภาพคือ การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงพระพุทธรูป และสัญลักษณ์แทนบัวสี่เหล่า และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพ และใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มตามส่วนที่เป็นแสง และมีการระบายฉาบสีด้วยสีโปร่งแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ ส่วนกลวิธีที่ใช้น้อยที่สุดคือการระบายสีหนาทับซ้อน

การสร้างสรรค์ผลงานจำนวน 4 ภาพ

ได้นำผลการทบทวนในแต่ละประเด็นที่พบในการวิจัยมาสร้างสรรค์ผลงานดังนี้

ภาพที่ 20 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 1, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 1”

ผู้วิจัย ได้ใช้ผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยการจัดองค์ประกอบแบบเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงพระพุทธรูป (แทนพระพุทธรูป) เกือบกึ่งกลางของภาพและมีใบหน้ามนุษย์ มนุษย์คล้ายยักษ์ และหน้ายักษ์ซ้อนกัน ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันคือ ให้รูปทรงพระพุทธรูปและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสีเหล่าลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ หน้ามนุษย์ หน้ามนุษย์คล้ายยักษ์ หน้ายักษ์ที่เรียงซ้อนกันอยู่ ส่วนลำตัวของพระพุทธรูปด้านล่างก็กลืนหายไปกับพื้นหลัง ด้านบนคือ ลำตัวเต่า ใบหน้ามนุษย์ เทียน กลีบดอกบัว ใบบัวและเรือนร่างผู้หญิงของภาพที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลังในการลงสีรอบแรก ใช้การระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมแสงน้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงพระพุทธรูปและสัญลักษณ์แทนบัวสีเหล่าต่างๆ และเมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น จมูก ปาก ตา มือ เต่า ดอกบัว กลีบดอกบัว หน้าอกผู้หญิงและใช้การระบายสีหนาทับซ้อนกันบริเวณบนเศียรของพระพุทธรูป แสงเทียนมีการระบายฉาบสีด้วยสีเหลืองและโปร้งแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วน บริเวณภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ และมีการทำให้ภาพดูพรางมัวด้วยกลวิธีการจับสีหรือกดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือ ขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการจับสีออกและบริเวณที่กดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพรางมัว สีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน

ภาพที่ 21 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 2, “บัวสีเหล่า หมายเลข 2”

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยการจัดองค์ประกอบแบบเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงพระพุทธรูปให้อยู่กึ่งกลางของภาพ ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันคือ ใ้รูปทรงพระพุทธรูปและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสี่เหล่าลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ หน้ายักษ์ หน้ามนุษย์ที่มีดอกบัวที่กำลังจะบาน หัวนกอินทรีที่อยู่ทางด้านซ้ายมือ ส่วนทางด้านขวามือมีรูปทรงที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ ใบหน้ามนุษย์ที่น่ากลัวสวมด้วยหัวของสัตว์ที่น่ากลัว ใบหน้ามนุษย์ที่ดูสงบนิ่งมีดอกบัวที่บานเต็มที่อยู่บนหัว หัวเต่า ส่วนลำตัวของพระพุทธรูปด้านล่างก็กลืนหายไปกับพื้นหลัง ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมแสดงน้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงพระพุทธรูปและสัญลักษณ์แทนบัวสี่เหล่าต่างๆ และเมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณกลีบดอกบัวและส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น จมูก ปาก ตา มือและใช้การระบายสีหนาทับซ้อนกันภาพมารด้านหลังพระพุทธรูป หนาวมีการระบายสีด้วยสีเหลืองและโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วน บริเวณภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ มีการทำให้ภาพดูพรางมัวด้วยเทคนิคการจับสี และการคร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการจับสีออกและบริเวณที่คร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพรางมัว สีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน

ภาพที่ 22 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 3, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 3”

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสน กดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยการจัดองค์ประกอบแบบเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปให้อยู่กึ่งกลางของภาพ ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงใน ความฝันคือ ให้อุปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสี่เหล่าลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ ดอกบัวตูม ดอกบัวที่กำลัง จะบาน ดอกบัวบาน ใบบัว ฝักบัว และหัวเต้าที่อยู่บนเสี้ยวพระพุทธรูป ในการลงสีรอบแรกใช้การ ระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมแสงแดดน้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงเสี้ยว พระพุทธรูปและสัญลักษณ์แทนบัวสี่เหล่าต่างๆ และเมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสม น้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณกลีบดอกบัว เต้า มือ ใบหน้าหรือส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ มีการระบายสี หนาทับซ้อนกันบริเวณรูปทรงดวงตาที่อยู่ตรงกลางเสี้ยวพระพุทธรูป มีการระบายฉาบสีด้วยสีเหลือง และโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วนบริเวณภาพพื้นหลังและรูปทรงสัญลักษณ์ต่างๆ มีการทำให้ภาพดูพร่ามัวด้วยเทคนิคการซับสี และการกดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอน แรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือ ขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการซับสีออก และบริเวณที่ กดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพร่ามัว รูปแบบนี้ ใช้สีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน

ภาพที่ 23 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 4, “บัวสี่เหล่า หมายเลข 4”

ผู้วิจัยได้ใช้ผลการวิจัยมาสร้างสรรค์โดยการใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสน กัดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ โดยการจัดองค์ประกอบแบบเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปให้อยู่กึ่งกลางของภาพ ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงใน ความฝันคือ ใ้รูปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปและสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสีเหล่าลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ ดอกบัวตูม ใบบัว หน้ำมนุษย์ที่มีดอกบัวอยู่บนหัวทางด้านบนขวา เต่าที่อยู่บนสุดทางด้านขวา ใบหน้ำมนุษย์ที่น่ากลัวและมีดอกบัวที่กำลังจะบาน ใบหน้ำยักษ์ที่มีหัวเต่าอยู่บนหัวทางด้านบนซ้าย ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืน และระบายสีผสมแสดงน้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปและสัญลักษณ์แทนบัวสีเหล่าต่างๆ และเมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณสัญลักษณ์ต่างๆ ที่แทนบัวสีเหล่าหรือบริเวณที่เป็นแสง มีการระบายสีหนาทับซ้อนกันบริเวณรูปทรงดวงตาที่อยู่ตรงกลางเสี้ยวพระพุทธรูป มีการระบายฉาบสีด้วยสีเหลือง และโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วนบริเวณภาพพื้นหลัง และรูปทรงสัญลักษณ์ต่างๆ มีการทำให้ภาพดูพราวมัวด้วยเทคนิคการซับสี และการกัดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพ ในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการซับสีออกและบริเวณที่กัดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพราวมัวรูปภาพนี้ใช้สีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน

การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1

หลังจากสร้างสรรค์ผลงานจำนวน 4 ภาพ โดยใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์แล้ว ได้นำภาพทั้ง 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน ประเมินความสอดคล้องผลงานสร้างสรรค์กับผลการวิจัยด้วยการสัมภาษณ์ โดยสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

ตารางที่ 19 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 1

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
1	จากภาพท่านคิดว่า แนวความคิดการสร้างภาพ เนื้อจริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับ แนวความคิดการสร้างภาพ เนื้อจริงในความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่อย่างไร หาก ควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร	รูปที่ 1 รูปทรงที่ เบาลอยดูหนักไม่ เป็นความฝันและ ควรปรับปรุง ร่องรอยของพื้นผิว รูปที่ 2 ควรเปิด รูปทรงให้เชื่อม ต่อกันกับพื้นภาพ รูปที่ 3 การสร้าง ภาพกลมกลืน ขาด การเปิดรูปทรง และควร พัฒนาการเปิด รูปทรงให้ดู กลมกลืน รูปที่ 4 สร้าง พื้นผิวดู ฐึ่ถึง ความฝัน จินตนาการและ ควรพัฒนาการเปิด รูปทรงให้ดู กลมกลืน	มีการแบ่งความ มีดความสว่าง ชัดเจนรูปทรงมี การกลืนหายไป กับพื้นหลังสร้าง น้ำหนักให้ มากกว่านี้	รูปทรงที่เอามา ประกอบยังไม่ เด่นชัดศึกษา โบหน้า สัญลักษณ์ที่ นำมาใช้ให้มาก ขึ้น

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	รูปที่ 1 รูปทรงเด่นอยู่ตรงกลาง ขาดจุดรองสร้างรูปทรงรองจากจุดเด่นเพื่อเชื่อมต่อความคิด รูปที่ 2 มีจุดเด่นและจุดรองชัดเจน ตามแบบอย่าง que ศึกษาเพิ่มรายละเอียดของจุดรอง รูปที่ 3 ขาดส่วนรองมาเชื่อมรูปกับพื้นสร้างรูปทรงรองเพื่อเชื่อมภาพ รูปที่ 4 มีจุดรองส่งเสริมจุดเด่นได้ดีเพิ่มรายละเอียดของจุดรอง	จัดวางความสมดุลของรูปทรงได้ดีมีองค์ประกอบ	วางจังหวะได้ดี โดยไม่ต้องอยู่กลางภาพ
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	รูปที่ 1 เน้นภาพที่เป็นประธานได้ดีพอใช้สร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนักเข้มอ่อนรูปและพื้นให้ชัดเจนกว่านี้	จุดเด่นที่ใบหน้าเด่นชัด มีการเน้นด้วยจังหวะของใบหน้าไล่เรียงกัน มีความชัดเจนของประธาน จัดวางภาพได้ดี มีองค์ประกอบ	จัดภาพขนาดหน้า-หลังได้ดี

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้ เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
		<p>รูปที่ 2 จุดเด่นมีค่าน้ำหนักที่ดี แยกจากจุดรองและฉากหลังชัดเจนสร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก</p> <p>รูปที่ 3 มีรูปทรงที่เน้นชัดเจน น้ำหนักเข้ม-อ่อนดีพอใช้สร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก</p> <p>รูปที่ 4 น้ำหนักเข้ม-อ่อนสร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก</p>		
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	<p>รูปที่ 1 ภาพดูแข็ง พัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามศิลปินที่ศึกษา</p> <p>รูปที่ 2 พื้นผิวตรงกับต้นแบบพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตาม</p>	<p>ยังไม่ชัดเจนศึกษาผลงานที่ทำการทดลองเห็นร่องรอยของกลวิธีหรือเทคนิคมากขึ้นศึกษาผลงานที่ทำการทดลอง ปรากฏร่องรอยเทคนิคกลวิธีมากขึ้นศึกษาผลงานที่ศิลปินที่ศึกษา</p>	<p>ร่องรอยมิติ การเคลื่อนไหวในภาพยังไม่แสดงศึกษาเทคนิคเพิ่ม</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
			<p>รูปที่ 3 พื้นผิวพัฒนา ได้คือพัฒนาการใช้ เทคนิคในการสร้าง ภาพให้ได้ตามศิลปิน ที่ศึกษา</p> <p>รูปที่ 4 พื้นผิวตรงกับ ต้นแบบพัฒนาการ ใช้เทคนิคในการ สร้างภาพให้ได้ตาม ศิลปินที่ศึกษา</p>	
5	จากภาพท่านคิดว่าจะมีความ สอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่า หรือไม่อย่างไร หากควร ปรับ ปรับ ควร ปรับ ปรับ อย่างไร	<p>รูปที่ 1 รูปทรงที่เด่น ไม่แสดงเนื้อหาของ บัวสีเหล่านำเอาเรื่อง หรือเนื้อหาของบัวสี เหล่านำมาใช้เพื่อเชื่อม ความคิด</p> <p>รูปที่ 2 สารที่ เกี่ยวกับบัวสีเหล่านำ ปรากฏนำเอาเรื่อง หรือเนื้อหาของบัวสี เหล่านำมาใช้เพื่อเชื่อม ความคิด</p>	<p>สัญลักษณ์ของบัวแต่ ละเหล่ายังไม่ชัดเจน ศึกษาสัญลักษณ์ แทนบัวแต่ละเหล่า</p>	<p>ยังจัด องค์ประกอบ ไม่ชัดเจน ควรศึกษา สัญลักษณ์ เปรียบเทียบ มากกว่านี้</p>

ตารางที่ 19 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
		รูปที่ 3 สาระบัวลี เหล่านี้มีน้อยศึกษาบัว ลีเหล่านี้เพิ่มเติมเพื่อ เป็นแรงบันดาลใจ ในการสร้างงาน รูปที่ 4 เนื้อหาเริ่ม ปรากฏ แต่ไม่ชัดเจน ศึกษาเรื่องบัวลีเหล่านี้ หลายๆ เพื่อนำมาใช้ ในงาน		
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็น พิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น	พัฒนาเรื่องกลุ่มสีคู่ ตรงข้ามแสดงสี ของบัวลีเหล่านี้	เทคนิคต่างๆ และ สัญลักษณ์แทนบัว ลีเหล่านี้ สีของบัวแต่ ละเหล่านี้การใช้ชุดสี คู่ตรงข้าม แยก เขียนบัวแต่ละเหล่านี้ เช่น บัวได้น้ำหรือ บัวพื้นน้ำ	เทคนิคและ รูปแบบให้ แสดงตัวตน ของตนเอง

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านพอสรุปผลการสัมภาษณ์ได้ดังนี้

1. แนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน รูปที่ 1 รูปทรงที่มีลักษณะเบลอๆ ดูหนัก
ไม่เป็นความฝันและควรปรับปรุง ร่องรอยของพื้นผิว รูปที่ 2 ควรเปิดรูปทรงให้เชื่อมต่อกันกับพื้นภาพ
รูปที่ 3 การสร้างภาพกลมกลืน ขาดการเปิดรูปทรงและควรพัฒนาการเปิดรูปทรงให้ดูกลมกลืน รูปที่ 4
สร้างพื้นผิวดี รู้สึกถึงความฝันและจินตนาการ และควรพัฒนาการเปิดรูปทรงให้ดูกลมกลืน มีการแบ่ง
ความมืดสว่างชัดเจนรูปทรงมีการกลืนหายไปกับพื้นหลังควรสร้างน้ำหนักให้มากกว่านี้ รูปทรงที่เอา
มาประกอบยังไม่เด่นชัด ศึกษาใบหน้าสัญลักษณ์ที่นำมาใช้ให้มากขึ้น

2. การจัดองค์ประกอบ

2.1 ความสมดุล รูปที่ 1 รูปทรงเด่นอยู่ตรงกลางแต่ขาดจุดรองรับสร้างรูปทรงรองจากจุดเด่นเพื่อเชื่อมต่อกความคิด รูปที่ 2 มีจุดเด่นและจุดรองชัดเจน ตามแบบอย่างที่ดีศึกษาและควรเพิ่มรายละเอียดของจุดรอง รูปที่ 3 ขาดส่วนรองมาเชื่อมรูปกับพื้นสร้างรูปทรงรองเพื่อเชื่อมภาพ รูปที่ 4 มีจุดรองส่งเสริมจุดเด่น ได้ดีเพิ่มรายละเอียดของจุดรองจัดวางความสมดุลของรูปทรง ได้ดีมีองค์ประกอบ วางจังหวะได้ดี โดยไม่ต้องอยู่กลางภาพ

2.2 จุดเด่นและการเน้น รูปที่ 1 เน้นภาพที่เป็นประธานได้ดีพอใช้สร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนักเข้มอ่อนรูปและพื้นให้ชัดเจนกว่านี้ รูปที่ 2 จุดเด่นมีค่าน้ำหนักที่ดี แยกจากจุดรองและฉากหลังชัดเจนสร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก รูปที่ 3 มีรูปทรงที่เน้นชัดเจน น้ำหนักเข้ม-อ่อนดีพอใช้จุดเด่นที่ใบหน้าเด่นชัด มีการเน้นด้วยจังหวะของใบหน้าไล่เรียงกัน มีความชัดเจนของประธานจัดวางภาพได้ดีมีองค์ประกอบ จัดภาพขนาดหน้า-หลังได้ดีในการสร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก รูปที่ 4 น้ำหนักเข้ม-อ่อนสร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนัก

3. กลวิธี รูปที่ 1 ภาพคู่แข่งพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามศิลปินที่ศึกษา รูปที่ 2 พื้นผิวตรงกับต้นแบบพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามผลงานของศิลปินที่ศึกษา และยังไม่ชัดเจนศึกษาผลงานที่ทำการทดลองเห็นร่องรอยของกลวิธีหรือเทคนิคมากขึ้นศึกษาผลงานที่ทำการทดลอง ปรากฏร่องรอยเทคนิคกลวิธีมากขึ้นศึกษาผลงานที่ทำ ร่องรอย มิติ การเคลื่อนไหวในภาพยังไม่แสดงศึกษาเทคนิคเพิ่มอีก รูปที่ 3 พื้นผิวพัฒนาได้ดีพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามศิลปินที่ศึกษา รูปที่ 4 พื้นผิวตรงกับต้นแบบพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามศิลปินที่ศึกษา

4. เรื่องบัวสีเหล่า รูปที่ 1 รูปทรงที่เด่นไม่แสดงเนื้อหาของบัวสีเหล่า ควรนำเอาเรื่องหรือเนื้อหาของบัวสีเหล่ามาใช้เพื่อเชื่อมความคิด รูปที่ 2 สาระที่เกี่ยวกับบัวสีเหล่ายังไม่ปรากฏ รูปที่ 3 สาระบัวสีเหล่ามีน้อยศึกษาบัวสีเหล่าเพิ่มเติมเพื่อเป็นแรงบันดาลใจในการสร้างงาน รูปที่ 4 เนื้อหาเริ่มปรากฏแต่ไม่ชัดเจนศึกษาเรื่องบัวสีเหล่ามากๆ เพื่อนำมาใช้ในงาน สัญลักษณ์ของบัวแต่ละเหล่ายังไม่ชัดเจนศึกษาสัญลักษณ์แทนบัวแต่ละเหล่า และยังจัดองค์ประกอบไม่ชัดเจนควรศึกษาสัญลักษณ์เปรียบเทียบมากกว่านี้

5. ควรพัฒนาเรื่องกลุ่มสีคู่ตรงข้ามแสดงสีของบัวสีเหล่า และเทคนิคต่างๆ สัญลักษณ์แทนบัวสีเหล่า สีของบัวแต่ละเหล่า ควรแยกเขียนบัวแต่ละเหล่า เช่น บัวใต้น้ำหรือบัวพ่นน้ำ เป็นต้นศึกษาเทคนิคและรูปแบบให้แสดงตัวตนของตนเอง

การสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมครั้งที่ 2

หลังจากผู้เชี่ยวชาญทำการประเมินครั้งที่ 1 และมีข้อเสนอแนะให้ปรับปรุงในประเด็นต่างๆ ดังนี้

1. เทคนิคการเผยแพร่ของพื้นผิว และรูปแบบให้แสดงเป็นของตัวเอง
2. พัฒนาเรื่องสีคู่ตรงข้าม
3. สร้างมิติความแตกต่างของค่าน้ำหนักอ่อน-เข้ม รูปและพื้นให้ชัดเจน
4. พัฒนาการเปิด-ปิดรูปทรงให้กลมกลืนกันเพื่อเชื่อมโยงภาพ
5. เขียนเรื่องราวแยกเป็นบัวแต่ละเหล่า เช่น บัวใต้น้ำ บัวพ่นน้ำ เป็นต้น
6. ศึกษาสัญลักษณ์ของบัวแต่ละเหล่าเพิ่มเติม

ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะดังกล่าวมาทำการปรับปรุงผลงานจำนวน 2 ภาพ ดังนี้

ภาพที่ 24 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 5, “บัวใต้น้ำ หมายเลข 1”

ได้นำข้อเสนอแนะมาสร้างสรรค์งานในเรื่องของการใช้เทคนิคลวดวิจิในการสร้างงานให้
 เผยร่องรอยมากขึ้นด้วยการระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมี
 การใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในทั้งภาพ เป็นการ
 เตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ เมื่อเตรียมพื้นผิวเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัย ได้แยกเขียนบัวแต่ละ
 เหล่า โดยการสร้างงานครั้งนี้ได้แยกเรื่องราวของบัวสี่เหล่าออกมา เป็นการเขียนเฉพาะเหล่าบัวที่อยู่
 ใต้น้ำ คือ บัวใต้โคลนตมกับบัวใต้น้ำ และได้มีการศึกษาสัญลักษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับบัวที่อยู่ใต้น้ำ
 โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำคือ ใบหน้าของตนเองแทนผู้ยังไม่หลุดพ้นจากวิภวสสาร ยัง
 หลงในกิเลสตัณหา หัวกะโหลกแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ความแค้น
 ความโง่ เต่าแทนบัวใต้โคลนตม ผู้หญิงเปลือยแทนกามารมณ์ ดอกบัวตูมแทนบัวที่ยังไม่พ้นน้ำ
 เขี้ยวแทนความดุร้าย ลวดหนามแทนความคิดยึดในสิ่งไม่ดี เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของบัว
 ใต้น้ำ (เพื่อแสดงรูปแบบของตนเอง) และใช้การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) เท่ากันแต่ไม่
 เหมือนกัน จุดเด่นอยู่ที่ใบหน้า โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ที่อยู่เกือบกึ่งกลางภาพ
 (ใบหน้าตัวเอง) จะให้รูปทรงลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และลอยอยู่ในพื้นที่ที่มีด้อยอย่างละครึ่งรูปทรง
 บางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลัง และได้มีการพัฒนาการใช้สีคู่ตรงข้ามในการสร้างงานชิ้นนี้ โดยใช้
 ในปริมาณ 80-20 สีส่วนรวมเป็นสีโทนร้อน มีการสร้างมิติอ่อน-เข้ม ให้เกิดระยะใกล้-ไกลของภาพ
 คือ รูปทรงที่อยู่ใกล้จะมีความชัดส่วนรูปทรงที่อยู่ไกลออกไปจะลดความชัดของสี และรายละเอียด
 ลงตามลำดับได้มีพัฒนาการเปิด-ปิด รูปทรงกับพื้นภาพทั่วทั้งภาพให้เชื่อมโยงกันของภาพและ
 เรื่องราว

ภาพที่ 25 ภาพขั้นตอนการสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 6, “บัวใต้น้ำ หมายเลข 2”

ได้นำข้อเสนอแนะมาสร้างสรรค์งานในเรื่องของการใช้เทคนิคลวดวิจิตรในการสร้างงานให้
 เพลิดเพลินมากขึ้นด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลาารอยพู่กัน และมี
 การใช้เทคนิคการชุบสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในทั้งภาพ เป็นการ
 เตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ เมื่อเตรียมพื้นผิวเป็นที่เรียบร้อยแล้วผู้วิจัยได้แยกเขียนบัวแต่ละ
 เหล่า โดยการสร้างงานครั้งนี้ได้แยกเรื่องราวของบัวสี่เหล่าออกมา เป็นการเขียนเฉพาะเหล่าบัวที่อยู่
 ใต้น้ำคือ บัวใต้โคลนตมกับบัวใต้น้ำ และได้มีการศึกษาสัญลักษณ์เพิ่มเติมเกี่ยวกับบัวที่อยู่ใต้น้ำโดย
 ใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำ คือ ใบหน้าของตนเองแทนผู้ยังไม่หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ยังหลง
 ในกิเลสตัณหา หัวกะโหลกแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ความแทน
 ความโง่ ผู้หญิงเปลือยแทนกามารมณ์ ม้า,หมาป่าแทนความคะนองของอารมณ์ และความคิดที่
 ใฝ่ต่ำ ดอกบัวตูมแทนบัวที่ยังไม่พ้นน้ำ เขี้ยวแทนความดุร้าย ลวดหนามแทนความคิดยึดในสิ่งไม่ดี
 สัตว์เลื้อยคลานแทนความดุร้ายของอารมณ์ และความคิดที่ใฝ่ต่ำ เป็นสัญลักษณ์ที่นำมาแทน
 ความหมายของบัวใต้น้ำ (เพื่อแสดงรูปแบบของตนเอง) และใช้การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)
 เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน จุดเด่นอยู่ที่ใบหน้าโดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ที่อยู่เกือบ
 กึ่งกลางภาพ (ใบหน้าตัวเอง) โดยจะให้รูปทรงลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืดอย่างละ
 ครึ่งรูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลังและได้มีการพัฒนาการใช้สีคู่ตรงข้ามในการสร้างงาน
 ชิ้นนี้ โดยใช้ในปริมาณ 80-20 มีการสร้างมิติอ่อน-เข้ม ให้เกิดระยะใกล้-ไกลของภาพ คือ รูปทรงที่
 อยู่ใกล้จะมีความชัดของสีและรายละเอียดของรูปทรง เช่น บริเวณใบหน้า หน้ายักษ์ หัวกะโหลก
 หมาป่าส่วนรูปทรงที่อยู่ไกลออกไปจะลดความชัดของสีและรายละเอียดลงตามลำดับ ได้มี
 พัฒนาการเปิด-ปิด รูปทรงกับพื้นภาพทั่วทั้งภาพให้เชื่อมโยงกันของภาพและเรื่องราว มีการนำ
 ข้อเสนอแนะมาปรับปรุงในเรื่องของการแยกเขียนบัวแต่ละเหล่า โดยการสร้างงานชิ้นนี้ผู้วิจัยได้
 แยกบัวสี่เหล่าออกมาเขียนเฉพาะบัวที่อยู่ใต้น้ำ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนความหมายของบัวใ
 น้ำ เช่น ใบหน้าของตนเอง หัวกะโหลก ความ หมาป่า สัตว์เลื้อยคลาน ม้า นกกา เรือที่ผูกพัน ผู้หญิง
 เปลือย ดอกบัวตูม หน้ายักษ์ มีการใช้สีคู่ตรงข้ามในการสร้างงานชิ้นนี้ ใช้ในปริมาณ 80-20 สี
 ส่วนรวมเป็นสีโทนร้อน และสร้างมิติของภาพให้เกิดระยะใกล้-ไกล มีความอ่อนแก่ของสี ใช้การ
 เปิด-ปิดของรูปทรงกับพื้นภาพทั่วทั้งภาพ ให้เกิดมิติสร้างความเคลื่อนไหวของภาพ โดยเทคนิคการ
 เตรียมพื้นผิวที่ได้ทำการศึกษาผลงานของสมภพ บุตราษ

การประเมินความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์และประเมินคุณภาพ ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

หลังจากสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญครั้งที่ 1 ได้นำข้อเสนอแนะมาปรับปรุงผลงานครั้งที่ 2 จำนวน 2 ภาพ โดยใช้ผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์ผลงาน พอจะสรุปผลการสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลงานสร้างสรรค์กับผลการวิจัยครั้งที่ 2 ได้ดังนี้

ตารางที่ 20 สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงใน ความฝันที่ปรากฏในภาพสอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงใน ความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 สีสรรยากาศ และพื้นผิวให้ความรู้สึกนุ่มไปในเรื่องของความฝัน และจินตนาการ	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 มีความสัมพันธ์กับเนื้อหา	ภาพที่ 5 การนำภาพหน้าคนสัตว์มาทำได้ดี อาจทำภาพหน้าสัตว์มาเป็นประธาน ภาพที่ 6 การนำภาพหน้าคนสัตว์มาทำได้ดี
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 องค์ประกอบแม้ว่าจะอยู่เกือบตรงกลางแต่สองข้างไม่เหมือนกัน ทำให้เกิดชั้นเชิงและน่าสนใจ	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ควรมีพื้นที่ว่างให้กับงานบ้าง	ภาพที่ 5 ภาพนี้สมบูรณ์มากดีแล้ว ภาพที่ 6 ขาดความสมดุลที่ส่งให้ภาพเด่นท่ามาก ๆ
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 มีจุดเด่นจุดเน้นชัดเจนดี มาก	ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ควรใช้น้ำหนักให้ตัดกันมากกว่านี้	ภาพที่ 5 องค์ประกอบดี สมบูรณ์ มีการเคลื่อนไหว

ตารางที่ 20 (ต่อ)

ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ ท่านที่ 3
	องค์ประกอบ (จุดเด่นและ การเน้น) ที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร			ภาพที่ 6 มีจุดเด่น ชัดเจนด้วยการเน้น ด้วยขนาดดีแล้ว
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับ กลวิธีที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร	ภาพที่ 5 และภาพ ที่ 6 ใช้กลวิธีใน การสร้างภาพทำ ได้ดีและสมบูรณ์ มาก	ไม่มี ข้อคิดเห็น	ภาพที่ 5 เทคนิคและ สีสร้างให้ภาพมี จินตนาการได้ ลองใช้สี โทนอื่นบ้าง ภาพที่ 6 การทดลอง เทคนิคและสีทดลอง เทคนิคอื่นๆ เปรียบเทียบ
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความ สอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่า หรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร	ภาพที่ 5 และภาพ ที่ 6 มีการแสดง เนื้อหาภายใน งานอยู่ในเกณฑ์ดี	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 มี เนื้อหาชัดเจน	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 ภาพสามารถตี ความหมายอย่างอื่น ได้ต้องอธิบาย
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็น พิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น	ภาพที่ 5 และภาพ ที่ 6 ลดความวูบ วาบของพื้นผิว (รอยขีดสีออก)	ไม่มี ข้อคิดเห็น	ภาพที่ 5 สีกลาย ลดรายละเอียดที่นำมา ประกอบให้มากขึ้น ภาพที่ 6 สีกลาย ละเอียดของสิ่งที่ นำมาประกอบ

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านครั้งที่ 2 พอจะสรุปผลการสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ได้ดังนี้

1. แนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 สืบบรรยากาศและพื้นผิวให้ความรู้สึก โน้มไปในเรื่องของความฝันและจินตนาการมีความสัมพันธ์กับเนื้อหา การนำภาพหน้าคนและสัตว์มาทำได้ดี ควรปรับปรุงเรื่องประธานอาจทำภาพหน้าสัตว์มาเป็นประธาน

2. การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 องค์ประกอบแม้ว่าจะอยู่เกือบตรงกลางแต่สองข้างไม่เหมือนกันทำให้เกิดชั้นเชิงและน่าสนใจ ควรมีพื้นที่ว่างให้กับงานบ้าง ภาพที่ 5 ภาพนี้สมบูรณ์มากดีแล้ว ภาพที่ 6 ขาดความสมดุลที่จะส่งให้ภาพเด่น

3. การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 มีจุดเด่น จุดเน้นชัดเจนดีมาก ควรใช้น้ำหนักให้ตัดกันมากกว่านี้ ภาพที่ 5 องค์ประกอบดี สมบูรณ์ มีการเคลื่อนไหวภาพที่ 6 มีจุดเด่นชัดเจนด้วยการเน้นด้วยขนาดดีแล้ว

4. กลวิธี ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ใช้กลวิธีในการสร้างภาพทำได้ดีและสมบูรณ์มาก เทคนิคและสีสร้างให้ภาพมีจินตนาการได้ ควรปรับปรุงเรื่องสี ลองใช้สีโทนอื่นบ้าง

5. เรื่องบัวสีเหล่า ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 มีการแสดงเนื้อหาภายในงานอยู่ในเกณฑ์ดีมีเนื้อหาชัดเจน แต่ภาพสามารถตีความหมายอย่างอื่นได้ต้องอธิบาย

6. ควรปรับปรุง ภาพที่ 5 และภาพที่ 6 ลดความวูบวาบของพื้นผิว (รอยขีดสีออก) ศึกษาลดรายละเอียดที่นำมาประกอบให้มากขึ้น

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่านครั้งที่ 2 พอจะสรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ได้ดังนี้

ตารางที่ 21 แบบสรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2

ที่	หัวข้อประเมิน	ภาพที่ 1		ภาพที่ 2		เฉลี่ยรวม 2 ภาพ		ระดับ	ลำดับ ที่
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏอยู่ในระดับใด	4.0	0	4.0	0	4.0	0	มาก	3
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด	4.6	0.58	4.3	0.58	4.5	0.5	มากที่สุด	1

ตารางที่ 21 (ต่อ)

ที่	หัวข้อประเมิน	ภาพที่ 1		ภาพที่ 2		เฉลี่ยรวม 2 ภาพ		ระดับ	ลำดับ ที่
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด	4.3	0.58	4.3	0.58	4.3	0.58	มากที่สุด	2
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด	4.3	0.58	4.3	0.58	4.3	0.58	มากที่สุด	2
5	จากภาพท่านคิดว่าที่ปรากฏเรื่องบัวสีเหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด	4.0	0	4.0	0	4.0	0	มาก	3
6	จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพอยู่ในระดับใด	4.3	0.58	4.3	0.58	4.3	0.58	มากที่สุด	2

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน ครั้งที่ 2 พอสรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 ได้ดังนี้

1. แนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน สอดคล้องกับผลงานของสมภพ บุตรราช อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0 ค่า S.D. เท่ากับ 0
2. การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) สอดคล้องกับผลงานของสมภพ บุตรราช อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.5 ค่า S.D. เท่ากับ 0.5
3. การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) สอดคล้องกับผลงานของสมภพ บุตรราช อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ค่า S.D. เท่ากับ 0.58
4. กลวิธี สอดคล้องกับผลงานของสมภพ บุตรราช อยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ค่า S.D. เท่ากับ 0.58
5. ผลงานสร้างสรรค์สอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่า อยู่ในระดับมาก โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.0 ค่า S.D. เท่ากับ 0
6. ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด โดยมีค่าเฉลี่ยเท่ากับ 4.3 ค่า S.D. เท่ากับ 0.58

สรุปผลการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 5 “บัวใต้น้ำ หมายเลข 1”

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างสรรค์ผลงาน โดยการใช้ กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน และมีการใช้เทคนิคการจับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียม พื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพโดยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาวิธีการในครั้งนี้เพื่อให้ผลงาน เกิดร่องรอยตรงตามผลงานของศิลปินที่ศึกษาเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะมาสร้างงานในเรื่องของการแยกเขียนผลงานบัวแต่ละเหล่า โดยการสร้าง งานครั้งนี้ได้แยกเรื่องราวของบัวที่เหล่าออกมา เป็นการเขียนเฉพาะเหล่าบัวที่อยู่ใต้น้ำ คือ บัวใต้ โคลนตมกับบัวใต้น้ำ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำคือ ใบหน้าของตนเองแทนผู้ยังไม่หลุด พ้นจากวิญสสารยังหลงในกิเลสตัณหา หัวกะโหลกแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ควายแทนความโง่ เต่าแทนบัวใต้โคลนตม ผู้หญิงเปลือยแทนกามารมณ์ ดอกบัวตูมแทน บัวที่ยังไม่พ้นน้ำ เจี้ยวแทนความชั่วร้าย ลวดหนามแทนความติดยึดในสิ่งไม่ดี เป็นสัญลักษณ์แทน ความหมายของบัวใต้น้ำ โดยการจัดองค์ประกอบจากผลการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การจัดแบบซ้าย ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงใบหน้าของตัวเองที่มีขนาดใหญ่ เกือบ กึ่งกลางของภาพและมีหน้าอีกหนึ่งหน้าซ้อนกัน ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความ สั้นคือ ให้ภาพใบหน้าของตัวเองลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืน หายไปกับภาพพื้นหลังคือ ใบหน้าที่ซ้อนกันด้านล่างกลืนหายไปกับพื้นหลัง ส่วนด้านบนคือ กะโหลกมนุษย์ที่มีปากคล้ายเต่าและมีเขา (แทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า) กลืนหายไปกับพื้นหลัง บางส่วนถัดขึ้นไปเป็นรูปทรงของผู้หญิงที่นอนเปลือยกาย (แทนกามารมณ์) ส่วนตรงท้ายทอย ปรากฏรูปทรงใบบัวและเต่า ที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง ถัดขึ้นไปเป็นรูปทรงของดอกบัวตูม ควาย นกกา และผู้หญิงเปลือย ที่มีความซับซ้อนกันอยู่บางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลัง ข้างบนสุด ของภาพทางด้านขวา ปรากฏรูปทรงของดอกบัวตูมกับผู้หญิงเปลือยที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลังที่ มีลักษณะที่อยู่ไกลที่สุด ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืน และระบายสีผสมแสดง น้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงใบหน้าของตัวเองและสัญลักษณ์แทนบัวใต้น้ำต่างๆ และเมื่อ สีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น กะโหลก หัวเต่า ปลายกลีบดอกบัว เรือนร่างของผู้หญิง นกกา และหัวควาย และใช้เทคนิคการใช้สี หนาทับซ้อนกันบริเวณกลีบดอกบัวที่อยู่ในระยะใกล้ตรงด้านซ้ายของภาพ และบริเวณบนหัวของ ตัวเองเล็กน้อย การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วน บริเวณภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ และมีกรทำให้ภาพดูพราวมาด้วยเทคนิคการจับสี และการกด

ร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือ ขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการขับสีออกและบริเวณที่ควรร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพราวแวววและเป็นการเปิด-ปิดรูปทรงให้กลมกลืนกัน เพื่อเชื่อมโยงภาพและเกิดการเคลื่อนไหวให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับผลงานของศิลปินที่ศึกษาตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำโดยสีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน โดยจะใช้สีคู่ตรงข้ามในปริมาณ 80-20 ในการสร้างผลงาน ผลงานในครั้งนี้ภาพรวมของผลงานเป็นที่น่าพอใจ ให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับของศิลปินต้นแบบที่ทำการศึกษาดังนี้

แนวคิดในการสร้างงานเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราชเป็นศิลปะแบบลัทธิเหนือจริงโดยมีการให้ความสำคัญของจิตใต้สำนึก ความฝัน ความจริงและความปรารถนาต่างๆ ของมนุษย์ ความงามที่ปรากฏมีผลมาจากความเพ้อฝัน ความคิดเพื่อง จินตนาการ ความประหลาดมหัศจรรย์ของจิตใต้สำนึก ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยก็สอดคล้องกับศิลปะแบบลัทธิเหนือจริงเป็นผลงานที่สร้างสรรค์มาจากจิตใต้สำนึกของตัวเองในหัวข้อของบัวสีเหล่า

ผลงานของสมภพ บุตรราช ให้ความรู้สึกถึงความพราวแวววของภาพด้วยเทคนิคต่างๆ ในการสร้างงาน ภาพให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเหมือนอยู่ในความฝัน ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยก็สอดคล้องกับผลงานต้นแบบที่ได้ทำการวิจัยไม่ว่าจะเป็นความพราวแวววของภาพ หรือความรู้สึกของภาพที่เคลื่อนไหวด้วยกลวิธีที่ใช้ในการสร้างสรรค์

การสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 6 “บัวใต้น้ำ หมายเลข 2”

ผู้วิจัยได้นำผลการวิจัยและข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างสรรค์ผลงาน โดยการใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และระบายสีแสดงลึลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการขับสีด้วยน้ำมันสนกคให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพโดยนำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาพัฒนาการกลวิธีในครั้งนี้เพื่อให้ผลงานเกิดร่องรอยตรงตามผลงานของศิลปินที่ศึกษาเมื่อสีแห้งแล้วก็ลงมือวาดภาพตามที่ได้ออกแบบไว้ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะจากผู้เชี่ยวชาญมาสร้างงานในเรื่องของการแยกเขียนผลงานบัวแต่ละเหล่า โดยการสร้างงานครั้งนี้ได้แยกเรื่องราวของบัวสีเหล่าออกมา เป็นการเขียนเฉพาะเหล่าบัวที่อยู่ใต้น้ำคือ บัวใต้โคลนตมกับบัวใต้น้ำ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำคือ ใบหน้าของตนเองแทนผู้ยังไม่หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ยังหลงในกิเลสตัณหา หัวกะโหลกแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ควายแทนความโง่ ผู้หญิงเปลือยแทนกามารมณ์ ม้า หมาป่าแทนความคะนองของอารมณ์ และความคิดที่ไร้ค่า ดอกบัวตูมแทนบัวที่ยังไม่พ้นน้ำ เขี้ยวแทนความดุร้าย ลวดหนามแทนความติดขัดในสิ่งไม่ดี สัตว์เลื้อยคลานแทนความดุร้ายของอารมณ์และความคิดที่ไร้ค่า เป็นสัญลักษณ์ที่นำมาแทนความหมายของบัวใต้น้ำ (เพื่อแสดงรูปแบบของตนเอง) โดยการจัด

องค์ประกอบจากผลการวิจัยที่พบมากที่สุดคือ การจัดแบบซ้ำๆ ทากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงใบหน้าของตัวเองที่มีขนาดใหญ่ เกือบกึ่งกลางของภาพและมีอีกหน้าหนึ่งซ้อนกัน ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันตามผลการวิจัยคือ ให้ภาพใบหน้าของตัวเองลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลังของภาพคือ ใบหน้าที่ซ้อนกันด้านล่างกลืนหายไปกับพื้นหลัง และหน้ายักษ์ กะโหลกมนุษย์ กลืนหายไปกับพื้นหลังบางส่วน ทางด้านหลังศีรษะมีรูปทรงหมาป่า จระเข้ ควาย ม้า นกกา ดอกบัวตูมและตัวเงินตัวทองที่ทับซ้อนกันอยู่บางส่วนของรูปทรงต่างกลืนหายไปกับพื้นหลังทางด้านซ้ายล่างของภาพปรากฏ ใบหน้าหญิง-ชาย และเรือนร่างผู้หญิงนอนเปลือยกายและดอกบัวตูมที่ขึ้นไล่เรียงกันสู่ด้านบนจำนวน 3 ดอก ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมผสานน้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปทรงใบหน้าของตัวเองและสัญลักษณ์แทนบัวได้น้ำต่างๆ และเมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น กะโหลก หน้ายักษ์ หมาป่า ปลายกลีบดอกบัว เรือนร่างของผู้หญิง นกกาและหัวควายและใช้การระบายสีหนาทับซ้อนกันบริเวณกลีบดอกบัวที่อยู่ในระยะใกล้ตรงด้านซ้ายของภาพ และบริเวณบนหัวของตัวเองเล็กน้อย ใช้การระบายสีด้วยสีเหลวและโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ บางส่วนบริเวณภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ และมีการทำให้ภาพดูพรางมัวด้วยเทคนิคการซบสีและการคร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือขณะกำลังวาดภาพให้เว้นบริเวณที่มีการซบสีออกและบริเวณที่คร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไปใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพรางมัวและเป็นการเปิด-ปิดรูปทรงให้กลมกลืนกัน เพื่อเชื่อมโยงภาพตามที่ผู้เชี่ยวชาญแนะนำ โดยให้สีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน โดยจะใช้สีคู่ตรงข้ามในปริมาณ 80-20 ในการสร้างสรรค์งานผลงานในครั้งนี้ภาพรวมของผลงานเป็นที่น่าพอใจ ให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับของศิลปินต้นแบบที่ทำการศึกษาดังนี้

แนวคิดในการสร้างงานเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราชเป็นศิลปะแบบลัทธิเหนือจริงโดยมีการให้ความสำคัญของจิตใต้สำนึก ความฝัน ความจริง และความปรารถนาต่างๆ ของมนุษย์ ความงามที่ปรากฏมีผลมาจากความเพ้อฝัน ความคิดเพื่อง จินตนาการ ความประหลาดมหัศจรรย์ของจิตใต้สำนึก ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยก็สอดคล้องกับศิลปะแบบลัทธิเหนือจริงเป็นผลงานที่สร้างสรรค์มาจากจิตใต้สำนึกของตัวเองในหัวข้อของบัวสีเหล่า

ผลงานของสมภพ บุตรราช ให้ความรู้สึกถึงความพรางมัวของภาพด้วยเทคนิคต่างๆ ในการสร้างงาน ภาพให้ความรู้สึกเคลื่อนไหวเหมือนอยู่ในความฝัน ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยก็สอดคล้องกับผลงานต้นแบบที่ได้ทำการวิจัยไม่ว่าจะเป็นความพรางมัวของภาพหรือความรู้สึกของภาพที่เคลื่อนไหวด้วยกลวิธีที่ให้อารมณ์ในการสร้างสรรค์

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผลและข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ปี พ.ศ. 2548 – 2556 สามารถสรุปผลการวิจัยตามหัวข้อต่างๆ ได้ดังนี้

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาวิเคราะห์ภาพจิตรกรรมของสมภพ บุตรราชในระหว่างปี พ.ศ. 2548-2556 ในประเด็นต่อไปนี้

- 1.1 แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน
- 1.2 การจัดองค์ประกอบ
- 1.3 กลวิธี

2. เพื่อนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานำมาสังเคราะห์และสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ด้วยเทคนิคสีน้ำมันบนผ้าใบ

การดำเนินการวิจัยและสร้างสรรค์

1. กำหนดปัญหาการวิจัยและชื่อเรื่อง
2. การศึกษาข้อมูลจากเอกสาร
3. กำหนดกลุ่มประชากร
4. กำหนดและสร้างเครื่องมือ
5. เก็บรวบรวมข้อมูล
6. วิเคราะห์และสรุปผลการวิจัย
7. นำผลการวิเคราะห์ข้อมูลไปสร้างผลงานครั้งที่ 1 จำนวน 4 ชิ้น
8. นำผลงานทั้ง 4 ชิ้น พร้อมแบบสัมภาษณ์ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน พิจารณาและเสนอแนะข้อปรับปรุงตามวัตถุประสงค์

9. นำผลการสัมภาษณ์จากผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงแก้ไขเพิ่มเติมในกรณีผู้เชี่ยวชาญมีความเห็นว่าภาพยังไม่สมบูรณ์หรือไม่สอดคล้องกับผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์จำนวน 2 ชิ้น

10. นำผลงานให้ผู้เชี่ยวชาญพิจารณา และประเมินความสอดคล้องกับผลการวิจัย และประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยตามวัตถุประสงค์ และจัดลำดับคุณภาพ

11. เขียนรายงานการวิจัยและจัดนิทรรศการ

สรุปผลการวิจัยและการสร้างสรรค์

จากการศึกษาวิจัยเรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษาทวิวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ปี พ.ศ. 2548 – 2556 มีกลุ่มตัวอย่างจำนวน 15 ชิ้น เป็นผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช ซึ่งผู้วิจัยได้ทำการศึกษาและวิเคราะห์ในเรื่องของแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ ทวิวิธี เพื่อนำผลการวิเคราะห์มาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) จำนวน 4 ชิ้น เพื่อให้ผู้เชี่ยวชาญจำนวน 3 ท่าน พิจารณาแสดงความคิดเห็นด้วยวิธีการสัมภาษณ์ และสังเคราะห์ข้อมูลเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) เพิ่มอีกจำนวน 2 ชิ้น ตามข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญ

ผลการวิจัยพบว่า

แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช พบว่า ใช้แนวคิดผสมผสานกันในการภาพเดียวกัน คือ บางส่วนของภาพจะลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และบางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง และมีความพราวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลาออยพู่กันและมีการใช้เทคนิคชับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพราวทั่วทั้งภาพ ผลงานของสมภพ บุตรราช ไม่พบว่าใช้แนวคิดเดียวในภาพเดียว

แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันของสมภพ บุตรราช ที่พบมากที่สุด คือ รูปทรงต่างๆ ที่ค่อยๆ กลืนหายไปกับพื้นหลังของภาพ และมีความพราวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคระบายสี โดยลงสีพื้นไว้ก่อนและการระบายสีแสดงลีลาออยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการชับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพทำให้ภาพดูพราวทั่วทั้งภาพ ส่วนที่พบรองลงมา คือ จุดเด่นของภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่างของบริเวณภาพพื้นหลังบางส่วนและลอยอยู่ในพื้นที่มืดของบริเวณภาพพื้นหลังบางส่วน สิ่งที่พบน้อยที่สุด คือ จุดเด่นของภาพลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุต่างๆ

การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่พบบ่อยที่สุด คือ การจัดองค์ประกอบแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยจัดวางรูปทรงให้เกือบกึ่งกลางภาพ และรูปทรงด้านซ้ายและขวาต่างกัน แต่มีปริมาณเท่าๆ กันหรือจัดรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ไว้อยู่ข้างหนึ่ง และอีกข้างหนึ่งเป็นรูปทรงที่มีขนาดเล็กแต่มีหลายๆ รูป ที่ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณเท่ากับรูปใหญ่ที่อยู่อีกข้างหนึ่ง และสิ่งที่พบบ่อยรองลงมาคือ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) แบบซ้ายขวาเท่ากันและเหมือนกัน โดยจัดให้รูปทรงมีขนาดเท่าๆ กันทั้งซ้ายและขวา เป็นลักษณะความสมดุลจากแกนกลางที่เกิดจากการถ่วงดุลด้วยรูปร่างหรือรูปทรง บนระนาบระหว่างด้านซ้ายและด้านขวาที่มีขนาดเท่ากันหรือเหมือนกัน สิ่งที่มีพบน้อยที่สุดคือ การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) สมดุลแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกัน โดยจัดรูปทรงให้หนักไปทางด้านใดด้านหนึ่งของภาพ

การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่พบบ่อยที่สุด คือ การเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่มีขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดสนใจของภาพ ความใหญ่ของรูปร่าง รูปทรงตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก สิ่งที่มีพบบ่อยรองลงมาคือ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) แบบเส้นนำสายตาโดยเป็นเส้นที่สร้างขึ้นเพื่อนำสายตาไปหาจุดสนใจของภาพเป็นการใช้หลักทัศนียภาพวิทยาแบบเส้นที่ใช้นำสายตาเข้าสู่ภาพ ในภาพเส้นจะทำหน้าที่เป็นโครงสร้างของการจัดภาพ เพื่อให้ส่วนต่างๆ ขององค์ประกอบพุ่งเข้าและพุ่งออกสลับกัน สิ่งที่มีพบน้อยที่สุดคือ การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) เน้นด้วยการแยกตัวออกไป โดยการแยกรูปทรงรองออกจากรูปทรงที่เป็นจุดสนใจ วิธีการการเน้นกระทำโดยกำหนดรูปทรงที่ต้องการเน้นให้อยู่ห่างออกไปเกือบถึงจุดลับสายตาแล้วอาศัยเส้นที่เกิดขึ้นจริงหรือเส้นเชิงนัยเป็นตัวโยงหรือนำสายตาให้เคลื่อนเข้าไปหาจุดเด่น

กลวิธีในการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช มีการใช้กลวิธีในการสร้างงานแบบผสมผสานกันที่หลากหลาย ด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดงลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนมีการกดให้เกิดร่องรอยของพื้นภาพเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในเป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนลงมือวาดภาพ วิธีที่ใช้ในขั้นตอนการวาดภาพ เช่น การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงต่างๆ และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพวิธีเหล่านี้พบบ่อยที่สุด ส่วนวิธีที่รองลงมาตามอันดับคือ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มตามส่วนที่เป็นแสง และมีการระบายจางสีด้วยสีโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพ ส่วนกลวิธีที่มีพบน้อยที่สุดคือ การระบายสีหนาทับซ้อนกันตามเครื่องประดับของผู้หญิงและรายละเอียด

อภิปรายผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาวิเคราะห์กลุ่มตัวอย่างภาพจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช จำนวน 15 ภาพพบว่า

1.1 แนวคิดพบว่าสมภพ บุตรราช มีแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความผันแบบผสมผสานกันในการภาพเดียวกัน ตามจินตนาการจากจิตใต้สำนึก ซึ่งสอดคล้องกับบทความของสมภพ จงจิตต์โพธา (2552, น.32) ที่กล่าวไว้ว่า ศิลปินเหนือจริงให้ความสำคัญกับจิตใต้สำนึก ความฝัน ความจริง และความปรารถนาของมนุษย์ โดยพบว่าส่วนมากผลงานของสมภพ บุตรราชจะจัดรูปทรงให้ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืดอย่างละครึ่ง รูปทรงบางส่วนจะกลืนหายไปกับพื้นหลัง โดยมีวัตถุเป็นรูป และบริเวณรอบๆ เป็นพื้น และมีความพลิ้วไหวทั้งภาพ

1.2 การจัดองค์ประกอบ

1.2.1 ความสมดุล โดยภาพรวมจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน มีการจัดวางรูปทรงให้เกือบอยู่กลางภาพ และทำให้รูปทรงด้านซ้ายและขวาต่างกันแต่มีปริมาณเท่าๆ กัน หรือจัดรูปทรงที่มีขนาดใหญ่ให้อยู่ด้านหนึ่ง และอีกด้านหนึ่งเป็นรูปทรงที่มีขนาดเล็กแต่มีหลายๆ รูปที่ให้ความรู้สึกว่ามีปริมาณเท่ากับรูปใหญ่สอดคล้องกับความคิดของสมภพ จงจิตต์โพธา (2552, น.81) ที่กล่าวถึงมุมมองเกี่ยวกับความสมดุลไว้ว่า เป็นสมดุลที่เกิดจากการจัดวางรูปร่าง รูปทรงบนระนาบ โดยรูปร่าง รูปทรงนั้นไม่เหมือนกัน

1.2.2 จุดเด่นและการเน้น ส่วนใหญ่ใช้การเน้นด้วยขนาดของรูปทรงที่ใหญ่กว่าเพื่อสร้างจุดสนใจเพราะตามปกติมนุษย์จะมองเห็นและรับรู้รูปทรงที่มีขนาดใหญ่ก่อนรูปทรงที่มีขนาดเล็ก

1.3 กลวิธี พบว่า มีการใช้กลวิธีในการสร้างงานหลายๆ แบบผสมผสานกันในการภาพเดียว สอดคล้องกับความเห็นของเทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ (2555, น.2-3) ที่กล่าวว่า ความชำนาญของศิลปินในการใช้สี วัสดุ วัตถุได้อย่างหลากหลายเพื่อการสร้างงานศิลปะเป็นกลยุทธ์อันหนึ่งของศิลปินที่ใช้เชื่อมโยงคู่ไปกับการคิด ค้นคว้า ด้านการสร้างสรรค์ อีกกลวิธีหนึ่งคือ การระบายสีลงสีพื้นไว้ก่อน (Color Ground) เช่น การลงพื้นด้วยสีน้ำตาลแดง และสีเหลืองเข้มอมน้ำตาล ทำให้เกิดความงามหลายประการ เช่น ทำให้เกิดความกลมกลืน ความชัดเจนของรูปร่าง รูปทรง อีกวิธีหนึ่งคือ การระบายสีแสดงลีลารอยพู่กัน (Brushwork) รอยแปรงพู่กันตัวพู่กันอย่างรวดเร็ว ทำให้เกิดความเคลื่อนไหว ส่วนอีกกลวิธีหนึ่งคือ การช้ำสี ทำให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในที่ได้ระบายสีไว้ก่อน อีกกลวิธีคือ การระบายสีเรียบกลมกลืนตามบริเวณรูปทรงต่างๆ ของผลงานเพื่อให้ต่างจากพื้นผิวของภาพที่ปรากฏร่องรอยต่างๆ เพื่อสร้างมิติ สอดคล้องกับความเห็นของเทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ (2555, น.110-118) ที่กล่าวไว้ว่า เป็นวิธีการระบายสีให้น้ำหนักกลมกลืนไม่เกิดรอยต่อ

สำหรับกลวิธีที่ใช้รองลงมาคือ สีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณที่เป็นแสงเพื่อสร้างมิติหรือบรรยากาศให้กับผลงาน และการระบายสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง (Glazing) คือ กลวิธีการระบายสีที่ใช้เป็นกลวิธีสุดท้ายของการสร้างผลงาน โดยการผสมสีด้วยน้ำมันสนให้มีความเหลวมากแล้วระบายทับบนผิวหน้าของผลงาน เพื่อฉาบผิวผลงานและสร้างความเป็นแสงเงารวมทั้งลดความสว่างของสีให้ดูกลมกลืนขึ้น อีกกลวิธีหนึ่งที่พบใช้น้อยที่สุดคือ การระบายสีหนาทับซ้อนกัน เพราะกลวิธีนี้ทำให้ภาพดูไม่กลมกลืน

2. ผลการสร้างสรรคเรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณะหลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษากลวิธีสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 มีดังต่อไปนี้

2.1 ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1 จำนวน 4 ภาพ สร้างสรรคตามข้อมูลที่ได้ศึกษาจากผลงานของกลุ่มตัวอย่าง ในประเด็นแนวคิด การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุลและจุดเด่นและการเน้น) และกลวิธี ผู้วิจัยใช้แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันหลายแบบผสมผสานกัน ในภาพเดียวคือ ทำให้บางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง และบางส่วนของภาพลอยอยู่ในพื้นที่มืด บางส่วนกลืนหายไปกับภาพพื้นหลังและพลาสมาทั้งภาพ ในการจัดองค์ประกอบความสมดุลใช้แบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยจัดวางรูปทรงให้เกือบกึ่งกลางภาพ และจัดไว้ด้านซ้ายและขวา หรือจัดรูปทรงขนาดใหญ่ไว้อยู่ด้านหนึ่ง และขนาดเล็กไว้อีกด้านหนึ่ง ส่วนจุดเด่นและการเน้น เน้นด้วยรูปทรงขนาดใหญ่เพื่อให้เกิดจุดสนใจ กลวิธีหลักที่ใช้คือการผสมผสานหลายๆ วิธีร่วมกัน ได้แก่ การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อนเพื่อแสดงลีลารอยพู่กัน การซับสีด้วยน้ำมันสนและกดให้เกิดร่องรอยเผยให้เห็นสีชั้นใน เตรียมพื้นผิวไว้ก่อน การระบายสีเรียกกลมกลืนเพื่อสร้างให้เกิดมิติในภาพ การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก กลวิธีที่ใช้รองลงมาคือ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม การระบายสีด้วยสีโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศ และนำภาพผลงานทั้ง 4 ภาพประกอบการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญเพื่อทำการประเมินครั้งที่ 1 โดยผู้เชี่ยวชาญเห็นว่าควรสร้างผลงาน โดยนำเสนอเรื่องราวเกี่ยวกับบัวประเภทใดประเภทหนึ่งเท่านั้น และให้ใช้ภาพเหมือนของผู้วิจัยแทนภาพพระพุทธรูป จะทำให้ผลงานแสดงเอกลักษณ์ของผู้วิจัยได้ดีกว่า

2.2 ผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 จำนวน 2 ภาพ ผู้วิจัยได้นำข้อเสนอแนะของผู้เชี่ยวชาญมาปรับปรุงเพื่อให้ผลงานแสดงลักษณะเฉพาะของตนเองมากขึ้น โดยกำหนดให้ผลงานแสดงเรื่องราวของบัวประเภทเดียวร่วมกับภาพเหมือนตัวเองของผู้วิจัย ผู้วิจัยได้เลือกประเภทบัวได้นำใช้กับทั้งสองภาพ โดยยังคงแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ และกลวิธีตามผลที่ได้จากการสร้างสรรค์ผลงานครั้งที่ 1 สร้างเป็นผลงานชิ้นที่ 5 และชิ้นที่ 6 ดังรายละเอียดต่อไปนี้

2.2.1 ผลการสร้างสรรค์ขั้นที่ 5 ชื่อภาพ บัวใต้น้ำ หมายเลข 1 สร้างสรรค์ผลงาน โดยการใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดง ลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนร่างภาพ เมื่อสีแห้งแล้วร่างภาพเป็นเรื่องราวของบัวประเภทเดียวเฉพาะ เหล่าบัวที่อยู่ใต้น้ำคือ บัวใต้โคลนตมกับบัวใต้น้ำ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำคือ ใบหน้า ของตนเองแทนผู้ยัง ไม่หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ยังหลงในกิเลสตัณหา กะโหลกศีรษะแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ความแค้น ความโกรธ เต่าแทนบัวใต้โคลนตม ผู้หญิงเปลือย แทนกามารมณ์ ดอกบัวตูมแทนบัวที่ยังไม่พ้นน้ำ เขี้ยวแทนความคูร้าย ลวดหนามแทนความติดขัด ในสิ่งไม่ดี เป็นสัญลักษณ์แทนความหมายของบัวใต้น้ำ ส่วนการจัดองค์ประกอบเป็นการจัดแบบ ซ้ายขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาดของรูปทรงใบหน้าของตนเองที่มีขนาดใหญ่ เกือบกึ่งกลางของภาพและมีหน้าอีกหนึ่งหน้าซ้อนกัน ส่วนแนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงใน ความฝันคือ ให้ภาพใบหน้าของตนเองลอยอยู่ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วน กลืนหายไปกับภาพพื้นหลังคือ ใบหน้าที่ซ้อนกันด้านล่างกลืนหายไปกับพื้นหลัง ส่วนด้านบนคือ กะโหลกมนุษย์ที่มีปากคล้ายเต่าและมีเขา (แทน ความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า) กลืนหายไปกับพื้นหลัง บางส่วนถัดขึ้นไปเป็นรูปทรงของผู้หญิงที่นอนเปลือยกาย (แทนกามารมณ์) ส่วนตรงท้ายทอย ปรากฏรูปทรง ใบบัวและเต่า ที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลัง ถัดขึ้นไปเป็นรูปทรงของดอกบัวตูม ความ นกกาและผู้หญิงเปลือย ที่มีความซับซ้อนกันอยู่บางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลัง ข้างบนสุด ของภาพทางด้านขวา ปรากฏรูปทรงของดอกบัวตูมกับผู้หญิงเปลือยที่กลืนหายไปกับภาพพื้นหลังที่มี ลักษณะที่อยู่ไกลที่สุด ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมแสดง น้ำหนักให้เกิดมิติของภาพตามรูปภาพใบหน้าของตนเองและสัญลักษณ์แทนบัวใต้น้ำต่างๆ เมื่อสีแห้ง แล้วก็ใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น กะโหลก หัวเต่า ปลายกลีบดอกบัว เรือนร่างของผู้หญิง นกกา และศีรษะความและใช้การระบายสีหนาทับ ซ้อนกันบริเวณกลีบดอกบัวที่อยู่ในระยะใกล้ตรงด้านซ้ายของภาพและบริเวณบนศีรษะของตัวเอง เล็กน้อย การระบายลาบสีด้วยสีเหลวและ โปร่งแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วนบริเวณ ภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ ส่วนการทำให้ภาพดูพลา่มัวด้วยเทคนิคการซับสีและการคร่องรอย เพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิวคือขณะกำลังวาดภาพให้วันบริเวณที่มีการ ซับสีออกและบริเวณที่คร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลง ไปใหม่ก็จะทำ ให้ภาพดูพลา่มัวและเป็นการเปิด-ปิดรูปทรงให้กลมกลืนกัน เพื่อเชื่อมโยงภาพและเกิดการ เคลื่อนไหวให้ความรู้สึกใกล้เคียงกับผลงานของศิลปินที่ศึกษา โดยสีส่วนรวมของภาพเป็นสีโทน ร้อนโดยจะใช้สีคู่ตรงข้ามในปริมาณ 80-20

2.2.2 ผลการสร้างสรรค์ชิ้นที่ 6 ชื่อภาพ บัวใต้น้ำ หมายเลข 2 สร้างสรรค์ผลงาน โดยการใช้กลวิธีในการเตรียมพื้นผิวด้วยการระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และการระบายสีแสดง ลีลารอยพู่กันและมีการใช้เทคนิคการซับสีด้วยน้ำมันสนกดให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นใน เป็นการเตรียมพื้นผิวก่อนร่างภาพ เมื่อสีแห้งแล้วร่างภาพเป็นเรื่องราวของบัวประเภทเดียวเฉพาะ เหล่าบัวที่อยู่ใต้น้ำคือ บัวใต้โคลนตมกับบัวใต้น้ำ โดยใช้สัญลักษณ์ต่างๆ แทนบัวใต้น้ำคือ ใบหน้า ของตนเอง แทนผู้ยังไม่หลุดพ้นจากวัฏสงสาร ยังหลงในกิเลสตัณหา กะโหลกศีรษะแทนความชั่วร้าย สิ่งไร้ค่า นกกาแทนความชั่ว ความตาย ควายแทนความ โง่ ผู้หญิงเปลือยแทนกามารมณ์ ม้า หมาป่าแทนความคะนองของอารมณ์และความคิดที่โง่ต่ำ ดอกบัวตูมแทนบัวที่ยังไม่พ้นน้ำ เจี้ยว แทนความดุร้าย ลวดหนามแทนความติดขัดในสิ่งไม่ดี สัตว์เลื้อยคลานแทนความดุร้ายของอารมณ์ และความคิดที่โง่ต่ำ เป็นสัญลักษณ์ที่นำมาแทนความหมายของบัวใต้น้ำ (เพื่อแสดงรูปแบบของ ตนเอง) ส่วนการจัดองค์ประกอบเป็นการจัดแบบซ้ายขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน โดยเน้นด้วยขนาด ของภาพใบหน้าของตนเองที่มีขนาดใหญ่ เกือบกึ่งกลางของภาพและมีอีกหน้าหนึ่งซ้อนกัน ส่วน แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันตามผลการวิจัยคือ ให้ภาพใบหน้าของตนเองลอยอยู่ ในพื้นที่สว่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืด รูปทรงบางส่วนกลืนหายไปกับพื้นหลังของภาพคือ ใบหน้าที่ ซ้อนกันด้านล่างกลืนหายไปกับพื้นหลัง และหน้ายักษ์ กะโหลกมนุษย์ก็กลืนหายไปกับพื้นหลัง บางส่วน ทางด้านท้ายทอยมีรูปทรงหมาป่า จระเข้ ควาย ม้า นกกา ดอกบัวตูม และตัวเงินตัวทองที่ ทับซ้อนกันอยู่บางส่วนของรูปทรงต่างกลืนหายไปกับพื้นหลัง ทางด้านซ้ายล่างของภาพปรากฏ ใบหน้าหญิงชาย และเรือนร่างผู้หญิงนอนเปลือยกาย และดอกบัวตูมที่ขึ้นไล่เรียงกันสู่ด้านบน จำนวน 3 ดอก ในการลงสีรอบแรกใช้การระบายสีเรียบกลมกลืนและระบายสีผสมแสดงน้ำหนักให้ เกิดมิติของภาพตามรูปทรงใบหน้าของตนเองและสัญลักษณ์แทนบัวใต้น้ำต่างๆ เมื่อสีแห้งแล้วก็ใช้ การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มบริเวณส่วนที่เป็นแสงตกกระทบ เช่น กะโหลก หน้ายักษ์ หมาป่า ปลายกลีบดอกบัว เรือนร่างของผู้หญิง นกกา และหัวควาย และใช้การระบายสีหนาทับซ้อน กันบริเวณกลีบดอกบัวที่อยู่ในระยะใกล้ตรงด้านซ้ายของภาพและบริเวณบนศีรษะของตนเอง เล็กน้อย ใช้การระบายสีด้วยสีเหลวและโปรงแสงเพื่อสร้างบรรยากาศของภาพบางส่วนบริเวณ ภาพพื้นหลังและรูปทรงต่างๆ และการทำให้ภาพดูพลาสมาด้วยเทคนิคการซับสี และการคร่องรอย เพื่อเผยสีชั้นในทั่วทั้งภาพในตอนแรกของการเตรียมพื้นผิว วิธีการคือ ขณะกำลังวาดภาพให้เว้น บริเวณที่มีการซับสีออกและบริเวณที่คร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในหรือใช้การระบายสีลงไป ใหม่ก็จะทำให้ภาพดูพลาสมาและเป็นการเปิด-ปิดรูปทรงให้กลมกลืนกันเพื่อเชื่อมโยงภาพ โดยให้สี ส่วนรวมของภาพเป็นสีโทนร้อน โดยจะใช้สีคู่ตรงข้ามในปริมาณ 80-20 ผลงานของสมภพ บุตราช ให้ความรู้สึกถึงความพราวมาวของภาพด้วยเทคนิคต่างๆ ในการสร้างงาน ภาพให้ความรู้สึก

เคลื่อนไหวเหมือนอยู่ในความฝัน ซึ่งผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัยก็สอดคล้องกับผลงานต้นแบบที่ได้ทำการวิจัยไม่ว่าจะเป็นความพริ้วไหวของภาพ หรือความรู้สึกของภาพที่เคลื่อนไหวด้วยเทคนิคที่ให้ในการสร้างสรรค์หลังจากนั้นได้นำไปให้ผู้เชี่ยวชาญประเมินผลงานคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2 พบว่าทั้ง 2 ภาพมีความสอดคล้องกับวัตถุประสงค์การวิจัยระดับมากที่สุด

ข้อเสนอแนะ

จากการวิจัย เรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) กรณีศึกษากลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ปี พ.ศ. 2548 – 2556 มีข้อเสนอแนะดังนี้

ข้อเสนอแนะเพื่อการปฏิบัติ

1. การเตรียมพื้นผิวของภาพ เป็นสิ่งที่สำคัญมาก ควรศึกษาเรื่องของกลวิธีและเทคนิคต่างๆ ในการทำให้เกิดร่องรอยตามที่เราต้องการในการสร้างงาน การเผยให้เห็นร่องรอยหรือลีลา รอยพู่กันมีหลายวิธี เช่น การชุบขีด ปาดหรือการซับสีออกด้วยน้ำมันสนในกรณีที่ใช้สีน้ำมัน เป็นต้น

2. การร่างภาพควรใช้สีไม่ระบายน้ำในการร่างภาพ เพราะภาพที่ร่างจะ โดยร่องรอยที่ได้ทำเตรียมไว้ในช่วงขั้นตอนการเตรียมพื้นผิวที่ไม่ต้องการให้เกิดเส้นร่างติดทับร่องรอย ถ้าใช้ดินสอร่างทำให้การแก้ไขยากกว่าใช้สีไม่ระบายน้ำ

3. ใส่ความเป็นตัวตนลงในผลงานตนเองให้มากขึ้นให้เกิดลักษณะเฉพาะตัวอย่างมีเอกภาพ

4. ขั้นตอนการลงสีควรผสมน้ำมันดินสีดมาก ๆ เพื่อเผยให้เห็นสีของพื้นผิวและทำให้ภาพมีความโปร่งมากยิ่งขึ้น

ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัยในครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาสัญลักษณ์ต่างๆ ให้มากขึ้นตามวัตถุประสงค์เรื่องบัวสี่เหล่าที่ต้องการสื่อถึง

2. ควรพัฒนาการสร้างสรรค์ผลงานด้วยการผสมผสานเทคนิคและกลวิธีต่างๆ ในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมให้มีคุณภาพมากขึ้น

3. ควรศึกษาเกี่ยวกับทฤษฎีสีเพิ่มเติมเพื่อพัฒนาผลงานให้ดูดียิ่งขึ้น

บรรณานุกรม

- กลุ่มจิตรกรไทย. (2553). **งอกเงยด้วยธรรม งดงามด้วยศิลป์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท
อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).
- กันยา สุวรรณแสง. (2532). **จิตวิทยาทั่วไป**. กรุงเทพฯ : บำรุงสาส์น.
- (2544). **จิตวิทยาทั่วไป**. (พิมพ์ครั้งที่ 5). กรุงเทพฯ : รวมสาส์น.
- กัจจกร สุนพงษ์ศรี. (2554). **ศิลปะสมัยใหม่**. กรุงเทพฯ : บริษัท วี.พริ้นท์ (1991) จำกัด.
- (2556). **สุนทรียศาสตร์ หลักปรัชญาศิลปะ ทฤษฎีทัศนศิลป์ ศิลปวิจารณ์**. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- กิตติพล สรัคคานนท์. (2550). **วารสารใต้ดินฉบับที่ 14: เซอร์**. กรุงเทพฯ : Shine, น.35-39.
- (2550). **ใต้ดินฉบับที่ 14: เซอร์**. กรุงเทพฯ : Shine, น.131-138.
- เกียรติศักดิ์ ชานนารัต. (2544). **การแสดงศิลปกรรมย้อนหลัง = KiettisakChanonnart : a
retrospective**. กรุงเทพฯ : พิพิธภัณฑ์สถานแห่งชาติ หอศิลป์.
- คณะศิลปศาสตร์. (2550). **ปัญหาการสร้างสรรคศิลปะของศิลปินไทยในปัจจุบัน**. ค้นเมื่อวันที่ 25
มีนาคม 2557. จาก <http://fa.kku.ac.th/th1/e-Learning/word/kanad01.doc>
- จิระพัฒน์ พิตรปรีชา. (2552). **โลกศิลปะ ศตวรรษที่ 20**. กรุงเทพฯ : เมืองโบราณ, น.220.
- ชลุด นิมเสมอ. (2534). **องค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ไทยวัฒนาพานิช.
- (2538). **องค์ประกอบศิลป์**. กรุงเทพฯ : ไทยวัฒนาพานิช.
- เทียนชัย ตั้งพรประเสริฐ. (2555). **เทคนิคองค์ประกอบของศิลปะ**. กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้ง.
บัวสีเหล่า. (2557). **บัวสีเหล่า**. ค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557. จาก <http://www.phuttha.com/>
- (2557). **บัวสีเหล่า**. ค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557. จาก
<http://board.postjung.com/662599.html>
- บุญชม ศรีสะอาด. (2535). **การวิจัยเบื้องต้น**. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- ประไพ วีระอมรกุล. (2553). **ประวัติศาสตร์ศิลป์**. กรุงเทพฯ : สหธรรมิก.
- ประยูร อุกุษา. (2533). **ศิลปะกับสังคมไทย หน่วยที่ 1-7**. กรุงเทพฯ : สุโขทัยธรรมมาธิราช.
- พระไพศาล วิสาโล. (2551). **มรรคาแห่งชีวิต**. กรุงเทพฯ : ปริมา พับลิชชิ่ง.
- พิชิต ฤทธิจรูญ. (2547). **ระเบียบวิธีการวิจัยทางด้านสังคมศาสตร์**. กรุงเทพฯ : เข้าออฟเดอะมิสต์.
- พีระพงษ์ กุลพิศาล. (2546). **มโนภาพและการรับรู้ทางศิลปะและศิลปศึกษา = Conception and
perception in art and art education**. กรุงเทพฯ : ชารอักษร.

- ยศ สันตสมบัติ. (2545). **มนุษย์กับวัฒนธรรม**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
 ราชบัณฑิตยสถาน, (2530). **พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ.2530/ ราชบัณฑิตยสถาน**.
 กรุงเทพฯ : วัฒนธรรมพานิช.
- วิรุณ ตั้งเจริญ. (2535). **ทฤษฎีศิลปะเพื่อการสร้างสรรค์ศิลปะ**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
 ----- (2536). **ทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
 ----- (2537). **มนุษย์กับความงาม**. กรุงเทพฯ : โอ.เอส.พรีนติ้ง เฮ้าส์.
- สกนธ์ ภู่งามดี. (2545). **จิตรกรรมสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- สงวน รอดบุญ. (2533). **ลัทธิและสกุลช่างศิลปะตะวันตก**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- สดชื่น ชัยประสาธน์. (2532). **การตีความเป็นจริงในกวีนิพนธ์และจิตรกรรมเซอร์เรียลิสต์ใน
 ฝรั่งเศส ค.ศ.1919- 1969**. กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศิลปากร.
- สมภพ บุตราช. (2555). **ประวัติสมภพ บุตราช**. ค้นเมื่อวันที่ 25 มีนาคม 2557. จาก [http://
 ThailandExhibition.com](http://ThailandExhibition.com).
- สมชาย พรหมสุวรรณ. (2548). **หลักการทัศนศิลป์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์แห่งจุฬาลงกรณ์
 มหาวิทยาลัย.
- สมภพ จงจิตต์โพธา. (2552). **จิตรกรรมสร้างสรรค์**. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
 ----- (2554). **องค์ประกอบศิลป์**. กรุงเทพฯ : วาดศิลป์.
- สมภพ บุตราช. (2557). **นิทรรศการ “นางสงกรานต์”**. ค้นเมื่อวันที่ 25 เมษายน 2557.
 จาก <http://www.ardelgallery.com/exhibition/232>
- สำนักพัฒนาคุณธรรม จริยธรรม. (2552). **คู่มือการดำเนินงานหน่วยเผยแพร่ศีลธรรม**. กรุงเทพฯ :
 โรงพิมพ์ชุมนุมการเกษตรแห่งประเทศไทย.
- สี แสงอินทร์, แมกซ์ แอร์นส์ท : **ศิลปินเซอร์เรียลลิซึมผู้ยิ่งใหญ่** (กรุงเทพฯ: สำนักพิมพ์แห่ง
 จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2551), 117 – 118.
- สุชาติ เถาทอง. (2532). **ศิลปะกับมนุษย์**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- อารี สุทธิพันธ์. (2535). **ศิลปะนิยม**. (พิมพ์ครั้งที่ 4). กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.
- อำพร อรุณนภาพร. (2541). **“งานแสดงศิลปะย้อนหลังของ Rene Magritte”** สารคดี 14, 160
 (มิถุนายน 2541), น.133 – 138.

Ardel Gallery of Modern Art. (2551). **ลู่จิ๊บ๊ตริ City of Angel**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

Ardel Gallery of Modern Art. (2556). **หนังสือลู่จิ๊บ๊ตริ Nang Songkran 2013**. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์ บริษัท อมรินทร์พริ้นติ้งแอนด์พับลิชชิ่ง จำกัด (มหาชน).

Swinglehurst, Edmund. (1996). **Salvador Dali: exploring the irrational** (London: Tiger Books International, 1996), p.4.

-----, Edmund. (1996). **Salvador Dali: exploring the irrational** (London: Tiger Books International, 1996), p.15.

-----, Edmund. (1996). **Salvador Dali: exploring the irrational** (London: Tiger Books International, 1996), p.51.

-----, Edmund, **Salvador Dali: exploring the irrational** (London: Tiger Books International, 1996), 56-57.

Wood. (2007). **Ghislaine, Surreal things : surrealism and design** (London: V&A, 2007), p.336.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

1. ผู้ช่วยศาสตราจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์

ตำแหน่งทางวิชาการ	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ หัวหน้าวิชาสาขาจิตรกรรมไทย
วุฒิการศึกษา	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาวิชาศิลปไทย มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ทำงาน	อาจารย์ประจำสาขาจิตรกรรมไทย มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลรัตนโกสินทร์ วิทยาลัยเพาะช่าง

2. อาจารย์สุเมธ พัดเยี่ยม

ตำแหน่งทางวิชาการ	อาจารย์ หัวหน้าวิชาสาขาศิลปศึกษาคณะครุศาสตร์
วุฒิการศึกษา	ศิลปมหาบัณฑิต สาขาจิตรกรรม ภาควิชาจิตรกรรม มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ทำงาน	อาจารย์ประจำสาขาศิลปศึกษาคณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา

3. นายสมภพ บุตรราช

ตำแหน่งทางวิชาการ	ศิลปินอิสระ
วุฒิการศึกษา	ปริญญาศิลปบัณฑิต (จิตรกรรม) คณะจิตรกรรมประติมากรรมและภาพพิมพ์ มหาวิทยาลัยศิลปากร
สถานที่ทำงาน	บ้านเลขที่ 7/504 หมู่ที่ 12 หมู่บ้านชัยพฤกษ์ ถนนตลิ่งชัน แขวงศาลาธรรมสพน์ เขตทวีวัฒนา กรุงเทพฯ 10170

ภาคผนวก ข
หนังสือราชการ

ที่ ศธ.๐๕๖๔.๑๔/๒๑๐

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๗ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเด็ว สอนมี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปกรรม รุ่นที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ "เรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ หลักคำสอนทางพุทธศาสนา(บัวสีเหลือง) กรณีศึกษา กลวิธีการสร้างงานในเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาของ สมกพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556" โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์สมชาย	พรหมสุวรรณ	ประธาน
๒. รองศาสตราจารย์ประพนธ์	กุลพิศาล	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ประไพ	วิระอมรกุล	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้ความสามารถทางด้านการทำงานวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาวีวรรณ เอี่ยมสะอาด)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๒-๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๔๑๓

ที่ ศธ.๐๕๖๔.๑๔/๒๑๑

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงหิรัญรูจี
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๗ มิถุนายน ๒๕๕๕

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์สุเมธ พัดเอี่ยม

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเดีว สอนมี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปกรรม
รุ่นที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ "เรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ หลักคำ
สอนทางพุทธศาสนา (บัวสี่เหล่า) กรณีศึกษา กลวิธีการสร้างงาน ในเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนา
ของ สมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556" โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์สมชาย	พรหมสุวรรณ	ประธาน
๒. รองศาสตราจารย์พิระพงษ์	กุลพิศาล	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ประไพ	วิระอมรกุล	กรรมการ

ในการทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้
ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อ โปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาด้วยจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาวิวรรณ เอี่ยมสะอาด /
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๒-๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๘๑๓

ที่ ศธ.๐๕๖๔.๑๔/๒๑๒

มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา
๑๐๖๑ ถนนอิสรภาพ แขวงทิววิบูลย์
เขตธนบุรี กรุงเทพมหานคร ๑๐๖๐๐

๗ มิถุนายน ๒๕๕๖

เรื่อง เรียนเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหาเครื่องมือในการทำวิทยานิพนธ์

เรียน อาจารย์สมภพ บุคตราช

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม จำนวน ๑ ชุด

เนื่องด้วย นายเตี้ยว สอนมี นักศึกษาระดับบัณฑิตศึกษา หลักสูตรศิลปศาสตรมหาบัณฑิต สาขาศิลปกรรม
รุ่นที่ ๓ มหาวิทยาลัยราชภัฏบ้านสมเด็จเจ้าพระยา กำลังทำวิทยานิพนธ์ "เรื่อง จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์ หลักคำ
สอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษา กลวิธีการสร้างงาน ในเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนา
ของ สมภพ บุคตราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548-2556" โดยมีคณะกรรมการ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ดังนี้

๑. รองศาสตราจารย์สมชาย	พรหมสุวรรณ	ประธาน
๒. รองศาสตราจารย์พิระพงษ์	กฤษพิศาล	กรรมการ
๓. รองศาสตราจารย์ประไพ	วีระอมรกุล	กรรมการ

ในทางทำวิทยานิพนธ์ครั้งนี้ นักศึกษาจำเป็นต้องตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity)
ของเครื่องมือ เพื่อให้ได้เครื่องมือที่สมบูรณ์ที่สุด ทางบัณฑิตศึกษาได้พิจารณาเห็นว่าท่านเป็นผู้ทรงคุณวุฒิ มีความรู้
ความสามารถทางด้านการทำวิจัยเป็นอย่างดี จึงขอเรียนเชิญท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญในการตรวจสอบความตรงเชิงเนื้อหา
ของเครื่องมือดังกล่าว

จึงเรียนมาเพื่อโปรดพิจารณาให้ความอนุเคราะห์แก่นักศึกษาดังกล่าวจะเป็นพระคุณยิ่ง

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.ชาวีวรรณ เอี่ยมสะอาด)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

บัณฑิตวิทยาลัย

โทร. ๐๒-๔๗๓-๗๐๐๐ ต่อ ๑๙๑๓

ภาคผนวก ค
การวิเคราะห์เครื่องมือ

วิเคราะห์เครื่องมือการสังเกตแบบมีโครงสร้าง

หลังจากกำหนดประเด็นในการสังเกตแนวความคิดการสร้างภาพเนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ กลวิธี ได้แล้ว โดยรวบรวมและวิเคราะห์จากเนื้อหาที่เกี่ยวข้อง โดยให้อาจารย์ที่ปรึกษาหลักและที่ปรึกษาร่วมจำนวน 3 ท่าน ได้แก่

1. รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
2. รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล

ช่วยตรวจสอบประเด็นต่างๆ ด้านความตรงเชิงเนื้อหา เพื่อเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์งานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัว 4 เหล่า) ต่อไป

วิเคราะห์เครื่องมือการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง

ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบชุดคำถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานว่าสอดคล้องกันหรือไม่โดยใช้การหาค่า IOC เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยได้รับความกรุณาจาก

1. รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
2. รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล

ตารางการหาค่า IOC ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ความเที่ยงตรงของแบบสอบถามหรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC: Index Ofitem Objective Congruence) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์

วิเคราะห์เครื่องมือการประเมินคุณภาพแบบมีโครงสร้าง

ให้ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 3 ท่านตรวจสอบชุดคำถามว่าตรงตามวัตถุประสงค์การวิจัยและการสร้างสรรค์ผลงานว่าสอดคล้องกันหรือไม่โดยใช้การหาค่า IOC เพื่อให้เป็นไปตามวัตถุประสงค์ที่กำหนดโดยได้รับความกรุณาจาก

1. รองศาสตราจารย์พีระพงษ์ กุลพิศาล
2. รองศาสตราจารย์สมชาย พรหมสุวรรณ
3. รองศาสตราจารย์ประไพ วีระอมรกุล

ตารางการหาค่า IOC ให้ผู้ทรงคุณวุฒิตรวจสอบแบบสอบถามการวิจัย ความเที่ยงตรงของแบบสอบถาม หรือค่าสอดคล้องระหว่างข้อคำถามกับวัตถุประสงค์หรือเนื้อหา (IOC: Index of Item Objective Congruence) เพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์

ภาคผนวก ง
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ตารางสังเกตแบบมีโครงสร้าง

ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3	เนื้อหาย่อ 4	เนื้อหาย่อ 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงแบบสมจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลืนหายไปกับพื้นหลัง	พละมัวทั้งภาพ
ภาพที่					

อภิปรายผล....

ตารางบันทึกผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)			
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3
การจัดองค์ประกอบศิลป์ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่			

อภิปรายผล....

ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3	เนื้อหาย่อ 4	เนื้อหาย่อ 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการแยกตัวออกไป	เน้นด้วยความผิดสัดส่วนจากความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้นนำสายตา	การไม่ปรากฏจุดเด่น
ภาพที่					

อภิปรายผล....

ตารางบันทึกผลการสังเกต กลวิธี	
กลวิธี	ภาพที่
1. การระบายสีครึ่งเดียวเสร็จ	
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	
3. การระบายแสดงลีลารอยพู่กัน	
4. การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน	
5. การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก	
6. การระบายสีผสมล่องหน้า	
7. การระบายสีด้วยพู่กันที่หมาดหรือสีแห้ง	
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง	
9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสง	
10. การระบายสีขอบคม	
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี	
12. การระบายสีเป็นจุด	
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม	
14. การระบายสีให้กรอบรูปประสานกัน	
15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างสู่ชั้นบน	
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน	
17. การใช้สีหนาทับซ้อนกัน	
18. การเขียนด้วยเกรียง	
19. การวาดด้วยนิ้วมือ	
20. การกดร่องรอย	
21. การแตะด้วยฟอยล์	
22. การกดด้วยของใช้ในบ้าน	
23. การกดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน	
24. เทคนิคการจับสี	

อภิปรายผล....

ผลงานสร้างสรรค์ของผู้วิจัย

เครื่องมือชิ้นที่ 1

ชื่อภาพ บัวสี่เหล่า หมายเลข 1

เครื่องมือชิ้นที่ 2

ชื่อภาพ บัวสี่เหล่า หมายเลข 2

เครื่องมือชิ้นที่ 3

ชื่อภาพ บัวสี่เหล่า หมายเลข 3

เครื่องมือชิ้นที่ 4

ชื่อภาพ บัวสี่เหล่า หมายเลข 4

เครื่องมือชิ้นที่ 5

ชื่อภาพ บัวได้น้ำ หมายเลข 1

เครื่องมือชิ้นที่ 6

ชื่อภาพ บัวได้น้ำ หมายเลข 2

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์

แบบสัมภาษณ์

โครงการวิจัย : จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษา

กลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ปี พ.ศ. 2548 – 2556

ชื่อ-นามสกุล: ผู้สัมภาษณ์ นายเด็ย สอนมี

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

เพศ.....อายุ.....ปี.....อาชีพ.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ข้าพเจ้าได้ทำการวิจัยผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ในประเด็น แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ กลวิธี ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันได้คำตอบว่า.....
- การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ได้คำตอบว่า.....
- การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ได้คำตอบว่า.....
- กลวิธีได้คำตอบว่า.....

ข้าพเจ้าได้ผลการวิจัยดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) ทั้งหมด 4 ชิ้นเพื่อให้ทราบว่าผลงานแต่ละชิ้นมีความสอดคล้องกับผลวิจัยหรือไม่อย่างไร จึงขอความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลในการปรับปรุงงานของข้าพเจ้าให้ดีขึ้นในโอกาสต่อไป

หัวข้อสัมภาษณ์

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ.....

1. จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

2. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

3. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

4. จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

5. จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร.....

.....

6. จากภาพท่านคิดว่าควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น

.....

แบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

โครงการวิจัย : จิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) กรณีศึกษา

กลวิธีการสร้างผลงานของสมภพ บุตรราช ปี พ.ศ. 2548 – 2556

ชื่อ-นามสกุล: ผู้สัมภาษณ์ นายเดี๋ยว สอนมี

วัน/เดือน/ปีที่สัมภาษณ์.....

สถานภาพทั่วไปของผู้สัมภาษณ์

เพศ.....อายุ.....ปี.....อาชีพ.....

ตำแหน่งทางวิชาการ.....

ข้าพเจ้าได้ทำการวิจัยผลงานจิตรกรรมของสมภพ บุตรราช ในช่วงปี พ.ศ. 2548 – 2556 เนื้อหาเกี่ยวกับประเพณีความเชื่อทางพุทธศาสนาเฉพาะผลงานลักษณะเหนือจริงในความฝัน ในประเด็น แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน การจัดองค์ประกอบ กลวิธี ซึ่งผลการวิจัยปรากฏดังนี้

- แนวคิดในการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันได้คำตอบว่า.....
- การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ได้คำตอบว่า.....
- การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ได้คำตอบว่า.....
- กลวิธีได้คำตอบว่า.....

ข้าพเจ้าได้ผลการวิจัยดังกล่าวมาสร้างสรรค์ผลงานจิตรกรรมสะท้อนภาพลักษณ์หลักคำสอนทางพุทธศาสนา (บัวสีเหล่า) ทั้งหมด 4 ชิ้นเพื่อให้ทราบว่าผลงานแต่ละชิ้นมีคุณภาพอยู่ในระดับใด จึงขอความคิดเห็นผู้เชี่ยวชาญในประเด็นดังกล่าว ผลการสัมภาษณ์ครั้งนี้จะนำไปเป็นข้อมูลในการสรุปผลการวิจัยของข้าพเจ้าต่อไป

หัวข้อการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

ภาพที่ 1 ชื่อภาพ.....

1. จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

2. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

3. จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

4. จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

5. จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสีเหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

6. จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพในระดับใด

น้อยที่สุด น้อย ปานกลาง มาก มากที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

สรุปผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3	เนื้อหาย่อ 4	เนื้อหาย่อ 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลิ้งหายไปกับพื้นหลัง	พละมั่วทั้งภาพ
ภาพที่ 1					
ภาพที่ 2					
ภาพที่ 3					
ภาพที่ 4					
ภาพที่ 5					
ภาพที่ 6					
ภาพที่ 7					
ภาพที่ 8					
ภาพที่ 9					
ภาพที่ 10					
ภาพที่ 11					
ภาพที่ 12					
ภาพที่ 13					
ภาพที่ 14					
ภาพที่ 15					
รวม					
ร้อยละ					

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่อง การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

สรุปผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)			
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 1			
ภาพที่ 2			
ภาพที่ 3			
ภาพที่ 4			
ภาพที่ 5			
ภาพที่ 6			
ภาพที่ 7			
ภาพที่ 8			
ภาพที่ 9			
ภาพที่ 10			
ภาพที่ 11			
ภาพที่ 12			
ภาพที่ 13			
ภาพที่ 14			
ภาพที่ 15			
รวม			
ร้อยละ			

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

การเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่อง การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

สรุปผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและการเน้น)					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อ 1	เนื้อหาย่อ 2	เนื้อหาย่อ 3	เนื้อหาย่อ 4	เนื้อหาย่อ 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการแยกตัวออกไป	เน้นด้วยความผิดสัดส่วนจากความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้นนำสายตา	การไม่ปรากฏจุดเด่น
ภาพที่ 1					
ภาพที่ 2					
ภาพที่ 3					
ภาพที่ 4					
ภาพที่ 5					
ภาพที่ 6					
ภาพที่ 7					
ภาพที่ 8					
ภาพที่ 9					
ภาพที่ 10					
ภาพที่ 11					
ภาพที่ 12					
ภาพที่ 13					
ภาพที่ 14					
ภาพที่ 15					
รวม					
ร้อยละ					

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

สรุปผลการสังเกต กลวิธี																	
กลวิธี	ภาพที่																ร้อยละ
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	รวม	
17.เทคนิคการใช้สีหนาทับซ้อนกัน																	
18.เทคนิคการเขียนด้วยเกรียง																	
19.เทคนิคการเขียนด้วยนิ้วมือ																	
20.เทคนิคการกดร่องรอย																	
21.การแกะด้วยฟอยล์																	
22.การกดด้วยของใช้ภายในบ้าน																	
23.การกดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน																	
24.เทคนิคการจับสี																	

อภิปรายผล.....(อภิปรายผลเชิงเนื้อหาในประเด็นที่พบมากที่สุด)

ตารางสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 1

แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์						
ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพ ที่ 1	ภาพ ที่ 2	ภาพ ที่ 3	ภาพ ที่ 4	สรุป
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร					
6	จากภาพท่านคิดว่าควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษ เพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น					

อภิปรายผล.....

ตารางสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2

แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์				
ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5	ภาพที่ 6	สรุป
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพ เหนือจริงในความสัมพันธ์ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้อง กับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความสัมพันธ์ ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุง อย่างไร			
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่น และการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการ จัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จาก การวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร			
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสี เหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร			
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมี คุณภาพมากยิ่งขึ้น			

อภิปรายผล.....

ตารางสรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน

สรุปผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญทั้ง 3 ท่าน				
ลำดับ ที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 1	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 2	ผู้เชี่ยวชาญ คนที่ 3
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพอื่นที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ(จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
5	จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุงควรปรับปรุงอย่างไร			
6	ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น			

อภิปรายผล/หมายเหตุ

ตารางประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์

แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์													
ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5					ภาพที่ 6					สรุปคะแนนเฉลี่ย	
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวคิดในการสร้างภาพเนื้อจริงในความฝัน ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
5	จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสีเหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
6	จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพอยู่ในระดับใด												
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		

อภิปรายผล/หมายเหตุ

ตารางสรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 ทั้ง 3 ท่าน

สรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์จากผู้เชี่ยวชาญ ครั้งที่ 2 ทั้ง 3 ท่าน									
ที่	หัวข้อประเมิน	ภาพที่ 1		ภาพที่ 2		เฉลี่ย รวม 2 ภาพ		ระดับ	ลำดับ ที่
		\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความสัมพันธ์ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
2	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
3	จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
4	จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
5	จากภาพท่านคิดว่าเรื่องบัวสีเหล่าที่ปรากฏอยู่ในระดับใด								
6	จากภาพท่านคิดว่าผลงานมีคุณภาพอยู่ในระดับใด								

อภิปรายผล/หมายเหตุ

ภาคผนวก จ

ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลและรวบรวมข้อมูล

ตัวอย่างการบันทึกข้อมูลและรวบรวมข้อมูล

เครื่องมือการสังเกตผลงานของสมภพ บุตรราช ในประเด็นแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริง
ในความฝัน การจัดองค์ประกอบ และกลวิธีในการสร้างงาน

ภาพที่ 1 สุข

สังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงแบบสมจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลิ้งหายไปกับพื้นหลัง	พลาสมาทั้งภาพ
ภาพที่ 1	-	✓	-	✓	✓

แนวคิดการสร้างภาพเหมือนจริงในความฝัน คือ ทำให้รูปทรง (พระพุทธรูป) ลอยอยู่ในพื้นที่มืดแล้วบางส่วนของรูปทรง (พระพุทธรูป) กลิ้งหายไปกับพื้นหลัง ภาพรวมของภาพดูพราวพราวด้วยเทคนิคการจับสีหรือการคร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในของภาพ

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

ตารางบันทึกผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)			
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 1	-	✓	-

ใช้การจัดองค์ประกอบแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกัน จากภาพทางด้านซ้ายปรากฏ รูปทรงกลมขนาดเล็กจำนวน 4 รูปและรูปทรงเสี้ยวพระพุทธรูปอยู่ทางด้านบนของภาพ ส่วนทางด้านขวาของภาพปรากฏรูปทรงลำตัวของพระพุทธรูปที่มีขนาดใหญ่ แต่เมื่อเทียบกับรูปทรงทางด้านซ้ายแล้วทั้งสองข้างมีปริมาณของรูปทรงเท่าๆ กัน

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3	เนื้อหาข้อ 4	เนื้อหาข้อ 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการแยกตัวออกไป	เน้นด้วยความผิดสัดส่วน จากความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้นนำสายตา	การไม่ปรากฏจุดเด่น
ภาพที่ 1	✓	-	-	-	-

ใช้การจัดจุดเด่น โดยการเน้นที่ขนาดของรูปทรง (พระพุทธรูป) ที่มีขนาดใหญ่เกือบเต็มพื้นที่ของภาพ

สังเกตกลวิธี

ตารางบันทึกผลการสังเกต กลวิธี

กลวิธี	ภาพที่ 1
1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ	-
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	✓
3. การระบายแสดงลีลารอยพู่กัน	✓
4. การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน	✓
5. การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก	✓
6. การระบายสีผสมล่องหน้า	-
7. การระบายสีด้วยพู่กันที่หมาดหรือสีแห้ง	-
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง	-
9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปร่งแสง	✓
10. การระบายสีขอบคม	-
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี	-
12. การระบายสีเป็นจุด	-
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม	✓
14. การระบายสีให้กรอบรูปประสานกัน	-
15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างสู่ชั้นบน	-
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน	-
17. การใช้สีหนาทับซ้อนกัน	-
18. การเขียนด้วยเกรียง	-
19. การวาดด้วยนิ้วมือ	-
20. การกร่องรอย	✓
21. การแกะด้วยฟอยล์	-
22. การกัดด้วยของใช้ในบ้าน	-
23. การกร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน	✓
24. เทคนิคการซับสี	✓

เทคนิคและกลวิธีที่ใช้ในการสร้างผลงานคือ การระบายสีพื้นไว้ก่อนด้วยการระบายแสดง ลีลารอยพู่กันและทำให้เกิดร่องรอย เพื่อเผยสีชั้นในด้วยการซับสี รูปทรง (พระพุทธรูป) ระบายสี ผสมแสดงน้ำหนักและระบายสีเรียบกลมกลืนบริเวณใบหน้า ส่วนลำตัวระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสน บนสีเข้มระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก ตรงใบหน้า มีการระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปรงแสงเพื่อ สร้างบรรยากาศของภาพบางส่วนบริเวณภาพพื้นหลัง

ภาพที่ 2 ดุลยภาพแห่งชีวิต

สังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงแบบสมจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลืนหายไปกับพื้นหลัง	พละมั่วทั้งภาพ
ภาพที่ 2	✓	✓	-	✓	✓

แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน คือ ทำให้รูปทรง (พระสงฆ์) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างทางด้านล่างและลอยอยู่ในพื้นที่มืดทางด้านบน ท่ามกลางรูปทรงทางซ้ายและขวาที่กลืนหายไปกับพื้นหลัง และภาพมีลักษณะพละมั่วด้วยเทคนิคการซับสีหรือการคร่องรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในของภาพทั่วทั้งภาพ

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

ตารางบันทึกผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)			
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 2	-	✓	-

ใช้การจัดองค์ประกอบแบบซ้าย-ขวาเท่ากัน แต่ไม่เหมือนกันมีลักษณะของรูปทรงทางด้านซ้ายและขวาต่างกัน แต่มีปริมาณเท่าๆกัน โดยมีรูปทรง (พระสงฆ์) อยู่เกือบกึ่งกลางของภาพ

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3	เนื้อหาข้อ 4	เนื้อหาข้อ 5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการแยกตัวออกไป	เน้นด้วยความผิดสัดส่วนจากความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้นนำสายตา	การไม่ปรากฏจุดเด่น
ภาพที่ 2	-	✓	-	-	-

จุดเด่นและการเน้น ใช้การจัดองค์ประกอบแบบการแยกตัวออกไปคือ การแยกโดยแบ่งสัดส่วนของภาพเป็น 3 ส่วน โดยมีจุดเด่นอยู่ที่รูปทรง (พระสงฆ์) ที่อยู่เกือบกึ่งกลางของภาพ

สังเกตกลวิธี

ตารางบันทึกผลการสังเกต กลวิธี

กลวิธี	ภาพที่ 2
1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ	-
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	✓
3. การระบายแสดงลีลารอยพู่กัน	✓
4. การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน	✓
5. การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก	✓
6. การระบายสีผสมล่องหน้า	-
7. การระบายสีด้วยพู่กันที่หมาดหรือสีแห้ง	-
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง	-
9. การระบายฉาบสีด้วยสีเหลวและโปร่งแสง	-
10. การระบายสีขอบคม	-
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี	-
12. การระบายสีเป็นจุด	-
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม	-
14. การระบายสีให้กรอบรูปประสานกัน	-
15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างสู่ชั้นบน	-
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน	-
17. การใช้สีหนาทับซ้อนกัน	-
18. การเขียนด้วยเกรียง	-
19. การวาดด้วยนิ้วมือ	-
20. การกร่องรอย	✓
21. การแกะด้วยฟอยล์	-
22. การกัดด้วยของใช้ในบ้าน	-
23. การกร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน	✓
24. เทคนิคการซับสี	✓

กลวิธีที่ใช้ในการสร้างงานคือ ใช้การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และกดหรือซับสีให้เกิดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นในที่แสดงลีลารอยพู่กันของพื้นภาพ และมีการระบายสีผสมแสดงน้ำหนักและการระบายสีบางส่วนเรียบกลมกลืนในส่วนที่เป็นแสงตกกระทบของรูปทรง และระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก เช่น จีวรพระสงฆ์กับองค์พระและรูปทรงทางด้านซ้ายและขวาของภาพ

ภาพที่ 3 อัสรา

สังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน

ตารางบันทึกผลการสังเกตแนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาย่อย 1	เนื้อหาย่อย 2	เนื้อหาย่อย 3	เนื้อหาย่อย 4	เนื้อหาย่อย 5
แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงแบบสมจริงในความฝัน	ลอยอยู่ในพื้นที่สว่าง	ลอยอยู่ในพื้นที่มืด	ลอยอยู่ท่ามกลางวัตถุ	กลืนหายไปกับพื้นหลัง	พละมัวทั้งภาพ
ภาพที่ 3	✓	✓	-	✓	✓

แนวคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝัน คือ รูปทรง (นางอัปสร) ลอยอยู่ในพื้นที่สว่างบนท้องฟ้าและพื้นที่มืดบริเวณด้านล่างของท้องฟ้า ภาพบางส่วนของผ้าและดอกไม้ก็กลืนหายไปกับพื้นหลัง และภาพมีความพรางมัวทั่วทั้งภาพด้วยเทคนิคการซับสีหรือการกร่อนรอยเพื่อเผยให้เห็นสีชั้นในของภาพหรือระบายสีลงไปใหม่

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)

ตารางบันทึกผลการสังเกต การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)			
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3
การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล)	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันและเหมือนกัน	การจัดแบบซ้าย-ขวา เท่ากันแต่ไม่เหมือนกัน	ไม่สมดุล
ภาพที่ 3	-	-	✓

การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ภาพนี้ไม่มีความสมดุล เพราะรูปทรง (อัปสรา) อยู่ทางด้านซ้ายของภาพจึงทำให้ภาพไม่มีความสมดุล

สังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)

ตารางบันทึกผลการสังเกตการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)					
วัตถุประสงค์	เนื้อหาข้อ 1	เนื้อหาข้อ 2	เนื้อหาข้อ 3	เนื้อหาข้อ 4	เนื้อหาข้อ 5
	1	2	3	4	5
การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น)	เน้นด้วยขนาด	เน้นด้วยการแยกตัวออกไป	เน้นด้วยความผิดสัดส่วน จากความเป็นจริง	เน้นด้วยเส้นนำสายตา	การไม่ปรากฏจุดเด่น
ภาพที่ 3	✓	-	-	-	-

การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) คือ เน้นที่ขนาดของรูปทรง (นางอัปสรา) ที่โดดเด่นอยู่ทางด้านซ้ายของภาพ

สังเกตกลวิธี

ตารางบันทึกผลการสังเกต กลวิธี

กลวิธี	ภาพที่ 3
1. การระบายสีครั้งเดียวเสร็จ	-
2. การระบายสีเรียบกลมกลืน	✓
3. การระบายแสดงลีลารอยพู่กัน	✓
4. การระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน	✓
5. การระบายสีผสมแสดงน้ำหนัก	✓
6. การระบายสีผสมล่องหน้า	-
7. การระบายสีด้วยพู่กันที่หยาบหรือสีแห้ง	-
8. การระบายสีแห้งบนแห้ง	-
9. การระบายจางสีด้วยสีเหลวและโปร่งแสง	-
10. การระบายสีขอบคม	-
11. การระบายสีผสมน้ำมันสนบนพื้นที่ไม่ได้ลงสี	-
12. การระบายสีเป็นจุด	-
13. การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้ม	✓
14. การระบายสีให้กรอบรูปประสานกัน	-
15. การระบายสีกลมกลืนจากชั้นล่างสู่ชั้นบน	-
16. การวาดภาพและระบายสีชั้นบน	-
17. การใช้สีหนาทับซ้อนกัน	-
18. การเขียนด้วยเกรียง	-
19. การวาดด้วยนิ้วมือ	-
20. การกดร่องรอย	✓
21. การแตะด้วยฟอยล์	-
22. การกดด้วยของใช้ในบ้าน	-
23. การกดร่องรอยเพื่อเผยสีชั้นใน	-
24. เทคนิคการซับสี	-

กลวิธีในการสร้างผลงานคือ ระบายสีโดยลงสีพื้นไว้ก่อน และทำให้เกิดร่องรอยต่างๆ โดยใช้พู่กัน เพื่อแสดงลีลารอยพู่กัน ภาพพื้นหลังบางส่วน ระบายสีเรียบกลมกลืนและตัวของนางอัปสรระบายสีแสดงน้ำหนัก ส่วนผ้านุ่งใช้การระบายสีอ่อนผสมน้ำมันสนบนสีเข้มและบริเวณลำตัวนางอัปสรบางส่วนที่เป็นเงา

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 1

หลังจากสร้างสรรค์ผลงานจำนวน 4 ภาพ โดยใช้ผลการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์แล้ว ได้นำภาพทั้ง 4 ให้ผู้เชี่ยวชาญ 3 ท่าน โดยการสัมภาษณ์ สรุปผลการสัมภาษณ์ดังนี้

สรุปผลการสัมภาษณ์อาจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ ครั้งที่ 1							
แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์							
ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป	
1	จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพ สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในภาพ สั้นที่ได้จากการวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	รูปทรงที่เบาลอย ดูหนักไม่ เป็นความ สั้นและ ควรปรับปรุง ร่องรอยของ พื้นผิว	ควรเปิด รูปทรงให้ เชื่อมต่อกัน กับพื้นภาพ	การสร้าง ภาพ กลมกลืน ขาดการ เปิดรูปทรง และควร พัฒนาการ เปิดรูปทรง ให้ดู กลมกลืน	สร้าง พื้นผิวดี รู้สึกถึง ความ สั้น จินตนาการ และควร พัฒนาการ เปิดรูปทรง ให้ดู กลมกลืน	สร้าง พื้นผิวดี รู้สึกถึง ความ สั้น จินตนาการ และควร พัฒนาการ เปิดรูปทรง ให้ดู กลมกลืน	รูปที่ 1 รูปทรงที่เบาลอยดูหนักไม่ เป็นความ สั้นและ ควรปรับปรุง ร่องรอยของพื้นผิว รูปที่ 2 ควรเปิด รูปทรงให้เชื่อมต่อกันกับพื้นภาพ รูปที่ 3 การสร้าง ภาพกลมกลืน ขาดการเปิดรูปทรงและ ควรพัฒนา การเปิดรูปทรงให้ดูกลมกลืน รูปที่ 4 สร้าง พื้นผิวดี รู้สึกถึง ความ สั้น จินตนาการ และควร พัฒนาการเปิด รูปทรงให้ดูกลมกลืน

ลำดับ ที่	ประเด็นที่ สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป
2	จากภาพท่าน คิดว่าการจัด องค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ ปรากฏใน ภาพ สอดคล้อง กับการจัด องค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ได้ จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไรหาก ควรปรับปรุง ควรปรับปรุง อย่างไร	รูปทรง เด่นอยู่ ตรงกลาง ขาดจุด รองรับ รูปทรง รองจาก จุดเด่น เพื่อ เชื่อมต่อ ความคิด	มีจุดเด่นและ จุดรองชัดเจน ตามแบบ อย่างที่ดีศึกษา เพิ่ม รายละเอียด ของจุดรอง	ขาดส่วน รองมา เชื่อมรูป กับพื้น สร้าง รูปทรงรวม เพื่อเชื่อมโยง ภาพ	มีจุดรอง ส่งเสริม จุดเด่นได้ดี เพิ่ม รายละเอียด คของจุด รอง	รูปที่ 1 รูปทรง เด่นอยู่ตรงกลาง ขาดจุดรองสร้าง รูปทรงรองจาก จุดเด่นเพื่อ เชื่อมต่อ ความคิด รูปที่ 2 มีจุดเด่น และจุดรอง ชัดเจน ตามแบบ อย่างที่ดีศึกษาเพิ่ม รายละเอียดของ จุดรอง รูปที่ 3 ขาดส่วน รองมาเชื่อมรูป กับพื้นสร้าง รูปทรงรวมเพื่อ เชื่อมโยงภาพ รูปที่ 4 มีจุดรอง ส่งเสริมจุดเด่น ได้ดีเพิ่ม รายละเอียดของ จุดรอง

ลำดับ ที่	ประเด็นที่ สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป
3	จากภาพท่าน คิดว่าการจัด องค์ประกอบ (จุดเด่นและ การเน้น) ที่ ปรากฏใน ภาพ สอดคล้อง กับการจัด องค์ประกอบ (จุดเด่นและ การเน้น) ที่ ได้จากกร วิจัยหรือไม่ อย่างไร หาก ควรปรับปรุง ควรปรับปรุง อย่างไร	เน้นภาพที่ เป็น ประธาน ได้ดี พอใช้ สร้างมิติ ความ แตกต่าง ของค่า น้ำหนัก เข้มอ่อน รูปและ พื้นให้ ชัดเจน กว่านี้	จุดเด่นมีค่า น้ำหนักที่ดี แยกจากจุด รองและฉาก หลังชัดเจน สร้างมิติความ แตกต่างของ ค่าน้ำหนัก	มีรูปทรงที่ เน้นชัดเจน น้ำหนัก เข้ม-อ่อนดี พอใช้สร้าง มิติความ แตกต่าง ของค่า น้ำหนัก	น้ำหนัก เข้ม-อ่อน สร้างมิติ ความ แตกต่าง ของค่า น้ำหนัก	รูปที่ 1 เน้นภาพที่เป็น ประธานได้ดี พอใช้สร้างมิติ ความแตกต่าง ของค่าน้ำหนัก เข้มอ่อนรูปและ พื้นให้ชัดเจน กว่านี้ รูปที่ 2 จุดเด่นมี ค่าน้ำหนักที่ดี แยกจากจุดรอง และฉากหลัง ชัดเจนสร้างมิติ ความแตกต่าง ของค่าน้ำหนัก รูปที่ 3 มีรูปทรง ที่เน้นชัดเจน น้ำหนักเข้ม- อ่อนดีพอใช้ สร้างมิติความ แตกต่างของค่า น้ำหนัก รูปที่ 4 น้ำหนัก เข้ม-อ่อนสร้าง มิติความ แตกต่างของค่า น้ำหนัก

ลำดับ ที่	ประเด็นที่ สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป
4	จากภาพท่าน คิดว่ากลวิธีที่ ปรากฏใน ภาพ สอดคล้อง กับกลวิธีที่ ได้จากการ วิจัยหรือไม่ อย่างไรหาก ควรปรับปรุง ควรปรับปรุง อย่างไร	ภาพดูแข็ง พัฒนาการ ใช้ เทคนิค ในการ สร้างภาพ ให้ได้ ตาม ศิลปินที่ ศึกษา	พื้นผิวตรงกับ ต้นแบบ พัฒนาการใช้ เทคนิคในการ สร้างภาพให้ ได้ตามศิลปิน ที่ศึกษา	พื้นผิว พัฒนาได้ดี พัฒนาการใช้ เทคนิค ในการ สร้างภาพ ให้ได้ตาม ศิลปินที่ ศึกษา	พื้นผิวตรง กับต้นแบบ พัฒนาการใช้ เทคนิค ในการ สร้างภาพ ให้ได้ตาม ศิลปินที่ ศึกษา	รูปที่ 1 ภาพดู แข็งพัฒนาการ ใช้เทคนิคใน การสร้างภาพให้ ได้ตามศิลปินที่ ศึกษา รูปที่ 2 พื้นผิว ตรงกับต้นแบบ พัฒนาการใช้ เทคนิคในการ สร้างภาพให้ ได้ตามศิลปินที่ ศึกษา รูปที่ 3 พื้นผิว พัฒนาได้ดี พัฒนาการใช้ เทคนิคในการ สร้างภาพให้ ได้ตามศิลปินที่ ศึกษา รูปที่ 4 พื้นผิว ตรงกับต้นแบบ พัฒนาการใช้ เทคนิคในการ สร้างภาพให้ ได้ตามศิลปินที่ ศึกษา

ลำดับ ที่	ประเด็นที่ สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป
5	จากภาพท่าน คิดว่ามีความ สอดคล้อง กับเรื่องบัวสี เหล่าหรือไม่ อย่างไร หาก ควรปรับปรุง ควรปรับปรุง อย่างไร	รูปทรงที่ เด่นไม่ แสดง เนื้อหา ของบัวสี เหล่า นำเอา เรื่องหรือ เนื้อหา ของบัวสี เหล่ามา ใช้เพื่อ เชื่อม ความคิด	สาระที่ เกี่ยวกับบัวสี เหล่าไม่ ปรากฏนำเอา เรื่องหรือ เนื้อหาของบัว สีเหล่ามาใช้ เพื่อเชื่อม ความคิด	สาระบัวสี เหล่ามี น้อยศึกษา บัวสีเหล่า เพิ่มเติม เพื่อเป็น แรง บันดาลใจ ในการ สร้างงาน	เนื้อหาเริ่ม ปรากฏ แต่ ไม่ชัดเจน ศึกษาเรื่อง บัวสีเหล่า มาๆเพื่อ นำมาใช้ ในงาน	รูปที่ 1 รูปทรงที่เด่นไม่ แสดงเนื้อหา ของบัวสีเหล่า นำเอาเรื่องหรือ เนื้อหาของบัวสี เหล่ามาใช้เพื่อ เชื่อมความคิด รูปที่ 2 สาระที่ เกี่ยวกับบัวสี เหล่าไม่ปรากฏ นำเอาเรื่องหรือ เนื้อหาของบัวสี เหล่ามาใช้เพื่อ เชื่อมความคิด รูปที่ 3 สาระบัว สีเหล่ามีน้อย ศึกษาบัวสีเหล่า เพิ่มเติมเพื่อเป็น แรงบันดาลใจ ในการสร้างงาน รูปที่ 4 เนื้อหา เริ่มปรากฏ แต่ ไม่ชัดเจนศึกษา เรื่องบัวสีเหล่า มา ๆ เพื่อ นำมาใช้ในงาน

ลำดับ ที่	ประเด็นที่ สัมภาษณ์	ภาพที่ 1	ภาพที่ 2	ภาพที่ 3	ภาพที่ 4	สรุป
6	ควรปรับปรุง ประเด็นใด เป็นพิเศษ เพื่อให้ภาพมี คุณภาพมาก ยิ่งขึ้น	พัฒนา เรื่องกลุ่ม สีคู่ตรง ข้าม	พัฒนาเรื่อง กลุ่มสีคู่ตรง ข้าม	แสดงสี ของบัวสี เหล่า	พัฒนาเรื่อง กลุ่มสีคู่ ตรงข้าม แสดงสี ของบัวสี เหล่า	พัฒนาเรื่องกลุ่ม สีคู่ตรงข้าม แสดงสีของบัว สีเหล่า

จากการสัมภาษณ์อาจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์พร้อมเครื่องมือทั้ง 4 ชิ้น โดยมีข้อสัมภาษณ์
ทั้ง 6 คำถาม ดังนี้

จากภาพท่านคิดว่าแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความสัมพันธ์ที่ปรากฏในภาพ
สอดคล้องกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความสัมพันธ์ที่ได้จากการวิจัยมากน้อยเพียงใด
ผลสรุปจากภาพทั้ง 4 ภาพ บัวสีเหล่า หมายเลข 1 รูปทรงที่เบาลอยดูหนัก ไม่เป็นความสัมพันธ์ ควร
ปรับปรุงเรื่องร่องรอยของพื้นผิว บัวสีเหล่า หมายเลข 2 รูปทรงที่เป็นส่วนรองดูแข็ง ควรเปิดรูปทรง
ให้เชื่อมต่อกับพื้นหลังมากกว่านี้ บัวสีเหล่า หมายเลข 3 การสร้างภาพดูกลมกลืน ขาดการเปิด
รูปทรงยังทำได้ไม่ดี และบัวสีเหล่า หมายเลข 4 มีเทคนิคในการสร้างพื้นผิวได้ดี รู้สึกถึงความฝัน
จินตนาการ

จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการ
จัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ได้จากการวิจัยมากน้อยเพียงใด ผลสรุปจากภาพทั้ง 4 ภาพ บัวสี
เหล่า หมายเลข 1 รูปทรงเด่นอยู่ตรงกลาง ขาดจุดรอง ควรสร้างรูปทรงรองจากจุดเด่น เพื่อเชื่อมต่อ
ความคิด บัวสีเหล่า หมายเลข 2 มีจุดเด่น และจุดรองชัดเจนตามแบบอย่างการศึกษา บัวสีเหล่า
หมายเลข 3 รูปทรงขนาดใหญ่อยู่กลางภาพ ขาดส่วนรองมาเชื่อมรูปและพื้น ควรมีรูปทรงรอง เพื่อ
เชื่อมภาพ และบัวสีเหล่า หมายเลข 4 มีจุดรอง เพื่อส่งเสริมจุดเด่นได้ดี ควรเพิ่มรายละเอียดของจุด
รองที่น้อยเกินไป

จากภาพท่านคิดว่าการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้อง
กับการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัยมากน้อยเพียงใด ผลสรุปจากภาพทั้ง
4 ภาพ บัวสีเหล่า หมายเลข 1 เน้นภาพที่เป็นประธานได้ดีพอใช้ ควรสร้างมิติความแตกต่างของค่า
น้ำหนักเข้ม-อ่อน รูปและพื้นให้ชัดเจนกว่านี้ บัวสีเหล่า หมายเลข 2 จุดเด่นมีค่าน้ำหนักที่ดี แยกจาก

จุดรองและฉากหลังชัดเจน บัวสีเหล่า หมายเลข 3 มีรูปทรงที่เน้นชัด น้ำหนักเข้ม-อ่อนดีพอใช้ และบัวสีเหล่า หมายเลข 4 มีน้ำหนักเข้ม-อ่อน

จากภาพท่านคิดว่ากลวิธีที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยมากน้อยเพียงใด ผลสรุปจากภาพทั้ง 4 ภาพ บัวสีเหล่า หมายเลข 1 ภาพดูแข็ง ควรพัฒนาการใช้เทคนิคในการสร้างภาพให้ได้ตามศิลปินที่ศึกษา บัวสีเหล่า หมายเลข 2 มีการพัฒนาการสร้างพื้นผิวที่ตรงกับศิลปินต้นแบบ บัวสีเหล่า หมายเลข 3 มีการพัฒนาวิธีการสร้างพื้นผิวได้ดี และบัวสีเหล่า หมายเลข 4 มีเทคนิคในการสร้างภาพได้ใกล้เคียงกับศิลปินต้นแบบ

จากภาพท่านคิดว่ามีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่ามากน้อยเพียงใด ผลสรุปจากภาพทั้ง 4 ภาพ บัวสีเหล่า หมายเลข 1 รูปทรงที่เด่นไม่แสดงเนื้อหาของบัวสีเหล่า บัวสีเหล่า หมายเลข 2 สาระที่เกี่ยวกับบัวสีเหล่ายังไม่ปรากฏ บัวสีเหล่า หมายเลข 3 สาระของบัวสีเหล่าน้อย ควรศึกษาเพิ่มเติม เพื่อนำมาเป็นแรงบันดาลใจในการแสดงสาระของบัวสีเหล่า และบัวสีเหล่า หมายเลข 4 เนื้อหาของบัวสีเหล่าเริ่มปรากฏ แต่ยังไม่ชัดเจน ควรศึกษาเรื่องบัวสีเหล่ามากๆ เพื่อนำมาใช้ในงาน

ควรปรับปรุงประเด็นใดเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้น ผลสรุปจากภาพทั้ง 4 ภาพ ควรพัฒนาเรื่องกลุ่มสี และคู่สีตรงข้าม การเปิดปิดรูปทรง

ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ความสอดคล้องผลการวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

สรุปผลการสัมภาษณ์อาจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ ครั้งที่ 2				
แบบสัมภาษณ์ตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์				
ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5	ภาพที่ 6	สรุป
1	จากภาพท่านคิดว่า แนวความคิดการ สร้างภาพเหนือจริง ในความฝันที่ปรากฏ ในภาพ สอดคล้อง กับแนวความคิดการ สร้างภาพเหนือจริง ในความฝันที่ได้จาก การวิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควร ปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร	สีบรรยากาศ และ พื้นผิวให้ความรู้สึก โน้มไปในเรื่องของ ความฝัน และ จินตนาการ	สีบรรยากาศ และ พื้นผิวให้ความรู้สึก โน้มไปในเรื่องของ ความฝันและ จินตนาการ	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 สี บรรยากาศ และพื้นผิวให้ ให้ความรู้สึก โน้มไปใน เรื่องของความ ฝัน และ จินตนาการ
2	จากภาพท่านคิดว่า การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (ความ สมดุล) ที่ได้จากการ วิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	องค์ประกอบแม้ว่าจะ อยู่เกือบตรงกลางแต่ สองข้างไม่ เหมือนกันทำให้เกิด ชั้นเชิงและน่าสนใจ	องค์ประกอบแม้ว่าจะ อยู่เกือบตรงกลางแต่ สองข้างไม่ เหมือนกันทำให้เกิด ชั้นเชิงและน่าสนใจ	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 องค์ประกอบ แม้ว่าจะอยู่ เกือบตรง กลางแต่สอง ข้างไม่ เหมือนกันทำ ให้เกิดชั้นเชิง และน่าสนใจ

ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5	ภาพที่ 6	สรุป
3	จากภาพท่านคิดว่า การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏในภาพ สอดคล้องกับการจัด องค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ได้จากการวิจัย หรือไม่ อย่างไร หาก ควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร	จุดเด่น จุดเน้นชัดเจน ดีมาก	จุดเด่น จุดเน้นชัดเจน ดีมาก	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 มี จุดเด่น จุดเน้น ชัดเจนดีมาก
4	จากภาพท่านคิดว่า กลวิธีที่ปรากฏใน ภาพ สอดคล้องกับ กลวิธีที่ได้จากการ วิจัยหรือไม่ อย่างไร หากควรปรับปรุง ควรปรับปรุงอย่างไร	กลวิธีในการสร้าง ภาพทำได้ดีและ สมบูรณ์มาก	กลวิธีในการสร้าง ภาพทำได้ดีและ สมบูรณ์มาก	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 ใช้ กลวิธีในการ สร้างภาพทำ ได้ดีและ สมบูรณ์มาก
5	จากภาพท่านคิดว่ามี ความสอดคล้องกับ เรื่องบัวสีเหล่า หรือไม่ อย่างไร หาก ควรปรับปรุงควร ปรับปรุงอย่างไร	การแสดงเนื้อหา ภายในงานอยู่ใน เกณฑ์ดี	การแสดงเนื้อหา ภายในงานอยู่ใน เกณฑ์ดี	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 มีการ แสดงเนื้อหา ภายในงานอยู่ ในเกณฑ์ดี
6	ควรปรับปรุง ประเด็นใดเป็นพิเศษ เพื่อให้ภาพมีคุณภาพ มากยิ่งขึ้น	ลดความวูบวาบของ พื้นผิว(รอยขีดสี ออก)	ลดความวูบวาบของ พื้นผิว(รอยขีดสีออก)	ภาพที่ 5 และ ภาพที่ 6 ลด ความวูบวาบ ของพื้นผิว (รอยขีดสีออก)

จากผลการสังเคราะห์ข้อมูลแล้วนำมาปรับปรุงเพื่อสร้างสรรค์ผลงานชิ้นที่ 5 และ 6 และนำกลับไปหาผู้เชี่ยวชาญเป็นรอบที่ 2 โดยใช้แบบสัมภาษณ์ชุดเดิม ได้ผลการประเมินตามประเด็นดังนี้

ผลงานการประเมินของผู้เชี่ยวชาญพบว่า ภาพที่ 5 และ 6 (บัวได้น้ำ) เกี่ยวกับแนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันมีความสอดคล้องกับผลการวิจัย ด้วยเหตุผลคือ สีบรรยากาศและพื้นผิวให้ความรู้โน้มนำไปในเรื่องของความฝัน และจินตนาการมีการแสดงของรูปทรงที่ลอยอยู่ในพื้นที่มืดและสว่างได้ดีและบางส่วนของรูปทรงกลืนหายไปกับพื้นภาพลักษณะของภาพรวมดูพร้อมว่าทั้งทั้งภาพสัมพันธ์กับเนื้อหาของภาพ

ส่วนการจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ปรากฏในภาพทั้งภาพที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับผลการวิจัย คือ ด้วยองค์ประกอบแบบซ้ายขวาเท่ากันแต่ไม่เหมือนของรูปทรงทำให้เกิดชั้นเชิง และน่าสนใจ

ส่วนเรื่องของการจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ทั้งภาพที่ 5 และ 6 ที่ปรากฏในภาพมีสอดคล้องกับการวิจัยด้วยเหตุผลคือ จุดเด่นเน้นชัดเจนดีมาก

ส่วนกลวิธีที่ปรากฏในภาพทั้งภาพที่ 5 และ 6 สอดคล้องกับกลวิธีที่ได้จากการวิจัยด้วยเหตุผลคือ กลวิธีในการสร้างภาพทำได้ดีและสมบูรณ์มาก

เรื่องราวที่นำเสนอในภาพมีความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าด้วยเหตุผลคือ การแสดงเนื้อหาอยู่ในเกณฑ์ดี จากภาพที่ 5 และ 6 เมื่อพิจารณาโดยรวมแล้วผลงานมีคุณภาพ ด้วยการใช้สีบรรยากาศ น้ำหนักเข้ม-อ่อนและจัดองค์ประกอบอยู่ในเกณฑ์ที่ดีสิ่งที่ดีสิ่งที่ดีควรปรับปรุงเป็นพิเศษเพื่อให้ภาพมีคุณภาพมากยิ่งขึ้นคือ ลดความวูบวาบของพื้นผิว (รอยขีดสีออก)

ภาพที่ 4 การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

ภาพที่ 5 การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

ภาพที่ 6 การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

ภาพที่ 7 การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

ภาพที่ 8 การสัมภาษณ์นายสมภพ บุตรราช กับผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

ตัวอย่าง แบบประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์ครั้งที่ 2

สรุปผลการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์อาจารย์นิโรจน์ จรุงจิตวิวัฒน์ ครั้งที่ 2													
แบบการประเมินคุณภาพผลงานสร้างสรรค์													
ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5					ภาพที่ 6					คะแนนเฉลี่ย	
1	จากภาพท่านคิดว่า แนวความคิดการ สร้างภาพเหนือจริง ในความฝันที่ปรากฏ อยู่ในระดับใด	มาก					มาก					4	
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
2	จากภาพท่านคิดว่า การจัดองค์ประกอบ (ความสมดุล) ที่ ปรากฏอยู่ในระดับ ใด	มากที่สุด					มากที่สุด					5	
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
3	จากภาพท่านคิดว่า การจัดองค์ประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ที่ปรากฏอยู่ในระดับ ใด	มากที่สุด					มากที่สุด					5	
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		
4	จากภาพท่านคิดว่า กลวิธีที่ปรากฏอยู่ใน ระดับใด	มากที่สุด					มากที่สุด					5	
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5		

ลำดับที่	ประเด็นที่สัมภาษณ์	ภาพที่ 5	ภาพที่ 6	คะแนนเฉลี่ย								
5	จากภาพท่านคิดว่า เรื่องบัวสีเหล่าที่ ปรากฏอยู่ในระดับ ใด	มาก					มาก					4
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	
6	จากภาพท่านคิดว่า ผลงานมีคุณภาพใน ระดับใด	มากที่สุด					มากที่สุด					5
	ระดับคะแนน	1	2	3	4	5	1	2	3	4	5	

จากการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญพอสรุปผลการประเมินคุณภาพตามความสอดคล้องผลวิจัยกับผลงานสร้างสรรค์ได้ดังนี้

แนวความคิดการสร้างภาพเหนือจริงในความฝันที่ได้คะแนนเฉลี่ย 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก องค์กรประกอบ (ความสมดุล) ได้คะแนนเฉลี่ย 5.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด องค์กรประกอบ (จุดเด่นและการเน้น) ได้คะแนนเฉลี่ย 5.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุดกลวิธีที่ปรากฏในภาพได้คะแนนเฉลี่ย 5.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด ความสอดคล้องกับเรื่องบัวสีเหล่าได้คะแนนเฉลี่ย 4.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมาก ผลงานมีคุณภาพอยู่ในระดับคะแนนเฉลี่ย 5.0 ซึ่งสอดคล้องกับผลการวิจัยอยู่ในระดับมากที่สุด

ภาคผนวก จ
หนังสือตอบรับลงบทความ

Ref. No. 0564.14/349

Bansomdejchaopraya Rajabhat University
1061 Isarapap 15 Hirunrujee
Thonburi Bangkok 10600

6 July 2017

Subject Notification of Results of BSRU Conference 2017 Full Paper and
Invitation to the Conference

Attention Dieo Sonmee & the others

Attachment A set of schedule of paper presentation

We are pleased to inform you that your full paper entitled, **“Painting Image of Buddhist Principle (Four Forms Of Lotus): A Case Study of Painting Techniques by Sompop Butraj During 2548 – 2556 B.E.”** was accepted for a poster presentation at the 1st National and International Conference 2017 on Education for Sustainable Locality Development organized by Bansomdejchaopraya Rajabhat University in Bangkok, Thailand on the 29th of July, 2017.

Also, you are invited to participate in the opening ceremony. After the plenary session in the morning, your presentation is scheduled in the afternoon according to the attachments informing the venue, time and room monitors. Your poster will be instantly designed and set at the venue of presentation by Graduate School and you are expected to stand by your poster in case of visitors’ queries.

Please feel free to contact us regarding any questions you may have. All of us at BSRU Conference 2017 are doing our best to make this year event fruitful and memorable, and we look forward to welcoming you.

Cordially yours,

(Assistant Professor Dr. Areewan Iamsa-ard)
Dean
Graduate School of BSRU

Graduate School
Tel.+662-473-7000 Ext.1810, 1813

ประวัติผู้วิจัย

ชื่อ-สกุล	นายเดี่ยว สอนมี
วันเดือนปีเกิด	30 มิถุนายน พ.ศ. 2526
สถานที่เกิด	กรุงเทพฯ
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	5/56 ถนนประชาอุทิศ เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140
ประวัติการศึกษา	ปริญญาตรี ศิลปกรรม มหาวิทยาลัยราชภัฏรำไพพรรณี จังหวัดจันทบุรี
สถานที่ทำงาน	14 ถนนประชาอุทิศ แขวงบางมด เขตทุ่งครุ กรุงเทพฯ 10140